

Σχοδιαστής

ΤΕΥΧΟΣ 62, 4 ΜΑΡΤΙΟΥ 1988, ΔΡΧ. 200

Η ΝΕΑ ΜΕΓΑΛΗ ΙΔΕΑ

**ΑΝΤΩΝΗΣ ΤΡΙΤΣΗΣ:
ΟΧΙ ΣΤΟΥΣ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΥΣ**

ΤΥΠΟΣ ΚΑΙ ΚΡΑΤΙΚΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ
Σόνα
ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ

**ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ:
ΕΞΕΓΕΡΣΗ ΚΑΙ ΣΦΑΓΗ**

62

- 2 Πολιτικά σχόλια
4 Γ. Ιωάννου: ΚΡΑ

5 Η Νέα Μεγάλη Ιδέα: Οχτώ χρόνια πριν από τη διοργάνωση της «Χρυσής Ολυμπιάδας» του '96, η Αριστερά στηρίζοντας το νέο εθνικό όραμα, κλείνει το μάτι στις «προκλήσεις» του 1992 και του 2000.

- 7 Χ. Μαχαίρας: Από τον Λούη στον Λιούις
11 Α. Τρίτσης: Όχι στους Ολυμπιακούς
13 Γ. Βότσης: Κύμβαλα και Σουρντίνες
14 Χ. Μαχαίρας: Χθесινή – Scripta manent
16 Π. Λινάρδος – Ρυλμόν: Το ΚΚΕ και τα «προγράμματα»
18 Κ. Βουρνάς: Μετά το κόμμα τι;
19 Θ. Τσεκούρας: Το συνέδριο του ΚΚΕ εσ.-Α.Α.
20 Κ. Αχινιώτης: Κυπριακές εκλογές
21 Δ. Τρίμης: Το τρίγωνο της ανωμαλίας
22 Α. Λοβέρδος: Δίκαιο και Πολιτική

23 Η εξέγερση και η σφαγή: Ο Αγησίλαος Χριστοδουλόπουλος, που επέστρεψε αυτές τις μέρες από τα κατεχόμενα, γράφει τις εντυπώσεις του για τη ζωή στους προσφυγικούς καταυλισμούς, την παλαιστινιακή αντίσταση και τη θηριωδία των Ισραηλινών

- 27 Κ. Κυριακίδης: Ανταπόκριση από τη Μανάγκουα
30 Γ. Μητραλιάς: Οι COBAS στην Ιταλία
32 Δ. Πετρόπουλος: Σοσιαλιστικά Βασανιστήρια

33 Ο ΚΙΤΡΙΝΟΣ ΣΧΟΛΙΑΣΤΗΣ: Το πρόγραμμα των εκδηλώσεων που μπορείτε να παρακολουθήσετε αυτό το δεκαπενθήμερο, Κλαμπ, ελληνικοί και ξένοι Δίσκοι, Βιβλία, Έντυπα, Σινεμά, Θέατρο, Ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές επιλογές, Εκθέσεις, Παρουσιάσεις συγκροτημάτων...

- 45 ΜΙΚΡΕΣ ΑΓΓΕΛΙΕΣ – ΜΙΚΡΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ
49 Σχόλια των αναγνωστών
51 Γ. Χατζάκος: Τσόντες
52 Κοινωνικά Σχόλια
54 Γ. Κόκκινος: Ναρκωτικά και καταστολή
56 Τ. Δαρβέρης: Ο Ανδριανόπουλος και ψυχρός πόλεμος
58 Χ. Ανθόπουλος: Αντίρρηση συνείδησης και Σύνταγμα
60 Θ. Πλατής: GATE 60
62 Ρ. Πόλε: Ο Άγιος Στέφανος αποκαλύπτει
64 Α. Ντάτσης: Φοιτητικές εκλογές
65 Αρκάς: Ο Παντελής και το Λιοντάρι
66 Πολιτιστικά Σχόλια

68 Τύπος και κρατική διαφήμιση: Τα στοιχεία που επεξεργάστηκε ο Άρης Ντάτσης δείχνουν στις περισσότερες περιπτώσεις ότι η κρατική διαφήμιση που απορροφάται από τις καθημερινές εφημερίδες δεν έχει καμιά σχέση με τα φύλλα που διαθέτουν

- 70 Ν. Λακόπουλος: Το τέλος της «Ραδιοσυννεφούλας»
71 Α. Τύρος: Το 38ο Φεστιβάλ Βερολίνου
72 Γ. Μακρής: Οι ταινίες μικρού μήκους
72 Ι. Ραλλίδης: Συνέντευξη με τους Damned
73 Χ. Μόσιαλος: Το ράδιο στα Τρίκαλα
77 ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ: Η δίκη του Μπουχάριν

■ Παραπέμπεται τελικά σε δίκη με βαριές κατηγορίες η Κατερίνα Ιατροπούλου. Κι όμως, όταν είχε συλληφθεί τον Ιούνιο του 1986, η υπόθεση αποκαλύφθηκε απ' τον τύπο σαν σκευωρία. Οι αντιφάσεις και ο τρόπος που στηρίχτηκαν οι κατηγορίες σε βάρος της έπεισαν την «κοινή γνώμη» ότι η υπόθεση ήταν στημένη. Όμως τώρα η δικαιοσύνη επανέρχεται. Δεν αμφιβάλλουμε για την αίσια έκβαση της υπόθεσης. Αλλά μέχρι την οριστική δικαστική εκκαθάριση, η Κατερίνα Ιατροπούλου θα βρίσκεται κάτω απ' την απειλή των «κακουργημάτων» που υποτίθεται ότι διέπραξε. Η τελική αθώωσή της ίσως έρθει αργά, αν έχει προηγηθεί η επαγγελματική εξόντωσή της και η ανθρώπινη απομόνωσή της. Αλλά το ξανάπαμε: η Κατερίνα Ιατροπούλου δεν είναι μόνη.

Η Μοσάντ εντός έδρας

Ενώ οι Παλαιστίνιοι φοιτητές που βρίσκονται στην Ελλάδα τηρούν υπό τον άγρυπνο έλεγχο της Υπηρεσίας Αλλοδαπών της ΕΛ.ΑΣ., την ίδια στιγμή οι σχέσεις ΕΛ.ΑΣ. - Μοσάντ διάγουν προφανώς το μήνα του μέλιτος. Έτσι, μετά από ένα πρώτο δωράκι που η ΕΛ.ΑΣ. ένωσε την ανάγκη να κάνει στις Ισραηλινές αδελφές της στις 14 του Φλεβάρη, ανήμερα του Αγίου Βαλεντίνου, εξασκώντας μια πρωτοφανή βίαιη επίθεση σε μια ολιγομελή ομάδα διαδηλωτών που ήδη είχε διαλυθεί, λίγες μέρες αργότερα, στον αγώνα 'Αρη-Μακαμπί, η Μοσάντ ένωσε πραγματικά ότι παίζει εντός έδρας. Περιπολικά του λιμενικού «μας» στη θάλασσα γύρω απ' το Μακεδονία Παλάς, κάμερες παρακολούθησών με κέντρο συντονισμού έξω απ' το Παλαί, εκκένωση του Παλαί και ψάξιμο με σκυλιά για βόμβες, ατομικές έρευνες σ' όλους τους θεατές, κράτημα ταυτοτήτων, απαγόρευση ανάρτησης πολιτικών πανών και σημαιών της PLO (τα τρία τελευταία σε συνεργασία με την ΕΛΑΣ). Το «παράδοξο» είναι ότι μόνο η Πρώτη και η Θεσσαλονίκη έκαναν αναφορά στα γεγονότα. Ο αριθμός των 50 πρακτόρων της Μοσάντ δεν γνωρίζουμε από ποιους δόθηκε ούτε αν αυτοί έ-

διναν τις εντολές και η ΕΛ.ΑΣ. εκτελούσε. Πάντως, περιέργως, σε γκρο-πλαν της τηλεόρασης ξαφνικά εμφανίστηκαν ο υπεύθυνος στις ανακρίσεις που έκανε η Ασφάλεια για τα γεγονότα της 14/2 να συνομιλεί χαμογελαστός με τύπο που φορούσε ακουστικά βαρυκοίως (κατά τις εφημερίδες, τέτοια φορούσαν και οι 50 πράκτορες της Μοσάντ). Λοιπόν, ο Άρης νίκησε τελικά τη Μακαμπί, αλλά το σιωνιστικό κράτος γύρισε το ματς με το δικό του σενάριο. Στις κερκίδες τα επιτρεπόμενα συνθήματα ήταν τα «Εβραίοι γουρούνια θα γένετε σαπούνια», η χιτλερική σημαία κι οι ναζιστικοί χαιρετισμοί. Οι ισραηλινές κάμερες δεν θα έχασαν την ευκαιρία να απαθανάτισουν τις στιγμές και να τις αναμεταδώσουν στο Ισραήλ, ούτε βέβαια ζήτησαν καμία παρέμβαση της ΕΛ.ΑΣ. προς τα εκεί. Αυτό που δεν έπρεπε να εμφανιστεί ήταν η αλληλεγγύη στους Παλαιστίνιους. Και εδώ η συμβολή της ΕΛ.ΑΣ. ήταν αποφασιστική. Το ερώτημα που προκύπτει είναι αν η αλληλεγγύη στον παλαιστινιακό αγώνα είναι τελικά απαγορευμένη...

Γιώργος ΚΟΥΒΙΔΗΣ

(μέλος της κίνησης για την υπεράσπιση των κοινωνικών και πολιτικών δικαιωμάτων στη Θεσσαλονίκη).

Ρατσιστικό ντοκουμέντο

Ένα πολυσήμαντο ραπόρτο — ως προς τις τάσεις και τις αρχές της ελληνικής διπλωματίας — βρέθηκε στα χέρια μας.

Η ελληνική πρεσβεία στην Άγκυρα στις 22/2 θέτει υπόψη της κεντρικής υπηρεσίας του ΥΠΕΞ την ακόλουθη τουρκική πρωτοβουλία και προσέξετε πώς εφιστά την προσοχή στην ενδεχόμενη οικονομική τουρκική διείσδυση στη Νότια Αφρική ο διπλωμάτης μας, που γνωρίζει πολύ καλά την προνομιακή σχέση της χώρας μας με το ρατσιστικό καθεστώς και τις φιλότιμες προσπάθειες που καταβάλλει στον ΟΗΕ για να μην τιμωρηθεί έμπρακτα η χώρα του Απαρτχάιντ...

Αλλά διαβάστε καλύτερα και κρίνετε μόνοι σας:

«ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΗΚΕ ΟΤΙ Η ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΕΠΙΣΗΜΗ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ ΘΑ ΕΠΙΣΚΕΦΘΕΙ ΝΟΤΙΑ ΑΦΡΙΚΗ ΓΙΑ ΝΑ ΕΞΕΤΑΣΕΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΑΥΞΗΣΕΩΣ ΤΟΥΡΚΙΚΩΝ ΕΞΑΓΩ-

ΓΩΝ ΠΡΟΣ ΧΩΡΑ ΑΥΤΗ. ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΑΝΑΦΕΡΟΥΝ ΟΤΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΣ ΘΑ ΗΓΕΙΤΑΙ Α-ΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΕΤΙ BANK, ΤΟΥΡΚΙΚΟΥ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΠΟΥ ΔΙΑΤΗΡΕΙ ΓΡΑΦΕΙΟ ΣΕ ΝΟΤΙΑ ΑΦΡΙΚΗ ΚΑΙ Ο-ΠΟΙΟΣ ΑΣΧΟΛΕΙΤΑΙ ΜΕ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΠΡΟΣ ΧΩΡΑ ΑΥΤΗ, ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ Α-ΛΟΥΜΙΝΙΟΥ.

ΤΟΥΡΚΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ ΥΠΟΓΡΑΜΜΙ-ΖΕΙ ΟΤΙ ΤΟΥΡΚΙΑ ΕΧΕΙ ΜΕΧΡΙ ΤΩΡΑ ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΕΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ ΠΡΕΤΟΡΙΑ ΣΕ ΔΙΕ-ΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ ΓΙΑ ΘΕΜΑ-ΤΑ ΦΥΛΕΤΙΚΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ, ΚΑΙ, ΤΕΛΙΚΑ, ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΑΠΟΦΑΣΙΣΕΙ ΑΝ ΘΑ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΕΜ-ΠΟΡΙΚΩΝ ΤΗΣ ΣΧΕΣΕΩΝ ΜΕ ΝΟ-ΤΙΑ ΑΦΡΙΚΗ Ή ΘΑ ΕΠΙΜΕΙΝΕΙ ΣΕ ΕΝ ΛΟΓΩ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ».

(Το τηλεγράφημα υπογράφει ο τ. πρέσβης κ. Κωνσταντόπουλος).

Δ.Τ.

Η αρμενική εξέγερση

Η εξέγερση μιας ολόκληρης Σοβιετικής Δημοκρατίας (της Αρμενίας) προσφέρει μια πολύ καλή αφορμή για να εξαχθούν ορισμένα χρήσιμα συμπεράσματα για την παρούσα κατάσταση της περεστρόικα, της γκλάσνοστ και της σοβιετικής κοινωνίας:

1. Η κοινωνία της ΕΣΣΔ είναι μια ώριμη για μεγάλες λαϊκές κινητοποιήσεις.

2. Το εθνικό ζήτημα αποτελεί ήδη το μεγαλύτερο πρόβλημα που έχει ν' αντιμετωπίσει το Κρεμλίνο, μια και μπορεί να κινητοποιήσει εκατομμύρια πολίτες που ανήκουν στις περίπου 140 εθνικές μειονότητες της χώρας.

3. Τα πολλαπλάσιαζόμενα ξεσπάσματα της λαϊκής οργής δεν είναι εντελώς αυθόρμητα, αλλά προετοιμάζονται και οργανώνονται ήδη από τις δεκάδες χιλιάδες ανεξάρτητες οργανώσεις που εμφανίστηκαν το 1987. Στην Αρμενία, οι καθημερινές διαδηλώσεις και απεργίες προετοιμάστηκαν από τις αρμενικές ανεξάρτητες οργανώσεις και ανέδειξαν ένα κεντρικό συντονιστικό όργανο με 1.800 μέλη που συνερχόταν καθημερινά!

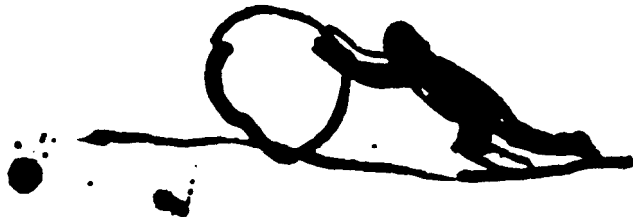
4. Όποια πέτρα κι αν σκώσεις στη σημερινή ΕΣΣΔ, από κάτω θ' ανακαλύψεις το σταλινισμό και τον ι-

διο τον Στάλιν. Στην περίπτωση της Αρμενίας, το ζήτημα της επιστροφής της περιοχής του Ναγκόρνι - Καραμπάχ είχε αποφασιστεί στις 12 Ιουνίου 1921 από το Π.Γ. του Καυκάσου και είχε επικυρωθεί από τον Ορτζονίκιτσε και τη Μόσχα. Ένα μήνα αργότερα (5 Ιουλίου 1921) αυτή η απόφαση ανατράπηκε με πρωτοβουλία του Στάλιν, τότε λαϊκού επιτρόπου για το ζήτημα των εθνοτήτων.

5. Οι κινητοποιήσεις στην Αρμενία, στις χώρες της Βαλτικής, στην Κεντρική Ασία, στην Κριμαία και σε δεκάδες άλλες Σοβιετικές Δημοκρατίες αποδειχνουν ότι το εθνικό ζήτημα είναι φλέγον κι ότι μπορεί να πυροδοτήσει αλυσιδωτά άλλες (πολιτικές, οικολογικές, κλπ.) διεκδικήσεις, να τους δώσει μαζικό χαρακτήρα και τέλος, να προκαλέσει την ταχύτατη αμφισβήτηση της ίδιας της νομιμότητας της γραφειοκρατικής εξουσίας.

6. Παρά τις ελπίδες της Δύσης, όλες αυτές οι τεράστιες λαϊκές κινητοποιήσεις γίνονται στο όνομα της επιστροφής στις κατακτήσεις των πρώτων χρόνων της επανάστασης, της αμετάκλητης καταδίκης του σταλινισμού και της απεριορίστης συμμετοχής των πολιτών στα κοινά.

Γ.Μητ.

Ευελιξίες

Και στο καρφί και στο πέταλο: η συνάντηση κορυφής του ΝΑΤΟ στις Βρυξέλλες υποτίθεται ότι θα ασχοληθεί με αυτά που ενώνουν τους 16 συμμάχους, παρά με αυτά που τους χωρίζουν.

Άλλωστε τα πρώτα παραμένουν, ενώ τα δεύτερα παρέρχονται μαζί με τις συγκυρίες που τα δημιουργούν (π.χ. δυτικογερμανικές επιφυλάξεις ενόψει εκλογών κλπ.). Σε γενικό και νηφάλιο τόνο — έχουν ήδη από βδομάδες να μας βομβαρδίζουν σχετικές αναλύσεις, μεταφρασμένες και στα ελληνικά — θα ακούσουμε κάποιες αδιαμφισβήτητες θέσεις: τον αποκλεισμό της αποπυρηνικοποίησης της Ευρώπης, την αναγκαιότητα εκσυγχρονισμού των πυρηνικών μικρού βεληνεκούς και την ενίσχυση των συμβατικών δυνάμεων στη Δυτ. Ευρώπη.

Μπροστά στον ανεξάρτητο και α-

δέσμευτο δημοσιογραφικό καταϊγισμό για την αναγκαιότητα των πυρηνικών στην Ευρώπη, σχεδόν ξεχνάει κανείς τη συμφωνία ΗΠΑ-ΕΣΣΔ του Δεκέμβρη.

Αυτό που έχει ενδιαφέρον είναι να δούμε τι είδους ευέλικτη απάντηση (flexible response, κατά το ισχύον ΝΑΤΟικό δόγμα να χρησιμοποιήσει πρώτο πυρηνικά) θα δώσει η ελληνική κυβέρνηση δια του πρωθυπουργού που πρόσφατα τάχθηκε κατά του εκσυγχρονισμού των πυρηνικών, τόσο στα Βαλκάνια όσο και στην υπόλοιπη Ευρώπη. Θα αρκεί σε μια υποσημείωση περιθωρίου ή θα υποταχθεί στο... δημοκρατικό συγκεντρωτισμό.

Ας μην κάνει μόνο φτηνό χιούμορ επικαλούμενη τον ήδη αποφασισμένο εκσυγχρονισμό των πυρηνικών μικρού βεληνεκούς το 1983 στο Montebello. Θα είναι κακόνοστο...

Γ.Κ.

■ Παρέμβαση και στον ανταγωνισμό του Τύπου που οξύνεται ιδιαίτερα τον τελευταίο καιρό έκανε η 17 ΝΟΕΜΒΡΗ. Πετώντας στο δρόμο την προκήρυξη με την οποία εξηγούσε την απόφασή της να εκτελέσει τον Αλέξανδρο Αθανασιάδη, ανάγκασε την περασμένη Τρίτη τις απογευματινές εφημερίδες να τρέχουν και να μη φτάνουν για να κυκλοφορήσουν τις δεύτερες εκδόσεις τους.

Πρώτη με διαφορά η «ΠΡΩΤΗ», που δημοσίευσε μάλιστα και την προκήρυξη της οργάνωσης. Από τις υπόλοιπες, όσες πρόλαβαν, άλλαξαν μόνο τον κύριο τίτλο τους, συμπεριλαμβανομένων και των κομπιούτερ ή «24 ΩΡΩΝ».

■ Για το «ΑΝΤΙ»:

1. Το αν ο συνεργάτης του περιοδικού σας Β.Ζ. είναι ή όχι έγκυρος αναλυτής του επίσημου ή ημιεπίσημου ΝΑΤΟ-ικού περιοδικού Defence and technology το ξέρετε καλύτερα εσείς. Εμάς ουδώς μας απασχολεί.

2. Να σας θυμίσουμε πως το επίμαχο ζήτημα ήταν η υποστήριξή σας προς την περιέργη ιδεολογικοπολιτική φιγούρα και τη συμπεριφορά του στρατηγού Ματαφιά.

3. Εμείς κρίναμε ορισμένες πλευρές του απ' τις μοναδικές έγκυρες

πληροφορίες μας, που είναι η φωνή του κινήματος των φαντάρων που υπέστησαν το στρατηγό. Καθώς και απ' την πάγια αντισωβινιστική και αντιτουρκοφαγική σκοπιά μας.

4. Ειλικρινά το «χιούμορ» σας είναι ατυχέστατο, ειδικά το μπλέξιμο του Αρατζαφέρη του Παν-Παν και της «Αυριανής» με τις επαγγελματικές δραστηριότητες ενός συνεργάτη σας. Ελάχιστη σχέση έχει με το πολιτικό πρόβλημα που θέσαμε.

Δ.Τ.

ΜΑΟΥΡΙΤΣΙΟ ΦΟΛΙΝΙ

Η σημασία της απόφασης

Η απόφαση του υπουργού Δικαιοσύνης που τερμάτισε την περιπέτεια του Μαουρίτσιου Φολίνι, προκάλεσε διάφορες αντιδράσεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Ζητήσαμε από τον Ιταλό πολιτικό φυγάδα να σχολιάσει την αποφυλάκισή του και τον τρόπο με τον οποίο αντι-μετωπίστηκε.

Σ.

■ Πιστεύω πως η απόφαση του υπουργού Μένιου Κουτσόγιωργα να μην με εκδώσει στις Ιταλικές αρχές, αντιπροσωπεύει ένα καινούργιο και σημαντικό γεγονός. Είναι, πράγματι, η πρώτη φορά που το ελληνικό κράτος αρνείται την έκδοση εκζητούμενου σε άλλο ευρωπαϊκό κράτος. Οι λόγοι που ώθησαν το υπουργείο Δικαιοσύνης να πάρει αυτή την απόφαση, σίγουρα θα έχουν σχέση με την πολιτική της ελληνικής κυβέρνησης τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό. Είναι όμως βέβαιο, ότι η πράξη αυτή της κυβέρνησής σας, δείχνει την πρόθεσή της να αντισταθεί σε εξωτερικές πιέσεις. Θα πρέπει να σημειωθεί, επίσης, η θετική αντίδραση της ελληνικής κοινής γνώμης που θα λειτουργήσει ως εγγύηση για ανάλογες περιπτώσεις στο μέλλον.

Ο Τύπος, σχεδόν στο σύνολό του, έγινε η φωνή αυτής της κοινής θέλησης και έπαιξε ένα σημαντικό ρόλο στην υπόθεση. Είναι όμως ενδιαφέρον, να συγκριθούν μεταξύ τους τα σχόλια του δεξιού τύπου στην Ελλάδα με τις ιταλικές εφημερίδες, όπου υπάρχει μια εκπληκτική ομοιότητα στην κακόπιστη προσπάθειά τους να δημιουργήσουν σύγχυση και να παραπληροφορήσουν. Καμιά εφημερίδα στην Ιταλία δεν αναφέρει, ότι η απόφαση δεν στηρίχτηκε στα τεχνικά και νομικά κενά της αίτησης της έκδοσης, αλλά στην αναγνώριση του πολιτικού χαρακτήρα του κατηγορητηρίου. Αυτή η απόφαση θα βοηθήσει τις θέσεις όσων θεωρούν απαραίτητη προϋπόθεση για τη συμμετοχή τους στον πολιτικό διάλογο, τη συζήτηση για τις ευθύνες του Ιταλικού κράτους στην ανάπτυξη της ένοπλης σύγκρουσης.

Πάντως, η ιστορία έχει διδάξει, μέχρι αποδείξεως του εναντίου, ότι υπάρχει πάντα μεγαλύτερη κατανόηση για τον αντίπαλο του γείτονα, παρά για το δικό σου αντίπαλο.

Μ.Φ.

ΕΟΚικά προγράμματα υπέρ του Ισραήλ

Για τις 8 του τρέχοντος Μαρτίου έχει προγραμματιστεί μετά από ορισμένες αναβολές (για ευνόητους λόγους) η συζήτηση στην ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την ανανέωση της έγκρισης τριών πρωτοκόλλων συνεργασίας ΕΟΚ - Ισραήλ.

Ο εισηγητής της σχετικής έκθεσης Γερμανός σοσιαλδημοκράτης κ. HITZIGRATH σημειώνει πως τα εν λόγω «πρωτόκολλα αποτελούν καρπό της επιθυμίας και των δύο μερών να συσφίγξουν ακόμη περισσότερο τις σχέσεις τους»!

Και σ' αυτό το «υγιές» πολιτικό πλαίσιο διευκρινίζεται επιπλέον ότι η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων θα διαθέσει στο Ισραήλ σε εύθετο

χρόνο 63 εκατομμύρια ECU για τη χρηματοδότηση προγραμμάτων που θα συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη αυτής της χώρας! Αυτά τα εκπληκτικά συμβαίνουν — χωρίς να υπάρχει εδώ ο χώρος να αναφερθούμε στους υπόλοιπους πολλούς δεσμούς συνεργασίας της ΕΟΚ με τους φασίστες του Τελ Αβιβ. Και αναμένουμε τη στάση των δικών μας ευρωβουλευτών στη συζήτηση (αν γίνει).

Από την κ. Πλασκοβίτη ακόμα περιμένουμε μια απάντηση για όσα εκθέσαμε σε προηγούμενα τεύχη μας, περί της φιλοισραηλινής στορφοφής της ελληνικής κυβέρνησης, που θα 'πρεπε να τον θίγει τουλάχιστον προσωπικά...

Δ.Τ.

ΓΙΑΝΝΗ ΛΟΓΓΟΥ

Η ΝΕΑ

ΧΡΥΣΗ ΟΛΥΜΠΙΑΔΑ 1996

ΜΕΓΑΛΗ ΙΔΕΑ

Όταν το 1976 ο Κωνσταντίνος Καραμανλής «εμπνεύστηκε» τη μόνιμη τέλεση των Ολυμπιακών στην Ελλάδα, η Αριστερά αντέδρασε με δυσπιστία και μίλησε για μεγαλοϊδεατισμό. Ενδεικτικό του κλίματος είναι το άρθρο του κ. Τρίτση που δημοσιεύουμε στη συνέχεια.

Το απραγματοποίητο όνειρο της «Ελβετίας της Μεσογείου» έχει σήμερα αντικατασταθεί από τη «ρεαλιστική» επιδίωξη της «Χρυσής Ολυμπιάδας» του '96.

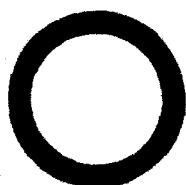
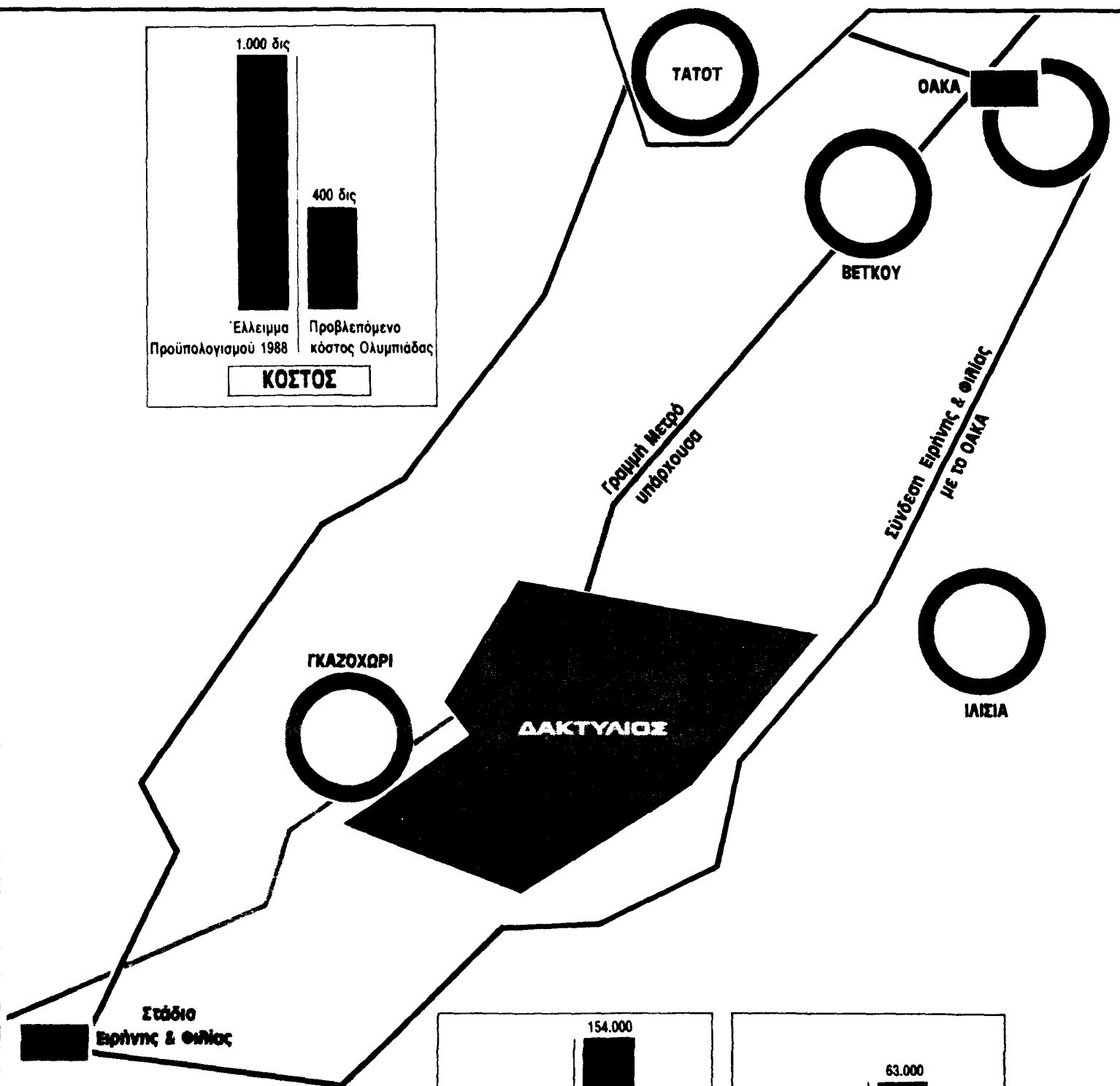
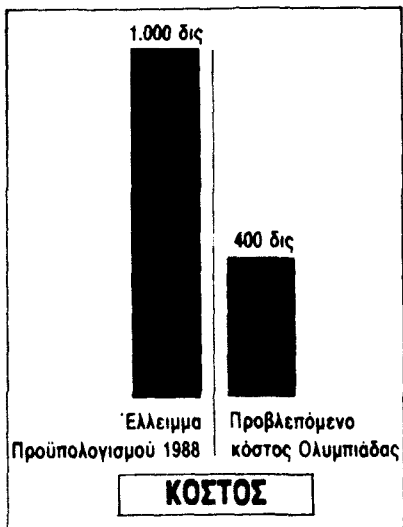
Παρά τους αρχικούς δισταγμούς, σ' αυτή την επιδίωξη φαίνεται ότι συσπειρώνεται όλος ο πολιτικός κόσμος. Ακόμα και οι αριστεροί τιμητές των καραμανλικών οραμάτων υποστηρίζουν με θέρμη την ανάγκη να γιορταστούν τα εκατό χρόνια του θεσμού στον τόπο που τον γέννησε.

Η κριτική στο χαρακτήρα των Ολυμπιακών Αγώνων, στα ιδεολογικά και πολιτικά αποτελέσματά τους, έχει δώσει τη θέση της στην αγωνία «αν θα προλάβουμε». Μαζί με το «τρένο του 2000» και την «πρόκληση του 1992», η «Χρυσή Ολυμπιάδα» αποτελεί τη Νέα Μεγάλη Ιδέα.

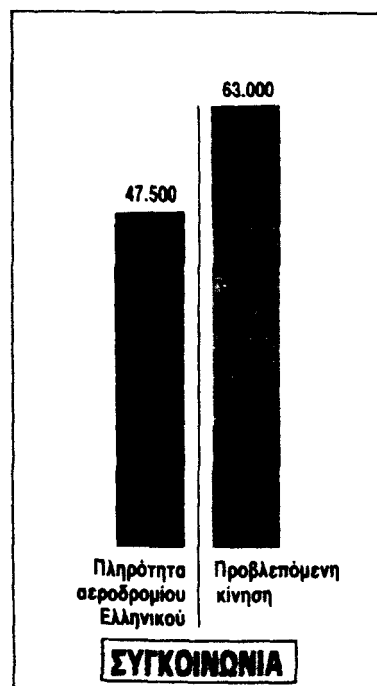
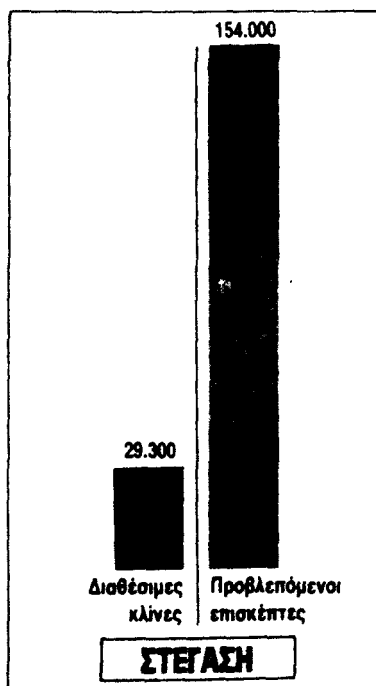

Από τον Λούη στον Λιούις

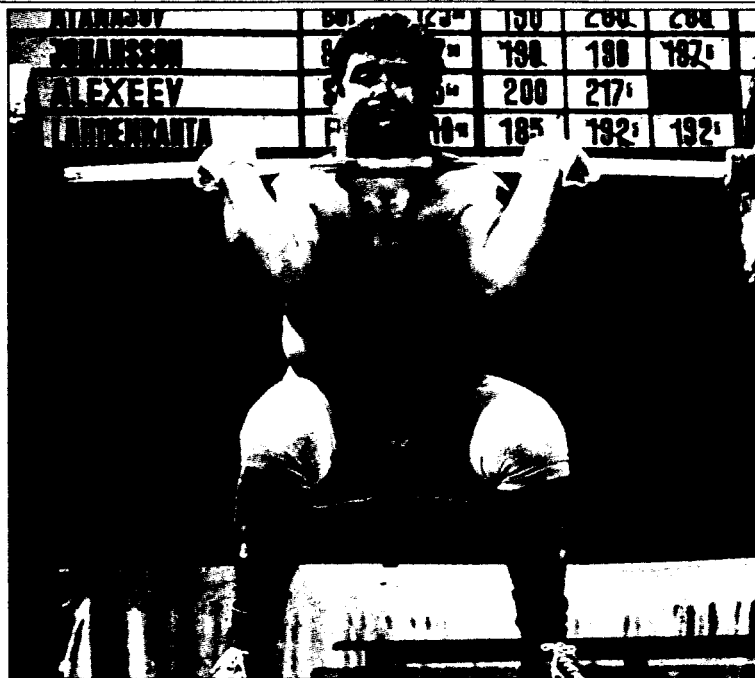
Προβλεπόμενες θέσεις του Ολυμπιακού Χωριού

Οχτώ χρόνια πριν από τη συμπλήρωση του ολυμπιακού ιωβηλαίου, η Ελλάδα έχει αρχίσει να ζει στον παλμό της «Χρυσής Ολυμπιάδας» των Αθηνών. Αν και «οι ενενήντα δύο αθάνατοι» της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής δεν πρόκειται να βάλουν την υπογραφή τους πριν από το 1990, κανείς δεν διανοείται, ότι «η κοιτίδα του ολυμπιακού πνεύματος» μπορεί να χάσει το τιμητικό πλεονέκτημα που διαθέτει. Η τέλεση των αγώνων στον ίδιο τόπο που «αναβίωσε» το 1896 ο δισκοβόλος του Μύρωνα δεν θεωρείται μόνο αυτονόητη, αλλά εμφανίζεται σαν εθνική επιταγή. Μια νέα μεγάλη ιδέα, ειρηνική αυτή τη φορά, φαίνεται ότι θα νοηματοδοτήσει την πορεία της χώρας τα επόμενα χρόνια, υποτάσσοντας και την Αριστερά στην προτεραιότητα του πανάκριβου αλλά ιερού σκοπού.

Η εθνική ενότητα ίσως να μην έχει βρει άλλη φορά τόσο πρόσφορο έδαφος για να αναπτυχθεί. Ο στόχος της διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων στην Αθήνα το 1996 δεν φαίνεται ότι αντιμετωπίζει εμπόδια. Από τον Κωνσταντίνο Μητσοτάκη μέχρι τον Χαρίλαο Φλωράκη η «Χρυσή Ολυμπιάδα» συναντά μόνο φανατικούς υποστηρικτές, που πιέζουν την κυβέρνηση να αρθεί στο ύψος των περιστάσεων, αποφεύγοντας τις ολιγωρίες που μας απομακρύνουν από την πραγματοποίηση της μεγάλης εθνικής επιδίωξης.

Το ομόφωνο ψήφισμα της ελλη-

νικής Βουλής, ακόμα κι αν δεν διερμηνεύει όπως ισχυρίζεται «τα αισθήματα όλου του λαού», είναι ενδεικτικό του κλίματος που έχει δημιουργηθεί. Εκφράζει από τις 14 Απριλίου του 1986 τη θερμή υποστήριξη όλων των κομμάτων στο αίτημα της επιστροφής των αγώνων «στην κοιτίδα των ολυμπιακών ιδεωδών... που δεν περιορίζονται μόνο στην αρμονική προαγωγή των σωματικών και ηθικών αρετών των αθλητών, αλλά και καλλιέργειών», όπως επισημαίνει, «την αφιλοκερδή άμιλλα στους νέους και την αμοιβαία κατανόηση και φιλία των λαών».

Ο Κουμπερτέν ξανάρχεται

Μπορεί ένα χιλιόμετρο πορείας

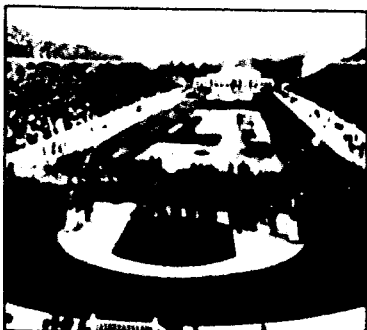
με την ολυμπιακή φλόγα να διατιμήθηκε τρεις χιλιάδες δολάρια στο Λος Άντζελες, αλλά εκεί έφταιγε ο αμερικάνικος ιμπεριαλισμός που εμπορευματοποιεί τον αθλητισμό. Μπορεί η ΔΟΕ να έχει πουλήσει από τώρα τα δικαιώματά της στην ISL, θυγατρική εταιρεία της ADIDAS, αλλά είναι σε όλους γνωστό ότι το διεθνές αθλητικό κέντρο είναι υποχείριο των πολυεθνικών. Η πολιτική ηγεσία του τόπου και ιδιαίτερα οι αριστεροί αντιπρόσωποί του, μια και αυτούς κυρίως εκφράζει η αντιεμπνευματική εκδοχή του ολυμπισμού, ευελπιστούν ότι θα μπορούσαμε να διοργανώσουμε μια ανθρώπινη Ολυμπιάδα, απαλλαγμένη από την πολιτική εκμετάλλευσή και τον οικονομικό ανταγώ-

νισμό.

Ρομαντισμός ή παραλογισμός; Πιθανά και τα δύο. Κυρίως, όμως, συνειδητή προσπάθεια απόκρυψης του μόνου δυνατού χαρακτήρα που μπορεί να έχει η διοργάνωση του '96. Μια βιομηχανία θεάματος σαν όλες τις προηγούμενες, που σε πείσμα των αμετανόητων ιδαλγών του Κουμπερτέν θα αποδείξει για μια ακόμη φορά την απάτη του φαιρ πλαιύ και του μπάσταρδου ερασιτεχνισμού, ενώνοντας τους λαούς κάτω από το ιδεώδες ολυμπιακό ανθρακικό της COCA-COLA.

Όσο κι αν ο πραγματισμός του αρμόδιου για τη διοργάνωση δημαρχού της Αθήνας σαρκάζει τα κτικότητα τις ιδεοληψίες του ολυμπισμού, δηλώνοντας ότι «εάν δεν εμπορευματοποιήσουμε τους αγώνες, καλύτερα να το πάρουμε απόφαση πως δεν μπορούμε να τους οργανώσουμε» (ΠΡΩΤΗ 9/12/87), η Αριστερά επιμένει στην «άλλη» Ολυμπιάδα. Ισχυριζόμενη ότι «τα ολυμπιακά ιδανικά συνδέονται αρμονικά μόνο με τα ιδανικά της εργατικής τάξης, με τα ιδανικά του σοσιαλισμού, ενώ έρχονται σε όλο και μεγαλύτερη αντίθεση με την ιδεολογία της αστικής τάξης και με τους στόχους του ιμπεριαλισμού» (ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΣΚΕΨΗ, τ. 18), ανακαλύπτει στους Ολυμπιακούς Αγώνες του '96 τη χρυσή ευκαιρία για να αναπτυχθεί το... «ολυμπιακό κίνημα».

Η Αριστερά, ακόμη κι όταν συμμετέχει στο κράτος, αισθάνεται ότι κινητοποιεί τις μάζες. Θα ήταν

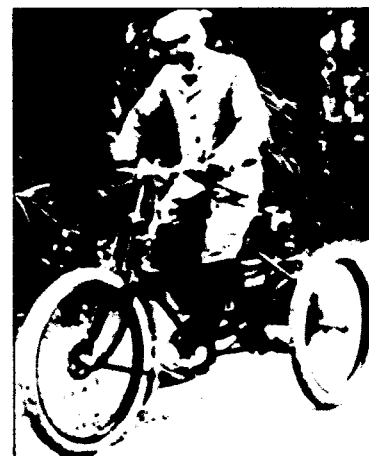
1896: Η τελετή έναρξης της πρώτης «σύγχρονης» Ολυμπιάδας στην Αθήνα.

1904: Παγκόσμιο ρεκόρ στο άλμα επί κοντώ (3.69) στους Ολυμπιακούς της Αθήνας.

1908: Ολυμπιακοί του Λονδίνου. Ο ιταλός Πιέτρο Ντοράντο πέφτει στο νήμα.

1912: Ο «αναβιωτής» των Ολυμπιακών Πιερ ντε Κουμπερτέν (1863-1937).

παράλογο να θεωρούσε ότι η συμμετοχή της στα τετραεθνή πολυεθνικά σώου δεν εξυπηρετεί έναν αντίστοιχο στόχο. Το «ολυμπιακό κίνημα», λοιπόν, είναι μια ανακάλυψη που στοιχειοθετεί τη διαφορετική άποψη με την οποία, υποτίθεται, ότι αντιμετωπίζεται ο αθλητισμός. Ένα άλλοθι που, ενώ εγγυάται την επιστροφή στις αρχαιοελληνικές ρίζες, προσφεύγοντας σε μια ψευδεπίγραφη υπεριστορική αθλητική ιδεολογία, θάβει σε ετήσια βάση δεκάδες αναβολικούς πρωταθλητές που διαπαιδαγωγούνται με το ίδιο αμείλικτο τρίπτυχο: Citius - Altius - Fortius. Είναι χαρακτηριστικό ότι, όταν πριν από μερικά τεύχη διατυπώναμε την άποψη πως η Αριστερά δεν θα 'πρεπε να νομιμοποιήσει με τη συμμετοχή της στη φετινή Ολυμπιάδα την καταστολή της κορεάτικης αντίστασης, καταγγελλθήκαμε από τον *ΟΔΗΓΗΤΗ* (9/7/87), επειδή «*βάζουμε στο ίδιο καλάθι τις προοδευτικές και αντιδραστικές δυνάμεις*». Λες και ο Μπούμκα δεν θα βοηθήσει με την παρουσία του το καλοκαίρι τον εξωραϊσμό της δικτατορίας, αλλά θα βάζει βόμβες στους δρόμους της Σεούλ...

Ντοπέ η Αριστερά

Βέβαια, το ιδεολογικό φόντο που πάνω του πλέκεται η νέα μεγάλη ιδέα δεν εξαντλείται στο σχεδιασμό των πέντε ολυμπιακών κύ-

ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΑ ΕΣΟΔΑ		
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ		ΣΥΝΟΛΟ
Δικαίωμα τηλεόρασης	Ελάχιστο	37.797 δις δρχ.
	Μέγιστο	40.377
Χορηγήσεις	Ελάχιστο	24.330
	Μέγιστο	30,2
Εμπορική εκμετάλλευση	Ελάχιστο	6
	Μέγιστο	10
Ολυμπιακά λαχεία	Ελάχιστο	1
	Μέγιστο	3,5
Ολυμπιακά νομίσματα και γραμματόσημα	Ελάχιστο	10,5
	Μέγιστο	37
Εισιτήρια	Ελάχιστο	4
	Μέγιστο	10
Άλλα έσοδα	Ελάχιστο	4.657
	Μέγιστο	6.627
ΣΥΝΟΛΟ	Ελάχιστο	88.284
	Μέγιστο	137.704

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

κλων. Εδώ και αρκετό καιρό, η ευρωπαϊκή διάσταση της κυβερνητικής πολιτικής προβάλλει τη νέα εθνική στρατηγική, που υπόσχεται ότι θα οδηγήσει τον τόπο από την υπανάπτυξη στην πρόοδο. Λίγο πριν από την έλευση του 1992, η καπιταλιστική αναδιάρθρωση συναρτάται με τα οράματα της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και της τεχνολογικής επανάστασης. Τα ορόσημα του 1992 και του 2000 προσφέρουν ένα νέο ιδεολογικό υπόβαθρο στην έννοια της «ανάπτυξης», που εξαρτάται πια από τη δυνατότητα όλων των ζωντανών παραγωγικών δυνάμεων της χώρας να κατανοήσουν την πρόκληση και να ανταποκριθούν στις προτεραιότητες που θέτει ο ανταγωνισμός της παγκόσμιας αγοράς.

Η διοργάνωση των αγώνων

του '96 δεν προκρίνεται μόνο για λόγους εθνικού γοήτρου, αλλά δημιουργεί ένα ενδιαμέσο ορόσημο που εγγυάται την προσέγγιση των δύο άλλων. Η προοπτική της «Χρυσής Ολυμπιάδας» εμφανίζεται σαν το όχημα που θα σύρει το Έθνος, δίνοντας τον παλμό αλλά και τα μέσα για να καρποφορήσει η αναπτυξιακή προσπάθεια. Αυτό ακριβώς υπαινισσόταν και ο Στέλιος Κούλογλου στο πρωτοχρονιάτικο *ΒΗΜΑ*, γράφοντας ότι «*χωρίς ανάπτυξη προγραμμάτων και τεχνικής υποδομής στους τομείς της επικοινωνίας, δεν μπορεί ούτε καν να γίνεται λόγος για την ανάληψη των Ολυμπιακών του '96*». Γιατί απλούστατα το όραμα του ραδιοτηλεοπτικού εκσυγχρονισμού και η Ολυμπιάδα, όπως άλλωστε συμβαίνει και με την περι-

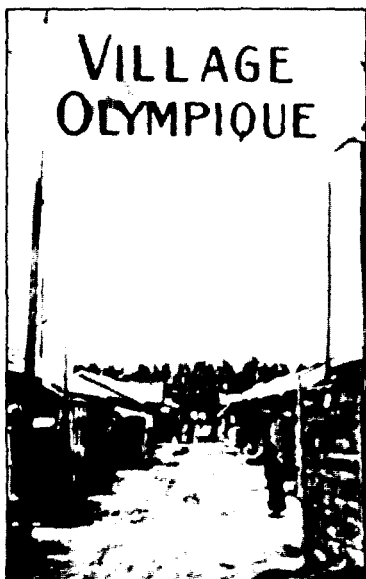
πτωση του μετρώ, δεν είναι παρά οι δυο όψεις του ίδιου νομίσματος. Εξαρτάται από ποια πλευρά το κρατάει κανείς για να θεωρήσει ότι το ένα είναι προσπατούμενο του άλλου.

Όλες, όμως, αυτές οι εξελίξεις που δρομολογούνται συμπαρασύρουν και τα αριστερά κόμματα, που αναγκάζονται μπροστά στην «*πρόκληση του '92*» να καταθέσουν μια «*ρεαλιστική*» ευρωπαϊκή πολιτική. Η ηγεμονία στους κόλπους της Αριστεράς της λογικής της (καπιταλιστικής) ανάπτυξης «*προς όφελος του λαού και του τόπου*» είναι μια παλιά ιστορία. Δεν είναι παράξενο, λοιπόν, που το ΚΚΕ και η ΕΑΡ προσφέρουν την αμέριστη συμπαράστασή τους στο ολυμπιακό εγχείρημα, αφού η διοργάνωση του '96 «*είναι μια πρόκληση για το μέλλον της ελληνικής κοινωνίας*» (ΑΥΓΗ, 28/2/88).

Υπάρχουν, βέβαια, πολλοί που πιστεύουν ότι η ανάληψη των αγώνων είναι πράγματι πρόκληση για μια χώρα που αντιμετωπίζει έντονη οικονομική κρίση και προσπαθεί να τονώσει τις παραγωγικές της επενδύσεις. Ακόμη κι αν αγνοήσει κανείς το γεγονός, ότι το αναπτυξιακό μοντέλο της Αριστεράς δεν έχει καμία σχέση με τα συμφέροντα των εργαζομένων και με τη βελτίωση του βιοτικού τους επιπέδου, είναι πολύ πιθανό η επόμενη γενιά να μην προλάβει να εκπληρώσει τις συμβατικές υποχρεώσεις που θα της έχει φορτώσει η αναβίωση του ολυμπιακού πνεύματος.

1912: Ο Φιλανδός Κολεμάνιν τερματίζει πρώτος στους Ολυμπιακούς της Στοκχόλμης.

1924: Ολυμπιακοί στο Παρίσι. Το ολυμπιακό χωριό μοιάζει μάλλον με παραγκούπολη.

1927: Προπαγανδιστικό γερμανικό φιλμ για το γυμνισμό και τις χαρές των σπορ.

1931: Σε αγώνα δρόμου στο Λονδίνο «φλιτάρουν» τους δρομείς με κολόνια.

Το κυνήγι του θησαυρού

Η σύμπτωση με την οποία αντιμετωπίζεται η νέα μεγάλη ιδέα δεν είναι το μοναδικό εχέγγυο για την επιτυχία της. Αν ήταν έτσι, δεν θα υπήρχε κανένας λόγος να ακυρώσει η Βιέννη την υποψηφιότητά της και να χάσει την κερδοφόρο επένδυση. Στις περισσότερες σύγχρονες Ολυμπιάδες που έχουν γίνει, με αποκορύφωμα αυτή του Μόντρεαλ, η μεταφορά της Ολυμπιακής φλόγας στην επόμενη διοργανώτρια πόλη συνοδευόταν από τη χρεοκοπία της προηγούμενης.

Στον προφάκελο σκοπιμότητας που παρέδωσε πρόσφατα στην Εκτελεστική Επιτροπή η γαλλική εταιρεία που είχε αναλάβει την τεχνικοοικονομική μελέτη, γίνεται μια πρώτη εκτίμηση των εξόδων και των εσόδων της Ολυμπιάδας. Σύμφωνα μ' αυτή, τα έξοδα των αγώνων θα φτάσουν τα 104-108 δισεκατομμύρια δραχμές (σε τιμές 1986), ενώ τα έσοδα αναμένεται ότι θα κυμανθούν ανάμεσα στα 88-137 δισεκατομμύρια. Παρουσιάζεται, έτσι, ότι ο ισολογισμός της διοργάνωσης θα έχει, στην καλύτερη περίπτωση, θετικό αποτέλεσμα εκμετάλλευσης της τάξης των 40 δις, ενώ στη χειρότερη έλλειμμα 20,5 δις.

Βέβαια, από την ίδια τη μελέτη προκύπτει ότι στην πραγματικότητα το κόστος της ανάληψης των αγώνων είναι κατά πολύ μεγαλύ-

ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΑ ΕΞΟΔΑ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
Αθλητικές εγκαταστάσεις	Βασικά 31.510 δις δρχ. Εναλλακτικά 32.710
Αθλητικός εξοπλισμός	0.913
Μέσα ενημέρωσης που επιβαρύνουν την ΕΔΟΑ	Ελάχιστα 17.379 Μέγιστα 19.027
Τηλεπικοινωνίες	2.636
Διαμονή - Ενδιαίτηση	9.622
ΕΔΟΑ	Ελάχιστα 24.021 Μέγιστα 25.021
Διάφορα	Ελάχιστα 3.329 Μέγιστα 3.511
ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΤΟΣ ΑΠΡΟΟΠΤΩΝ ΚΑΙ ΑΠΡΟΒΛΕΠΤΩΝ	Ελάχιστα 93.116 Μέγιστα 97.146
ΣΥΝΟΛΟ ΜΕ 12% ΑΠΡΟΟΠΤΑ ΚΑΙ ΑΠΡΟΒΛΕΠΤΑ	Ελάχιστα 104.290 Μέγιστα 108.803

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

τερο, μια και δεν υπολογίζονται στα έξοδα οι «οι δαπάνες αστικής υποδομής ή τηλεπικοινωνιών», οι οποίες παρ' όλα αυτά «θεωρούνται αναγκαίες για να μπορέσει η Αθήνα να διοργανώσει την Ολυμπιάδα». Το ποσό αυτών των δαπανών προσδιορίζεται από τον προφάκελο σε 114-122 δις δραχμές (βλέπε αναλυτικά στον Πίνακα 3), χωρίς να περιλαμβάνονται τα έξοδα για την κατασκευή του Κέντρου Τύπου (2,5 δις) και του Ολυμπιακού χωριού (16 δις). Αν σε όλα αυτά προστεθούν τα 150 δισεκατομμύρια δραχμές που απαιτούνται για την κατασκευή του μετρό, η «Χρυσή Ολυμπιάδα» θα δικαιολογήσει το χαρακτηρισμό που της δόθηκε, αφού θα κοστίσει συνολικά γύρω στα 400 δισεκατομμύρια. (Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα πο-

σά αυτά αφορούν αυστηρά το κατασκευαστικό κόστος, χωρίς να υπολογίζεται η δαπάνη που απαιτείται για τη συντήρηση των εγκαταστάσεων).

Πριν από λίγο καιρό ο κύριος Βαλυράκης, συγκρίνοντας στην αθλητική εκπομπή της ΕΤ-2 την προετοιμασία μας με τα έργα που έχουν γίνει στη Βαρκελώνη για το 1992, δήλωνε ιδιαίτερα αισιόδοξος, μια και έχει ήδη διατεθεί, όπως έλεγε, ένα σημαντικότερο κονδύλι για την κατασκευή νέων χώρων ολυμπιακών προδιαγραφών. Ο υφυπουργός αθλητισμού ξεχασε βέβαια να αναφέρει ότι ακόμη κι αν ήταν έτοιμα όλα τα στάδια που απαιτούνται — αυτή τη στιγμή διαθέτουμε μόνο το ΟΑΚΑ και το κλειστό του Φαλήρου — η δαπάνη για την κατασκευή τους

δεν αντιπροσωπεύει παρά το 8,5% του συνολικού κόστους της διοργάνωσης.

Ολυμπιακός δακτύλιος

Οι υπέρμαχοι, όμως, της Ολυμπιάδας θεωρούν ότι η ελληνική κοινωνία είναι υποχρεωμένη να αναλάβει αυτό το επικίνδυνο οικονομικό άνοιγμα. Υποστηρίζουν με θέρμη την προσπάθεια, μια και σ' αυτή διαβλέπουν την ιστορική ευκαιρία «να πραγματοποιηθεί ο εκσυγχρονισμός βασικών τομέων της ζωής της πρωτεύουσας» (ΑΥ-ΓΗ, 28/2/88). Οι Ολυμπιακοί Αγώνες εμφανίζονται σαν ένας πιλότος επίλυσης των προβλημάτων της Αθήνας, που υποτίθεται ότι θα κερδίσει χάριν του '96 μια αξιόλογη υποδομή, ικανή να αντιμετωπίσει το σημερινό αδιέξοδό της.

Συνήθως οι περισσότεροι, όταν αναφέρονται στον τρόπο με τον οποίο θα αναπνεύσει κυκλοφορικά το κέντρο της πόλης, προσβλέπουν στο μετρό. Οι συντάκτες, όμως, της γαλλικής τεχνικοοικονομικής μελέτης δεν φαίνεται ότι συμμερίζονται την αισιοδοξία τους. Παρ' ότι πιστεύουν πως «η ημερομηνία του 1996 μπορεί να τηρηθεί σε τεχνικό επίπεδο», επισημαίνουν ότι «υπάρχει περίπτωση να παρουσιαστούν μεγάλες δυσκολίες πέραν του οικονομικού τομέα του έργου», μια και «το εργοτάξιο θα δημιουργήσει προβλήματα στην κυκλοφοριακή κίνηση,

1936: Ολυμπιάδα του Βερολίνου. Οι μικρές σημαίες εικονίζουν το γερμανικό και το παγκόσμιο ρεκόρ.

1936: Η εξέδρα των επίσημων στους χειμερινούς Ολυμπιακούς του Γκάρμς Παρτενκίρχεν. Διακρίνονται ο Γκέμπελς και ο Χίτλερ.

1936: Ο Τζέσε Όουενς στο νήμα των 100 χρόνων με το νέο ρεκόρ 10"2. Με τέσσερα χρυσά μετάλλια εξόργισε τους «άρειους» διοργανωτές.

1968: Ολυμπιάδα του Μεξικού. Οι μαύροι αμερικάνοι αθλητές υψώνουν στο βάθρο τη γροθιά της Black Power.

κυρίως ανάμεσα στους λόφους της Ακρόπολης και του Λυκαβητού, απ' όπου διέρχεται η μισή κυκλοφορία της Αθήνας». Αφήνοντας, λοιπόν, κατά μέρος το πρόβλημα που ούτως ή άλλως υπάρχει με την άχρηστη για την Ολυμπιάδα γραμμή «πρώτης προτεραιότητας» (Σεπόλια - Δάφνη) που δημοπρατήθηκε πρόσφατα, συμπεραίνουν ότι «το μετρό δεν φαίνεται βασικό για την ανάληψη των αγώνων» και διερευνούν άλλες λύσεις, όπως αυτή της αξιοποίησης των Ι.Χ., που «θα μπορούσαν να παίξουν προσωρινά το ρόλο των ταξί»(!).

Με μετρό, πάντως, ή χωρίς μετρό, η διοργάνωση είναι πολύ αμφίβολο αν θα βοηθήσει την Αθήνα ή αν θα την επιβαρύνει ακόμη περισσότερο. Η αναγκαστική δημιουργία του Ολυμπιακού χωριού μέσα στις υπερφορτωμένες οικιστικές περιοχές θα καλύψει κάποιον από τους ελάχιστους ελεύθερους χώρους με μια νέα πόλη 20.000 κατοίκων. Η μελέτη των Γάλλων, συνεπής με τις προδιαγραφές που θέτει η ΔΟΕ στις υποψήφιες πόλεις, προτείνει για λόγους ασφαλείας («τα ανθρωποκοινωνικά θέματα θα πρέπει να τύχουν προσεκτικών χειρισμών») και λειτουργικότητας, ένα ενιαίο Ολυμπιακό χωριό σε πέντε εναλλακτικές τοποθεσίες, που δεν απέχουν πάνω από 30' από την Καλογρέζα (βλέπε το χάρτη της σελίδας 6). Όσο κι αν ο Β. Νέτας πιστεύει (ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 12/1/88) ότι «θα ήταν λάθος να θελήσουμε

ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΠΡΟΒΛΕΠΟΝΤΑΙ ΣΤΟΝ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟ ΤΗΣ ΟΛΥΜΠΙΑΔΑΣ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΣΥΝΟΛΑ
Οδικόι άξονες	21 δις δρχ.
Διευθετήσεις διασταυρώσεων, χώροι στάθμευσης κλπ.	6-12
Αεροδρόμιο Σπατών	35
Τηλεπικοινωνίες	32
200 πρόσθετα δωμάτια στη φοιτητική Εστία Θεολογικής καθώς και ανακαίνιση της ως άνω Εστίας	1.4
Εργασίες διαμόρφωσης λιμένων και σταθμών κλπ.	12-14
Κέντρο Τύπου	2,5
Ολυμπιακό χωριό	16
Μετρό Αθήνας	150
ΣΥΝΟΛΟ	282,5-290,5

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

να χτίσουμε μέσα στην Αθήνα το Ολυμπιακό χωριό» και υποδεικνύει «για να μη χαθεί η μεγάλη ευκαιρία... να σχεδιάσουμε μια καινούργια πόλη, στην οποία μετά τους αγώνες θα μεταφερθούν λειτουργίες της πρωτεύουσας», η πραγματικότητα τον διαψεύδει. Στην καλύτερη περίπτωση, η καινούργια πόλη θα είναι μια προέκταση της Νέας Ιωνίας.

Η επιβάρυνση όμως της πρωτεύουσας δεν φαίνεται ότι θα προέλθει μόνο από τις εγκαταστάσεις του Ολυμπιακού χωριού. Ο προφάκελος σκοπιμότητας εκτιμά ότι ο αριθμός των Ελλήνων και ξένων τουριστών που θα έρθουν για να παρακολουθήσουν τους αγώνες θα κυμανθεί από 87.500-154.000 άτομα. Με δεδομένο ότι η ξενοδοχειακή υποδομή της Αττικής φτάνει περίπου τα 35.000 δωμάτια, α-

πό τα οποία τα 20.000 θα χρησιμοποιηθούν για τις ανάγκες της διοργάνωσης, θα χρειαστεί να βρεθεί τόπος διαμονής για 58.000 με 125.000 επισκέπτες. Με άλλα λόγια θα πρέπει να κατασκευαστούν νέες μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες που θα φιλοξενήσουν τους υπεράριθμους, μια και οι υπόλοιπες λύσεις που προτείνονται είναι μάλλον αδύνατο να καρποφορήσουν (αξιοποίηση παραθεριστικών κατοικιών, καταλύματα κοντινών νησιών, πλωτά ξενοδοχεία που, όπως αναφέρεται, «θα τονίζουν το ναυτικό χαρακτήρα της Ελλάδας»).

Από τον Βενιζέλο στον Βαθυράκη

Κανένας προφάκελος, βέβαια,

δεν συνηθίζεται σ' αυτές τις περιπτώσεις να σταθμίζει το κοινωνικό κόστος των διοργανώσεων. Ο ισοσκελισμός των εσόδων με τις αρνητικές πολιτιστικές και περιβαλλοντολογικές συνέπειες δεν απασχολεί τους ειδικούς που χαράζουν τις ολυμπιακές κατευθύνσεις. Το αντίθετο, μάλιστα. Πολλές φορές οι αλλαγές που συντελούνται μπαίνουν στα κέρδη οι Ολυμπιάδες μπορεί να τελειώνουν, αλλά τα γυαλιστερά πρότυπα που αφήνουν πίσω τους είναι πάντοτε αξιοποιήσιμα.

Για την Αριστερά, όμως, όλα αυτά δεν είναι παρά απλές λεπτομέρειες, που υποχωρούν μπροστά στην ανάγκη να υποστηριχθεί το '96 και μέσω αυτού το '92 και το 2.000. Στην κριτική των αριστερών κομμάτων υπάρχουν μόνο νύξεις επί της διαδικασίας: έλεγχοι της αρτιότητας των μελετών και καταδίκες των μικροπολιτικών ανταγωνισμών που διακυβεύουν την εθνική υπόθεση...

Τώρα, λοιπόν, που φαίνεται ότι κλείνουν οι λογαριασμοί που άφησε η παλιά μεγάλη ιδέα της Ιωνίας, ένα νέο εθνικό όραμα συνεχίζει τον ελληνισμό. Μπορεί να είναι συμπτωματικό που οι απόγονοι του Βενιζέλου στήνουν το επιτελείο τους κοντά στη Νέα Ιωνία, αλλά μένει να αποδειχθεί ότι πίσω από κάθε μεγάλη ιδέα δεν κρύβεται και μια αντίστοιχη καταστροφή.

Χρήστος ΜΑΧΑΙΡΑΣ

1972: Ολυμπιάδα του Μονάχου. Κατάληψη του παλαιστινιακού «Μαύρου Σεπτέμβρη» στο κτίριο της ισραηλινής αποστολής. Η γερμανική αστυνομία δεν διαπραγματεύεται. Αποτέλεσμα: 18 νεκροί.

1976: Η Νάντια Κομανέτσι, αποκάλυψη της Ολυμπιάδας του Μόντρεαλ.

1980: Η αφίσα των Ολυμπιακών της Μόσχας στην Καμπούλ. Η παρουσία των Σοβιετικών στο Αφγανιστάν ήταν η αφορμή του μποϊκοτάζ των Δυτικών.

1984: Η τελετή έναρξης στο Λος Άντζελες. Ολυμπιακό κιτς made in USA. Τώρα λείπουν οι Ανατολικοί.

Ο Αντώνης Τρίτσης έχει ένα λόγο παραπάνω να τοποθετηθεί για το ζήτημα της ανάληψης της Ολυμπιάδας του 1996 από τη χώρα μας. Ο υπουργός Παιδείας μπορεί να μιλήσει όχι μόνο σαν κυβερνητικό στέλεχος, αλλά σαν παλιός πρωταθλητής ή ακόμα και σαν σύγχρονος πολεοδόμος.

Άλλωστε, με αυτές ακριβώς τις δυο ιδιότητές του, υπέγραψε στις 20 Φλεβάρη του 1980 στο ΒΗΜΑ ένα εκτενές κείμενο με τίτλο «Ο αντίλογος για τους Ολυμπιακούς αγώνες», στο οποίο επεσήμαινε τις ολέθριες συνέπειες που θα είχε η πραγματοποίηση της μεγάλης ιδέας του Καραμανλή για μόνιμη τέλεση των Ολυμπιάδων στην Ελλάδα. Αξιοποιώντας την αθλητική ευαισθησία, τις τεχνικές γνώσεις και την πολιτική τοποθέτησή του, προσπαθούσε ν' αποδείξει ότι η σύγχρονη εκδοχή του ολυμπισμού δεν είναι παρά «ένας τεράστιος άσπρος ελέφαντας που θα εκμαυλίζει την κοινωνία μας», ένα «σόου των υπερδυνάμεων και των πολυεθνικών» που στηρίζεται στην «αρρωστημένη ρομαντική αναβίωση των αγώνων του 1896».

Βέβαια, οκτώ χρόνια μετά, ο Αντώνης Τρίτσης δεν

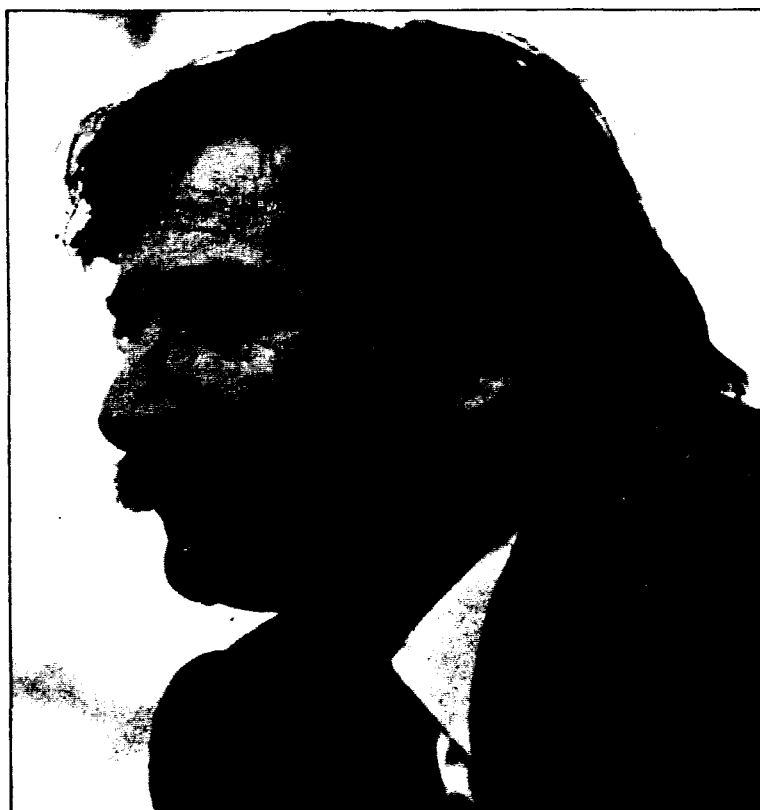
φαίνεται να έχει μεγάλη σχέση με τα τότε γραπτά του. Διαπρύσιος κήρυκας κι αυτός της νέας μεγάλης ιδέας που θέλγει το πανελλήνιο, εξαγγέλλει την οργάνωση «συνεχούς μαθητικής Ολυμπιάδας που θα διαρκέσει μέχρι το '96», η οποία θα λειτουργήσει σαν το «μεγάλο φυτώριο των αυριανών ολυμπιονικών μας» και «θα καλλιεργήσει τις ηθικές αξίες του ολυμπισμού».

Ποιες αξίες όμως; Αυτές που κατήγγειλε τότε σαν ολυμπιακή απάτη ή αυτές που υπερασπίζεται σήμερα σαν καινούργιος Κουμπερτέν;

Θεωρήσαμε σκόπιμο να ζητήσουμε από τον υπουργό Παιδείας μια εξήγηση γι' αυτή την «αντίφαση», δηλώνοντάς του ότι σκοπεύουμε να δημοσιεύσουμε εκτενή αποσπάσματα του κειμένου που είχε γράψει το 1980. Δυστυχώς, επειδή προσκρούσαμε αρκετές φορές στο «φόρτο εργασίας» του, δημοσιεύουμε μόνο το μεγαλύτερο μέρος εκείνου του κειμένου, μια και συμφωνούμε με την άποψή του, ότι «όχι μόνο δεν έχουμε δικαίωμα να δεχτούμε στον τόπο μας τα ολυμπιακά πανηγύρια, αλλά πρέπει να έχουμε το θάρρος να συμβάλλουμε στην κατάργησή τους».

ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ

Η εμποροπανήγυρις των πολυεθνικών

ΤΟΥ ΑΝΤΩΝΗ ΤΡΙΤΣΗ
υπουργού Παιδείας

(πολεοδόμου
και πρώην πρωταθλητή στίβου)

■ Ένας τεράστιος «άσπρος ελέφαντας» εισέρχεται στον εθνικό στίβο. Θα τσαλαπατήσει τα ιερά μας. Θα υπονομεύσει την οικονομία μας. Θα εκμαυλίζει την κοινωνία μας περισσότερο από τον τουρισμό της Ρόδου και της Κέρκυρας. Θα απορροφήσει στο εξής τις δραστηριότητες της κάθε κυβέρνησης και θα την αποπροσανατολίζει από το πραγματικό έργο της. Το όνομά του: Νεοελληνική Ολυμπιακή Ιδέα(...).

Δuo φορές οι Ολυμπιάδες στη σύγχρονη εποχή βρήκαν το τέλος

που τους άρμοζε.

Την πρώτη, το 1936 στο Μόναχο*, όταν η παγκόσμια νεολαία μεταφέροντας τη φλόγα από τους βωμούς της Ολυμπίας παρέλαυνε μπροστά στον Αδόλφο Χίτλερ.

Τη δεύτερη, το 1972, όταν οι νέοι του Ισραήλ και οι νέοι της Παλαιστίνης πέφτανε νεκροί πάνω στις ολυμπιακές κονίστρες. Και πάλι στο Μόναχο, 36 χρόνια αργότερα: Σύμπτωση; Υπενθύμιση;

Όμως οι Ολυμπιάδες δε σταμάτησαν και η ύβρη συνεχίζεται:

«Σόου» υπερδυνάμεων και πολυεθνικών, ντοπαρίσματα και χυδαίος επαγγελματισμός — στη θέση του κλάδου ελαίας του Μίλωνα του Κροτωνιάτη τα διαφημιστικά μαγιά του Μαρκ Σπιτς!

Ποτέ δεν αναβίωσε η ολυμπιακή ιδέα στη σύγχρονη εποχή. Η λεγόμενη αναβίωση του 1896 υπήρξε μια από τις πολλές αρρωστημένες ρομαντικές πράξεις του αιώνα της υποκρισίας, που πίσω από το προσωπείο του «ουμανισμού» έτρεφε τις πιο ανθρωποκαταστροφικές δυνάμεις που γνώρισε ποτέ ο κόσμος, το ρατσισμό και την ευρωπαϊκή αποικιοκρατία.

Ποτέ δεν πάψανε οι σύγχρονες Ολυμπιάδες να είναι όπλα προπαγάνδας στα χέρια των ισχυρών. Γι' αυτό είναι φυσικό σήμερα να εμπλέκονται στη δίνη του νέου Ψυχρού Πολέμου(...).

ΔΟΕ: Ένα άηλο Στέιτ Ντιπάρτμεντ

Σύμφωνα με την Ολυμπιακή Χάρτα (Olympic Charter) οι Ολυμπιακοί Αγώνες γίνονται κάτω από την απόλυτη κυριαρχία της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής, ΔΟΕ. Η ΔΟΕ επιλέγει το χώρο διεξαγωγής τους και με κάθε λεπτομέρεια αποφασίζει το πρόγραμμα εκδηλώσεων και συμμετοχής. Η Εθνική Ολυμπιακή Επιτροπή κάθε χώρας έχει πολύ δευτερεύοντα ρόλο(...).

Η ΔΟΕ αποτελεί ένα από τα ισχυρότερα και σκληρότερα διεθνή δυτικά παρασυστήματα, αντίστοιχο με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και τη Διεθνή Τράπεζα. Γι' αυτό είχαν αποκλειστεί μέχρι σήμερα από τη διοργάνωση Ολυμπιάδων οι σοσιαλιστικές χώρες. Εδώ βρίσκεται η αλήθεια της έντονης αμερικανικής αντίδρασης στη διεξαγωγή των Αγώνων στη Μόσχα: στην προσπάθεια έστω και την τελευταία στιγμή να μην ανατραπεί η μέχρι σήμερα πάγια πολιτική του αποκλεισμού από την οργάνωση Ολυμπιάδων των σοσιαλιστικών χωρών — είναι αστείο το πρόσημα της σοβιετικής παρουσίας στο Αφγανιστάν όταν στη 10ετία της γενοκτονίας του Βιετνάμ κανένας δε σκέφτηκε την «ολυμπιακή ιδέα» και τη σχέση της με το εκστρατευτικό σώμα εκεί ενάμισι εκατομμυρίου Αμερικανών... ολυμπιονικών.

Η πολιτική ταύτιση της ΔΟΕ με το Στέιτ Ντιπάρτμεντ των ΗΠΑ φάνηκε, με τρόπο που «σοκάρισε» και τα ίδια τα μέλη της, στην τελευταία σύσκεψη για το θέμα του αποκλεισμού της Φορμόζας από

τους Ολυμπιακούς (ύστερα από το άνοιγμα της Λαϊκής Κίνας προς τις ΗΠΑ). Ο πρόεδρος της ΔΟΕ λόρδος Κιλλάνιν για να πείσει τους υπόλοιπους να αλλάξουν ξαφνικά τη μέχρι σήμερα στάση της ΔΟΕ, συνόδευσε την προπαγανδαστική επιστολή που τους έστειλε με αντίγραφο σχετικής επιστολής... του Σάουρος Βανς!

Αξίζει δε να θυμηθούμε ότι η τακτική ετήσια συνέλευση της ΔΟΕ έγινε το Μάρτη του 1979 στο Μοντεβιδέο, πρωτεύουσα της πιο κτηνώδους σύγχρονης δικτατορίας(...).

Η οικονομική τραγωδία

Η οργάνωση Ολυμπιακών Αγώνων συνεπάγεται τεράστιους προϋπολογισμούς. Παραδείγματα: ΤΟΚΙΟ 1964 2,5 δισ. δολάρια, ΜΟΝΑΧΟ 1972 1,0 δισ. δολάρια.

Το μεγαλύτερο μέρος του προϋπολογισμού αναφέρεται όχι στις αθλητικές κτιριακές εγκαταστάσεις αλλά στην οργάνωση των αγώνων και σε έργα γενικότερης υποδομής στην πόλη που διεξάγονται οι αγώνες ή την περιοχή. Παράδειγμα Μόναχο: κόστος αθλητικών εγκαταστάσεων 350 εκ. δολ., κόστος οργάνωσης αγώνων 300 εκ. δολ. και κόστος οδικής, συγκοινωνιακής υποδομής κ.λπ. 350 εκ. δολ., σύνολο 1,0 δισ. Σ' αυτά δεν περιλαμβάνεται το κόστος κατασκευής ξενοδοχείων για τους επισκέπτες που πλέον ξεπερνούν τις εκατόν πενήντα χιλιάδες.

Σε πόλεις χωρίς πολλές και καλές αθλητικές εγκαταστάσεις με κερκίδες για πολλές χιλιάδες θεατές για κάθε άθλημα, ο προϋπολογισμός μπορεί να φτάσει σε «αδιανόητα» ύψη γιατί χρειάζονται πολλοί αθλητικοί χώροι για το μεγάλο αριθμό προκριματικών αγώνων (διεξάγονται 23 αθλήματα). Ο προϋπολογισμός του Μονάχου είναι στην πραγματικότητα περιορισμένος, γιατί το Μόναχο επρόκειτο, πριν ακόμα αρχίσουν τα ολυμπιακά έργα, περί της πιο εξοπλισμένης αθλητικά πόλης της Ευρώπης. Είναι παγίδευση του ελληνικού λαού και της κυβέρνησης η μεγάλη δημοσιότητα που δίνεται από τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού και την Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων για την κατασκευή του Ολυμπιακού Σταδίου στην Καλογρέζα. Στο Μόναχο, το Ολυμπιακό στάδιο αντιπροσώπευε κάτω του 5% του συνολικού κόστους των αγώνων. Στη χώρα μας το ποσοστό του Ολυμπιακού σταδίου, δεδομένων των γενικότερων ελ-

λείψεων θα είναι κάτω του 1% του συνολικού προϋπολογισμού(...).

Όλο δε αυτό το κόστος καθ' ολοκληρία επιβαρύνει την τοπική οργανωτική επιτροπή. Για την ολοκλήρωση δε της οικονομικής εικόνας θα πρέπει να υπολογιστεί το κόστος δραστηριοποίησης του κρατικού μηχανισμού μιας χώρας, κατά τη διάρκεια των αγώνων, υποδοχή, ασφάλεια, κ.λπ.

Αξίζει να σημειωθεί ότι καμιά διεξαγωγή αγώνων δεν απέβη κερδοφόρος για τους οργανωτές. Οικονομικά π.χ. το Μόναχο και το Μόντρεαλ κατέληξαν σε τραγωδία. Οι μόνοι κερδισμένοι είναι πάντα οι πολυεθνικές του τουρισμού, του θεάματος, των αθλητικών ειδών και κάθε λογής εγκαταστάσεων, και δευτερευόντως μόνο οι «ιθαγενείς» επιχειρηματίες ξενοδόχοι και εστιάτορες(...).

Η γκαρσονοποίηση της Ελλάδας

Συμπερασματικά, οι σύγχρονοι Ολυμπιακοί Αγώνες έχουν ένα διπλό κυρίαρχο χαρακτήρα: εμποροπανήγυρις των πολυεθνικών και «ειρηνική» αναμέτρηση των υπερδυνάμεων(...).

Σημαίνουν όμως και κάτι άλλο: Καλλιέργεια για τη χώρα του χαρακτήρα που πάντα ονειρεύονταν οι πολυεθνικές και η ιδεολογία «των από 3.000 ετών Ελλήνων»: Ελλάδα, όμορφο οικόπεδο με ευσταλεις νέους και νέες όπου εξυπηρετείται, εξυπηρετεί και αλωνίζει το μονοπωλιακό κεφάλαιο: Διεθνής μεταφορικός κόμβος (διάβαζε Σπάτα, Ευρωλιμένες και αργότερα «ελεύθεροι λιμένες»). Διεθνές χρηματιστικό κέντρο Hong Kong style. Διεθνές τουριστικό θέρετρο, Βηρυτός style — με τις ίδιες προοπτικές... και όλα αυτά κάτω από ξένη κηδεμονία λόγω της σοβαρότητάς τους και της ανεπάρκειας των «ιθαγενών». Σε περίπτωση μάλιστα που αλλάξουν οι σημερινοί κανόνες της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής, ώστε κάποιοι ξένοι διεθνείς οργανισμοί όπως η ΟΥΝΕΣΚΟ, ή διάφορα καλοπροαίρετα τρασά όπως η Litton Industries (στην οποία οφείλεται από το σχετικό Olympia Project από το 1967 — αλήθεια πώς ξεχάστηκε αυτό;) να μπορούν ελεύθερα να χρηματοδοτούν τους Αγώνες στην Ελλάδα, τότε η ξένη επικυριαρχία θα γίνει απόλυτη, αλλά αρμονική με το καθεστώς των άλλων «αυτοχρηματοδοτούμενων» έργων, του τούνελ του Λυκαβηττού, του Μετρό, της γέφυ-

ρας της Σαλαμίνας και του Ρίου-Αντίρριου, των κάθε λογής... της νεοελληνικής μοίρας μας (ιστορική υπενθύμιση: οι Αιγύπτιοι ανακτήσανε το Σουέζ από τους καλοπροαίρετους χρηματοδότες του αφού πρώτα αντιμετώπισαν επιτυχώς τους αλεξιπτωτιστές τους)(...).

Υπάρχει το βαθύτερο οικονομικό πρόβλημα. Η ποιοτική παραμόρφωση του παραγωγικού συστήματος της χώρας με τη δημιουργία πληθώρας παραδραστηριοτήτων και παραβιομηχανιών: εκμαγεία ολυμπιονικών — πλάι στα σημερινά κομπολογάκια, τσολιάδκια και χαϊμαλιά — βιοτεχνίες αναμνηστικών, «τι σερτς», σημαιοούλες, δίσκους μασκώτ, γύψινους θεούς, ημίθεους και ήρωες, όλα τα ιερά και τα όσια μας σε πλαστική version! Ένας εφιαλτικός άχρηστος οικονομικός κόσμος που θα στραγγίσει τους παραγωγικούς συντελεστές από τους πραγματικά παραγωγικούς τομείς της οικονομίας μέσα στη χίμαιρα κάποιου πρώτου οικονομικού «μπουμ» και που όχι μόνο θα αφανίσει κάθε έννοια «οικονομίας» — πόσο μάλλον «εθνικής» οικονομίας — αλλά και το ίδιο θα αφανιστεί με το πρώτο πραγματικό μπουμ που θα ακουστεί κάπου στο Αιγαίο, την Κύπρο, τα Βαλκάνια, τη Μέση Ανατολή κάπου στον σύγχρονο... ολύμπιο κόσμο μας.

Το ακόμα πιο βαθύ κοινωνικό πρόβλημα: περισσότεροι εξαναγκασμός γκαρσονοποίησης, εμπορίας πολιτισμού, Olympia Disco, «καμάκια» — τρίαίνες οι πρωταθλητές — και όλα αυτά στα όρια της ιερής Άλτιος(...).

Η Ολυμπιακή Ιδέα, παλιά ή νέα. Δεν φτάνει ο τίτλος. Χρειάζεται και περιεχόμενο.

Όχι μόνο δεν έχουμε το δικαίωμα να δεχτούμε στον τόπο μας τα σημερινά ολυμπιακά πανηγύρια αλλά πρέπει να έχουμε το θάρρος να συμβάλουμε στην κατάργησή τους. Αυτό αποτελεί την πρωταρχική ευθύνη μας απέναντι στους δημιουργούς τους.

Αν όμως οι άλλες χώρες δεν το δεχτούν αυτό, ας έχουμε το θάρρος να προτείνουμε σαν έδρα της νέας σειράς των αληθινών Ολυμπιάδων — που όλοι ευαγγελίζονται — την πιο λεύτερη χώρα, την πιο κοντινή στο ολυμπιακό ιδεώδες της κοινωνικής και ατομικής ολοκλήρωσης.

Ας περιμένουμε τις υποψηφιότητες και ας κρίνουμε. **Α.Τ.**

(*) Προφανώς πρόκειται για παραδοχή. Ο κ. Τρίσης εννοεί το Βερολίνο.

ΤΟΥ ΠΑΡΓΟΥ ΒΟΤΗ

Απόλαυσαν οι τηλεθεατές του Σαββατοκύριακου τον ηγεμόνα απερχόμενο να απονέμει απλόχερα και γενναιόδωρα την ευαρέσκειά του προς τους συνεδριάζοντες συγκλητικούς:

«Ήταν — είπε — μια από τις πιο καλές συνεδριάσεις της Κεντρικής Επιτροπής... Το γενικό κλίμα ήταν έξοχο... Και οι προοπτικές είναι έξοχες...»

Λίγο πριν, καθώς ο φακός της κάμερας περιφερόταν στην αίθουσα, οι τηλεθεατές είχαν τη δυνατότητα να αποκτήσουν μια αμυδρή ιδέα γι' αυτό το «έξοχο κλίμα», αλλά και μια ζωντανή εικόνα του ιερατείου της σοσιαλιστικής εξουσίας: Στο κέντρο του «πάνελ» ο ηγεμών — σοβαρός, άνετος, μελίχιος και προστατευτικός. Ο πρεσβύτες Αλευράς, εξ ευωνύμων, να συμβολίζει τη σύνδεση και συνέχεια του ΠΑΣΟΚ με τις καταβολές των δημοκρατικών πολιτικών δυνάμεων. Με μαύρο ζιβάγκο, εκ δεξιών, ο Κ. Λαλιώτης να θυμίζει τη ριζοσπαστική νηπιακή ηλικία του κινήματος. Ακόμη δεξιότερα ο Γ. Παπανδρέου να παίζει με το κομπιουτεράκι του — για να φανεί κι η ετοιμότητα στην τεχνολογική πρόκληση. Και κάτω το κυρίαρχο σώμα: Με επίκεντρο, στην πρώτη σειρά, το ακραιφνώς σοσιαλιστικό τρίο Μένιος - Κασιφάρας - Δροσονίγγης και περίγυρο την άχρηστη και άγνωστη, πλην εξαιρέσεων, κομματική και κρατική νομενκλατούρα.

Τα υπόλοιπα αφέθηκαν προς τέρψιν στους αναγνώστες των εφημερίδων: Δακτυλοδεικτούμενοι οι εκ συστήματος διαφωνούντες να κινδυνεύουν να χαρακτηριστούν γραφικοί, καθώς η ατελέσφορη διαφωνία τους προσφέρει μονίμως το άλλοθι της δημοκρατικής διαδικασίας. Ο Χαραλαμπίδης να μιλάει για Βατερλώ στο Νταβός και ο Ασλάνης να αναζητεί την εθνική στρατηγική — αλλά και οι δυο να μην έχουν παρά ύμνους για τον ηγεμόνα. Η κλάκα να αποδοκιμάζει τους «αντάρτες» και η Περράκη να διακόπτει το συντοπίτη της Ασλάνη «ώστε του ένα υπουργείο να σωπάσει». Ο Ρόκκος να διερωτάται (ακόμη) αν έχει θέση σ' αυτό το κίνημα. Οι μετανοήσαντες συνδικαλιστές (Ζερβάκη, Καραμάνου, Σπυρόπουλος και Ράλλης) να μη νιώθουν τη χαρά της επιστροφής και το μεγαλείο της συγγνώμης, καθώς το Εκτελεστικό Γραφείο υπαναχωρούσε μπροστά στο βέτο του ορισμό Ραυτοπούλου. Στους μισούς εγγεγραμμένους ομιλητές της πρώτης μέρας να μη δίνεται ο λόγος με την ακαταμάχητη λογική «τι να πουν αφού δευτερολόγησε ο Πρόεδρος». Αρκετοί, συνολικά, να μιλούν, πολύ περισσότερο να χειροκροτούν κι ελάχιστα να παραμένουν επιδεικτικά αμέτοχοι στη σωπή τους — παραιτημένοι από κάθε προσδοκία ότι το καταστατικό κυρίαρχο όργανο μπορεί να συμβάλει έστω στη διαμόρφωση πολιτικής, αν όχι να αποτελέσει κάποτε το κέντρο αποφάσεων.

Σ' αυτό το «έξοχο κλίμα», τελικά έξοχος ήταν μόνο ο ηγεμών. Ουδείς, κεκράτης ή «αντάρτης», αμφισβήτησε στο ελάχιστο τις πράξεις ή τους λόγους του, τόλμησε την αντιπαράθεση.

● Εκφράστηκαν, βέβαια, επιφυλάξεις και έντονες ανησυχίες για την αιφνίδια στροφή 180 μοιρών στις ελληνοτουρκικές σχέσεις, το δόγμα «μη πόλεμος» του Νταβός και την ανακάλυψη των Ιωαννίνων ότι «το τρίγωνο Αθήνα - Ουάσινγκτον - Άγκυρα» είναι ατελέσφορο πια για τη διευθέτηση των διαφορών. Αλλά ουδείς αποτόλμησε να πει ορθά-κοφτά ότι δεν είναι δυνατόν τόσο κρίσιμες αποφάσεις για την πορεία των «εθνικών θεμάτων» να αλλάζουν από τη μια μέρα στην άλλη και να παίρνουν αποκλειστικά από τον έναν, τον ηγεμόνα — χωρίς έστω να ερωτώνται, χωρίς καν να ενημερώνονται η κυβέρνηση, η Βουλή και τα συλλογικά κομματικά όργανα. Εξέφραζε, φαίνεται, συνολικά την Κεντρική Επιτροπή το μέλος της και βουλευτής Χ. Μαρκόπουλος, όταν έλεγε (24-2-88) από το ραδιοσταθμό του Έβερετ:

«Σε οποιαδήποτε χώρα, είτε στο σοβιετικό είτε στο καπιταλιστικό σύστημα, οι ηγέτες περιβάλλονται με τεράστια δύναμη εξουσίας και χειρισμού θεμάτων. Λογοδοτούν αναμφισβήτητα στο λαό, στα όργανα, όταν έρθει η ώρα. Νομίζω ότι έχει πολύ μακρό χρόνο να διανύσει ο Παπανδρέου, μέχρις ότου λογοδοτήσει στα όργανα και το λαό».

● Χειροκρότησαν τον ηγεμόνα ακόμη και οι συνδικαλιστές όταν αντιπαρέθετε στην ταξική πάλη το διάλογο εργοδοσίας, εργαζομένων και κράτους και πρόβαλλε εμφαντικά τις συμφωνίες με σύνδεση αμοιβής και παραγωγικότητας, εντάσσοντας μάλιστα την κοινωνική ειρήνη σε «μια διαδικασία ικανή να θεμελιώσει το σοσιαλισμό τόσο βαθιά, ώστε τίποτα να μην μπορεί πια να τον κλονίσει». Και δεν βρέθηκε ένας από τους επιμελείς μαθητές του να του θυμίσει ότι ο ίδιος, σε άλλες εποχές, κατακεραυνώνει και γι' αυτό τα ευρωπαϊκά σοσιαλδημοκρατικά κόμματα: Διότι, όταν παίρνουν την εξουσία κατεχούν τους εργαζόμενους «στα αγαθά της υπομονής, της πειθαρχίας και της φιλοπονίας» και αποθαρρύνουν και καταστρέφουν τις εργατικές διεκδικήσεις «με παράλογα και ανεφάρμοστα αιτήματα».

● Τα χειροκροτήματα έγιναν θυελλώδη όταν ο ηγεμών ξαναθυμήθηκε την επαναστατική του φρασεολογία κι αντιπαρέθεσε στο ΠΑΣΟΚ το «κατεστημένο» ως αντίπαλο: «Ας μη γελοιόμαστε — είπε. Η άρχουσα τάξη δεν θα παραδώσει εθελοντικά τις θέσεις της στους εργαζόμενους. Θα αυξήσει την αντίδρασή της. Θα μας παρεμβάλει και άλλα εμπόδια». Και δεν θυμήθηκε κανείς όσα για την άρχουσα τάξη και τη σχέση της με την πολιτική εξουσία έγραφε ο ίδιος, ως πανεπιστημιακός δάσκαλος, στο πιο αξιόλογο βιβλίο του:

«Η κυρίαρχη τάξη είναι και η τάξη που διευθύνει. Δύσκολα μπορούμε να φανταστούμε ότι θα διατηρήσει την κυρίαρχη θέση της, αν δεν είναι σε θέση να ασκήσει, στο βαθμό που απαιτείται, την πολιτική εξουσία στο κράτος» (Αν. Γ. Παπαν-

Έξοχος πάλι ο ηγεμών

δρέου: «Πατερναλιστικός Καπιταλισμός», ελληνική έκδοση, σελ. 143). Αλλά είναι, προφανώς, ανεδαφική η αξίωση να ελεγχθεί για ασυνέπεια ο ηγεμών, όταν τα ηγετικά στελέχη του ΠΑΣΟΚ έχουν διδαχθεί καλά πλέον ότι στην πολιτική δεν υπάρχουν αναλλοίωτες θέσεις και αμετακίνητα δόγματα, δεν υπάρχουν αρχές (κατά πώς, ακριβώς, το είπε την περασμένη εβδομάδα στο Ηράκλειο ο Μένιος Κουτσόγιωργας: «Οι καιροί μας απαιτούν να προχωρούμε χωρίς ιδεοληψίες και ουτοπικούς δογματισμούς»).

Είναι σίγουρα ανεδαφικό να περιμένεις ότι θα μπορούσαν να ορθώσουν το ανόστημά τους, να αντιτάξουν τη γνώμη τους, να αποτολήσουν έλεγχο, κριτική και αμφισβήτηση, κομματικά στελέχη, διορισμένα κατά το πλείστον, που οφείλουν στον ηγεμόνα όχι μόνο την πολιτική τους οντότητα και την ανάδειξή τους στην ελίτ της εξουσίας, αλλά και αυτόν το βιοπορισμό τους. Και, επιτέλους, είναι ασφαλώς υπερβολικό να επιζητείς εσωκομματική αμφισβήτηση, σε ένα ευνοημένο συλλογικό όργανο, που συνεδριάζει ευκαιριακά κάθε τόσο για να επικυρώσει ειλημμένες και χωρίς πολιτικό βάρος αποφάσεις, όταν ο ηγεμών ευτυχεί να μην έχει αποτελεσματική αντιπολίτευση ούτε καν από τους αντιπάλους του. Το τελευταίο παράδειγμα είναι κραυγαλέο: Όχι θύελλα κατακραυγής, ούτε καν αντιδράσεις δεν προκάλεσε η πλέον προκλητική για τους θεσμούς ενέργειά του, όταν συνεπύργαψε με τον Σερραφείμ το προσύμφωνο που ανατρέπει το νόμο και καταργεί τη Βουλή στο βασικό της ρόλο.

Σε λόγους αντικειμενικούς μάλλον παρά ανικανότητας της ηγεσίας της οφείλεται η αμηχανία και αδυναμία της «Νέας Δημοκρατίας» να ασκήσει πειστική αντιπολίτευση, που να εγγυάται την εκλογική της νίκη. Όλο και πιο δεξιόστροφη η κυβερνητική πολιτική, της αποσπά μία προς μία προγραμματικές και ιδεολογικές θέσεις. Και στην εσωτερική διαχείριση της εξουσίας (οικονομική και κοινωνική πολιτική, άμυνα, καταστολή) και, κυρίως, στην εξωτερική πολιτική: οι θεσμοί της χώρας με τις ΗΠΑ και το ΝΑΤΟ ουδέποτε ήταν ισχυρότεροι, το τριτοκοσμικό ΠΑΣΟΚ δεν δυσκολεύτηκε να αποκτήσει σαφή ευρωπαϊκό προσανατολισμό και τώρα, με το Νταβός και τις Βρυξέλλες, οικειοποιείται την πάγια θέση της Δεξιάς για διάλογο με την Τουρκία, που διασφαλίζει την ειρήνη και δημιουργεί προσδοκίες για διευθέτηση των διαφορών.

Με αυτά τα δεδομένα, η «Νέα Δημοκρατία» μετακινείται δεξιότερα ή και σπρώχνεται — για να διατηρεί η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ το προοδευτικό προσωπείο της. Είναι και αυτή μια οπτική για να δει κανείς, με άλλη διάσταση, τόσο την «γκάφα Μητσότση» στο Λονδίνο, με το φιλομοναρχικό άνοιγμα, όσο και την «γκάφα Αβέρωφ» στις ανακρίσεις για το «φάκελο της Κύπρου» — με τους χουνταίους και πρώτο τον Ιωαννίδη να αναγορεύονται σε «πατριώτες με κεφαλαίο Π».

Στον υπόλοιπο πολιτικό χώρο, τα μικρά κόμματα και να θέλουν δεν μπορούν να ασκήσουν αντιπολίτευση επικίνδυνη για την κυβέρνηση. Το ΚΚΕ,

Ανεδαφική η αξίωση να ελεγχθεί για ασυνέπεια ο ηγεμών

με την υπολογίσιμη δύναμη, αναλώνεται σε μάχες προφυλακών στο συνδικαλιστικό κίνημα, για να μη χάσει και την προλεταριακή του φόρμα, αδυνατώντας να προχωρήσει σε συνολική αμφισβήτηση της κυβερνητικής πολιτικής και σε ανοιχτή σύγκρουση και ρήξη μαζί της. Στις συστάσεις του Σοβιετικού πρεσβευτή Β. Στουκάλιν «τον Ανδρέα και τα μάτια σας», ήρθε τώρα να προστεθεί, ως χαριστική βολή στον αποφασισμό του ΚΚΕ, η χωρίς προηγούμενο για μη κομμουνιστή ηγέτη προβολή του Έλληνα πρωθυπουργού από τις στήλες της «Πράβντα» (26-2-88). Με το χαρακτηριστικό τίτλο «Ευθύνη απέναντι στην ιστορία: Πολιτικό πορτραίτο του Ανδρέα Παπανδρέου» και με τη γνωστή σοβιετική επίδοση στην παραμορφωμένη προσωπολατρεία, ο ημέτερος ηγεμών εκθειάζεται όχι μόνο ως κήρυκας και εγγυητής της δημοκρατίας και της εθνικής ανεξαρτησίας, αλλά και ως πρωταθλητής στον πατροπαρόδοτο στίβο του ΚΚΕ: Ως αγωνιστής, που δεινοπάθησε για τις ιδέες του με διωγμούς και φυλακίσεις στη δικτατορία του Μεταξά και την πιο πρόσφατη του Παπαδόπουλου... Με τα κοράκια να πετούν συνεχώς προς τα δεξιά, οι οιωνοί για τον έξοχο ηγεμόνα παραμένουν άριστοι.

Γ.Β.

■ Δύσκολοι καιροί για δημάρχους. Από τον επόμενο μήνα, οι δημοτικοί ραδιοσταθμοί, που σχεδόν μονοπωλούν την ακροατικότητα και τις διαφημίσεις των FM, θα αναγκαστούν να συγκατοικήσουν με την ιδιωτική πρωτοβουλία. Οι μεγάλοι πομποί του Λαμπράκη, του Κυριακού και του Κοσκωτά, αλλά και άλλων εκδοτών και επιχειρηματιών που σπεύδουν να πάρουν θέση σ' αυτή τη νέα αγορά, βρίσκονται πια στο τελικό στάδιο των προετοιμασιών τους.

Στην Παλλήνη, η ομάδα που ασχολείται με την οργάνωση των **ραδιοφωνικών 24 ΩΡΩΝ** διαθέτει ήδη έναν υπερσύγχρονο ηλεκτρονικό εξοπλισμό που εκτελωνίστηκε πρόσφατα από την Αγγλία, δυο μονάδες εξωτερικών μεταδόσεων κι ένα στούντιο στο κέντρο της Αθήνας. Οι υπεύθυνοι του σταθμού πιστεύουν ότι τις πρώτες μέρες του Απριλίου θα είναι σε θέση να παρουσιάσουν ένα πρόγραμμα που θα μπορέσει να ανταγωνιστεί τον ήδη έτοιμο **«TOP-FM»** του Λαμπράκη. Διευθυντής της ειδησεογραφικής ζώνης λέγεται ότι έχει αναλάβει ο δημοσιογράφος της ET-1 Κ. Γιαννόπουλος.

■ Βέβαια, για τα μεγάλα συγκροτήματα του Τύπου, τα ερτζιανά δεν είναι μόνο μια αποδοτική επένδυση, αλλά κι ένα φροντιστήριο στελεχών για τα μελλοντικά **ιδιωτικά τηλεοπτικά κανάλια**. Στην Αγία Παρασκευή είναι πολλοί αυτοί που διαδίδουν ότι η παραίτηση της κυρίας Δεμίρη από το δελτίο ειδήσεων της ET-1 έχει μεγαλύτερη σχέση μ' αυτή την υπόθεση παρά με την πειρατική κασέτα του Μητσοτάκη.

■ Ενώ ακόμη εκκρεμεί η απάντηση της κυβέρνησης για το θέμα της αποζημίωσης που ζητά η **ΑΥΓΗ**, άλλο ένα πρόβλημα ήρθε

να επιδεινώσει την πολύ κακή οικονομική κατάσταση της εφημερίδας. Η Γενική Γραμματεία Τύπου και Πληροφοριών την απέκλεισε από τη δημοσίευση των ισολογισμών των Ανωτύμων Εταιρειών κατά το πρώτο τρίμηνο του '88, με το επιχείρημα ότι η κυκλοφορία της βρίσκεται πανελλαδικά κάτω από τα 5.000 φύλλα που προβλέπει ο νόμος. Μια και το σχετικό κονδύλι είναι αρκετά σημαντικό (33.000.000 δρχ. είχαν εισπραχθεί πέρσι),

η **ΑΥΓΗ** προσέφυγε στο Συμβούλιο Επικρατείας ζητώντας την ακύρωση της σχετικής απόφασης.

Για να μη δημιουργηθεί, πάντως, αντίστοιχο πρόβλημα και στο επόμενο τρίμηνο, η ΕΑΡ αποφάσισε να προμηθευτεί μέσω του πρακτορείου τα φύλλα που διακινεί στις οργανώσεις της. Έτσι η **ΑΥΓΗ**, μια και αύξησε κατά 80% την κυκλοφορία της στην Αθήνα και τον Πειραιά (από 2.500 φύλλα που πουλούσε κατά μέσο όρο, την εβδομάδα 11-17

Φλεβάρη ανέβηκε στα 4.500), ξεπέρασε πανελλαδικά το προβλεπόμενο όριο.

Η ύπαρξη, βέβαια, της **ΑΥΓΗΣ** δεν εξαρτάται από τη δυνατότητά της να δημοσιεύει ισολογισμούς: ούτε από την επισήμανση των συντακτών της — μετά την άρνηση του Έρβετ να της παραχωρήσει αίθουσα για αποκρίατικο χορό — ότι «ο φιλελευθερισμός εξαντλείται μόνο σε μεγάλα λόγια», λες και η Δεξιά ήταν ανέκαθεν αρωγός των αριστερών ι-

δεών και των εντύπων που τις εκφράζουν. Αυτό που θα κρίνει τελικά την τύχη της εφημερίδας είναι η πολιτική βούληση της κυβέρνησης. Μόνο μια σημαντική οικονομική ενίσχυση — με όποια μορφή κι αν επιλεγεί να δοθεί — μπορεί να διασφαλίσει την έκδοση της **ΑΥΓΗΣ** και, ταυτόχρονα, να τερματίσει την καθημερινή αγωνία των ανθρώπων της.

■ Τη συρρίκνωση του αναγνωστικού κοινού της ανανεωτικής αριστεράς

SCRIPTA MANENT

Η έρευνα και το άληοθι

Εξαιρέση στο σωβινιστικό κλίμα του Τύπου μετά τα επεισόδια της Κομοτηνής, το άρθρο του Βαγγέλη Γιαχνή στο **ΑΝΤΙ** (12.2). Είναι μια ψύχραιμη προσπάθεια να εκτιμηθεί η πολιτική των ελληνικών κυβερνήσεων απέναντι στη μειονότητα της Θράκης. Και δε διστάζει να διαπιστώσει ότι «από τις αρχές της δεκαετίας του '60 (από την ΕΡΕ, τη Χούντα, τη Ν.Δ. και την κυβέρνηση του "σοσιαλισμού και της αλλαγής") μέχρι και σήμερα ακολουθείται αυτή η στενοκέφαλη πολιτική του ρεβανσισμού και της μισαλλοδοξίας». Την προσπάθεια όμως του συγγραφέα καταστρέφει το «προλογικό» κείμενο της Χαράς Φράγκου, το οποίο περιγράφει ως ειδυλλιακές τις συνθήκες ζωής της μειονότητας και επισημαίνει ως το «μοναδικό απόστημα της ελληνικής πλευράς μέχρι σήμερα» την αντικατάσταση της λέξης «Μουσουλμάνοι» με τη λέξη «Τούρκοι» το 1954. Δεν πρόκειται απλώς για μια διαφορετική άποψη ούτε για αποκλίνουσες εκτιμήσεις. Βρισκόμαστε μπροστά στη διπλή και αλληλοαναιρούμενη περιγραφή της «πραγματικότητας», με «αριθμούς» και «στοιχεία». Στη Θράκη «κυκλοφορούν 5.000 τρακτέρ ιδιοκτησίας μουσουλμάνων», μας πληροφορεί η κ. Φράγκου, ενώ ο κ. Γιαχνής απαντά ότι «δεν χορηγούνται άδειες οδήγησης για τρακτέρ παρά μόνο σε ελάχιστες περιπτώσεις και για λόγους ψηφοθηρικούς». Η κ. Φράγκου παραθέτει τους αριθμούς των μειονοτικών σχολείων «εναντίον των τουρκικών επιχειρημάτων» και ο κ. Γιαχνής διαπιστώνει την «πλέον κραυγαλέα αδικία στο εκπαιδευτικό». Για 12.228 μαθητές στα μειονοτικά σχολεία μας μιλά η κ. Φράγκου, ενώ ο κ.

Γιαχνής εξηγεί ότι «οι μαθητές μειώνονται ραγδαία και τα σχολεία κλείνουν».

Νομίζουμε ότι δε χρειάζονται άλλα παραδείγματα. Απ' τη στιγμή που το **ΑΝΤΙ** είχε την ευθύτητα να δημοσιεύσει την έρευνα του κ. Γιαχνή, δε θα 'πρεπε να τη συνοδεύει με το άλλοθι της κ. Φράγκου.

Δ.Ψ.

Βιασμοί

Σίγουρα, ο **Λάκης Λαζόπουλος** δεν είναι ο πιο συμπαθητικός Έλληνας. Ούτε επίσης τα απομνημονεύματα της τριμήνης στρατιωτικής του δοκιμασίας αποτελούν γραπτό δείγμα ταπεινοφροσύνης. Η **Λιλή Ζωγράφου**, πάντως, θα μπορούσε, αν ήθελε, να εκφράσει μ' άλλο τρόπο τις δικαιολογημένες αντιρρήσεις της. Γιατί, επιλέγοντας ν' αντιμετωπίσει τον κομπασμό του ηθοποιού με μια αυριανικής γραφής απάντηση που δημοσιεύτηκε στην **ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ** της 15ης Φλεβάρη, το μόνο που κατάφερε τελικά ήταν να εκτεθεί η ίδια. Με δεδομένη, μάλιστα, την ευαισθησία που έχει δείξει σε πολλές περιπτώσεις κοινωνικού ρατσισμού (π.χ. στην υπόθεση του Χρήστου Ρούσου), η Λιλή Ζωγράφου ξέινισε όσους αγαπούν τα βιβλία της και εκτιμούν τις απόψεις της με την ακροτελεύτια εθνικιστική κορόνα του σημειώματός της: «Αλήθεια, τι θα κάνατε κύριε **Λαζόπουλε** αν γινόταν μια τουρκική εισβολή αστραπή στα ελληνικά χώματα και σας ρίχνανε και κανένα **βιασμό** οι **Τουρκαλάδες**. Θέλω να πω, τι θα μας γράφατε τότε; Σίγουρα μια όπερα».

Χ.Μ.

Περεστρόικα και οπτικοποίηση.
Στυλοδρέπανο από την «Κομμουνιστική Επιθεώρηση».

αντιμετώπισε και η **ΕΠΟΧΗ**, η εβδομαδιαία εφημερίδα του ΚΚΕ (εσ.)-Α.Α. που κυκλοφόρησε στις 14 του Φλεβάρη το πρώτο δοκιμαστικό της φύλλο. Οι υπεύθυνοι της έκδοσης, πάντως, θεωρώντας ικανοποιητική την κυκλοφορία των 3.200 φύλλων που πούλησε η **ΕΠΟΧΗ** στο Λεκανοπέδιο, προγραμματίζουν να κυκλοφορήσουν το επόμενο δοκιμαστικό στις 20 του Μάρτη.

■ Προβλήματα, όμως, φαίνεται ότι έχουν με την αναγνωσιμότητά τους οι περισσότερες αριστερές εφημερίδες. Εκτός από την περιπέτεια της ΑΥΓΗΣ, που μέσα σε δέκα χρόνια έχασε περίπου τα δύο τρίτα των αναγνωστών της (13.000 φύλλα μέσος όρος το 1977), και ο **ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ** με την **ΠΡΩΤΗ** έχουν αρχίσει ν' ανησυχούν. Συγκρίνοντας τις πανελλαδικές κυκλοφορίες του περασμένου Δεκεμβρίου με τις αντίστοιχες του '86, ο **ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ** εμφανίζεται να έχει διαθέσει 10,5% λιγότερα φύλλα (από 45.088 έπεσε στα 40.393), ενώ η κυκλοφοριακή πτώση της **ΠΡΩΤΗΣ** φτάνει το 25% (από 41.871 φύλλα το Δεκέμβριο του '86 έπεσε στα 31.898 το Δεκέμβριο του '87).

■ Τον τελευταίο καιρό, οι σχέσεις δημιουργών και κριτικών έχουν οδηγηθεί πάλι σε αδιέξοδο. Ειδικά, μάλιστα, μετά την πρόσφατη επίθεση από τις στήλες της **ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑΣ** του Θ. Κρητικού κατά του Ζυλ Ντασέν, τα ερωτήματα των κριτηρίων, της σκοπιμότητας και της χρησιμότητας της κριτικής απασχολούν καθημερινά τις πολιτιστικές σελίδες των εφημερίδων.

Το πολύ ενδιαφέρον αφιέρωμα του περιοδικού **ΔΙΑΒΑΣΩ** (3/2), επιχειρεί μια συστηματική προσέγγιση της κριτικής, διαφωτίζοντας ένα ζήτημα που συσκοτίσαν οι προσωπικές αντεγκλήσεις.

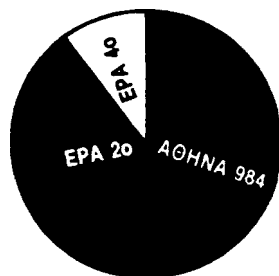
Ο χρόνος είναι χρήμα

Από τότε που το ραδιόφωνο ήταν ο φτωχός συγγενής της διαφημιστικής αγοράς έχει περάσει αρκετός καιρός. Η διαφορετική οπτική με την οποία αντιμετωπίστηκε το ζήτημα των καταχωρίσεων από τους δημοτικούς σταθμούς — και ειδικά από τον «Αθήνα 984» — αν και σόκαρε πολλούς, πολλαπλασίασε τα διαφημιστικά έσοδα. Λίγο πριν μεταφθερεί και στα FM ο ανταγωνισμός των μεγαλοεκδοτών, το ραδιόφωνο δεν είναι πια ένα υποτιμημένο διαφημιστικό μέσο, αλλά μια νέα αγορά με προσοδοφόρες προοπτικές.

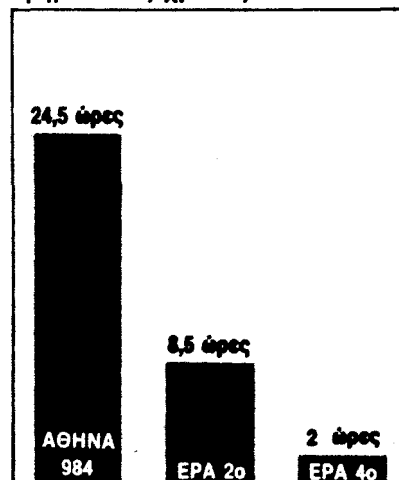
Τον περασμένο Γενάρη ο σταθμός του Έβερτ απορρόφησε 77.253.000 δρχ. για διαφημιστική προβολή. Στο ίδιο διάστημα το κρατικό ραδιόφωνο είχε έσοδα 65.406.000 δρχ. (2ο πρόγραμμα ΕΡΑ: 51.272.000, 4ο ΕΡΑ: 14.134.000 δρχ.). Τα ποσά αυτά δεν είναι καθόλου ευκαταφρόνητα, αν σκεφτεί κανείς ότι μόνο τα έσοδα του «Αθήνα 984» είναι το 25% περίπου της διαφημιστικής δαπάνης που απορρόφησαν όλες μαζί οι εφημερίδες τον ίδιο μήνα (327.000.000 δρχ.).

Βέβαια η διαφημιστική πολιτική του σταθμού είχε άμεση επίπτωση και στο πρόγραμμά του. Με δεδομένο το χαμηλότερο τιμολόγιο που έχει σε σχέση με τους κρατικούς, η υπεροχή σε έσοδα παίρνει ακόμα μεγαλύτερες διαστάσεις αν μεταφραστεί σε διαφημιστικό χρόνο. Όπως φαίνεται και στο διάγραμμα, ο χρόνος που διατέθηκε έναντι 77 εκατομμυρίων, ήταν 88.120 δευτερόλεπτα, δηλαδή 24,5 ώρες, ενώ ο αντίστοιχος χρόνος για το 2ο της ΕΡΑ ήταν 8,5 ώρες και για το 4ο 2 ώρες προγράμματος.

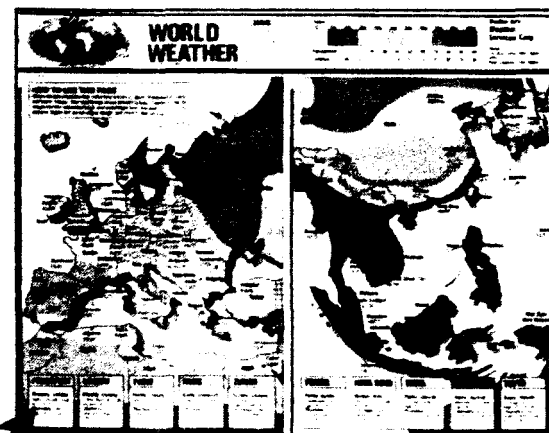
Το μερίδιο της διαφημιστικής δαπάνης που απέσπασαν οι τρεις ραδιοσταθμοί

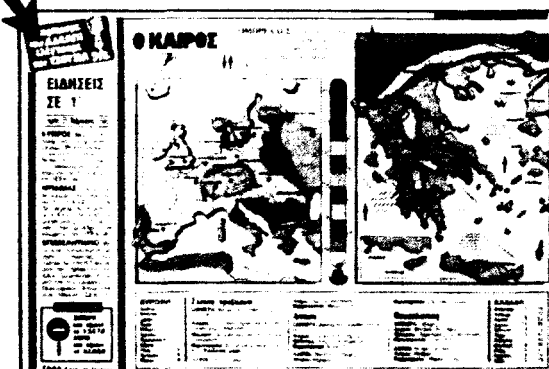
Διαφημιστικός χρόνος που διατέθηκε

Ελλάδα, η εφημερίδα σου!

Τον πρόλαβε τον Κοσκωτό η **ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ**. Λίγες μέρες πριν κυκλοφορήσουν οι 24 ΩΡΕΣ, αντέγραψε τους χάρτες του καιρού που δημοσιεύει καθημερινά στην τελευταία σελίδα της η **USA TODAY**, δηλαδή το αμερικανικό μοντέλο της νέας εφημερίδας.

Το προγραμματικό άνοιγμα του ΚΚΕ

Είναι σε όλους γνωστό ότι το πρόβλημα της εναλλακτικής πρότασης στον τομέα της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής είναι σήμερα για το ΚΚΕ —και για τις άλλες αριστερές δυνάμεις— μια συνεχής και έντονη δοκιμασία. Όλο και περισσότερο, οι κριτικές της κυβερνητικής πολιτικής παίρνουν το χαρακτήρα προγραμμάτων προς εφαρμογή, με διαφορετικούς βαθμούς συγκεκριμενοποίησης (βλ. υγεία, ΜΟΠ Αττικής κ.λπ.), αλλά με εμφανή την προσπάθεια ενός τέτοιου προσανατολισμού.

Η διαπίστωση αυτής της νέας κατάστασης είναι τουλάχιστον εξίσου σημαντική με την εύκολη διαπίστωση της μερικότητας ή περιορισμένης πειστικότητας των προτεινόμενων εναλλακτικών λύσεων. Μπορεί κανείς να διατυπώσει την άποψη ότι αυτή η αγωνία του ΚΚΕ αποτελεί ένα νέο γενικότερο στοιχείο της αριστερής προβληματικής. Και ότι η πίεση που δέχεται δεν προέρχεται κυρίως από το κυβερνητικό κόμμα, αλλά από μια ευρύτερη ανάγκη των εργαζομένων και των λαϊκών τάξεων να πειστούν για την ύπαρξη ενός πιο ευνοϊκού ρεαλισμού.

Θα ήταν όμως λάθος να πιστέψουμε ότι η πολιτική του ΚΚΕ διαμορφώνεται πλέον με βάση τα πορίσματα αυτής της αναζήτησης. Όλα δείχνουν, αντίθετα, ότι ένας τέτοιος προσανατολισμός της δουλειάς του κόμματος συναντάει σοβαρές δυσκολίες και βρίσκεται στα πρώτα στάδια της προσπάθειας. Υπάρχουν όμως και αρκετές ενδείξεις για το ότι η «μανία των προτάσεων» ενσωματώνεται εκ των πραγμάτων στη διαμόρφωση μιας διαχειριστικής αντίληψης ενός κόμματος που σκέφτεται και το ενδεχόμενο κυβερνητικών ευθυνών.

Η εντύπωση που έχει κανείς είναι ότι παρατηρείται η εισβολή στο παραδοσιακό οικοδόμημα της

σταλινικού τύπου γραφειοκρατικής διαχείρισης μιας διαλυτικής αμφιβολίας. Ότι αρκεί να τεθεί το πρόβλημα της εναλλακτικής πολιτικής για να έχουμε αυτά τα αποτελέσματα, δηλαδή να τροφοδοτείται μια διαχειριστική τροπή των προγραμματικών τοποθετήσεων και μια «δεξιά» απόκλιση στη γενικότερη πολιτική.

Η συνύπαρξη όλων αυτών των διαδικασιών στην τρέχουσα εξέλιξη του ΚΚΕ δεν καταγράφεται με έναν απλό τρόπο. Η παρουσίαση μερικών προγραμματικών απαντήσεων δεν αποτελεί αναγκαστικά μια «δεξιά στροφή», και το πρόβλημα είναι περισσότερο το «τι δε λέγεται» παρά οι θέσεις και προτάσεις αυτές καθεαυτές.

Για το θέμα της ΕΟΚ, που αντιμετωπίζεται περισσότερο συστηματικά μέσω λ.χ. της εναλλακτικής προβληματικής για τα ΜΟΠ και ειδικότερα για το ΜΟΠ Αττικής, ο γενικός αντιεσθικός λόγος παραμένει, αλλά η προγραμματι-

μηχανικό τομέα, οι προσπάθειες «θετικών» προτάσεων έμειναν σε διάφορους «ενιαίους δημόσιους φορείς» για προβληματικές επιχειρήσεις, αλλά παραδόξως — από μια άποψη— τροφοδότησαν και μια μεγαλύτερη κατανόηση για τις ιδιωτικές επιχειρήσεις, ιδιαίτερα όταν κάνουν επενδύσεις και είναι δυναμικές. Μπορεί κανείς να ισχυριστεί, χωρίς να υπάρχουν σοβαρά αντίθετα επιχειρήματα, ότι το πρότυπο που κυριαρχεί σήμερα στο ΚΚΕ είναι αυτό μιας μικτής ανοιχτής οικονομίας. Ίσως είναι πιο πειστικό να πούμε ότι στο σημερινό κλίμα κανένα στέλεχος του ΚΚΕ δε θα πρότεινε, ακόμα και σε ιδιωτική συζήτηση, την κρατικοποίηση του κλάδου λ.χ. της κλωστοϋφαντουργίας. Κι ούτε μάλιστα θα πρότεινε κάποια απόφαση οικονομικής πολιτικής που να αμφισβητεί ριζικά τη σημερινή ένταξη στη διεθνή αγορά.

Οι κριτικές του ΚΚΕ και, κυρίως, αυτές που προήλθαν από

διαχειριστικού ρεαλισμού. Παρ'όλο όμως που και η ίδια η ηγεσία του κομμουνιστικού κόμματος δεν παρέλειψε να καλλιεργήσει την εικόνα του σταλινικού «ριζοσπαστισμού» και κατά τη μεταπολιτευτική περίοδο, οι πραγματικές ιδεολογικο-πολιτικές ισορροπίες ήταν και είναι πιο σύνθετες. Θα πρέπει να κλείσει κανείς τα μάτια του για να μη δει ότι αυτό το στρατηγικό όραμα, σε συνδυασμό με την άκριτη στάση απέναντι στην ΕΣΣΔ, συνυπήρχε με μια πολύ πιο ρεαλιστική πρακτική στους κοινωνικούς χώρους, όπου η πιο επίπεδη συνδικαλιστική λογική αναγνώριζε και αναγνωρίζει όχι μόνο τα ταξικά αιτήματα, αλλά και τις σκοπιμότητες των κοινωνικών ιεραρχιών και της διαχείρισης των αστικών θεσμών και ιδρυμάτων. Ο κρατισμός του ΚΚΕ είχε εξάλλου πάντοτε κινηθεί στην περιοχή όπου η «γοητεία» της σταλινικής κρατικής βίας συναντάει το ρεαλισμό της αποδοχής των αστικών κρατικών μηχανισμών.

Για ποιον όμως λόγο, ή για ποιους λόγους, άρχισε να κλονίζεται η παραπάνω ισορροπία; Πριν απ' όλα πρέπει να διαπιστωθεί ότι οι εξελίξεις στην ΕΣΣΔ επιταχύνουν την ήδη προχωρημένη φθορά του σταλινικού μοντέλου. Η συνεχής αποκάλυψη των οικονομικών και κοινωνικών προβλημάτων, από τη μια μεριά, και το άνοιγμα της συζήτησης γύρω από την ιστορία της ΕΣΣΔ, από την άλλη, καταρρίπτουν τους μύθους και δραστηριοποιούν αναγκαστικά τους ανθρώπους. Αν η δυναμική της «περεστρόικα» οδηγήσει στην ανάδειξη σαφέστερων κοινωνικών και πολιτικών συγκρούσεων, η προσεκτική σημερινή στάση αναμονής θα είναι λιγότερο εύκολη.

Ένας δεύτερος παράγοντας διατάραξης των «προγραμματικών» ισορροπιών του ΚΚΕ είναι, αναμφισβήτητα, η πρόσφατη εμπειρία μιας αριστερής διαχείρισης

ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑ ΕΙΝΑΙ ΑΝ Η «ΜΑΝΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ» ΕΝΣΩΜΑΤΩΝΕΤΑΙ ΣΕ ΜΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗ

κή συγκεκριμενοποίηση γίνεται σε έναν τομέα όπου χρειάζεται η μικρότερη δυνατή αναθεώρηση μιας παλαιότερης αρνητικής στάσης: η πρόταση για μετατροπή του ΜΟΠ Αττικής σε πρόγραμμα οικολογικό είναι εύστοχη, ενδεχομένως θετική, αλλά θα γνωρίζουν ίσως οι συντάκτες της ότι κινδυνεύει να αποτελέσει το μαϊντανό μιας πλήρους αποδοχής του ΕΟΚικού πλαισίου.

Σ' ό,τι αφορά τον εγχώριο βιο-

τους «ανανήψαντες» του σταλινικού στρατοπέδου, έδωσαν μεγάλη σημασία στη θέση του «κρατισμού» στη στρατηγική του κόμματος αυτού: η εικόνα ενός ΚΚΕ που έχει ως ορίζοντα την εγκαθίδρυση μιας «λαϊκής δημοκρατίας», όπου θα έχουν κρατικοποιηθεί τα πάντα και θα διοικείται η οικονομία μέσω ενός Σοβιετικού τύπου γραφειοκρατικού συγκεντρωτισμού, άρεσε και αρέσει ιδιαίτερα σ' όσους ανακάλυψαν τις αρετές του

που αχρήστευσε, το ένα μετά το άλλο, όλα τα αριστερά αναπτυξιακά οράματα. Μόνο οι αφελείς (ή οι κακοπροαίρετοι) λένε ότι πρόκειται για μια πρώτης τάξεως ευκαιρία προβολής από το ΚΚΕ ενός ριζοσπαστικού προγράμματος. Στην πραγματικότητα η κρίση αυτών των οραμάτων και η ευρύτατη δυσπιστία σε σχέση με το ρεαλιστικό τους χαρακτήρα αφαιρούν ένα από τα στηρίγματα της δραστηριότητας ενός κόμματος σαν το ΚΚΕ: αφαιρούν την πραγματοποίηση, ή την ελπίδα, μιας περιόδου ανάπτυξης κατά την οποία είναι, ή αναμένεται να είναι, αποτελεσματική η τρέχουσα συνδικαλιστική και διαχειριστική δραστηριότητα. Στις συνθήκες αυτές η προγραμματική αναζήτηση ακολουθεί σε κάποιο βαθμό και από κάποια απόσταση τις ανάλογες προσπάθειες όχι μόνο του κυβερνώντος κόμματος, αλλά και περισσότερο «προχωρημένων» αριστερών δυνάμεων. Μικρές ρεαλιστικές εκρήξεις σε θέματα λιτότητας, απασχόλησης ή δημόσιων δαπανών δείχνουν ότι η διαχειριστική λογική δεν είναι πλέον ταμπού.

Από την άλλη μεριά, η ανανέωση των μελών του κόμματος οδηγεί αναπόφευκτα στην αποδυνάμωση του ιδεολογικού οπλοστασίου. Ο συνδυασμός ηρωικού σταλινισμού και επιλεκτικής απώλειας μνήμης, που χαρακτηρίζει τις παλαιότερες γενεές, δε μεταφέρεται εύκολα στους νεώτερους. Ο εκσυγχρονισμός της επίσημης ιδεολογίας, με την ενσωμάτωση στην εθνική ιστορία μιας διαταξικής και διαπαραταξιακής εθνικής αντίστασης, που δεν είναι η πρώτη φάση αλλά η άρνηση του εμφυλίου, και από την άλλη μεριά η αργή αλλά σταθερή συσσώρευση αποκαλύψεων γύρω από τις καθόλου ηρωικές ως καθαρά εγκληματικές πρακτικές των παλαιότερων ηγεσιών του ΚΚΕ, υπονομεύουν το κύρος του «παλαιού κομμουνιστή».

Οι νέες γενιές δέχονται επίσης και μεταφέρουν την πίεση ευρύτερων αλλαγών: εισβολή του καταναλωτισμού, διεθνοποίηση των προτύπων και των συμπεριφορών και εμπορευματοποίηση - μαζικοποίηση των πολιτιστικών φαινομένων και συμπεριφορών. Οι πολλαπλές αυτές εξελίξεις, που ο παραδοσιακός κορμός σκέψης της Αριστεράς και του ΚΚΕ αντιμετωπίζει ως νέα εμπόδια, στα οποία προβάλλει μια φθίνουσα — αναγκαστικά — αντίσταση, δεν είναι παρά μερικές πρόσφατες εκ-

δηλώσεις της ιστορικής τάσης του καπιταλισμού: επέκταση της κυριαρχίας του κεφαλαίου και διεύρυνση της αντικειμενικής κοινωνικοποίησης των αναπαραγωγικών διαδικασιών. Και το πρόβλημα δεν είναι φυσικά αν κακώς έχει φτάσει ως εδώ η εξέλιξη του καπιταλισμού, αλλά πώς θα αντικατασταθεί αυτός ο τρόπος παραγωγής με αφετηρία το σημερινό του σημείο.

θέατρο, καλό βιβλίο και πραγματοποιεί μια συσσώρευση κεφαλαίου που δε μετρείται μόνο σε βίλες.

Μ' ένα γενικότερο τρόπο, η συνύπαρξη στο ΚΚΕ του «σταλινικού ρομαντισμού» —τρόπος του λέγειν φυσικά— και του κοινωνικού ρεαλισμού, επιτρέπει στο θεωρητικό επίπεδο να μην τεθεί το στρατηγικό ζήτημα με όρους ριζοσπαστικούς. Το ΚΚΕ δεν έχει, ούτε

Η ΠΡΟΣΦΑΤΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΑΧΡΗΣΤΕΥΣΕ ΤΑ ΑΡΙΣΤΕΡΑ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΟΡΑΜΑΤΑ

Ο πολιτιστικός τομέας είναι όμως ένα σημαντικό και ενδιαφέρον παράδειγμα για να δει κανείς πού ακριβώς γίνεται η αντιπαράθεση. Απέναντι στην ευρύτατη κοινωνική εμπειρία της «κατανάλωσης» μουσικής από τους νέους, δεν προβάλλεται μόνο το «σοσιαλιστικό» πρότυπο μιας διασκέδασης μετρημένης και κυρίως πολιτικά χρήσιμης: γύρω από τις σεβασμιές φιγούρες των καθοδηγητών που κλείνουν τα φώτα νωρίς και κατεβάζουν τα ντεσμπέλ, ανθεί ένας κόσμος που πουλάει σωστό

προσπαθεί να έχει, μια θεωρία της καπιταλιστικής κρίσης, όπως δεν έχει και μια θεωρία της επεξεργασίας ενός προγράμματος ρήξης με τις καπιταλιστικές σχέσεις παραγωγής.

Για την κυρίαρχη άποψη μια τέτοια διαπίστωση δεν είναι περιέργη. Το ίδιο όμως δεν ισχύει και για τις ομάδες ή τα άτομα που επιδιώκουν να επεξεργαστούν μια αριστερή πολιτική του κόμματος. Και το πρόβλημα δεν είναι βέβαια η τελετουργική επανάληψη φράσεων για τη «βαθύτατη κρίση του κα-

πιταλισμού», αλλά η διαμόρφωση, ή όχι, μιας πολιτικής απέναντι σε μια συγκεκριμένη διαχείριση μιας περιόδου κρίσης προς όφελος της άρχουσας τάξης. Όσο κι αν φαίνεται παράξενο, πίσω από την ταξική φρασεολογία του ΚΚΕ κρύβεται μια εντυπωσιακή αβεβαιότητα σχετικά με τους στόχους που έχει η σημερινή διαχείριση των ταξικών συσχετισμών. Σε μικρή έκταση οφείλεται αυτή η κατάσταση σε ελλείψεις γνώσεις ή αναλύσεις: η μεθοδολογία που χρησιμοποιείται δεν επιτρέπει να θεμελιωθεί θεωρητικά τίποτα παραπάνω από μια μεταβολή της κατανομής των πόρων προς όφελος των εργαζομένων, μέσω μιας διαφορετικής κρατικής πολιτικής, που μεταξύ άλλων θα περιόριζε την «ασυδοσία των μονοπωλίων».

Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ο τρόπος με τον οποίο παρουσιάστηκαν από το *Ριζοσπάστη* τα στοιχεία για τα αυξημένα κέρδη των επιχειρήσεων το '86 και το '87: αντί να αξιοποιηθούν για να φανεί ότι η αύξηση των κερδών μέσω της λιτότητας είναι ένα χαρακτηριστικό της κρίσης και όχι μια παράκαμψη για να ξεπεραστεί, χρησιμοποιήθηκαν για να οδηγηθεί η όλη προβληματική στο αδιέξοδο της «ασυδοσίας» και να καλλιεργηθεί η ελπίδα μιας πιο «συνετής» διαχείρισης.

Η είσοδος σε μια περίοδο προγραμματικών αναζητήσεων, που φτάνουν ως την επεξεργασία εναλλακτικών προτάσεων, δεν μπορεί παρά να βγάλει στην επιφάνεια όλα τα προβλήματα που συνδέονται με την απουσία μιας μεθοδολογίας ρήξης με τις καπιταλιστικές σχέσεις παραγωγής. Γύρω από το ζήτημα αυτό δεν είναι η βιβλιογραφία που λείπει, ξεκινώντας από τον ίδιο τον Λένιν. Αλλά γι' αυτόν ακριβώς το λόγο τα «θεωρητικά κενά» αποτελούν, όπως πάντοτε, πολιτικές επιλογές.

Σ' αυτές τις συνθήκες η διαδικασία επεξεργασίας μιας εναλλακτικής πολιτικής κινδυνεύει να αποτελέσει και τη σταδιακή διαδικασία ενεργού προσχώρησης του ΚΚΕ στο ρεαλισμό της διαχειριστικής λογικής. Η αναγνώριση όμως της ανάγκης για προγραμματικές αναζητήσεις δεν είναι από μόνη της συνάρτηση μιας τέτοιας λογικής. Γι' αυτό και διαορφώνεται ένα νέο ευρύ πεδίο, στο οποίο θα χρειαστεί να δώσουν πλέον απαντήσεις και όσοι αμφισβητούν τον κυρίαρχο προσανατολισμό του κόμματος.

Πέτρος ΛΙΝΑΡΔΟΣ-ΡΥΛΜΟΝ

Μετά το κόμμα τι;

■ Η πραγματοποίηση του Συνεδρίου του ΚΚΕ εσωτ. Α-Α αποτέλεσε ούτως ή άλλως την εκπλήρωση ενός στοιχήματος. Γιατί πολλοί ήταν αυτοί που πίστευαν πως το σχήμα που προέκυψε από την τάση της «αναβάθμισης» δεν θα κατόρθωνε να επιβιώσει ούτε μέχρι το περασμένο φθινόπωρο. Αν στην επιτυχία της σύγκλησης του συνεδρίου προστεθεί η ζωντάνια που έδειξαν οι τοποθετήσεις αρκετών οργανώσεων, καθώς και οι πολλές και σημαντικές παρουσίες ξένων αντιπροσω-

πειών, τότε η εικόνα ολοκληρώνεται: «Έγεννήθη ημίν κόμμα!»

Κι όπως οι επιτυχίες δεν οδηγούν ποτέ σε αλλαγή ηγεσίας, το κύριο πολιτικό αποτέλεσμα του συνεδρίου υπήρξε η επαναβεβαίωση της ηγετικής ομάδας, η οποία απέδειξε την ικανότητά της να επιτυγχάνει νέες συνθέσεις και νέους συμβιβασμούς. Οι κλυδωνισμοί που προκάλεσε η άρνηση του Αγγ. Ελεφάντη να συμμετάσχει στη νέα Κ.Ε. μετά την ψήφιση της απόφασης για τις τάσεις, δεν φαίνεται να προκαλούν μονι-

μότερα προβλήματα.

Όμως, η συμβολή του Συνεδρίου του ΚΚΕ εσωτ. Α-Α στην υπόθεση της Αριστεράς θα πρέπει να εκτιμηθεί μάλλον από τις θέσεις που αναπτύχθηκαν από τη βάση. Από τις πιο σημαντικές τέτοιες παρουσίες ήταν αυτή της οργάνωσης των εργαζομένων στη ΔΕΗ. Μιας οργάνωσης με επεξεργασμένες απόψεις για όλα τα ζητήματα, στην οποία πολλές φορές αναφέρθηκαν άλλοι ομιλητές. Μια οργάνωση ακόμα που οι εσωκομματικές της αντίπαλοι αρκούν-

ται να τη χαρακτηρίζουν «γραφική».

Οι θέσεις που πλειοψήφησαν στο συνέδριο είναι ήδη, ή θα γίνουν πολύ σύντομα, γνωστές. Η δικιά μας συμβολή στην παρουσίαση των εργασιών του συνεδρίου θα περιοριστεί στη δημοσιοποίηση μιας πρότασης που υπέβαλαν 22 συνέδριοι «για την ενότητα των αντικαπιταλιστικών δυνάμεων» και η οποία τελικά μειοψήφησε.

Κώστας ΒΟΥΡΝΑΣ

ΜΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗ ΠΟΥ ΜΕΙΟΨΗΦΗΣΕ

Για την ενότητα των αντικαπιταλιστικών δυνάμεων

1. Το πρωταρχικό ζήτημα για τους κομμουνιστές σήμερα είναι να διαμορφώσουν τους όρους υπέρβασης της κρίσης της αριστεράς. Έτσι δημιουργούν τις προϋποθέσεις για την πολιτική ανασυγκρότηση του εργατικού κινήματος και τους όρους για ένα ευρύτερο μπλοκ πολιτικών και κοινωνικών δυνάμεων με κατεύθυνση το σοσιαλισμό. Η απάντηση στο ζήτημα αυτό είναι υπέρτατο καθήκον στο βαθμό που η σημερινή συγκεντροποιημένη επίθεση της αστικής τάξης ενάντια στις κατακτήσεις των εργαζομένων απαιτεί την πιο πλατιά ενότητα όλων των δυνάμεων που αντιστέκονται, ενότητα που για να έχει προοπτική πρέπει να κατατείνει μέσα από μια πορεία στο ανώτερο επίπεδό της, στην πολιτική και οργανωτική σύνθεση.

2. Προωθημένα πολιτικά και εργατικά τμήματα που εκφράστηκαν κατά καιρούς μέσα από τα κομματικά σχήματα της ιστορικής αριστεράς, κατανοώντας τα δομικά αίτια της κρίσης των κομμάτων αυτών, καταγράφουν σήμερα ως αυτοτελείς και αυτόνομες πολιτικές δυνάμεις το αίτημα της επικαιρότητας του σοσιαλισμού.

3. Πέρα από αυτές τις δυνάμεις που έχουν ήδη συγκροτηθεί σε πολιτικές κινήσεις και ομάδες με αποσπασματική μεν αλλά αξιολογική και συνεπή δράση (ΣΣΕΚ, Ε-ΜΑΣ, ΤΑΣ, πολιτικές και συνδικαλιστικές συσπειρώσεις), υπάρχουν και δυνάμεις που εκφράζον-

ται με τα νέα κοινωνικά κινήματα (οικολογικό, φεμινιστικό).

4. Αυτές οι δυνάμεις μέσα από διαφορετικές ιστορικές και ιδεολογικές πορείες ασκούν μια συνολική κριτική στο καπιταλιστικό σύστημα και αναζητούν την ανατροπή της υπάρχουσας τάξης πραγμάτων.

5. Από όλες αυτές τις δυνάμεις καμιά, ούτε και το κόμμα μας, δεν είναι σε θέση να φέρει μόνη της σε πέρας το γιγάντιο αλλά και επιτακτικό έργο της πολιτικής ανασυγκρότησης του εργατικού-κοινωνικού κινήματος.

6. Το ΚΚΕ εσωτερικού Α-Α διακηρύσσει ότι παράλληλα με τη μόνη επιδίωξή του για την ανάπτυξη και συγκρότηση ενός αντικαπιταλιστικού ρεύματος σε μόνιμη βάση, για την προώθηση της ενότητας όλων των αντικαπιταλιστικών συνιστωσών, θα προσπαθήσει να συμβάλει και στην αντιστοίχιση αυτής της ενότητας στην πιο ολοκληρωμένη της μορφή που είναι η πολιτική και οργανωτική σύνθεση των πιο πλατιών δυνάμεων της αυτόνομης, αντικαπιταλιστικής και ανανεωτικής αριστεράς, στα πλαίσια ενός μαχητικού και ισχυρού αντικαπιταλιστικού πόλου. Εκτιμούμε ότι οι αντικειμενικές συνθήκες αλλά σε σημαντικό βαθμό και οι υποκειμενικές συνθήκες είναι ώριμες για την ανάδειξη των δυνάμεων αυτών ως απαραίτητη προϋπόθεση για την πολιτική ανασυγκρότηση του εργατικού και ευρύτερου κοινωνικού κινήματος.

7. Πιστεύουμε ότι βασικά ιδεολογικά και πολιτικά χαρακτηριστικά πάνω στα οποία πρέπει να οικοδομηθεί η προσπάθεια για την πολιτική και οργανωτική σύνθεση των δυνάμεων της αντικαπιταλιστικής αριστεράς είναι:

— η αποδοχή της κομμουνιστικής λύσης ως εναλλακτικής κοινωνικής πρότασης και του μαρξισμού ως βάση ιδεολογικής αναφοράς, — η ανάδειξη της στρατηγικής του δημοκρατικού δρόμου για το σοσιαλισμό μέσα από τον πλουραλισμό και την αυτονομία, — η αναγνώριση του ρόλου της ταξικής πάλης και των νέων κοινωνικών κινήματων στο δρόμο προς το σοσιαλισμό, — η υποστήριξη στην πάλη για την αυτοδιάθεση λαών και εθνών, — η πάλη για την Ευρώπη των εργαζομένων σε ρήξη με την καπιταλιστική ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, — η απόρριψη της θεωρίας των σταδίων και των διαχειριστικών λογικών και η πρόταξη της στρατηγικής της επικαιρότητας του σοσιαλισμού.

8. Το ΚΚΕ εσωτερικού Α-Α διακηρύσσει ότι θα προσπαθήσει να συμβάλει ισότιμα με όσες αντικαπιταλιστικές δυνάμεις συγκλίνουν στην προσπάθεια δημιουργίας αυτής της αναγκαίας πολιτικής και οργανωτικής σύνθεσης, για την ανάδειξη του αντικαπιταλιστικού πόλου της αριστεράς χωρίς ιδεολογικές και αγωνιστικές εκπτώσεις στη φυσιογνωμία ή απεμπόληση της ιστορίας και των κατακτήσεων οποιασδήποτε συνι-

στώσας στη βάση της αμοιβαίας αγωνιστικής εκτίμησης και ισοτιμίας.

9. Άλλες συγκλίσεις αυτών των δυνάμεων (κοινά έντυπα, περιοδικά και εφημερίδες, καμπάνιες για σημειακούς στόχους — ΓΣΕΕ, βάσεις, κρατικός αυταρχισμός κλπ. — ενοποίηση συνδικαλιστικών και φοιτητικών παρατάξεων, αλλά ακόμα και εκλογικές συμπράξεις στις εθνικές εκλογές είναι βεβαίως επιθυμητές και επιδιωκτές, δεν αναιρούν όμως, ούτε είναι δυνατό να είναι πρόσχημα για την αναβολή της επιδίωξης του κεντρικού στόχου της πολιτικής και οργανωτικής σύνθεσης.

10. Προς αυτή την κατεύθυνση το κόμμα μας αναλαμβάνει να πάρει άμεσα όλες τις πρωτοβουλίες για το άνοιγμα ενός ζωντανού διαλόγου, για τη δημοσιοποίησή του μέσα και έξω από το κόμμα, και για την προώθηση της κοινής δράσης με αυτές τις δυνάμεις στη βάση επεξεργασμένων εναλλακτικών προγραμμάτων μέσα στους κοινωνικούς χώρους.

Για την πιο ανοικτή συζήτηση μέσα στο συνολικό κορμό του κόμματος της κατάστασης και προοπτικής των δυνάμεων της αντικαπιταλιστικής αριστεράς αποφασίζεται η διοργάνωση πανελλαδικής σύσκεψης εντός του πρώτου εξαμήνου του 1988 ανοικτής στη συμμετοχή ευρύτερων δυνάμεων από το χώρο της αντικαπιταλιστικής αριστεράς.

Η αναβολή και η ματαιώση

■ Η βαθύτερη ανάγκη που εξυπηρέτησε το 1ο Συνέδριο του ΚΚΕ εσ. Α-Α ήταν η αυτοεπιβεβαίωση του εγχειρήματος της αυτόνομης παρουσίας και ύπαρξης του κόμματος μέσω της τυπικής συνεδριακής ιεροτελεστίας. Γιατί, κατά τ' άλλα, 20 χρόνια μετά τη διάσπαση του ενιαίου ΚΚΕ και ένα χρόνο από το Εαρινό διαζύγιο, πολύ λίγο κατάφερε ν' αναμετρηθεί με το παρελθόν του, ν' αγκυρωθεί στο παρόν και ν' απαιτήσει ένα καλύτερο μέλλον.

Ίσως γιατί το νέο κόμμα της κομμουνιστικής ανανέωσης φάνηκε εξ αρχής να δειλιάζει ν' αναλάβει τις υποχρεώσεις που επέβαλε η ίδια η νεότητά του, να κουράζεται εύκολα από το βαρύ φορτίο που χρεώθηκε από την «τομή» του χώρου της Ανανεωτικής Αριστεράς. Έτσι, ενώ το συνέδριο δεν μπορεί να κατηγορηθεί ότι υπέκρυψε τα πραγματικά προβλήματα που απασχολούν την ελληνική κοινωνία σήμερα, την Αριστερά και το χώρο της κομμουνιστικής ανανέωσης, κατάφερε να ακυρώνεται συνεχώς μέσα από την «άρρητη» ατομία, την αναβολή και τελικά τη ματαιώση.

Είναι σημαντικό ότι, τόσο στο συνέδριο όσο και στον προσυνεδριακό διάλογο, σε κάθε ζήτημα αναπτύχθηκαν πολλές και σημαντικές αντιθέσεις, αλλά ταυτόχρονα και εύκολες δυνατότες συνθέσεις και ομογενοποιήσεις. Το «ήπιο κλίμα», μέσα στο οποίο διεξήχθησαν οι συζητήσεις, δεν έχει να κάνει μόνο με το ψαλτήρι του κομματικού πατριωτισμού, που έδινε το γενικό τόνο του συνεδρίου. Πολύ περισσότερο οφείλεται στη βαθιά πεποίθηση για την αξία κάποιων ιδεολογικών υλικών και πολιτικών αξιών, κληρονομημένων και κυρίαρχων απ' όλη την εικοσάχρονη ιστορία της Ανανεωτικής Αριστεράς. Τετριμμένες φράσεις, όπως «δημοκρατικός δρόμος για το σοσιαλισμό», «σοσιαλισμός με ελευθερία, δημοκρατία και αυτοδιαχείριση», «ανανέωση του κομμουνι-

■ Η απόφαση του Συνεδρίου του ΚΚΕ εσ. Α-Α για την υποχρεωτική κατά 30% συμμετοχή των γυναικών στα όργανα θα παρουσιάσει ενδεχομένως κάποια τεχνικά προβλήματα σχετικά με τη διακρίβωση του φύλου των υποψηφίων. Εκτός εάν μαζί με την υποψηφιότητα υποβάλλεται και δήλωση φύλου.

στικού κινήματος», κάποια εναπομείναντα ρετάλια «ένδοξου» ευρωκομμουνιστικού παρελθόντος, χωρίς σαφές και συγκεκριμένο νόημα, πλέον λειτουργούν σαν εξαρτημένα ανατακλαστικά στην πλειοψηφία του χώρου, δίνοντας έδαφος για ενωτικές, αλλά άνευρες και ευνουχιστικές συνθέσεις. Ακόμη και στην έντονη διαμάχη για την εκτίμηση και το χαρακτήρα της γκορμπατσόφικης μεταρρύθμισης, παρ' ότι ενέπνευσε απόψεις που κυμαίνονταν από τον άκρατο θαυμασμό μέχρι την πλήρη απόρριψη της «περεστρόικα του κέρδους και της καπιταλιστικής ανταγωνιστικότητας», κατάλληλες διατυπώσεις στο κείμενο της τελικής απόφασης θα έλυναν το πρόβλημα και θα έμεναν όλοι (ή οι περισσότεροι) ευχαριστημένοι.

Η ματαιώση...

«Η Μοίρα μας ανοίγεται θαυμάσια: εδώ δρόμος εκεί δρόμος, από κει επίσης δρόμος» (Μ. Αναγνωστάκης, Εποχές 2).

Η πιο σημαντική πλευρά των συζητήσεων αφορούσε την πολι-

■ Στις θέσεις του συνεδρίου υπήρχε το αίτημα *αφοπλισμού των Σωμάτων Ασφαλείας*. Ορισμένοι σύνεδροι θεώρησαν το αίτημα υπερβολικό και εξοργίστηκαν. Μετά την απομάκρυνση της επίμαχης διατύπωσης από το κείμενο, κάποιος τους καθησύχαζε: «*Ηρεμήστε, ξαναδώσαμε τα όπλα στην Αστυνομία*».

τική θέση του κόμματος την «τωρινή στιγμή», δηλαδή την τοποθέτησή του μέσα στο τρίγωνο των σχέσεων του ΠΑΣΟΚ, του ΚΚΕ και της ευρύτερης Αριστεράς την επόμενη περίοδο και με φόντο τις επερχόμενες εκλογές.

Εδώ, οι διάδρομοι προς την Ε-ΑΡ και προς το ΠΑΣΟΚ φαίνονται κλειστοί για όλες τις απόψεις του κόμματος. Δεν φαίνεται όμως κάτι τέτοιο απέναντι στην πρόταση της Συμπαρατάξης του ΚΚΕ, καθώς τα μηνύματα που έφταναν από καιρό για την ύπαρξη ισχυρού «συμπαραταξιακού» ρεύματος μέσα στο ΚΚΕ εσ. Α-Α επιβεβαιώθηκαν και στο συνέδριο. Βέβαια οι κυρίαρχες δυνάμεις συνοχής του κόμματος δυσκολεύουν την επικράτηση τέτοιων απόψεων, αλλά ταυτόχρονα «λυγίζουν το ραβδί» από την άλλη μεριά φετιχοποιώντας το ζήτημα της αυτόνομης ύπαρξης του κόμματος και του μονόδρομου της κομματικής οικοδόμησης. Έτσι δημιουργούνται αγγυλώσεις απέναντι σε κάθε άποψη που προτείνει την πολιτικοποίηση κοινών δραστηριοτήτων και συνευρέσεων με άλλες μαζι-

■ Κατά την επίσημη έναρξη των εργασιών του συνεδρίου του ΚΚΕ εσ. Α-Α, κατά περίεργο τρόπο εκατό περίπου σύνεδροι δεν σηκώθηκαν όταν ακουγόταν ο εθνικός μας ύμνος. Αντίθετα στο άκουσμα της Διεθνούς όλοι στάθηκαν όρθιοι και αρκετοί με υψωμένες γροθιές...

κές δυνάμεις σε μαχόμενα κομμάτια του μαζικού κινήματος (φοιτητικό κίνημα και Συσπειρώσεις, εργατικό κίνημα με τη ΣΣΕΚ, κλπ.), σε μια κατεύθυνση σύγκλισης και συνδιαμόρφωσης ενός «αντικαπιταλιστικού πολιτικού πόλου».

Ο κοινός παρονομαστής του κόμματος για την επόμενη περίοδο φαίνεται να προδιαγράφεται μέσα από τρεις αρνήσεις και μια κατάφαση: όχι στην ΕΑΡ, όχι στη συμπράταξη του ΚΚΕ, όχι στον «αντικαπιταλιστικό πόλο» και στην αυτόνομη πολιτική παρουσία και την κομματική οικοδόμηση. Βέβαια αυτή η περιχαράκωση, όσο και να λειτουργεί καθησυχαστικά, δεν εμπνέει καμία πολιτική προοπτική στον κόσμο της Αριστεράς. Γιατί η καταγγελία της συμπράταξης ως «απροπροσανατολιστική και ευκαιριακή, προεκλογικού χαρακτήρα» δεν ανακόπτει την ηγεμονική λειτουργία της στην ευρύτερη Αριστερά. Μια πολιτική και επιθετική απάντηση θα απαιτούσε την προοπτική μιας «άλλης» συμπράταξης των ριζοσπαστικών δυνάμεων της Αριστεράς και σε «άλλα» ζητήματα. Αυτή η κατεύθυνση θα έδειχνε με θετικό τρόπο τον ευνουχιστικό και αδιέξοδο χαρακτήρα της πρότασης του ΚΚΕ, ενώ θα άνοιγε μια δυναμική πορεία ανατροπής των συσχετισμών δύναμης στην ευρύτερη Αριστερά. Οι μαζικές κινητοποιήσεις της τελευταίας διετίας και η πρόσφατη έκρηξη των πανεπιστημίων έδειξαν πολλά θετικά μηνύματα μιας τέτοιας κατεύθυνσης, για όσους έχουν βέβαια διάθεση να τα καταλάβουν. Το Συνέδριο του ΚΚΕ εσ. Α-Α δεν έδειξε την απαιτούμενη πολιτική διορατικότητα και τόλμη να διαγράψει μια τέτοια ελπιδοφόρα κατεύθυνση. Το ζήτημα παραμένει ανοιχτό, αφού για μια ακόμη φορά η τρέχουσα πολιτική πρακτική θα φανεί περισσότερο αποφασιστική από τις οποιεσδήποτε συνεδριακές αποφάσεις.

Θανάσης ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ

■ Μεγάλη επιτυχία του ΚΚΕ εσ. Α-Α ήταν η παρουσία στο συνέδριο 24 ξένων αντιπροσωπειών (μεταξύ αυτών του ΚΚ Κίνας και το ΚΚΣΕ ως παρατηρητής) και τα μηνύματα από 12 άλλα κόμματα, μεταξύ των οποίων το Σιν Φέιν και οι Σαντινίστας. Επίσης παρακολούθησε το Συνέδριο εκπρόσωπος της πρεσβείας της Κούβας.

Κύπρος

Όπου η Αριστερά χαίρεται για μια ακόμα ήττα της ενώ η Δεξιά θλίβεται για μια ακόμα νίκη της.

■ Σε προηγούμενο κείμενό μου (Σχολιαστής 22.1.88) είχα αναφέρει ότι η προεκλογική εκστρατεία των πρόσφατων προεδρικών εκλογών χαρακτηριζόταν από μια συνολική μετατόπιση του πολιτικού λόγου προς τα δεξιά, σε σχέση με τις προηγούμενες εκλογές και ιδίως με τον αντίστοιχο λόγο της προηγούμενης δεκαετίας. Η ίδια η μέθοδος η οποία χρησιμοποιήθηκε για να επικοινωνήσει αυτόν το λόγο είχε στη διάθεσή της όλα τα μοντέρνα μέσα του πολιτικού μάρκετινγκ και της στατιστικής. Όπως είχα πει είναι η πρώτη φορά που το αποτέλεσμα των προεδρικών εκλογών δεν ήταν προαποφασισμένο μέσα από κομματικές προεργασίες, τελικά όμως νίκησε το φαβορί έστω και με διαφορά στήθους.

Όπως έδειξαν τ' αποτελέσματα των εκλογών, η μετατόπιση του πολιτικού λόγου προς τα δεξιά συνόδευε ή συνοδεύτηκε με μια μετατόπιση του εκλογικού σώματος προς τα δεξιά, δηλαδή: α) το σύνολο των ψήφων της Αριστεράς (ΕΔΕΚ και ΑΚΕΛ) επιβεβαίωσε την πτωτική του τάση αυτή τη δεκαετία. β) Η εμβέλεια της πολιτικής της Αριστεράς μέσα στο υπόλοιπο εκλογικό σώμα μειώθηκε καθώς δείχνει η μείωση των ψήφων που πήρε η Αριστερά με τη συνεργαζόμενη Δεξιά στο δεύτερο γύρο. γ) Το γεγονός ότι η πλειοψηφία των ψηφοφόρων του ΔΗΚΟ πέρασε στον κ. Κληρίδη δείχνει ότι η αλλεργία των «μακαριακών» με τους ΕΟΚΑβούδες (οι οποίοι φιλοξενούνται στο ΔΗΣΥ) υποχώρησε σημαντικά. Οι «πατριωτικές δυνάμεις», καθώς λέγει το ΑΚΕΛ, στις οποίες συμπεριλαμβάνει εκτός από τον εαυτό του και την ΕΔΕΚ και την «αντιιμπεριαλιστική Δεξιά», τείνουν να καταντίζουν οι «αριστερές δυνάμεις», παρ' όλο που το «στάδιο αγώνα που περνάμε δεν είναι ταξικό». δ) Στο δεύτερο γύρο ο Βασιλείου κόντραρε τον Κληρίδη επαναφέροντας μπροστά το «μεταπραξικοπηματικό» παρελθόν και τον ενδοτισμό του αντιπάλου του, μιλώντας δηλαδή όπως ο Κυπριανός. Στον πρώτο γύρο εμφανίστηκε με μια επιχει-

ρηματολογία πολύ κοντά στον Κληρίδη, μια και οι δυο τους ήθελαν να ρίξουν τον Κυπριανό. Το κύριο επιχείρημα του Κληρίδη στο δεύτερο γύρο ήταν ότι ο Βασιλείου είναι υποχείριο του ΑΚΕΛ, ενώ στον κόσμο οργιάζε η αντικομμουνιστική «πάρλα». Δηλαδή ο κ. Κληρίδης έτεινε να εμφανιστεί σαν ο εκπρόσωπος της Δεξιάς, ενώ ο Βασιλείου σαν εκπρόσωπος του μακαριακού στρατοπέδου. Οι εκλογείς του ΔΗΚΟ ψήφισαν στην πλειοψηφία τους Κληρίδη, ψηφί-

ζοντας δηλαδή ενάντια στη συνεργασία με την Αριστερά. Εν τω μεταξύ ο κόσμος του ΑΚΕΛ πανικοβλήθηκε διότι «θα μας τρώγανε οι φασίστες», ανάκληση δηλαδή της μνήμης του '74 χωρίς όμως τα παραδοσιακά αναμενόμενα αποτελέσματα.

Η μετατόπιση λοιπόν του εκλογικού σώματος προς τα δεξιά ήταν σαφής. Ταυτόχρονα όμως είναι σημαντικό να λεχθεί ότι η μετατόπιση αυτή δεν προέκυψε μέσα από μια πολιτική αντιπαράθεση η οποία ν' απομακρυσταλλώνει την κοινωνική αντιπαράθεση (όχι ότι δεν υπήρχε αυτό το σκεπτικό ανάμεσα στους εκλογείς, υπήρχε υπόκωφα, αλλά οι υποψήφιοι δεν το εξέφρασαν). Σαν αποτέλεσμα δεν προκύπτει μια Αριστερά πιο συρρικνωμένη πλην όμως πιο δυναμική, αλλά μια Αριστερά πιο συρρικνωμένη που δυσκολεύεται πλέον σοβαρά να οριοθετήσει το χώρο της.

Υπήρξαν για παράδειγμα μετατοπίσεις ψήφων ενδεικτικές της πολιτικής τύχης της κύρια από την ΕΔΕΚ. Εδώ θα αναφέρω εμπειρικές παρατηρήσεις που όμως έ-

χουν μια σημασία γιατί γίνονται σ' ένα μικρό χώρο όπου γνωρίζει ο ένας τον άλλον. Όταν υπάρξει μια λεπτομερής επεξεργασία των αποτελεσμάτων θα είναι δυνατή μια επαλήθευση. (Μεταξύ άλλων αυτές οι εκλογές αποτελούσαν μια τεράστια διαφημιστική εκστρατεία για τη χρήση των κομπιούτερ οι οποίοι κατακλύζουν ταχώς την Κυπριακή αγορά καθώς αρμόζει σε μια οικονομία που φιλοδοξεί να καταστεί κέντρο υπηρεσιών για τη Μέση Ανατολή).

Στον πρώτο γύρο είχαμε απώλεια ψήφων από την ΕΔΕΚ προς το ΔΗΚΟ σαν συνέπεια της προσέγγισης της πολιτικής των δύο κομμάτων, οπότε όσοι ΕΔΕΚίτες ήθελαν να ρίξουν χρήσιμη ψήφο ψήφισαν ΔΗΚΟ. Στο δεύτερο γύρο ένα άλλο μικρό ποσοστό της ΕΔΕΚ δεν πέρασε στον Βασιλείου αλλά στον Κληρίδη. Πρόκειται για λίγο κόσμο, ασφαλώς κάτω από 0,5%, που ήταν το καινούριο απόκτημα της ΕΔΕΚ από το '84, οπότε εγκαταστάθηκε η πρόσφατη εθνικιστική της στρόφι. Αυτοί επέστρεψαν στο φυσιολογικό τους χώρο.

Ένα άλλο σημαντικό στοιχείο που θα πρέπει να προσεχθεί είναι ότι ο δεξιός λόγος επικράτησε μεν αλλά υπέστη και ο ίδιος κάποια εξέλιξη. Ουσιαστικά δηλαδή εξέφρασε κάποιες προθέσεις αστικού εκμοντερνισμού. Ο κύριος φορέας της εκμοντερνιστικής αυτής διάθεσης είναι ο νικητής των εκλογών, ο οποίος συνέδεσε την «ανάγκη για εθνική ενότητα» με, μεταξύ άλλων... την αξιοκρατία. Το πρόβλημα της ευνοιοκρατίας είναι πραγματικό στην κυπριακή κοινωνία και ειδικά το κράτος και παρεμποδίζει την ορθολογιστική (αγαπημένη έννοια του νέου μας Προέδρου) λειτουργία του αστικού συστήματος. Παράλληλα εξήγγειλε τη δημιουργία πολιτιστικού φορέα περιβαλλοντολογικής πολιτικής, πολιτικής για τη γυναίκα, έλεγχο των επιτροπών πρόσληψης, κατάργηση του φακελώματος κ.λπ.

Σ' ό,τι αφορά το κυπριακό, επάλλαβε ουσιαστικά τη δοσμένη πολιτική του κ. Κυπριανού (πρόταξη των τριών βασικών ελευθε-

ριών, αποχώρηση των τουρκικών στρατευμάτων πριν τη μεταβατική, όχι μονομερές δικαίωμα επέμβασης, διεθνής διάσκεψη, λύση με βάση τα ψηφίσματα του ΟΗΕ και των συμφωνιών κορυφής Μακαρίου - Ντενκτάς και Κυπριανού - Ντενκτάς). Φαίνεται όμως ότι θα προσπαθήσει να ορθολογικοποιήσει και επιστημονικοποιήσει τους μηχανισμούς που θα προωθήσουν αυτή την πολιτική. Αυτό πρέπει να γίνονται ασφαλώς αντιληπτά σαν προερχόμενα μέσα από μια τεχνοκρατική αστική αντίληψη που θέλει να νοικοκυρέψει τα πράγματα.

Συνοπτικά ο κ. Βασιλείου αντιπροσωπεύει τη σημερινή κατάσταση της κυπριακής αστικής τάξης, μιας τάξης που φιλοδοξεί και είναι σε σημαντικό βαθμό μια μοντέρνα υπερεξαρτώμενη αστική τάξη τουριστικής και υπηρεσιακής κυρίως φύσης. Εάν η τάξη αυτή δεν αρνηθεί να πληρώσει τ' ανάλογα πολιτικά ανταλλάγματα στη Δύση, οι φιλοδοξίες της μπορούν να πραγματοποιηθούν, δεδομένου ότι δεν έχουμε μια ευρύτερη οικονομική κρίση. Θέλω να πω ότι είναι δυνατόν να πετύχει μια συνέχιση της οικονομικής ανέλιξης και να υποστηριχτεί μαζικά από τα πλατιά μικροαστικά στρώματα του νησιού. Τελικά δηλαδή το ΑΚΕΛ επέβαλε στην αστική τάξη μια ηγεσία που της ταιριάζει αλλά που μόνη της δεν κατάφερε να τη φτιάξει.

Για μια ακόμη φορά η Αριστερά γιόρτασε για την εκλογή του νέου Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας, όπως πάντα άλλωστε στη διάρκεια της ανεξαρτησίας με εξαίρεση τις πρώτες πρώτες προεδρικές.

Πέρα από την ανακούφιση που ο κόσμος της ένωσε διότι αποκλείστηκε ο Κληρίδης, οι εκλογές αυτές κλείνουν μια ολόκληρη εποχή. Εθνικό πρόβλημα ή όχι (ίσως ακόμα περισσότερο γι' αυτόν το λόγο) η κυπριακή κοινωνία είναι πλέον δομικά μια πλήρως διαμορφωμένη αστική κοινωνία. Οι κοινωνικές αντιθέσεις έχουν τη δική τους λογική και θα επικρατήσουν.

Κωστής ΑΧΝΙΩΤΗΣ
Λευκωσία

Το τρίγωνο της... ανωμαλίας

■ Αμέσως μετά το Νταβός, λίγο πριν τη Διαβαλκανική και το σύμφωνο Οζάλ-Ζίβκοφ και μόλις δύο βδομάδες πριν τη σύνοδο κορυφής του ΝΑΤΟ και τη δεύτερη συνάντησή του με τον Τούρκο πρωθυπουργό, ο κ. Παπανδρέου στα Γιάννενα (20/2) —στη λέσχη των αξιωματικών φυσικά και όχι στην «αυθόρμητη» λαϊκή συγκέντρωση— υπερέβη ως παρωχημένη τη μέχρι πρότινος κραταιά αντίληψη του «τρίγωνου».

Δηλαδή όπως χαρακτηριστικά τόνισε: «για πολύ καιρό, τόσο η Κύπρος όσο και η Ελλάδα, μιλούσαμε και μιλούσαμε για ένα τρίγωνο: η Ελλάδα πιέζει την Αμερική να πιέσει την Τουρκία, να δοθούν λύσεις στα προβλήματά μας. Πρώτα απ' όλα, στο Κυπριακό. Νομίζω πως αυτό το εγχείρημα έχει ξεπεραστεί... δεν οδηγεί σε αποτελεσματικές λύσεις».

Και παρά το ότι σύμφωνα ο αστικός πολιτικός κόσμος, το κράτος και οι στρατιωτικοί, επί χρόνια, είχαν εφαρμόσει και προπαγανδίσει τον πιο πάνω μηχανισμό άσκησης της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής, δεν εμφανίζουν σήμερα κάποια ιδιαίτερη αντίδραση, αμέσως μετά τη νέα πρωθυπουργική «στροφή».

Πράγματι φαίνεται —όπως και στο προηγούμενο τεύχος γράφαμε— πως οι «πελαταικές σχέσεις Ηνωμένων Πολιτειών, Ελλάδας» (για να θυμηθούμε τον Κήλυ) έχουν οριστικά ξεπεραστεί, ο ιμπεριαλισμός στην περιοχή έχει επι-

λέξει και για τους «εταίρους του» νέους αναβαθμισμένους ρόλους. Σημάδια αυτών των μεταβολών βεβαίως υπήρξαν απ' την καραμανλική κιόλας περίοδο, όταν ανέκυψε το τόσο επιτυχές ευρωπαϊκό χαρτί. Αυτή η σχετική αυτονομία στις κινήσεις του ελληνικού αστικού μπλοκ εξουσίας και των πολιτικών του δυνάμεων δεν τίθεται προφανώς σε κάποια κατεύθυνση διαμόρφωσης μιας «ανεξάρτητης εθνικής στρατηγικής». Αντίθετα, όλες αυτές οι μεταβολές και τα ιδεολογικά επιχειρήματα λειτούργησαν υπέρ της σταθεροποίησης τόσο της πολλαπλής ιμπεριαλιστικής παρουσίας, όσο και υπέρ της ελληνικής αστικής τάξης σε βάρος του εσωτερικού της εχθρού, του εργατικού κινήματος και της Αριστεράς. Εξού και η σιωπή του πολιτικού δυναμικού του καθεστώτος στην εν λόγω υπέρβαση.

Ερχόμαστε όμως, στη σύγχρονη κίνηση του κ. Παπανδρέου, να αναρωτηθούμε αν η εγκατάλειψη του «τρίγωνου» είναι αληθινή ή παραπλανητική.

Ορθά ο Π. Τσίπας στο Ριζοσπάστη εντοπίζει πως η κίνηση του Ανδρέα είναι πραγματική και διευκολύνει τη διαπραγμάτευση της ελληνικής κυβέρνησης για το καθεστώς των αμερικανικών βάσεων στην Ελλάδα. Δηλαδή, χωρίς την ανάγκη διαβεβαιώσεων και εγγυήσεων από αμερικανικής πλευράς στα εθνικά μας ζητήματα, μπορεί το ελληνικό κράτος να περιορίσει τις απαιτήσεις του στα οικονομικά κυρίως ανταλλάγμα-

τα. Το ότι βέβαια η εγκατάλειψη της θεωρίας του «Τρίγωνου» μπορεί να σημαίνει και την οριστική διακοπή των διαπραγματεύσεων και την απομάκρυνση άνευ ετέρου των βάσεων, δεν φαίνεται να υπάρχει ως σοβαρό ενδεχόμενο για την ελληνική κυβέρνηση, αφού θα της στερήσει... τα οικονομικά οφέλη της.

Αν δεχτούμε την «παραπλανητική» πλευρά της υπόθεσης, τότε θα βυθιστούμε σε ένα λαβύρινθο συλλογισμών και πολιτικών σφαλμάτων, ακριβώς όπως και η παραδοσιακή Δεξιά, που το μόνο που της απέμεινε τελευταία, είναι να προσμετρά τις «ανακολουθίες» του ΠΑΣΟΚ, αφού στο βάθος αντιλαμβάνεται πως ο Αντρέας την έχει ιστορικά υπερκεράσει.

Τα εν οίκω, εν δήμω

Όμως η έγκυρη και έγκαιρη τοποθέτηση του Ριζοσπάστη στις αναβαθμίσεις και τις μεταβολές της εξωτερικής μας πολιτικής —και είναι ο μόνος πολιτικός χώρος που ασκεί κριτική— αποφεύγει να σταθεί και στο μέγα πρόβλημα: πώς η Αριστερά και το ΚΚΕ όλα αυτά τα χρόνια αντιστάθηκαν στις αμερικάνικες επιδιώξεις και τους εκσυγχρονισμούς του ελληνικού κράτους;

Χωρίς ίχνος εμπάθειας, πιστεύουμε πως το ΚΚΕ εκφράζει σήμερα τη μισή μονάχα αλήθεια. Διότι αρνείται τη δική του ευθύνη στη διαμόρφωση του σημερινού α-

σφυκτικού για την Αριστερά πλαισίου. Και πράττει κατ' αυτό τον τρόπο διότι το δικό του μετέωρο ερμηνευτικό σχήμα ότι «ο αμερικάνικος ιμπεριαλισμός υποκινεί τον τουρκικό σωβινισμό να εγείρει αξιώσεις στην Κύπρο, τα νησιά μας και το Αιγαίο» υπέταξε το εργατικό κίνημα, όλη την Αριστερά, στο «παλαιό πατριωτικό τρίγωνο» διεκδίκησης και παρήγαγε όλες εκείνες τις διαταξικές εθνικές πολιτικές αντιλήψεις, που ευνόησαν στο τέλος —σήμερα— τη σταθεροποίηση του καθεστώτος στη χώρα μας και την ιμπεριαλιστική επιρροή.

Αν μάλιστα προσθέσουμε και την παραδοσιακή σχέση του ΚΚΕ με την ΕΣΣΔ και τις δικές της πρωτοβουλίες και συμφέροντα στην περιοχή, κατανοούμε ακόμα καλύτερα το μέγεθος της αφερεγγυότητας και των σφαλμάτων του.

Πιο συγκεκριμένα, η κοινότητα της καραμανλικής και της παπανδρεϊκής θέσης ότι τα ελληνοτουρκικά και το κυπριακό περνούν απ' την Ουάσιγκτον και ότι η διαιτητική παρέμβαση των ΗΠΑ ήταν ο μέγιστος στόχος της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής, στην πραγματικότητα «λάμβαναν υπόψη» και υλοποιούσαν —με ενδοτικό βέβαια τρόπο— τη θεωρία του ΚΚΕ για τη διένεξη!

Και πάνω σ' αυτό το σημείο ήταν που η Αριστερά επλήγη αλλά και ενδυνάμωσε την ΠΑΣΟΚική εκδοχή για τη διαχείριση των εθνικών λεγόμενων ζητημάτων και όχι μόνο...

Απ' αυτό το πρίσμα και εν μέσω κοσμογονικών, θα λέγαμε, μεταβολών, τόσο στις εξωτερικές σχέσεις όσο και στις σύγχρονες ανάγκες και επιλογές του ελληνικού κράτους, επείγει η συζήτηση στην Αριστερά και κυρίως η διαμόρφωση νέων ερμηνευτικών εργαλείων και προγραμμάτων που να εμπνέουν τις λαϊκές τάξεις και τα κοινωνικά κινήματα. Διαφορετικά, όσο και να φωνάζουν οι φιλότιμοι Κνίτες κάθε επέτειο του Πολυτεχνείου ότι «θα διώξουν τις βάσεις», «θα φύγουμε απ' το ΝΑΤΟ» και ότι «ο λαός και ο τόπος χρειάζονται μια άλλη πολιτική», λίγα πράγματα αλλάζουν.

Δημήτρης ΤΡΙΜΗΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ Ν. ΛΟΒΕΡΔΟΣ

Για ένα ζήτημα Δικαίου και Πολιτικής

Η απόφαση του υπουργού Δικαιοσύνης να μην επιτρέψει την έκδοση του Μ. Φολίνι στις ιταλικές αρχές ολοκληρώνει τη διαδικασία που άρχισε με τη σύλληψή του τον Ιούνιο του 1987. Ζητήσαμε απ' τον Α. Λοβέρδο, λέκτορα στην Πάντειο Α.Σ.Π.Ε., να σχολιάσει τη νομική πλευρά αυτής της — αίσιας — κατάληξης.

1. Ο υπουργός Δικαιοσύνης, αρμόδιος, με βάση το άρθρο 452§1 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και μετά τη γνωμοδοτική απόφαση της δικαιοσύνης, να διατάξει την έκδοση αλλοδαπών, αρνήθηκε στο ιταλικό κράτος την έκδοση του Μ. Φολίνι με το σκεπτικό ότι ο εκζητούμενος ήταν πολιτικός εγκληματίας.

2. Η οριοθέτηση της αρμοδιότητας του υπουργού Δικαιοσύνης για τα θέματα της έκδοσης και η επισημάνση των σημαντικών νομικο-πολιτικών διαστάσεων της συγκεκριμένης του απόφασης αποτελούν το αντικείμενο των παραγράφων που ακολουθούν.

Η αρμοδιότητα του υπουργού Δικαιοσύνης

1. Τις σχέσεις δικαστικής και εκτελεστικής λειτουργίας του ελληνικού κράτους, σχετικά με το ζήτημα της απόφασης για την έκδοση αλλοδαπών, ρυθμίζει το άρθρο 452 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας με τον ακόλουθο τρόπο:

α) Στην περίπτωση που το αρμόδιο δικαστήριο (Συμβούλιο Εφετών) αποφασίσει αμετάκλητα την έκδοση αλλοδαπού, τότε η διαταγή της έκδοσης αποτελεί αρμοδιότητα του υπουργού Δικαιοσύνης, ο οποίος, όμως, έχει τη δυνατότητα να την αρνηθεί. Τελικός, δηλαδή, κριτής στην περίπτωση αυτή είναι ο υπουργός και όχι ο δικαστής (άρθρο 452§1).

β) Εάν το Συμβούλιο Εφετών «...αποφανθεί αμετακλήτως ότι δεν πρέπει να γίνει η έκδοσις...», τότε ο εκζητούμενος αφήνεται ελεύθερος από τον εισαγγελέα εφετών, ο οποίος απλώς ενημερώνει τον υπουργό Δικαιοσύνης (452§2).

2. Είναι σαφές ότι οι παραπάνω διατάξεις προστατεύουν έντονα τον εκζητούμενο, αφού στην περίπτωση που ο δικαστής αποφασίσει την έκδοσή του μετατρέπεται σε γνωμοδοτικό όργανο και σε αποφασιστικό κριτή ανάγεται ο υπουργός Δικαιοσύνης· αντίθετα, εάν το αρμόδιο δικαστήριο αποφανθεί κατά της έκδοσης, τότε αυτή του η επιλογή είναι και η αποφασιστική για την τύχη του εκζητούμενου.

3. Αρμοδιότητα του αναμειγνυομένου στις υποθέσεις έκδοσης υπουργού Δικαιοσύνης δεν είναι η νομική αξιολόγηση αν συντρέχουν οι απαιτούμενοι της λόγος: ως προς αυτό το αυστηρά νομικό σκέλος θα αποφασίσει ή θα γνωμοδοτήσει ο δικαστής. Αντίθετα, η νομοθετική κατοχύρωση της παρέμβασης της εκτελεστικής εξουσίας αιτία έχει την αντιμετώπιση των πολιτικών διαστάσεων της έκδοσης: έτσι ο υπουργός Δικαιοσύνης, σταθμίζοντας την πολιτική συγκυρία, αποφασίζει αν δεν θα πρέπει να διαταχθεί η έκδοση αλλοδαπού για λόγους, διεθνούς ή εσωτερικής, πολιτικής σκοπιμότητας. Στην περίπτωση, λοιπόν, που μια δικαστική απόφαση υπέρ της έκδοσης αλλοδαπού θεωρηθεί από τον υπουργό ότι αντικείται στις επιλογές της πολιτικά υπεύθυνης κυβέρνησης, τότε η απόφαση του δικαστή μετατρέπεται σε γνωμοδοτική και σε τελικό κριτή ανάγεται η κυβέρνηση

και συγκεκριμένα ο υπουργός της Δικαιοσύνης.

4. Είναι αναγκαία μια τελευταία παρατήρηση, που θα μεταφέρει όμως τον προβληματισμό που εδώ εκτίθεται στο επίπεδο των σχετικών με την έκδοση ρυθμίσεων του ισχύοντος Συντάγματος: όταν πρόκειται για υποθέσεις έκδοσης οι οποίες αφορούν αλλοδαπούς που διώκονται στη χώρα τους για πολιτικούς λόγους, τότε η περίπτωση της ανατροπής μιας κατά της έκδοσης απόφασης του αρμόδιου δικαστηρίου από τον υπουργό Δικαιοσύνης θα ήταν αδύνατη, όχι μόνο γιατί δεν την έχει επιτρέψει ο κοινός νομοθέτης (άρθρο 452§2 Κ. Ποιν. Δικ.), αλλά και διότι του απαγορεύει το Σύνταγμα να την επιτρέψει (άρθρο 5§2 εδ. β' του Συντάγματος 1975/86, σύμφωνα με το οποίο απαγορεύεται η έκδοση αλλοδαπού που διώκεται στη χώρα του για τη δράση του υπέρ της ελευθερίας).

Σύμφωνα με το Σύνταγμα, επομένως, η δυνατότητα στάθμισης από τον υπουργό Δικαιοσύνης αφενός της επιτρεπόμενης έκδοσης και αφετέρου των αναγκών της πολιτικής συγκυρίας είναι καθλωμένη μόνο στην περίπτωση που ο δικαστής αποφασίσει υπέρ της έκδοσης. Στην αντίθετη περίπτωση η στάθμιση αυτή δεν επιτρέπεται, διότι σύμφωνα με το Σύνταγμα α priori υπερισχύει η προστασία του αλλοδαπού που διώκεται στη χώρα του εξαιτίας της πολιτικής του συμπεριφοράς. Η ενδεχόμενη λοιπόν τροποποίηση των διατάξεων του άρθρου 452§2 του Κ. Ποιν. Δικ. που θα παραχωρούσε στον υπουργό της Δικαιοσύνης την αρμοδιότητα να επιτρέψει την έκδοση παρά την απόφαση του δικαστηρίου, σύμφωνα με την οποία θα πρέπει να προστατευτεί ο πολιτικά διωκόμενος αλλοδαπός, θα ήταν αντισυνταγματική.

Οι νομικο-πολιτικές διαστάσεις της απόφασης

1. **Επισημάνση πρώτη:** ο αρμόδιος υπουργός δεν αποφάσισε να αρνηθεί την έκδοση του Μ. Φολίνι για λόγους που ανάγονταν στις απαιτήσεις της διεθνούς ή της ελληνικής πολιτικής συγκυρίας, αλλά επειδή τον χαρακτήρισε ως πολιτικό εγκληματία. Υπείσθησε, έτσι, έμμεσα, στο χώρο των αρμοδιοτήτων της δικαιοσύνης, αποφαινόμενος μάλιστα αντίθετα με τις επιλογές της. Και άλλοθι σε αυτή του την παρέμβαση έδωσε με το αιτιολογικό της απόφασής του όταν στάθηκε περισσότερο στην πολιτική ιδιότητα του Μ. Φολίνι και όχι στον πολιτικό χαρακτήρα των εγκλημάτων του. Με αυτό τον τρόπο αφενός οριοθέτησε την αρμοδιότητά του σε σχέση με την αντίστοιχη των δικαστηρίων και αφετέρου απέφυγε, τυπικά τουλάχιστον, να προσβάλει τους δικαστές. Τους πρόσβαλε, όμως, ουσιαστικά καταδειχνοντας, έμμεσα, τα αποκλειστικά πολιτικά και όχι νομικά ερωτήματα στα οποία «αγωνιούν» να απαντήσουν όταν εκδίδουν υποθέσεις έκδοσης. Τα εγκλήματα του Μ. Φολίνι ήταν σαφώς πολιτικά· και αυτό άλλωστε αποδεικνύεται και από το γεγονός ότι αν και τα δικαστήρια επέλεξαν εκείνη την περί πολιτικού εγκλήματος θεωρία που υπέρμετρα περιορίζει, αν δεν εξαφανίζει, το πεδίο εφαρμογής της έννοιας

του πολιτικού εγκλήματος (τη στενή αντικειμενική θεωρία), εντούτοις δεν κατόρθωσαν να μην αποδεχτούν τον πολιτικό χαρακτήρα των βασικών εγκλημάτων του Μ. Φολίνι: τη συμμετοχή σε οργάνωση που στόχο είχε να ανατρέψει το πολίτευμα της Ιταλίας και την κατοχή και διακίνηση όπλων. Προκειμένου, όμως, να καταφέρει να αποφασίσει την έκδοση, ο δικαστής επιστράτευσε το πολιτικό του ένστικτο και τις ηθικές του αξιολογήσεις και τις μετέτρεψε σε δικανικά επιχειρήματα: έτσι αποφάσισε ότι οι παράνομες πράξεις του Μ. Φολίνι, που αποσκοπούσαν στην εξασφάλιση των οικονομικών μέσων που θα στήριζαν την πολιτική του δράση, για λόγους ηθικής και πολιτικής αναποτελεσματικότητας δεν αποτελούσαν πολιτικά εγκλήματα. Αυτό ήταν το πνεύμα των αποφάσεων 6/87 του Συμβουλίου των Εφετών και 1260/87 του Αρείου Πάγου. Και τα αποτελέσματα αυτού ακριβώς του παράδοξου πνεύματος ανέτρεψε η απόφαση του υπουργού της Δικαιοσύνης.

2. **Επισημάνση δεύτερη:** η αναζήτηση της σκοπιμότητας που οδήγησε τον υπουργό Δικαιοσύνης σε αυτή του την απόφαση είναι τουλάχιστον άστοχη όταν αγωνιόνα να αρθρώσει επιχειρήματα που θα μειώνουν τη σημαντικότητά της. Οι συνέπειες αυτής της απόφασης έχουν τέτοιες διαστάσεις που δεν επιτρέπουν, κατά τη γνώμη μου, τη σχετικοποίηση της θετικής πολιτικής και νομικής της σημασίας. Και συγκεκριμένα:

α) Ως προς τον ίδιο τον Μ. Φολίνι η απόφαση λειτούργησε λυτρωτικά: σήμερα θα ήταν εγκλειστος, τιμωρούμενος για πολιτικά εγκλήματα, σε κάποια φυλακή υψίστης ασφαλείας.

β) Ως προς την τήρηση του Συντάγματος και της σχετικής νομοθεσίας, αξιοσημείωτο είναι ότι για πρώτη φορά στην ελληνική ιστορία του θεσμού της έκδοσης το ελληνικό κράτος δεν κάνει δεκτή την αίτηση έκδοσης που καταθέτει ένα οικονομικά και πολιτικά ισχυρότερο κράτος του γεωπολιτικού χώρου στον οποίο η Ελλάδα είναι ενταγμένη· και μάλιστα για μια υπόθεση για την οποία το μέτωπο πίεσης ήταν περιορισμένο και η ένταση των προσπαθειών υπερβολικά χαλαρή.

3. **Επισημάνση τρίτη:** δεν θα πρέπει, ωστόσο, με ευκολία να θεωρηθεί ως γεγονός άσχετο με την απαγόρευση της έκδοσης του Μ. Φολίνι η κατάταξη στην ημερήσια διάταξη των εργασιών της ολομέλειας της Βουλής αυτής της συνόδου (δηλαδή κατά πάσα πιθανότητα θα συζητηθεί έως το καλοκαίρι) του σχεδίου νόμου για την «κύρωση της ευρωπαϊκής σύμβασης για την καταστολή τρομοκρατίας» (που έχει ήδη, από την 16/11/86, ψηφιστεί από την αρμόδια κοινοβουλευτική επιτροπή). Πρόκειται για τη σύμβαση-απειλή για τα θεμελιώδη δικαιώματα, του Συμβουλίου της Ευρώπης, την οποία η Ελλάδα έχει υπογράψει αλλά δεν έχει ακόμη επικυρώσει. Ίσως δεν θα ήταν εντελώς ατυχής η ανίχνευση πιθανών συνδυαστικών σχέσεων ανάμεσα στις δύο αυτές ενέργειες της ελληνικής κυβέρνησης.

Α.Λ.

Μια απίστευτη (για μας) και κοινότοπη (γι' αυτούς) ιστορία

Τόπος: Χωριό Ελ-Γιαμπρούντ, 20 χιλιόμετρα από Ραμάλα.

Χρόνος: 7 Φλεβάρη, 1988, βράδυ.

Πυρομαχικά που χρησιμοποιήθηκαν: Δεκάδες σφαίρες ελαστικές, τρεις καπνογόνες και πολλά δακρυγόνα.

Διηγείται η μάνα του σπιτιού, ηλικιωμένη Παλαιστίνια, με 2 γιους και 5 θυγατέρες:

«Την Κυριακή το βράδυ στρατιώτες έσπασαν την πίσω πόρτα του σπιτιού, ενώ άλλη ομάδα ήρθε από μπροστά και άρχισε να πυροβολεί την τζαμόπορτα. Εκείνη την ώρα ήμασταν στο σπίτι όλοι μαζεμένοι, οι 5 κόρες μου, οι 2 γιοι μου με τις γυναίκες τους και τα μωρά παιδιά. Έλειπε μόνο ο άντρας μου. Ο γιος μου βρισκόταν στο μπάνιο, πήδηξε από το παράθυρο για να διαφύγει. Τον πυροβόλησαν. Άρχισαν να ρίχνουν δακρυγόνα και καπνογόνες χειροβομβίδες μέσα στο σπίτι! Έτρεξα στην πόρτα και έπεσα πάνω στους στρατιώτες. "Δεν έχετε εσείς μάνες, παιδιά, αδελφές", τους είπα. «γιατί μπαίνετε με αυτό τον τρόπο στο σπίτι»; Με πέταξαν κάτω και άρχισαν να καταστρέφουν τα πάντα μέσα στο σπίτι (τηλεόραση, μαγνητόφωνο, οικιακά σκεύη).

Η έγκυος 7 μηνών νύφη μου προσπάθησε να προστατεύσει τον άντρα της, δηλώνοντας ότι είναι Αμερικανίδα υπήκοος. Τη χτύπησαν στα πόδια με κλοτσιές και όταν παρενέβη ο νεότερος γιος μου για να την προστατεύσει, τον χτύπησαν με τους υποκόπανους στο πρόσωπο και του έσπασαν όλα τα δόντια. Ένας από τους στρατιώτες που ήταν γιατρός είπε ότι η νύφη μου χρειάζεται να μεταφερθεί στο νοσοκομείο. Την έσυραν έξω χωρίς ρούχα και την έβαλαν σε ένα στρατιωτικό τζιπ, ενώ τα παιδιά της είχαν πλαντάξει στο κλάμα.

Την ώρα εκείνη ήρθε ο άντρας μου. Του έσπασαν το αυτοκίνητο και τον συνέλαβαν μαζί με τον αδελφό του. Άρχισαν να μας ρωτάνε για άλλους φίλους, πού είναι, πού τους κρύβουμε. Τους απάντησα, "φρούτα και φαγητά έχουμε φυλαγμένα, όχι ανθρώπους"».

Αποτέλεσμα της ισραηλινής εισβολής:

- Ο ένας γιος τραυματίας και αγνοούμενος.
- Η νύφη έχασε το παιδί της (αποβολή).
- Τρία μέλη της οικογένειας στις φυλακές.

Η εξέγερση και η σφαγή

Από τις 15 έως τις 21 του Φλεβάρη επισκέφθηκε τα κατεχόμενα από το Ισραήλ παλαιστινιακά εδάφη αντιπροσωπεία Ελλήνων εκπαιδευτικών απ' την ΟΛΜΕ και την ΟΙΕΛΕ, στα πλαίσια γενικότερης αποστολής της Παγκόσμιας Ομοσπονδίας

Εκπαιδευτικών (FISE). Ο Αγησίλαος Χριστοδουλόπουλος, αντιπρόεδρος της ΟΙΕΛΕ, κατέγραψε αρκετές εμπειρίες του απ' αυτή την επίσκεψη, των οποίων μια πρώτη εικόνα παρουσιάζουμε σ' αυτό το τεύχος του Σχολιαστή.

Δυόμισι μήνες τώρα συνεχίζεται με αμείωτη ένταση η εξέγερση του παλαιστινιακού λαού στα κατεχόμενα, ενώ παράλληλα με την ίδια ένταση συνεχίζονται η σφαγή και οι πράξεις γεννοκτονίας των Ισραηλινών στρατιωτών. 71 νεκροί κατά τα δυτικά πρακτορεία και τους Ισραηλινούς, 95 νεκροί κατά το παλαιστινιακό πρακτορείο ειδήσεων και τις αραβόφωνες εφημερίδες που εκδίδονται στην Ανατολική Ιερουσαλήμ και δημοσιεύουν ονομαστικές καταστάσεις των θυμάτων.

Οι τραυματίες, εκατοντάδες, δεν χωρούν πλέον στα νοσοκομεία, ενώ οι γιατροί έχουν σηκώσει τα χέρια. Το νοσοκομείο της Χεβρών έκλεισε και στο νοσοκομείο της Ιερουσαλήμ χειρουργούνται τρεις ταυτόχρονα σε ένα τραπέζι!!

Οι περισσότεροι τραυματισμένοι με σφαίρες «ντουμ-ντουμ» και η ηλικία τους από 10-20 ετών!!

Η επίσκεψη στο νοσοκομείο συγκλονιστική.

Ακρωτηριασμένα παιδιά, παράλυτοι και παραπληγικοί νέοι, ανοιχτές κοιλιές είναι η εικόνα που βλέπει κανείς, μια εικόνα που η φρίκη της μετριάζεται από τη συγκινητική παρουσία εκατοντάδων νεαρών Παλαιστινίων που πλημμυρίζουν τους θαλάμους με λουλούδια, γλυκά, με εκδηλώσεις θαυμασμού και λατρείας για τα τραυματισμένα παιδιά!!

Ο Ισραηλινός στρατός έχει ξεπεράσει σε αγριότητα κι αυτούς ακόμα τους ναζί, οι οποίοι είχαν τουλάχιστον την πρόφαση ότι αντιμετώπιζον ένοπλη αντίσταση, ενώ στην περίπτωση της Παλαιστίνης έχουμε πέτρες και ξύλα ενάντια στην πολεμική μηχανή του «ισχυρότερου στρατού του κόσμου».

Η οργάνωση της εξέγερσης

Η εξέγερση σέρνεται κυριολεκτικά στο δρόμο!! Κι αυτό όχι τόσο γιατί συναντάς διαρκώς διαδηλώσεις και συγκρούσεις, αλλά γιατί το νιώθεις στην ατμόσφαιρα, το νιώθεις σε κάθε εκτίμηση της καθημερινής ζωής.

Η Γενική Απεργία ήδη συμπληρώνει 70 μέρες. Τα πάντα είναι κλειστά σε ολόκληρη τη Δυτική Όχθη και τη λωρίδα της Γάζας. Είναι τόσο καθολική η επιτυχία της απεργίας, ώστε τις τελευταίες 15 μέρες άρχισε να δημιουργεί προβλήματα τροφοδοσίας στον ίδιο

Στην Αγορά της Ιερουσαλήμ τα πάντα είναι κλειστά. Στρατιώτες περιπολούν.

τον παλαιστινιακό λαό!!

Με απόφαση της Εθνικής Ηγεσίας της εξέγερσης, τα καταστήματα ανοίγουν προγραμματισμένα 2-3 ώρες κάθε μέρα, ώστε να λυθεί το πρόβλημα του ανεφοδιασμού των κατοίκων (Βηθλεέμ 9-12, Ιερουσαλήμ 3-5, Ναμπλούς 8-11, Χεβρών 7-10 κ.λπ.) Στη Γάζα, που υπερτερούν οι «σκληροί» ισλαμιστές, τα καταστήματα συνεχίζουν να παραμένουν εντελώς κλειστά!!

Τα πάντα δείχνουν ότι η εξέγερση έχει αποκτήσει πλέον ένα συγκροτημένο πρόσωπο και λειτουργεί σχεδιασμένα. «Αν εξαιρέσεις τις πρώτες 10-15 μέρες, όπου πραγματικά είχαμε να κάνουμε με ένα αυθόρμητο και άγριο ξέσπασμα της νεολαίας —μας εξηγεί ένα από τα ηγετικά στελέχη της εξέγερσης κάπου στα κατεχόμενα— η εξέγερση εξελίσσεται και κλιμακώνεται οργανωμένα κάτω από τη διεύθυνση της PLO. Υπάρχει Εθνική Ηγεσία της εξέγερσης, η οποία αποτελείται από εκπροσώπους των πέντε μεγάλων πολιτικών οργανώσεων (Φατάχ, Λαϊκό Μέτωπο για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης, Κ.Κ. Παλαιστίνης, Δημοκρατικό Μέτωπο για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης και η οργάνωση «Ισλαμικός πόλεμος») και η οποία έχει την καθοδήγηση του αγώνα στα κατεχόμενα». Ήδη το κέντρο της εξέγερσης έχει διαμορφώσει τα κανάλια που το συνδέουν με τον πληθυσμό. Ένα πυκνό δίκτυο επιτροπών κατά τόπο και κατά περιεχόμενο δουλειάς έχει απλωθεί σε όλα τα κατεχόμενα.

Επιτροπές οικονομικής ενίσχυσης των φτωχών Παλαιστινίων, επιτροπές ενίσχυσης των φυλακι-

σμένων, επιτροπές πληροφόρησης, επιτροπές ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης βρίσκονται και αναπτύσσουν δραστηριότητα σε όλες τις περιοχές.

«30.000 δολάρια μοιράστηκαν σήμερα μέσα σε μια ώρα στην Ιερουσαλήμ», μας λέει με περηφάνια ο συνομιλητής μας. Τα φρούτα και τα τρόφιμα πακετάρονται σε σακούλες και αφήνονται έξω από τις πόρτες των φτωχών Παλαιστινίων τη νύχτα.

«Έχουμε έναν υπέροχο λαό —μας διηγείται συγκινημένος. Πολλές φορές βρίσκουμε τις νύχτες χαρτάκια στις πόρτες που γράφουν «ευχαριστούμε πολύ, αφήστε τα σε άλλους που έχουν περισσότερη ανάγκη»!

Παράλληλα υπάρχουν οι επιτροπές της Γενικής Απεργίας και της οργάνωσης των διαδηλώσεων.

«Στην αρχή αντιμετωπίζαμε προβλήματα. Σήμερα οι εντολές της Συντονιστικής Επιτροπής μαθαίνονται μέσα σε 5-10 λεπτά σε όλα τα κατεχόμενα εδάφη»!!

Με προκηρύξεις, τηλέφωνα, ψιθύρους, το μήνυμα πηγαίνει στον πληθυσμό.

Αυτό το διαπιστώνεις και από τη μορφή των συγκρούσεων που ήδη γίνονται οργανωμένα και σχεδιασμένα. Καθημερινά αποφασίζεται σε ποιες πόλεις των κατεχομένων θα γίνουν διαδηλώσεις, πώς θα γίνουν, ποια θα είναι τα σημεία ανασύνταξης, πόσο θα διαρκέσουν και μέχρι πού θα φτάσουν.

Η τακτική που υπάρχει μέχρι αυτή τη στιγμή είναι άοπλες δια-

δηλώσεις και συγκρούσεις με πέτρες. Κανείς δεν γνωρίζει ή δεν θέλει να πει αν και πότε η εξέγερση θα περάσει σε άλλο στάδιο.

Γεγονός πάντως είναι ότι η μορφή των συγκρούσεων ευνοεί την πολιτική γραμμή που προωθεί σήμερα η PLO και η οποία συμπυκνώνεται στο δίπτυχο «Διεθνής Διάσκεψη με τη συμμετοχή των 5 μόνιμων μελών του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ και της PLO— Δημιουργία παλαιστινιακού κράτους στη Δυτική Όχθη και τη λωρίδα της Γάζας».

Μια τέτοια φόρμουλα διευθέτησης του παλαιστινιακού, που έχει έντονα τα στοιχεία της ειρηνικής συνύπαρξης των δύο λαών, είναι προφανές ότι ενισχύεται από την εγκληματική δράση του στρατού κατοχής, που εμφανίζεται στα μάτια της διεθνούς κοινής γνώμης σαν ο μόνος τρομοκράτης.

Η P.L.O. αδιαφιλονίκητος ηγέτης

Το προφίλ της Οργάνωσης για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης παρουσιάζεται ιδιαίτερα βελτιωμένο και δω ίσως βρίσκεται η μεγαλύτερη δύναμη της εξέγερσης και η αδυναμία του Ισραήλ. Μετά από τις αλληπάλληλες στρατιωτικές ήττες, με αποκορύφωμα τη μεταφορά των στρατιωτικών δυνάμεων της PLO στην Τυνησία, μετά από τις οξύτερες ενδοοργανωτικές αντιθέσεις, οι οποίες οδήγησαν το διάστημα 1983-86 σε ουσιαστική διάλυση την PLO, είναι η πρώτη φορά που η Οργάνωση για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης προβάλλει στα κατεχόμενα σαν ο μόνος νόμιμος εκπρόσωπος του παλαιστινιακού λαού όχι μόνο στα λόγια αλλά και στην πράξη.

Με μια ενότητα αληθινά εντυπωσιακή, από την οποία δεν εξαιρείται ούτε το FDLP του Ζωρζ Χαμπάς, που όπως είναι γνωστό έχει μια άλλη άποψη σχετικά με τη Διεθνή Διάσκεψη, και μεταφέροντας το κέντρο βάρους του αγώνα στα κατεχόμενα παλαιστινιακά εδάφη, η PLO είναι φυσικός να επηρεάζει ακόμη και τους μετριοπαθείς Παλαιστινίους, τους σε παλιότερες εποχές ήταν έτοιμοι να συνεργαστούν με τις ΗΠΑ για μια λύση του προβλήματος.

Χαρακτηριστικό επί του προκειμένου είναι το παράδειγμα του γνωστού δημοσιογράφου Χάνα Σινιόρα (εκδότης της μεγαλύτερης αραβόφωνης εφημερίδας

στην Αν. Ιερουσαλήμ) που, επιστρέφοντας από τις ΗΠΑ μετά από συνομιλίες που είχε με τον Ρήγκαν, δήλωσε στο Λονδίνο ότι «είναι αδιανόητο να γίνει Διεθνής Διάσκεψη χωρίς τη συμμετοχή της PLO». Εξάλλου και μόνο το γεγονός ότι στα πλαίσια της «Εθνικής Ηγεσίας της Εξέγερσης» συμμετέχουν και οι σκληροτράχηλοι Ισλαμιστές (Djihad-Islami) επιβεβαιώνει την ακτινοβολία και τη δύναμη της PLO.

Μ' αυτά τα δεδομένα, δεν είναι δύσκολο να ερμηνευτεί η νευρική της ισραηλινής κυβέρνησης και η αγωνιώδης προσπάθεια των ΗΠΑ να διαμορφώσουν στα γρήγορα κάποιο σχέδιο διευθέτησης του παλαιστινιακού, πάντα βέβαια μέσα στα πλαίσια της πολιτικής του Καμπ Ντέβιντ, αλλά και με κάποιες αποκλίσεις απ' αυτή.

Είναι πλέον σαφές σε όλους ότι ο χρόνος δουλεύει σε βάρος του Ισραήλ, εξού και οι αντιθέσεις ανάμεσα στα δύο μεγάλα Ισραηλινά κόμματα (Λικούντ-Εργατικό).

Η έκβαση της μάχης

Αυτή τη στιγμή στους δρόμους της Παλαιστίνης συγκρούονται δυο νέες γενιές χωρίς ιστορική μνήμη!! Από τη μια μεριά του οδοφράγματος οι 20χρονοι Ισραηλινοί στρατιώτες, που δεν θυμούνται τίποτα από το ολοκαύτωμα του 2ου Παγκόσμιου Πολέμου, και από την άλλη η παλαιστινιακή νεολαία, η γενιά της κατοχής, που δεν έχει ζήσει τη φρίκη του πολέμου του 67, που δεν πάσχει από το σύνδρομο του «ανίκητου Ισραήλ», που δεν φοβάται σε τελευταία ανάλυση τίποτα, γιατί δεν έχει να χάσει τίποτα.

Η έκβαση της μάχης, μακρόχρονα τουλάχιστον, είναι δεδομένη. Ανεξάρτητα από το κατά πόσο είναι δυνατόν αυτή τη στιγμή η πλάστιγγα να γύρει στο μέρος των Παλαιστίνων, παραμένει γεγονός αναμφισβήτητο ότι μέσα από την πολύμηνη εμπειρία της εξέγερσης ανδρώνεται μια νέα ηγεσία Παλαιστίνων μαχητών, αυ-

τή τη φορά μέσα στην καρδιά του Ισραήλ, στοιχείο εξαιρετικά επικίνδυνο για την ύπαρξη και την ασφάλεια του σιωνιστικού κράτους. Από την άλλη μεριά, δεν πρέπει να ξεχνάει κανείς τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Ισραηλινοί στο εσωτερικό τους. Ο πληθωρισμός έχει αναδείξει το Ισραήλ σαν την «ακριβότερη» χώρα του κόσμου. Μόλις πριν δύο χρόνια υποχρεώθηκε η κυβέρνηση να αλλάξει το νόμισμά της «κόβοντας τρία μηδενικά» (νέο Σέκελ), σε μια προσπάθεια να ανακόψει την αλματώδη άνοδο των τιμών. Με μισθούς μόλις 20% μεγαλύτερους από τους δικούς μας, ο ισραηλινός λαός αρχίζει πλέον να αντιμετωπίζει σοβαρό πρόβλημα.

Βέβαια, για την ώρα, είναι αλήθεια ότι η οικονομική ανέχεια στη συνείδηση των Ισραηλινών δεν συνδέεται με το πρόβλημα των κατεχομένων και τις τερατώδεις πολεμικές δαπάνες που ξεπερνούν κατά πολύ σε ποσοστιαία αντιστοιχία ακόμη κι αυτές των ΗΠΑ!!

Πέρα από μια μικρή μερίδα που αντιλαμβάνεται την αιτία της κακοδιαμονίας και προσπαθεί απεγνωσμένα να συνειδητοποιήσει τον ισραηλινό λαό (Δημοκρατικό Μέτωπο για την Ειρήνη και τη Συνεργασία, Υπάρχουν Σύνορα, Ειρήνη τώρα), η μεγάλη πλειοψηφία του ισραηλινού λαού έχει πειστεί μέσα από τη μακρόχρονη милитарιστική προπαγάνδα ότι πρόκειται για «έναν αγώνα επιβίωσης». «Ή εμείς ή αυτοί» ακούς διαρκώς από ανθρώπους διάφορων εισοδηματικών τάξεων.

Ωστόσο είναι γεγονός ότι τα πράγματα δεν μένουν στάσιμα. Οι εντυπώσεις της εξέγερσης, τα εγκλήματα του στρατού κατοχής στα κατεχόμενα, η κατακραυγή της διεθνούς κοινής γνώμης και ταυτόχρονα το παραπέρα βάθαιμα της οικονομικής κρίσης, αργά ή γρήγορα, δεν μπορεί παρά να λειτουργήσουν καταλυτικά στη συνείδηση του ισραηλινού λαού.

Αγησίλαος ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΙ ΚΑΤΑΥΛΙΣΜΟΙ

Γκέτο μέσα στο γκέτο

■ Οι καταυλισμοί των προσφύγων, διασκορπισμένοι μέσα στα κατεχόμενα παλαιστινιακά εδάφη, είναι η καρδιά της εξέγερσης και βεβαίως όχι τυχαία!

Αν η κατάσταση στη Δυτική όχθη και τη λωρίδα της Γάζας είναι κυριολεκτικά άθλια, η ζωή μέσα στους καταυλισμούς ξεπερνάει σε φρίκη και την πιο νοσηρή φαντασία.

Πλινθόκτιστα σπίτια του ενός ή δύο δωματίων στα οποία είναι στοιβαγμένα 10-15 άτομα.

Δρόμοι αδιάβατοι, γεμάτοι λάσπες και τεράστιες λακούβες. Ανεργία που ξεπερνάει το 25-30% του ενεργού πληθυσμού, ενώ η εργασία για τους λίγους τυχερούς στα λατομεία της πέτρας ή στα χωράφια αξίζει κάποια ιορδανικά δηνάρια.

Η αποχέτευση ανύπαρκτη και η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη απρόσιτη. Δυο φορές τη βδομάδα ένας γιατρός επισκέφεται τον καταυλισμό για δυο ώρες και προσπαθεί απεγνωσμένα να γιατρέ-

Καταυλισμός αποκλεισμένος με βαρέλια γεμάτα μπετόν.

ψει τα παιδάκια, που στη μεγάλη τους πλειοψηφία πάσχουν από βρογχικά και δηλητηριάζονται α-

πό τις αναθυμιάσεις των θερμαστών.

Τα στρατόπεδα των προσφύ-

γων έχουν μια μακριά ιστορία.

Χρονολογούνται από το 1948, όταν χιλιάδες καταδιωγμένοι Παλαιστίνιοι εγκατέλειψαν τα χωριά και τις πόλεις τους από το Ισραήλ και κατέφυγαν στο ελεύθερο τότε τμήμα της Παλαιστίνης.

Υπάρχουν 22 καταυλισμοί στα κατεχόμενα με πληθυσμό 600.000 κατοίκους (400.000 στη Γάζα και 200.000 στη Δυτική Όχθη). Ο κάθε καταυλισμός, που βρίσκεται κάτω από την ευθύνη του Ο.Η.Ε., έχει έκταση ένα τετραγωνικό χιλιόμετρο και πληθυσμό 10-50.000 κατοίκους!!!

Τα προβλήματα που αρχικά υπήρχαν παροξύνθηκαν με την πάροδο του χρόνου, αφού σε διάστημα 40 ετών αυξήθηκε ο πληθυσμός των στρατοπέδων όχι όμως και η έκτασή τους. Η μόνη διέξοδος είναι η οικοδόμηση προς τα πάνω, πράγμα που, ακόμη και αν υπάρχουν χρήματα, αποκλείεται, δεδομένου ότι για την προσθήκη άλλου ορόφου χρειάζεται η άδεια του στρατιωτικού διοικητή που

σχεδόν πάντα αποκλείεται για «λόγους ασφαλείας».

Μέσα σε μια τέτοια εξαθλίωση και πείνα, το καζάνι που σιγόβραζε χρόνια ολόκληρα ξέσπασε. Η νεολαία των στρατοπέδων δεν έχει να χάσει κυριολεκτικά τίποτα, γι' αυτό και τέθηκε επικεφαλής της εξέγερσης.

Τα περισσότερα θύματα και τραυματίες είναι κάτοικοι των καταυλισμών, ενώ οι βιαιότερες συγκρούσεις γίνονται μέσα και στα όρια των στρατοπέδων.

Ο ισραηλινός στρατός αντιμετωπίζει τους καταυλισμούς με ειδικά μέσα, προκειμένου να καταστείλει την αντίσταση των κατοίκων.

Όλοι οι καταυλισμοί έχουν περιφραχτεί με ψηλά αγκασωτά σύρματα ύψους 10 μέτρων ή έχουν χτιστεί με πανύψηλους τοίχους και βαρέλια γεμάτα μπετόν.

Τη μέρα οι στρατιώτες χτίζουν, το βράδυ οι Παλαιστίνιοι με κίνδυνο της ζωής τους τα γκρεμίζουν για να μπορούν να έχουν ελεύθερη δίοδο με τον έξω κόσμο!

Αυτό το ανελέητο «παιχνίδι» της γάτας και του ποντικιού συνεχίζεται αδιάκοπα δυο μήνες τώρα και όχι μόνο για τις ανάγκες της εξέγερσης.

Η μεταφορά τροφίμων, η εκκένωση των βόθρων, η μετακίνηση των κατοίκων, κάνει ζωτικά απαραίτητο το άνοιγμα των καταυλισμών.

Στο διάστημα των οκτώ ημερών που μείναμε στα κατεχόμενα, επιδιώξαμε να επισκεφθούμε καταυλισμούς προσφύγων και να δούμε από κοντά την κατάσταση. Σχεδόν όλα τα στρατόπεδα ήταν αποκλεισμένα από δυνάμεις των ισραηλινού στρατού και ερπυσριοφόρα.

Καταφέραμε τελικά να μπούμε στον καταυλισμό Ελ Ντέσι, 10 χιλιόμετρα από τη Βηθλεέμ. Οι εντυπώσεις μας συγκλονιστικές. Μας υποδέχονται σμάρι από παιδιά, πολλά από τα οποία είναι χτυπημένα στο κεφάλι και στα χέρια. Ηλικιωμένοι Παλαιστίνιοι με τις μαντήλες στο κεφάλι μας αγκαλιάζουν, μας χαϊδεύουν, μας ευχαριστούν που ήρθαμε. Η Επιτροπή Άμυνας του στρατοπέδου, παρούσα, μας ξεναγεί στον καταυλισμό, μας μιλάει για την ιστορία του.

«Το Ελ Ντέσι χτίστηκε το 1951 από πρόσφυγες που ήρθαν από 39 χωριά. Σήμερα έχει πληθυσμό 12.000 κατοίκους.

Το 60% του πληθυσμού βρίσκεται στα όρια διαβίωσης, το 30% λιμοκτονεί κυριολεκτικά και ένα

Η φωτογραφία του Μωχάμετ Μουστάφα, ο πρώτος νεκρός και ήρωας του καταυλισμού.

10% ζει με κάποια άνεση.

Οι περισσότεροι από τους κατοίκους είναι εργάτες μεροκαματιάρηδες και διατηρούν την ελπίδα ότι θα γυρίσουν στα χωριά

τους.

Ο καταυλισμός μας βρίσκεται στην πρωτοπορία της εξέγερσης και γι' αυτό έχει δεχτεί την πιο άγρια καταδίωξη από μέρους των

Καταυλισμός. Οι Ισραηλινοί έχτισαν την πόρτα του σπιτιού!

Προσφυγικός καταυλισμός. Αθλιότητα.

Ισραηλινών.

250 φυλακισμένοι και αγνοούμενοι, 2 δολοφονημένοι, 39 καταζητούμενοι, δεκάδες τραυματίες.

Μας πυροβολούν από τους απέναντι λόφους στρατιώτες και έποικοι. Τη νύχτα η κατάσταση γίνεται τραγική. Φωτίζουν με προβολείς ολόκληρο τον καταυλισμό και εισβάλλουν στα σπίτια, όπου ξυλοκοπούν και συλλαμβάνουν τους νεολαίους. Μας παρακολουθούν με κιάλια από τις ταράτσες των απέναντι κτιρίων και όταν παρατηρήσουν συγκέντρωση 5-6 ατόμων αμέσως έρχονται τα τζιπ.

Ανατινάζουν σπίτια ή χτίζουν πόρτες όταν δεν βρίσκουν τους καταζητούμενους».

Πριν τελειώσει την ενημέρωσή του ο υπεύθυνος της Επιτροπής Άμυνας, ειδοποιούμαστε ότι στρατιώτες μπαίνουν στο στρατόπεδο. Καταφεύγουμε στο σπίτι του Μωχάμετ Μουστάφα, που είναι ο πρώτος νεκρός και ήρωας του καταυλισμού. Μας υποδέχεται με αξιοπρέπεια η μάνα του σε ένα δωμάτιο που από τα στρώματα που βρίσκονται κρεμασμένα στο τοίχο καταλαβαίνουμε ότι κατοικείται από 10 τουλάχιστον άτομα!!

Ο ένας γιος στο χώμα, ο άλλος, 18 χρόνων, στη φυλακή τρία χρόνια τώρα. επτά ακόμη παιδιά στην ευθύνη της μάνας.

«Ήρθαν πρωί τρεις στρατιώτες και τον πήραν από το σπίτι — διηγείται η μάνα — τον πήγαν στους απέναντι λόφους και τον εκτέλεσαν με τρεις πυροβολισμούς. Γύρισαν και πήραν εμένα και τον πατέρα του και μας υποχρέωσαν να τον θάψουμε κρυφά μέσα στα βράχια. Ο πατέρας του πέθανε από στενοχώρια ένα μήνα μετά».

Ούτε ένα δάκρυ, ούτε μια σύσπαση στο πρόσωπο, ενώ μιλάει η μάνα για το 16χρονο παιδί της. Φεύγουμε συγκλονισμένοι από τον καταυλισμό!

Μέχρι την τρύπα που είναι η είσοδος και η έξοδος μās κατευθύνουν δεκάδες πιτσιρίκια που μās προσφέρουν αναμνηστικά, ελαστικές σφαίρες και καπνογόνες χειροβομβίδες!

«Ο κόσμος εδώ θέλει να παλέψει και να περιφρουρήσει τη ζωή του. Ξέρει πως κανείς άλλος δεν θα το κάνει για λογαριασμό του». Τα λόγια αυτά του υπεύθυνου της Επιτροπής συμπυκνώνουν με τον καλύτερο τρόπο την πραγματικότητα του προσφυγικού καταυλισμού, το βαθύτερο νόημα της εξέγερσης.

Αγησίλαος ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

Η Νικαράγουα στην πίσω αυλή των ΗΠΑ

Ο πρόεδρος Όσκαρ Αρίας της Κόστα Ρίκα έκλειψε την πολιτική παράσταση και το Νόμπελ Ειρήνης του 1987 με την επινόηση του σχεδίου ειρήνης για την Κεντρική Αμερική (Εσκιπούλας 2) και πείθοντας τους υπόλοιπους Προέδρους της Κεντρικής Αμερικής να το υπογράψουν τον Αύγουστο του 1987. Η αρχική αντιμετώπιση αυτού του σχεδίου ειρήνης από την κυβέρνηση Ρήγκαν ήταν εχθρική και οι προσπάθειες του Λευκού Οίκου για τορπιλισμό αυτού του σχεδίου ήταν πολλές. Ήταν δύσκολο για το Λευκό Οίκο να επιτύχει το σκοπό του, όπως στο παρελθόν που κατάφερε να τορπιλίζει τις προτάσεις ειρήνης από την ομάδα Κονταδόρα (Βενεζουέλα, Κολομβία, Παναμά και Μεξικό), αφού η αίγλη του Ρήγκαν είχε δραστικά μειωθεί από το σκάνδαλο Ιράν και Κόντραγκεϊτ, οι δημοκρατικοί είχαν πλειοψηφίες στη Γερουσία και στη Βουλή των Αντιπροσώπων και το σχέδιο ειρήνης του Όσκαρ Αρίας ήταν πιο πειστικό προς τους δημοκρατικούς, αφού συμπεριλάμβανε όρους για εσωτερική δημοκρατικοποίηση στις διάφορες χώρες της Κεντρικής Αμερικής, ένα θέμα που οι προτάσεις Κονταδόρα δε συμπεριέλαβαν.

Για τις Ηνωμένες Πολιτείες η Κεντρική Αμερική θεωρείται σαν η πίσω αυλή της ή σαν τα πέμπτα σύνορά της και από τις πρώτες μέρες της ζωής της η κυβέρνηση Ρήγκαν έβαλε σαν σκοπό της τη στρατιωτική επίλυση του προβλήματος της Νικαράγουας και των υπόλοιπων επαναστατικών κινημάτων της περιοχής. Κινήματα με διαφορετικές ιστορίες που όμως είχαν σαν ίδιο παρονομαστή την εξάλειψη των κοινωνικο-οικονομικών αδικιών και των δικτατοριών που τις αντιπροσώπευαν.

Το πιο παλιό είναι το κίνημα της Γουατεμάλας, που ξεκίνησε το 1954 μετά το πραξικόπημα που οργάνωσε η CIA μαζί με τους στρατιωτικούς ανατρέποντας τον προοδευτικό πρόεδρο Λάκοβο Άρμενζ.

Οι τρεις τάσεις του κινήματος είναι κάτω από την πολιτικο-

Από αντιπολεμική διαδήλωση στο Λος Άντζελες.

στρατιωτική ομπρέλα της Εθνικής Επαναστατικής Ένωσης της Γουατεμάλας (UNRG). Η αντιγραφή των αντεπαναστατικών μεθόδων που χρησιμοποίησαν οι Αμερικανοί στο Βιετνάμ από τους στρατιωτικούς της Γουατεμάλας και η παρουσία των «ομάδων θανάτου» από την Άκρα Δεξιά σαν αποτέλεσμα είχαν 30.000 νεκρούς και 50.000 αγνοούμενους.

Ο πόλεμος στο Ελ Σαλβαδόρ

ξεκίνησε το 1979 και μέχρι σήμερα στοίχισε πέραν των 60.000 ζωών. Οι αντάρτες έχουν δημιουργήσει το Μέτωπο Εθνικής Απελευθέρωσης Φαραπόντο Μαρτί και το Επαναστατικό - Δημοκρατικό Μέτωπο (FMLN-FDR), ελέγχουν ορισμένες περιοχές της χώρας και απολαμβάνουν την υποστήριξη ενός σημαντικού ποσοστού του πληθυσμού.

Στις αρχές του 1980 οι στρατιω-

τικές αρχές της Ονδούρας εφάρμοσαν τις μεθόδους του «βρώμικου πολέμου» των στρατιωτικών της Αργεντινής για να καταπιέσουν τις προοδευτικές δυνάμεις και το κίνημα των Λαϊκών Επαναστατικών Δυνάμεων «Λορένζο Ζελάγια» και των Σιντσιονέρος. Σήμερα η Ονδούρα δικάζεται από το Παναμερικανικό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Inter American Court of Human Rights) για την «εξαφάνιση» των παύσαν από το 1981-1984 από τα ανωνύμες στρατιωτικές ομάδες θανάτου όπως το 316 Τάγμα. Ο Φλορένσιο Καβαγιέρο, πρώην λοχίας αυτού του τάγματος, δήλωσε στο δικαστήριο ότι εκπαιδεύτηκε στις μεθόδους ανάκρισης σε μια μυστική βάση στο Τέξας.

Από το 1981 μέχρι σήμερα ο πόλεμος στη Νικαράγουα στοίχισε 50 χιλιάδες ζωές, σαν αποτέλεσμα της δημιουργίας, εκπαίδευσης και χρηματοδότησης από μέρους των ΗΠΑ των ομάδων των «κόντρας». Στον οικονομικό τομέα οι ζημιές αυτού του πολέμου έφθασαν τα 3 δισεκατομμύρια δολάρια.

Δεν ήταν μόνο οι εσωτερικές διαμάχες στην πλειοψηφία των χωρών της Κεντρικής Αμερικής τα εμπόδια για το σχέδιο ειρήνης. Ήταν και η αντιμετώπιση του «πόλεμου χαμηλής έντασης» που επινόησε το Πεντάγωνο για τη στρατιωτική αναχαίτιση της επανάστασης της Νικαράγουας και τα αντάρτικα κινήματα της Κεντρικής Αμερικής. Επιχειρεί αυτό τον «πόλεμο» με τη μαζική στρατιωτική βοήθεια προς το Ελ Σαλβαδόρ, δημιουργεί τους «κόντρας», πιέζει την Ονδούρα και την Κόστα Ρίκα να αφήσουν τους «κόντρας» να έχουν βάσεις στα εδάφη τους και μετατρέπει την Ονδούρα σε μια μεγάλη στρατιωτική βάση εκπαίδευσης αμερικανικών στρατευμάτων. Επίσης προσπαθεί να δημιουργήσει προστριβές ανάμεσα στη Νικαράγουα και την Ονδούρα, για να τους δοθεί η ευκαιρία να λύσουν το πρόβλημα όπως έλυσαν αυτό της Γρανάδα με την επέμβαση του 1983.

Τον «πόλεμο χαμηλής έντασης» τον συμπληρώνει ο οικονομι-

κός αποκλεισμός κατά της Νικαράγουας που προσπαθεί ν' αποφέρει τα αποτελέσματα μιας εσωτερικής αναταραχής, όπως αυτής που εκμεταλλεύτηκε η CIA μαζί με τους στρατιωτικούς το 1973 στη Χιλή του Αλιέντε.

Οι αρχιτέκτονες της εξωτερικής πολιτικής της Νικαράγουας μαζί με τους αρχιτέκτονες του στρατού της χώρας έκλεψαν την παράσταση, αφού από τις πρώτες μέρες η κυβέρνηση Ρήγκαν προσπαθούσε ν' απομονώσει πολιτικά στο διεθνή χώρο και να νικήσει στρατιωτικά μέσω των «κόντρας»

Διαδήλωση στο Λος Άντζελες κατά της εμπλοκής των ΗΠΑ στην Κεντρική Αμερική.

ή σταδιακά να δημιουργήσει το κατάλληλο κλίμα για άμεση εισβο-

λή στη Νικαράγουα. Στις 3 και 4 Φεβρουαρίου ζητά 36 εκατομμύ-

ρια δολάρια στρατιωτικής βοήθειας για τους «κόντρας». Με αυτή την ενέργεια παραδέχεται και πάλι ότι οι «κόντρας» είναι οι μισθοφόροι της.

Το ερώτημα είναι εάν μετά από όλα αυτά θα αποφευχθεί μια στρατιωτική λύση στη Νικαράγουα. Η απάντηση πρέπει να είναι θετική, αφού όλοι οι ηθοποιοί του δράματος έχουν εξαντληθεί. Τα οκτώ συνεχή χρόνια πολέμου στη Νικαράγουα έχουν εξαντλήσει τον πληθυσμό της χώρας, φιλο-σαντινίστες ουδέτερους και αντισαντινίστες, η οικονομία έφτασε στο ση-

ΤΑ ΣΧΕΔΙΑ

■ Αν και οι ΗΠΑ προτιμούν μια στρατιωτική λύση στο πρόβλημα της Νικαράγουας και γενικά των αντάρτικων κινήσεων της Κεντρικής Αμερικής, το σκάνδαλο Ιράν-Κόντραγκιτ, η πλειοψηφία των δημοκρατικών στη Βουλή και το Κογκρέσο των ΗΠΑ, η ανάγκη αποστολής σημαντικών

ναυτικών δυνάμεων στον Περσικό Κόλπο, η αρχική αποδοχή του σχεδίου από όλους τους προέδρους της Κεντρικής Αμερικής και η διαλλακτικότητα των σαντινίστας αφόπλισαν τις προφάσεις της κυβέρνησης Ρήγκαν για τη συνέχιση της στρατιωτικής βοήθειας προς τους «κόντρας» και τα

σχέδια του Πενταγώνου για εισβολή στη Νικαράγουα.

Εδώ είναι οι απαιτήσεις του σχεδίου ειρήνης Αρίας (Εσκιπούλας 2) του Αυγούστου 1987 προς τους σαντινίστας (ως επίσης και για τις υπόλοιπες χώρες της Κεντρικής Αμερικής), οι απαιτήσεις του Λευκού Οίκου προς τους σαν-

τινίστας που έγιναν τον Οκτώβριο του 1987 και η διαμόρφωση του σχεδίου ειρήνης Αρίας με τις υποχωρήσεις των σαντινίστας (Εσκιπούλας 3) μετά τη συνάντηση των πέντε Προέδρων της Κεντρικής Αμερικής στο Σαν Χοζέ της Κόστα Ρίκα τον Ιανουάριο του 1988.

ΕΣΚΙΠΟΥΛΑΣ 2 ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1987

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΛΕΥΚΟΥ ΟΙΚΟΥ ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1987

ΕΣΚΙΠΟΥΛΑΣ 3 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1988

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ

Να σταματήσει η φανερή και «κρυφή» στρατιωτική, οικονομική και προπαγανδιστική βοήθεια προς τις άτακτες και αντάρτικες δυνάμεις της περιοχής από τις ξένες κυβερνήσεις (ΗΠΑ) και από τις κυβερνήσεις της περιοχής μέχρι τις 7 Νοεμβρίου 1987.

Να σταματήσει όλη η στρατιωτική βοήθεια από την Κούβα και τις ανατολικές χώρες προς τους σαντινίστας.

Η τύχη της στρατιωτικής βοήθειας προς τους «κόντρας» παραμένει στα χέρια του Κογκρέσου των ΗΠΑ και των πολιτικών ελιγμών των σαντινίστας για να πείσουν τους γερούσιαστές να μην ψηφίσουν βοήθεια προς τους «κόντρας».

ΚΑΤΑΠΑΥΣΗ ΠΥΡΟΣ

Κατάπαυση πυρός ανάμεσα στις αντιμαχόμενες παρατάξεις. Ο τρόπος επίτευξης της κατάπαυσης πυρός ή οι απευθείας συνομιλίες ανάμεσα στις παρατάξεις δε διευκρινίζεται (οι σαντινίστας αρνούνται κατηγορηματικά απευθείας συνομιλίες με τους «κόντρας»).

Οι σαντινίστας πρέπει να έχουν απευθείας συνομιλίες με τους «κόντρας» ή μέσω τρίτου για την επίτευξη της κατάπαυσης πυρός. Οι «κόντρας» να παραμείνουν στις περιοχές της Νικαράγουας που ευρίσκονται και να προμηθεύονται φάρμακα, τρόφιμα και ρουχισμό.

Απευθείας συνομιλίες με τους «κόντρας» ή δημιουργία 3 περιοχών μέσα στη Νικαράγουα όπου οι «κόντρας» θα παραμείνουν ένοπλοι για ένα χρονικό διάστημα και ο Ερυθρός Σταυρός θα τους προμηθεύει φάρμακα, τρόφιμα και ρουχισμό.

ΕΝΟΠΛΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ

Διεξαγωγή συνομιλιών από όλες τις χώρες της Κεντρικής Αμερικής για την ελάττωση των στρατιωτικών τους δυνάμεων.

Η Νικαράγουα πρέπει να ελαττώσει σε αριθμό το στρατό της και τη στρατιωτική της δύναμη για να έρθει στα ίδια επίπεδα με αυτά των γειτονικών της χωρών.

Πρόταση για απευθείας συνομιλίες με τις ΗΠΑ για την ελάττωση της στρατιωτικής της δύναμης.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΕΣ

Διασφάλιση των συνταγματικών δικαιωμάτων όλων των πολιτών ανεξαρτήτως πολιτικών και θρησκευτικών πεποιθήσεων. Παρόμοιες εγγυήσεις προς όλες τις θρησκευτικές και πολιτικές οργανώσεις, ως επίσης και η άνευ όρων χρησιμοποίηση ελεύθερου τύπου, τηλεόρασης και ραδιοφωνικών σταθμών για προσληψισμό μελών.

Η υπόσχεση από τη Νικαράγουα να προωθήσει μια πλουραλιστική δημοκρατία (πολυκομματισμό) και τη διασφάλιση των συνταγματικών, πολιτικών και θρησκευτικών δικαιωμάτων όλων των πολιτών.

Άρση της κατάστασης εκτάκτου ανάγκης, μέτρο με το οποίο διασφαλίζονται τα συνταγματικά δικαιώματα όλων των πολιτών και των πολιτικών οργανώσεων. Το πολιτικό σύστημα που προδιαγράφει το Σύνταγμα της Νικαράγουας είναι πλουραλιστικής δημοκρατίας και μικτής οικονομίας. Διάλυση των Λαϊκών Δικαστηρίων που δικάζουν τους «κόντρας».

μείο της έκρηξης με τις συνεχείς ελλείψεις τροφίμων και άλλων αγαθών. Το παράδοξο είναι ότι οι σαντινίστες δεν αντιμετωπίζουν πρόβλημα εσωτερικής αναταραχής και γι' αυτό οι «κόντρας» και αυτοί κουρασμένοι έχουν καταλάβει ότι δεν υπάρχει περίπτωση στρατιωτικής νίκης. Το πρόσχημα του κινδύνου των σαντινίστας δεν έχει πείσει τον πληθυσμό των ΗΠΑ να χαρίσει την ηθική υποστήριξη προς το Λευκό Οίκο για να συνεχίσει την επιθετική του πολιτική, αφού σήμερα μόνο 30% του πληθυσμού της χώρας υποστηρί-

Εξω από το κτίριο της Εθνοσυνέλευσης στη Μανάγκουα, μέλη ενός κεντροδεξιού συνδικάτου διαδηλώνουν υπέρ της αμνηστίας για τους δικούς τους.

ζουν την παροχή στρατιωτικής βοήθειας προς τους «κόντρας», ε-

νώ το 57% είναι ενάντια.

Τα αρνητικά σημεία των τελευ-

ταίων πολιτικών ελιγμών και υποχωρήσεων των σαντινίστας προέρχονται από τη συγκατάθεσή τους να διαλυθεί η Διεθνής Επιτροπή Επιτήρησης του σχεδίου ειρήνης. Με αυτή την υποχώρηση δεν υπάρχει η εγγύηση ενός ανεξάρτητου οργανισμού που να μπορεί να καταδικάσει τη μη εκπλήρωση των όρων του σχεδίου ειρήνης από τις υπόλοιπες χώρες. Οι μόνοι κριτές είναι οι ίδιες οι κυβερνήσεις αυτών των χωρών ενώ για τη Νικαράγουα ο κριτής είναι το Κογκρέσο των ΗΠΑ.

Κωστής ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

ΕΙΡΗΝΗΣ

ΕΣΚΙΠΟΥΛΑΣ 2

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΛΕΥΚΟΥ ΟΙΚΟΥ

ΕΣΚΙΠΟΥΛΑΣ 3

ΕΚΛΟΓΕΣ

Ταυτόχρονες ελεύθερες εκλογές σε όλες τις χώρες της περιοχής το πρώτο εξάμηνο του 1988 για την ανάδειξη αντιπροσώπων της Βουλής της Κεντρικής Αμερικής. Οι υπόλοιπες εκλογές θα διεξαχθούν όπως καθορίζουν τα Συντάγματα των χωρών. Το πρώτο εξάμηνο του 1988 στη Νικαράγουα να γίνουν οι δημοτικές εκλογές και το 1990 οι βουλευτικές και προεδρικές εκλογές.

Οι βουλευτικές και προεδρικές εκλογές να γίνουν το συντομότερο δυνατόν, πριν το 1990.

Διεξαγωγή των εκλογών για την ανάδειξη των αντιπροσώπων της Βουλής της Κεντρικής Αμερικής και των δημοτικών αρχών μετά το πρώτο εξάμηνο του 1988.

ΔΙΑΔΥΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΓΕΙΤΟΝΙΩΝ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑΣ

Ουδεμία αναφορά.

Διάλυση των «επιτροπών άμυνας» που είναι υπεύθυνες για την οργάνωση της άμυνας των γειτονιών και στη διανομή των καρτών απολαβής επιχορηγημένων προϊόντων.

Στο παρελθόν υποστηρικτές των σαντινίστας φρουρούσαν τα διάφορα τετράγωνα αλλά η ανικανότητα των «κόντρας» να δημιουργήσουν ένα μέτωπο στις πόλεις έκανε τις σκοπιές στις γωνιές περιττές.

Με την κάλυψη του 50% των αναγκών για τρόφιμα από τη μαύρη αγορά η δύναμη στα χέρια αυτών των «επιτροπών άμυνας» έχει ελαττωθεί δραστικά.

ΑΜΝΗΣΙΑ

Εφαρμογή μιας αμνηστίας που να καλύπτει τις αντάρτικες και άτακτες ομάδες της Κεντρικής Αμερικής. Αυτοί που συμπεριλαμβάνει η αμνηστία να έχουν τη δυνατότητα όλων των μορφών ελευθερίας (η ερμηνεία από τη Νικαράγουα ήταν αμνηστία για τους «κόντρας» που παραδίδουν τα όπλα, απελευθέρωση αυτών που ήταν ένοχοι εγκλημάτων ελαφρής μορφής και παραμονή στις φυλακές των πρώην «εθνοφρουρών» του Σομόζα).

Γενική αμνηστία για όλους του «κόντρας», γι' αυτούς που πολεμούν, γι' αυτούς που είναι στις φυλακές και για τα πρώην μέλη της εθνοφρουράς του Σομόζα. Με το δικαίωμα να ξαναγυρίσουν στις περιοχές τους και να θέσουν υποψηφιότητα για δημόσιες θέσεις.

Γενική αμνηστία για όλους, συμπεριλαμβάνοντας και τους πρώην «εθνοφρουρούς» του Σομόζα άμα τελειώσει ο πόλεμος. Εάν δεν τελειώσει ο πόλεμος, αυτοί που θα απελευθερωθούν από τις φυλακές μπορούν να πάνε στις ΗΠΑ ή σε οποιαδήποτε άλλη χώρα εκτός από χώρα της Κεντρικής Αμερικής.

Δημιουργία μιας διεθνούς επιτροπής που να είναι υπεύθυνη για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των «κόντρας» που θα αποδεχθούν την αμνηστία.

ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ

Δημιουργία μιας Διεθνούς Επιτροπής Επιτήρησης των διαφόρων σημείων του σχεδίου ειρήνης. Ρόλος αυτής της επιτροπής θα είναι η επιτήρηση της διάλυσης των στρατιωτικών, προπαγανδιστικών εγκαταστάσεων και εγκαταστάσεων υποστήριξης των ατάκτων και αντάρτικων δυνάμεων της περιοχής και η συμμόρφωση των χωρών προς τις συμφωνίες.

Ουδεμία αναφορά

Μετά την παρουσίαση μιας ουδέτερης έκθεσης προς τους προέδρους της Κεντρικής Αμερικής (δηλ. μιας έκθεσης που δεν καταδικάζει μόνο τη Νικαράγουα) οι πρόεδροι της Ονδούρας και του Ελ Σαλβαδόρ που είναι τα πύδια των ΗΠΑ πίεσαν τους υπόλοιπους προέδρους για τη διάλυση της επιτροπής και την αντικατάστασή της με μια επιτροπή που να αποτελείται από τους Υπουργούς Εξωτερικών της Κεντρ. Αμερικής και δίχως εξουσιοδότηση. Υποχώρηση από μέρους της Νικαράγουας.

COBAS

Οι εργατικές επιτροπές που παραλύουν την Ιταλία

Είτε επειδή οι περιπέτειες της περυστρίκα επισκιάζουν κάθε άλλη ευρωπαϊκή εξέλιξη, είτε επειδή στη χώρα μας δεν υπάρχει — δυστυχώς — ούτε στοιχειώδης πληροφόρηση για το δυτικοευρωπαϊκό εργατικό κίνημα, κυριαρχεί εδώ και χρόνια η εντύπωση πως πέρα από τα δυτικά μας σύνορα δεν συμβαίνει σχεδόν «τίποτα». Σύμφωνα με αυτή την άποψη, η φετινή επικαιρότητα θα έπρεπε να εξαντλείται στην αναπόληση των «ένδοξων ημερών» του 1968...

Εντυχώς, το 1988 δεν φαίνεται να είναι τόσο «νεκρό». Αντίθετα μάλιστα, το εργατικό κίνημα δείχνει να βγαίνει από το λήθαργό του και να ξαναδοκιμάζει τις δυνάμεις του σε πολυάριθμες παραδειγματικές αναμετρήσεις με την εργοδοσία και το αστικό κράτος. Το ιδιαίτερα αξιοπρόσεκτο είναι μάλιστα ότι αυτό το αγωνιστικό ξύπνημα σημειώνεται ταυτόχρονα σε μερικές από τις σημαντικότερες καπιταλιστικές μητροπόλεις της Δυτικής Ευρώπης. Συγκεκριμένα, στην Ιταλία, στην Ομοσπονδιακή Γερμανία, στη Βρετανία και στο Βέλγιο, από την αρχή του χρόνου διαπιστώνεται μια ταχύτατη επαναδραστηριοποίηση του εργατικού κινήματος, που θα μπορούσε να οδηγήσει σε ένα αρκετά θερμό φθινόπωρο. Έτσι, προκειμένου να αποφύγουμε — έστω και ευχάριστες — εκπλήξεις, καλό θα ήταν να αρχίσουμε από τώρα να παρακολουθούμε τι ακριβώς συμβαίνει στις «ξεχασμένες» δυτικοευρωπαϊκές κοινωνίες...

■ Πρώτος και σημαντικότερος σταθμός μας, η Ιταλία. Όχι βέβαια η Ιταλία των βυζαντινών συζητήσεων μεταξύ Χριστιανοδημοκρατίας, Κράξι και Κομμουνιστικού Κόμματος, αλλά η Ιταλία των πρωτοφανών απεργιακών κινητοποιήσεων που παραλύουν περιοδικά τις συγκοινωνίες, την εκπαίδευση ή τις δημόσιες υπηρεσίες. Πρωταγωνιστής όλων αυτών των κοινωνικών συγκρούσεων (που προκαλούν τη μόνιμη κρίση των κυβερνητικών συνασπισμών), είναι οι COBAS. Τι κρύβεται όμως πίσω από αυτή τη μυστηριώδη λέξη;

COBAS σημαίνει απλούστατα COMITATI DI BASE, δηλαδή Επιτροπές Βάσης. Πρόκειται για ένα

φαινόμενο που έκανε την εμφάνισή του μέσα στους κόλπους της ιταλικής εργατικής τάξης πριν από έναν περίπου χρόνο. Δεν είναι κάποια σύγχρονη έκδοση των εργοστασιακών συμβουλίων (του «εργοντα Μάη» του 1968-69). Μοιάζουν περισσότερο με τις «ενωτικές επιτροπές βάσης» που πρωτοεμφανίστηκαν λίγο πριν το 1968 και προετοίμασαν την εργατική έκρηξη του 1969. Στην πραγματικότητα, αφού συσπειρώσαν στην αρχή την εργατική πρωτοπορία που ποτέ δεν αποδέχτηκε την ανοικτή συνεργασία των Εργατικών Συνομοσπονδιών με την εργοδοσία, μετεξελίχθηκαν γρήγορα σε ένα είδος πολύ πλατιών απεργιακών επιτροπών κατά τομέα και κατά

πόλη, και κατέληξαν σήμερα να έχουν συντονιστεί σε πανεθνικό επίπεδο (τουλάχιστον κατά κλάδο).

Η ιδιότητα τους έγκειται στο ότι, ενώ πρόκειται ουσιαστικά για «επιτροπές πάλης», παρουσιάζουν μια διάρκεια στη λειτουργία τους που ξεπερνάει τη συγκεκριμένη απεργιακή κινητοποίηση, πράγμα που τις κάνει να επωμίζονται πιο κλασικά συνδικαλιστικά καθήκοντα, πέρα και ενάντια στις παραδοσιακές συνδικαλιστικές ηγεσίες! Όπως βλέπουμε, πρόκειται για ένα νέο και εξαιρετικά σημαντικό τρόπο οργάνωσης μεγάλων τμημάτων της εργατικής τάξης, που παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον και για τους Έλληνες εργαζομένους...

Η ανάγκη που γέννησε τις COBAS ήταν η αναζήτηση ενός τρόπου αυτοοργάνωσης εκείνων που δεν δέχονταν τη συνεργασία Κράτους-εργοδοσίας και συνδικάτων στην εφαρμογή της πολιτικής λιτότητας. Το μεγάλο πρόβλημα που έπρεπε να ξεπεράσουν ήταν η ίδια η συνδικαλιστική γραφεικρατία. Πρώτο καθήκον τους, να βρουν νέα κανάλια οργάνωσης των εργαζομένων που σιωπούσαν σ' ένα και μόνο πράγμα: να αγωνιστούν κατά των συλλογικών συμβάσεων που υπέγραψαν οι τρεις Συνομοσπονδίες για την υπογραφή νέων που θα λάβαιναν υπόψη τις μισθολογικές και άλλες διεκδικήσεις της εργατικής βάσης!

Εργατική οργή στο Ρουρ

Πάνε πάρα πολλά χρόνια που δεν είχαμε δει εκατοντάδες χιλιάδες Δυτικογερμανούς εργάτες να διαδηλώνουν, να μπλοκάρουν δρόμους και γέφυρες, να καταλαμβάνουν τα εργοστάσια και το... οικογενειακό μέγαρο των Κρουπ! Και όμως, όλα αυτά συμβαίνουν εδώ και τέσσερις μήνες (από τον περασμένο Νοέμβρη) στην καρδιά της βιομηχανικής Ευρώπης, στο Ρουρ των Κρουπ, των Τίσεων και Μάνεσμαν.

Η αφορμή γι' αυτό το ξέσπασμα διαρκείας ήταν η αναγγελία ότι επίκεινται τουλάχιστον 30.000 απολύσεις στη μεταλλουργία γύρω από το Ντούισμπουργκ και το Ραϊνχάουζεν. Προδομένοι από τις συνδικαλιστικές ηγεσίες που έσπευσαν να προσυπογράψουν τα σχέδια «αναδιάρθρωσης», οι εργαζόμενοι άρχισαν έναν αγώνα με άξονα την υπεράσπιση της απασχόλησης. Οργανωμένοι σε εργοστασιακά συμβούλια που ελέγχονται από γενικές συνελεύσεις, δεν περιορίστηκαν στις κλασικές συμβολικές διαμαρτυρίες. Η αποφασιστικότητά τους έφερε γρήγορα αποτελέσματα: ολόκληρες πόλεις, κωμοπόλεις και χωριά της κοιλάδας του Ρήνου τους υποστηρίζουν σήμερα με κάθε μέσο. Πληθαίνουν οι διαδηλώσεις και οι απεργίες συμπαράστασης των μαθητών, των υπαλλήλων και των μικρεμπόρων. Ακόμα και οι καμπάνες των εκκλησιών χτυπούν πένθιμα, ενώ από τους άμβωνες εκφωνούνται πύρινα κηρύγματα κατά του προαιώνιου αφεντικού, της οικογένειας Κρουπ!

Στο Ντούισμπουργκ, στο Έσεν, στο Μπόχουμ, στο Ραϊνχάουζεν σε ολόκληρη τη Ρηνανία - Βεστφαλία η μάχη (γιατί περί μάχης πρόκειται) συνεχίζεται, εντείνεται και κατεβάζει στους δρόμους 300.000 ή ακόμα και 400.000 διαδηλωτές έτοιμους για όλα. Στη Βόννη επικρατεί ανησυχία και το υπουργικό συμβούλιο αρχίζει να συνηθίζει στις λεγόμενες «έκτακτες συνεδριάσεις κρίσης». Οι επόμενοι μήνες θα δείξουν κατά πόσο ο σπινθήρας θα προκαλέσει πυρκαγιά...

Γ.Μ.

Ο χώρος από τον οποίο ξεπήδησαν οι πρώτες Επιτροπές Βάσης ήταν η εκπαίδευση με τους 900.000 εργαζομένους. Ακολούθησαν οι σιδηροδρομικοί, οι εργαζόμενοι στα αεροδρόμια, οι δημόσιοι υπάλληλοι και τώρα πια οι COBAS κάνουν την εμφάνισή τους ακόμα και... στην αστυνομία! Μόνιμοι απόντες από αυτό το κίνημα είναι οι βιομηχανικοί εργάτες, που εξακολουθούν να νιώθουν τις συνέπειες της μεγάλης ήττας του 1984 στα προπύργια τους της ΦΙΑΤ. Όμως κι εκεί κάτι αρχίζει ν' αλλάζει...

Ο δρόμος για την ανάπτυξη και τη γενίκευση των Επιτροπών Βάσης δεν ήταν... ανθόσπαρτος. Πολύ γρήγορα σχηματίστηκε εναντίον τους μια αληθινή ιερή συμμαχία. Όπως ήταν φυσικό, συνασπίστηκαν όλα τα συμφέροντα που ένιωσαν να απειλούνται άμεσα. Η CONFIDUSTRIA (Συννομοσπονδία Ιταλικών Βιομηχανιών), ο πεντακομματικός κυβερνητικός συνασπισμός με ή χωρίς Γκόρια, καθώς και οι συνδικαλιστικές γραφειοκρατίες πρωτοστάτησαν σε μια πρωτοφανή καθημερινή εκστρατείας δυσφήμισης των COBAS, συνεπικουρούμενες βέβαια από σύσσωμο τον Τύπο της χώρας. Και σαν να μην έφταναν οι εκβιασμοί και οι ελάχιστοι καλυμμένες απειλές για εξομίωση των απεργιακών κινητοποιήσεων με... τρομοκρατικές ενέργειες (!) ήρθαν κι οι αλληπάλληλες απόπειρες νομοθετικής απαγόρευσης τους μέσα από τον περιορισμό του δικαιώματος στην απεργία!

Με πρωτοβουλία του σοσιαλιστή(!) ηγέτη της μικρότερης από τις τρεις εργατικές Συννομοσπονδίες, ο αρμόδιος υπουργός προσπάθησε να περάσει ένα νόμο που ούτε λίγο ούτε πολύ πρόβλεπε να πετσοκόψει το δικαίωμα στην απεργία στο δημόσιο τομέα. Ελαφρώς μετριοπαθέστερες ήταν οι προτάσεις των δύο άλλων Συννομοσπονδιών, της Χριστιανοδημοκρατικής CISL και της φιλοκομμουνιστικής CGIL! Τελικά, η αγα-

νότητα μέσα στα ίδια τα συνδικάτα καθώς και η φαγωμάρα μεταξύ των κυβερνητικών εταίρων απέτρεψαν — προς το παρόν — την κατάθεση και ψήφιση αυτών των νομοθετικών τερατοφυγμάτων.

Ωστόσο, οι απεργίες συνεχίζονται και φρονίμως ποιούντες οι εργατοπατέρες (κυρίως οι κομμουνιστές) διόλεξαν τον τελευταίο καιρό την οδό της «συνδιαλλαγής». Οι μέχρι χτες «διασπαστικές» και «πρωτόγονες» COBAS έφτασαν να γίνουν αξιοπρεπείς συννομιλητές για την επεξεργασία κάποιων ενιαίων διεκδικήσεων! Προς το παρόν, το τέχνασμα είναι αρκετά χοντρό και οι διαπραγματεύσεις δεν καταλήγουν πουθενά. Όμως, το πρόβλημα είναι εξίσου μεγάλο για τις Επιτροπές Βάσης. Ποια στάση να υιοθετήσουν απέναντι

στους παραδοσιακούς συνδικαλιστικούς μηχανισμούς; Και, πριν απ' όλα, πώς να ολοκληρώσουν τη δυναμική τους επεκτεινόμενες και σε άλλους κλάδους εργαζομένων;

Στην πραγματικότητα, οι COBAS δεν έχουν βρει ακόμα τις απαντήσεις σ' αυτά και σε πολλά άλλα καυτά προβλήματα του ιταλικού εργατικού κινήματος. Ακριβώς επειδή γεννήθηκαν εντελώς αυθόρμητα και αναπτύχθηκαν ταχύτατα χωρίς καμιά βοήθεια (πέρα από εκείνη της άκρας αριστεράς, της Προλεταριακής Δημοκρατίας και του Επαναστατικού Κομμουνιστικού Συνδέσμου), χαρακτηρίζονται πάντα από έλλειψη προγραμματικής ομοιογένειας και — συχνά — από τάσεις αναδίπλωσης στην υπεράσπιση των στενά κλαδικών συμφερόντων. Ήδη στους εκπαιδευτικούς έχουν

διχαστεί σε μια ελαφρώς συντεχνιακή μειοψηφία και σε μία πλειοψηφία που φιλοδοξεί να ενοποιηθεί και να συντονίσει το κίνημα προβάλλοντας συνολικές εναλλακτικές διεκδικήσεις για όλους. Δεν είναι βέβαια παράξενο πως επικεφαλής αυτής της πλειοψηφίας βρίσκονται παλαίμαχοι συνδικαλιστές των δύο οργανώσεων που προαναφέραμε. Και μία που το 'φερε ο λόγος, ας διευκρινίσουμε πως οι Επιτροπές Βάσης είναι κάθε άλλο παρά «απολίτικες» και εντελώς ξένες προς τις εργατικές παραδόσεις της τελευταίας εικοσαετίας, όπως θέλει μια κακόπιστη και κατευθυνόμενη παραπληροφόρηση.

Κλείνοντας αυτή τη σύντομη εισαγωγή στο «φαινόμενο» των ιταλικών εργατικών Επιτροπών Βάσης, αξίζει τον κόπο να επιστήσουμε την προσοχή στις διαστάσεις, στη διάρκεια και στην αντοχή τους. Δεν πρόκειται πια για κάτι περιθωριακό, μια και έχουν κατακτήσει ήδη την ηγεμονία σε πολυάριθμες και μεγάλες κατηγορίες εργαζομένων. Οι κινητοποιήσεις τους διαρκούν εδώ και τουλάχιστον μισό χρόνο, ενώ παράλληλα επεκτείνονται συνεχώς. Τέλος, παρά τα τεράστια εμπόδια που αντιμετωπίζουν, αντέχουν, βελτιώνουν την οργάνωσή τους και εμφανίζουν στις περισσότερες απεργίες τους πρωτοφανή ποσοστά συμμετοχής, που φτάνουν έως το 95%! Μετά από αρκετά χρόνια υποχώρησης και αποθάρρυνσης, η πρωτοπορία των Ιταλών εργαζομένων κατόρθωσε να «εφεύρει» νέους τρόπους οργάνωσης και δράσης για εκατομμύρια μισθωτούς που είχαν καταντήσει να είναι οι παρίες του (εύθραυστου) «οικονομικού θαύματος». Αν και πολλά απομένουν ακόμα να γίνουν, οι COBAS αποτελούν ήδη μια κοινωνική και πολιτική πραγματικότητα που θα μπορούσε να συμβάλει αποφασιστικά στην αναδιοργάνωση του χάρτη της ιταλικής Αριστεράς!

Γιώργος ΜΗΤΡΑΛΙΑΣ

ΣΥΡΙΑ — ΙΡΑΚ

Τα βασανιστήρια στο σοσιαλισμό...

■ Όταν αναζητήσει κανείς κάποιους συνεκτικούς δεσμούς που να χρησιμεύουν σε μια παράλληλη εξέταση της φύσης των πολιτικών καθεστώτων της Συρίας και του Ιράκ, το πρώτο στοιχείο που θα επισημάνει είναι η κοινή προέλευση των πολιτικών τους συστημάτων.

Το κόμμα Μπάαθ, ως αραβική πολιτική οργάνωση με σοσιαλιστικούς προσανατολισμούς, απόρροια της μιας τάσης που επικράτησε κατά τη διάρκεια του αραβικού (μουσουλμανικού) κινήματος εναντίον της αποικιοκρατίας (η οποία — σε αντίθεση με την τάση που εκπροσωπήθηκε από το θρησκευτικό ιερατείο — δίνει το προβάδισμα στις κοινωνικές μεταρρυθμίσεις), αποτελεί σήμερα το μοναδικό πολιτικό σχηματισμό που ρυθμίζει την τύχη των δύο χωρών. Χωρίς ενιαία δομή (ριζοσπαστική πτέρυγα στο Ιράκ, μετριοπαθής στη Συρία) το Μπάαθ εντάσσεται στο «φιλοσοσιαλιστικό» χώρο επιρροής.

Αν όμως, λόγω αυτής της ιστορικής του καταγωγής, το καθεστώς Μπάαθ διατηρεί το όνομα ενός φιλοπροοδευτικού συστήματος, η άσκηση της εξουσίας τόσο στη Συρία όσο και στο Ιράκ, όσο αφορά την προάσπιση των πολιτικών και ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αλλοιώνει σημαντικά την ταυτότητα του πολιτικού τους status.

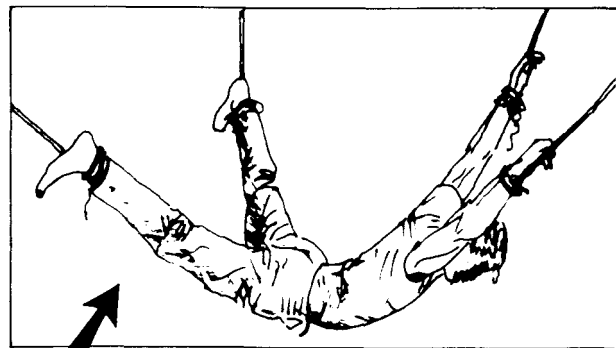
Η κατάσταση της έκτακτης ανάγκης που ισχύει στη Συρία από το 1963 αποτελεί το κύριο αίτιο για αυθαίρετες συλλήψεις και κρατήσεις από τις δυνάμεις ασφάλειας, τη Συριακή Στρατιωτική Υπηρεσία Πληροφοριών, ενώ δύο οργανώσεις πολιτοφυλακής έχουν την ευθύνη για το τμήμα εκείνο του Λιβάνου όπου η Συρία έχει επίσημη στρατιωτική παρουσία από το 1976. Ιδιαίτερα ευπαθή και εκτεθειμένα στον καταδικαστικό τους ζήλο παρουσιάζονται — λόγω των πολιτικών τους πεποιθήσεων — τα μέλη του εκτός νόμου κόμματος της κομμουνιστικής δράσης (PCA), του πολιτικού γραφείου (CPPB) όπως και Παλαιστίνιοι της Fatah ή πιθανοί υποστηρι-

χτές του Αραφάτ.

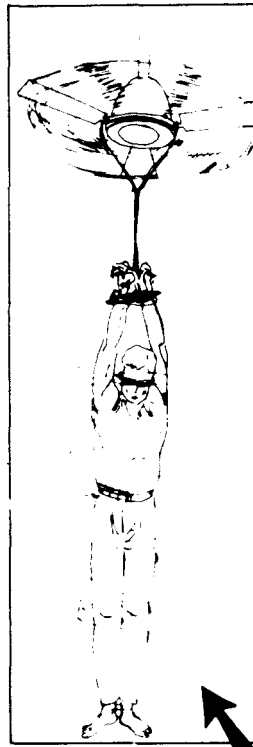
Τουλάχιστον 150 άτομα που ανήκουν στο PCA και 5 στο CPPB συνελήφθησαν και βρίσκονται ακόμα υπό κράτηση. Καθώς στόχος των συλλήψεων αυτών είναι οι κρατούμενοι να «ομολογήσουν» ή ν' απαρνηθούν γραπτώς τις πολιτικές τους ιδέες, υφίστανται την απάνθρωπη «φιλοξενία» της στρατιωτικής φυλακής Tadmur, του κέντρου κράτησης στην πόλη Anjar ή του Στρατιωτικού Ανακριτικού Τμήματος Δαμασκού, όπως αυτή εκφράζεται μέσω των 38 διαφορετικών ειδών βασανισμού που πρώην κρατούμενοι περιέγραψαν. Καταγράφονται μεταξύ άλλων, διακρινόμενα για την ιδιαίτερη βαρβαρότητά τους, το Dullab (λάστιχο), το Bistal-Rih (ιπτάμενο χαλί), η συριακή καρέκλα (μεταλλική καρέκλα όπου το θύμα δένεται από τα χέρια ή τα πόδια). Η πλάτη της καρέκλας γέρνει προς τα πίσω, προκαλώντας οδυνηρή υπερέκταση της σπονδυλικής στήλης και έντονη πίεση στο λαιμό και τα άκρα καταλήγοντας σε κάταγμα σπονδύλων που επιφέρει ασφυξία. Έκθεση της οργάνωσης της Διεθνούς Αμνηστίας τονίζει τις περιπτώσεις 10 κρατουμένων που πέθαναν στη φυλακή από βασανιστήρια από το 1983 ως σήμερα. Τα πτώματα των θυμάτων έχουν επιστραφεί στις οικογένειές τους σε κλεισμένα φέρετρα και με οδηγίες να ταφούν αμέσως, χωρίς ν' ανοιχτούν και χωρίς κηδείες με δημόσιο πένθος.

Στην περίπτωση του Ιράκ, το Ιρακινό Κομμουνιστικό Κόμμα (ICP), το Κουρδικό Δημοκρατικό Κόμμα (KDP), η Πατριωτική Ένωση Κουρδιστάν και η Al Da'wa Al Islamiya δοκιμάζουν τις διώξεις.

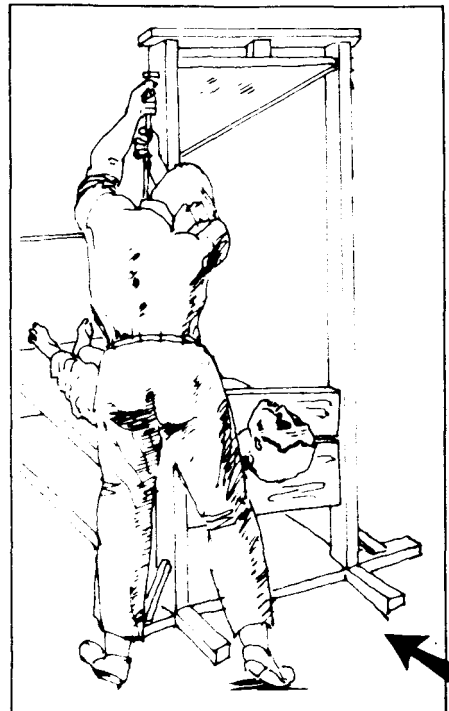
Το νεαρό της ηλικίας των θυμάτων δεν εμπόδιζε τις ιρακινές αρχές να συλλάβουν στα τέλη του 1985 τουλάχιστον 300 παιδιά στο Βόρειο Ιράκ, ως αντίποινα στις πολιτικές δραστηριότητες των γονέων ή συγγενών τους (λιποταξία από το στρατό, συμμετοχή σε κουρδικές οργανώσεις). Η τραγική κατάληξη αυτής της υπόθεσης ήρθε τον Ιανουάριο του 1987, όταν επιστράφηκαν στις οικογένειές τους

Η «Ιπτάμενη Αράχνη». Κρεμούν τα θύματα από το ταβάνι από τα χέρια και τα πόδια και τα χτυπούν στην πλάτη.

Μ' αυτή τη μέθοδο βασανισμού χτυπούν τα θύματα, ενώ κρέμονται από ένα περιστρεφόμενο ανεμιστήρα στο ταβάνι.

29 πτώματα των νεαρών παιδιών. Μερικοί άλλοι αφέθησαν ελεύθεροι ενώ οι περισσότεροι κρατούνται ακόμα.

20 θάνατοι κρατουμένων, από βασανιστήρια, αναφέρονται μόνο για τα έτη 1979-1981.

Οι ιρακινές αρχές, σε μια επίδειξη πολιτικής ευκαμψίας, επέτρεψαν το 1983 την επίσκεψη αποστολής της Διεθνούς Αμνηστίας. Αποτέλεσμα: το υπόμνημα που συντάχθηκε από την αποστολή να αναφέρει ποικιλία διαπιστωμένων μεθόδων βασανισμού, μη εφαρμογή της Ιρακινής Ποινικής Δικονομίας όσο αφορά τις διατάξεις για τη σύλληψη και κράτηση και την ιρακινή κυβέρνηση να δηλώνει ότι κύριος στόχος των κατηγοριών αυτών «είναι να συκοφαντήσουν το λαό του Ιράκ και την επαναστατική κυβέρνηση του».

Με προφανή επιδίωξη μια εύκολη εκ των προτέρων εξουδετέρωση των διαμαρτυρόμενων για την παραβίαση των ανθρωπίνων

δικαιωμάτων, Συρία και Ιράκ χουν εξοπλισμένο το νομικό και μηχανισμό με προστατευτικές διατάξεις. Στη Συρία τα βασανιστήρια απαγορεύονται από το Σύνταγμα και τις διεθνείς συμβάσεις που προσυπέγραψε, εν προβάλλεται η τιμωρία των βασανιστών (άρθρ. 391 Ποινικού Κώδικα). Ανάλογες οι διατάξεις στο ιρακινό Σύνταγμα (άρθρ. 22) στην Ποινική Δικονομία (127) και στον Ποινικό Κώδικα (332-333).

Η σημερινή πραγματικότητα όμως αποδεικνύει ότι η θεωρητική θεμελίωση της προστασίας των ανθρωπίνων ελευθεριών δεν απεργε, τουλάχιστον για τις δικές χώρες, την αυθαιρεσία. Γι' τη θεωρία που δεν παρακολουθεί την πρακτική της εφαρμογή και τα εννοιοκρατικά κατασκευάσματα, έτοιμο να καταρρεύσει από να αυξανόμενο ρεύμα πολιτών και αιωμάτων.

Δημήτρης ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΙΤΡΙΝΟΣ

Σχολιαστής

Στα «ΚΙΤΡΙΝΟ Σχολιαστή»

συνεργάστηκαν:

Άρης Κελπέκης

Χρήστος Μόσιαλος

Γιώργος Μακρής

Βασίλης Τζαβόρας

Ιουλία Ραλλίδη

Βάσω Ντάκουρη

Και για τη Θεσσαλονίκη:

Γιώργος Ρουμελιώτης

(τηλ.: 221297)

Βαγγέλης Γκαλάς

Στέλιος Βαλανάς

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΤΑΧΥ

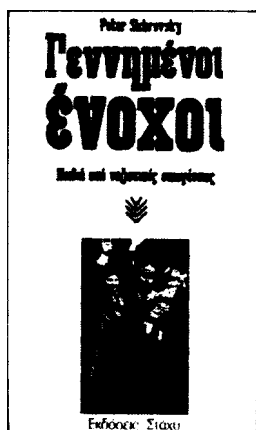

Κυκλοφορεί
σε Δ' έκδοση

μόλις κυκλοφόρησε

Κεντρική διάθεση
«Πρόοδος»

Α. Κωσταμπάρης & Σία Ο.Ε.
Ζαλόγγου 6
τηλ. 36.21.001, 36.30.889

ROADON-LIVE!

ΜΑΡΤΗ 24 5247427

ΜΑΡΤΗΣ 1988

Π4Μ
Σ5Μ
Κ6Μ

ΔΕΥ7
ΤΡΙ8

: ARCHIE SHEPP QUARTET

ΠΑΡ11

ΣΑΒ12

TITO PENTE
& his LATIN ENSEMBLE

ΠΕΜ17

: F-U-R-N-I-T-U-R-E

ΠΑΡ18
ΣΑΒ19

: Gun Club

ΚΥΡ20
ΔΕΥ21

: MINGUS DYNASTY

ΘΕΑΤΡΟ

Θεατρικός Οργανισμός ΕΠΟΧΗ
Θέατρο ΚΝΩΣΟΣ
 Κνωσού 11, στάση Καλλιφρονά
 Τηλ. 86.77.070
 Ζουβέ-Ελβίρα

Το «Ζουβέ-Ελβίρα» δεν είναι ένα έργο, με την τρέχουσα έννοια, που γράφτηκε από κάποιον θεατρικό συγγραφέα για να παρουσιαστεί από σκηνής. Πρόκειται για μια σειρά μαθημάτων του γάλλου σκηνοθέτη και δασκάλου Λουί Ζουβέ στο Conservatoire του Παρισιού, πάνω στη δεύτερη σκηνή της Ελβίρας από τον «Ντον Ζουάν» του Μολιέρου.

Η γαλλίδα σκηνοθέτης Μπριζίτ Ζακ έκανε την επιλογή και προσαρμογή αυτών των κειμένων από τον τόμο «Μολιέρος και κλασική κωμωδία» των εκδόσεων Gallimard, συγκροτώντας έτσι και προτείνοντας ένα νέο δραματικό σώμα. Τα επτά μαθήματα —δραματολογικές ενότητες— τοποθετούνται χρονικά στην περίοδο του Δεύτερου Παγκόσμιου Πολέμου και συγκεκριμένα από το Φεβρουάριο του 1940 έως το Σεπτέμβριο του ίδιου χρόνου και ενώ τα ναζιστικά στρατεύματα έχουν πλέον καταλάβει το Παρίσι.

Τέσσερις άνθρωποι συνδιαλέγονται, με αντικείμενο την ίδια την τέχνη του ηθοποιού και τη μακριά διαδρομή του προς την «κατάκτηση» του ρόλου. Ο Λουί Ζουβέ συνεχίζει να διδάσκει τους μαθητές του:

«Είναι αυτό που εξηγούσα πολύ απλοϊκά και μαζί πολύ βαρύνδουπα στον Οκτώβιο. Η τέχνη να επιστρατεύεις την ευαισθησία σου ώστε να βρίσκεις νέες αφηγήσεις(...) Είναι σαν ένας υδάτινος όγκος που ταξιδεύει, που ρέει. Το νερό δε ρέει πάντα μ' αυτή την αργόσυρτη μεγαλοπρέπεια(...) Το νερό αναβλύζει, αναπηδά στα βράχια, κυλάει πιο αργά, ανάλογα με την κλίση του εδάφους, ή ξεσπά ξαφνικά σαν καταρράκτης».

Η παράσταση της ΕΠΟΧΗΣ ορίζει δύο «κόσμους». Ο πρώτος είναι το «μέσα», ο χώρος του θεάτρου όπου γίνονται τα μαθήματα, κόσμος που λειτουργεί προστατευτικά για το δημιουργό και την ύπαρξη της τέχνης του. Ο δεύτερος είναι το «εξώ», ο κόσμος της καθημερινής ζωής: άορατος στην αρχή, θα κυριαρχήσει στο τέλος και στον πρώτο, βαρβαίνοντας πρώτα στους ανθρώπους, και θα ακυρώσει έτσι κάθε προστατευτική δυνατότητα του «μέσα».

Στον πραγματικό ιστορικό χρόνο του «Ζουβέ-Ελβίρα» μια εποχή κλείνει κι αρχίζει επώδυνα και σκοτεινή μια άλλη.

Παρακολουθώντας την παράσταση, οι συγκρίσεις με τη σημερινή πραγματικότητα —του θεάτρου και της κοινωνίας— είναι αναπόφευκτες. Κι εδώ βρίσκεται η σπουδαιότητα του κειμένου και της παράστασης για το θεατή. Ο ίδιος ο Ζουβέ σημειώνει: «Υπάρχει ένας τρόπος να κάνεις τη δουλειά σου —αυτό ισχύει για κάθε δουλειά— σημαντικότερος απ' τη δουλειά την ίδια. Υπάρχει μια τέχνη της πράξης που ισοδυναμεί με μια τέχνη της ζωής — κι αυτές οι δύο τέχνες αλληλοσυμπληρώνονται».

Η παράσταση στο θέατρο ΚΝΩΣΟΣ καλύπτει, κάτω α-

πό τη φαινομενικά μονοσήμαντη γραμμή του κειμένου, ένα πλήθος από προβληματισμούς για τις επείγουσες σήμερα πολλαπλές εκφάνσεις της ίδιας της ζωής. Κάτω από την αγωνία και το μόχθο του δημιουργού για την τέχνη του, κρύβεται ο μόχθος και η αγωνία της ζωής.

Το «Ζουβέ-Ελβίρα» βρίσκεται μακριά από καθέδρας διδασκαλίες για την «πραγματική ουσία του θεάτρου» ή από φολκλορίζουσες εκδόχές για τη «σκληρή διαδρομή του καλλιτέχνη προς τη δόξα».

Στη σκηνή του ΚΝΩΣΟΣ αναβλύζει κρυστάλλινη η θεατρική πράξη στην υλικότερη υπόστασή της. Η φετινή παράσταση είναι η τρίτη μετά τη γαλλική σε σκηνοθεσία Μπριζίτ Ζακ και με Ζουβέ τον Φίλιπ Κλεβενώ το 1986, και το ανέβασμα του Στρέλερ στο Πίκολο Τέατρο του Μιλάνου με Ζουβέ τον ίδιο τον Στρέλερ την άνοιξη του ίδιου χρόνου.

Προσαρμογή κειμένου: Μπριζίτ Ζακ
Μετάφραση-σκηνοθεσία: Βασίλης Παπαβασιλείου
Σκηνικά-κοστούμια: Ιουλίττα Σταυρίδου
Φωτισμοί: Ανδρέας Μπέλλης
Καλλιτεχνική συνεργασία: Στέφανος Κοτσίκος

Ηθοποιοί:

Βασίλης Παπαβασιλείου: Λουί Ζουβέ, Μάνια Παπαδημητρίου: Κλαούντια (Ελβίρα), Θωδωρής Γκόννης: Οκτάβιος (Ντον Ζουάν), Ανδρέας Μαυραγάνης: Λέον (Σγαναρέλος). Γ.Μ.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Θέατρο Αμαλία (Αμαλίας 71 τηλ. 821483)

Εσωτερικές ειδήσεις του Μάριου Ποντίκα από την Πειραματική Σκηνή της «Τέχνης».

Μετά την «Τριλογία του παραθερισμού» του Γκολντόν, που παρουσίασε μέχρι τέλος Ιανουαρίου, η Πειραματική Σκηνή της «Τέχνης» στρέφεται τώρα στη σύγχρονη ελληνική δραματουργία ανεβάζοντας το έργο του Μάριου Ποντίκα «Εσωτερικές Ειδήσεις».

Το «Εσωτερικές Ειδήσεις», πρωτοπαίχτηκε πριν οκτώ χρόνια στο θέατρο «Στόα» του Θαν. Παπαγεωργίου και αποτελείται από μια σειρά κωμικά στιγμιότυπα που συνθέτουν όλα μαζί το αντιφατικό πρόσωπο της σημερινής Ελλάδας.

Η σκηνοθεσία είναι της Ελένης Καρνέτα, τα σκηνικά της Έλλης Χρυσίδου, τα κοστούμια του Γ. Ακοκαλίδη, οι μουσικές παρεμβάσεις του Σάκη Παπαδημητρίου.

Παίζουν οι ηθοποιοί: Ελένη Δημοπούλου, Γιώργος Κορμανός, Μένι Κυριάκογλου, Αλέξανδρος Μούκανος, Στέλιος Πεντερίδης, Δώρα Σκαρλάτου, Θάλεια Σκαρλάτου, Έφη Σταμούλη, Θόδωρος Τεκντοϊδής.

Παραστάσεις κάθε μέρα (εκτός Δευτέρας) στις 9μμ. Κυριακή στις 7μμ.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

4

ΜΑΡΤΙΟΥ

ΖΩΝΤΑΝΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

• ΡΟΔΟΝ
Steel Pulse

ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

• **Festival Praxis '88**
 Συναυλία σύγχρονης μουσικής. Συνεργασία του Φεστιβάλ Praxis με το Τρίτο Πρόγραμμα. Θα ακουστούν έργα: Μ. Γρηγορίου, Β. Κατσούλη, Γ. Κουρουπού, Χ. Ξανθουδάκη, Σ. Σακκά, Π. Κούκου, Δ. Μαραγκόπουλου.
 (Εθνική Πινακοθήκη, Βασ. Κωνσταντίνου, Είσοδος ελεύθερη, έναρξη 20.30').

ΣΙΝΕΜΑ

Η ανεξάρτητη, χαμηλού κόστους αμερικανική παραγωγή και οι υποψηφιότητες για Όσκαρ, μαζί αυτή την εβδομάδα.

• **«Νύχτα του σκύλου»** και νυχτερινή Νέα Υόρκη από τη Σάρα Ντράιβερ, που αναθέτει στη νεαρή ηρωίδα της να μεταφράσει κινέζικη ποίηση. Μυστικισμός, εξωτισμός και απόρροιας εικόνες εισβάλλουν από τις κίτρινες σελίδες στην πολύχρωμη πραγματικότητα που μοιάζει όλο και λιγότερο πραγματική χάρη στη φωτογραφία του Τζιμ Τζάρμους. Ο άντρας και συνάδελφος της Ντράιβερ συμμετέχει στο πρόγραμμα και με την ασπρόμαυρη, πεντάλεπτη χιουμοριστική ταινιούλα του «Καφές και ταίγαρα», όπου συναντιέται με τον Ρομπέρτο Μπενίνι, όπως και στην «Παγίδα του Νόμου».

• **Τα «Μαύρα μάτια»** μιας ευαίσθητης ρωσίδας αναπολεί ο Μαρτσέλο Μαστρογιάνι επιστρέφοντας στο αρχοντικό της γυναίκας του (Συλβάνα Μάνγκανο). Χιούμορ, λυρισμός, ποιητική διάθεση και ιταλο-σοβιετική συνεργασία. Μετά τον Κοντσαλόφκι, ο αδελφός του Νικήτα Μιχάκοφ ανιχνεύει και τις δικές του πιθανότητες μεταπήδησης στη δυτική αγορά θεάματος.

• **«Κραυγή ελευθερίας»** των μαύρων της Νότιας Αφρικής. Την παίρνει, μαζί με την ιστορία του αγωνιστή Στίβεν Μπίκο που δολοφονήθηκε από αστυνομικούς,

και τη μετατρέπει σε υπερθέμα ο Ρίτσαρντ Ατένμπορο, όπως είχε κάνει και με τον «Γκάντι». Πολύ φυσικό, αφού, ενώ παραμένει «σερ», του είναι αδύνατο να στοχαστεί σαν διανοούμενος. Τον ενδιαφέρουν τα ευγενικά αισθήματα και η ευσυγκινησία των θεατών των αναπτυσσόμενων χωρών. Πράγματα, δηλαδή, που τελειώνουν γρήγορα, αντίθετα με το απαρτχάιντ που συνεχίζεται.

• **«Η δομή του Κρύσταλλου»** του Κριστόφ Ζανούσι, με τους Αντρέι Ζαρνέτσκι, Γιαν Μίσλοβιτς, Μπάρμπαρα Βρζεσίνκα. Προβολή της Studio Αστικής μη κερδοσκοπικής Κινηματογραφικής Εταιρείας. (ΠΑΛΛΑΣ 21.30').

Μεταμεσονύχτιες προβολές:
 ΑΛΦΑΒΙΑ (6460521), 01.15'
 INTEAL (3626720), 01.00', δύο ταινίες.
 ΡΙΑΛΤΟ (8827000), 01.10'

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

• **«Τελευταίος σταθμός»**, του Βιτόριο Ντε Σίκα (Αίθουσα Προβολών του Γαλλικού Ινστιτούτου Θεσσαλονίκης, 21.00').

Μεταμεσονύχτιες προβολές:
 • ΡΙΒΟΛΙ 01.00-03.00 και 03.00-05.00 δύο ταινίες.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

• **ΓΚΑΛΕΡΙ DADA** (Νηριδων 6 και Πρατίνογ). Έκθεση ζωγραφικής της *Kaites Τρεμπλά* (διάρκεια μέχρι 7 Μαρτίου).

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

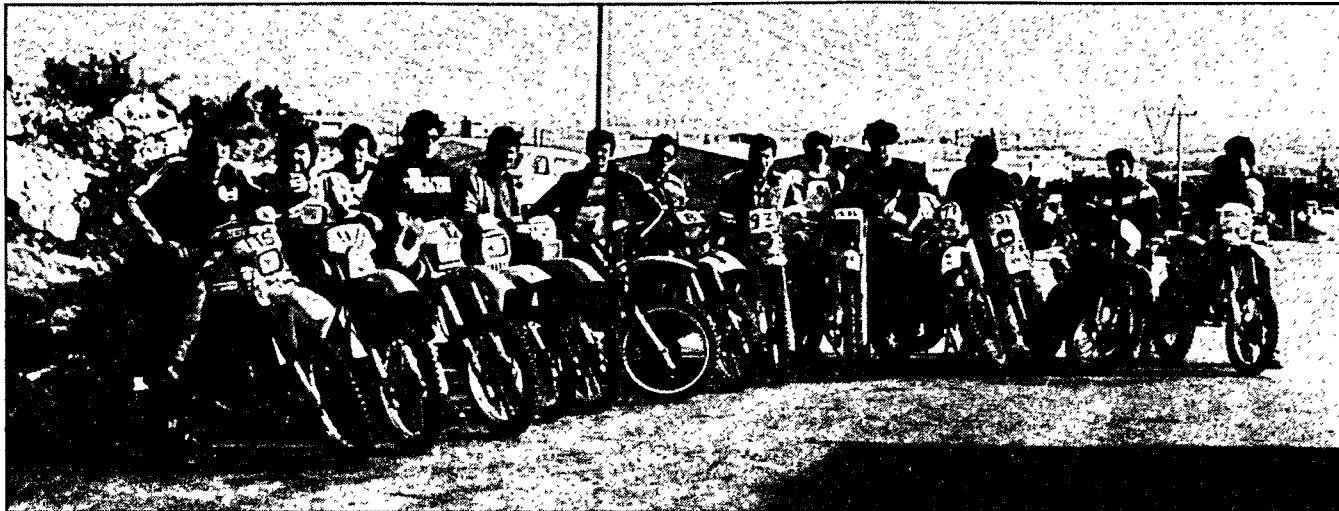
• **«Σύνδεσμος Ελληνοσοβιετικής Φιλίας** (Φειδίου 14). Διάλεξη του *Μιχαήλ Μαρτσένκο*, Κοσμητόρα της Νομικής του Πανεπιστημίου της Μόσχας, με θέμα «Η ανάπτυξη του κράτους, το δικαίο και η δημοκρατία στο σημερινό στάδιο» (ώρα 18.00').

T.V.

• **Η κοινωνική ζωή στην Αρχαία Αίγυπτο**. Τι μπορούμε να ξέρουμε για τη ζωή βασιλέων και απλών ανθρώπων της εποχής; (ΕΤ-2, 18.15).

ΜΟΤΟΣΙΚΛΕΤΑ

Το πολύ κρύο και ο αέρας δεν πτόησαν τους πάνω από 100 αθλητές που συμμετείχαν στους αγώνες Το Χωμάτινο Σίρκου (Scrabble) την Κυριακή 21 Φεβρουαρίου στο Χωριάτη Θεσσαλονίκης. Το σίρκου διοργανώθηκε από τη Μ.Ο.Θ. (Μοτοσικλετιστικός Όμιλος Θεσσαλονίκης) στα πλαίσια του κυπέλλου Θεσσαλονίκης '88. Μέσα στον πυρετό της προετοιμασίας και ανάμεσα σε δεκάδες μηχανές διαγωνιζομένων αλλά και θεατών τα παιδιά του Μ.Ο.Θ. μας είπαν δυο λόγια για τους αγώνες.

Γιώργος Ρουμελιώτης

ΣΧΟΛΙΑΣΤΗΣ: Ποιος είναι ο σκοπός του Κυπέλλου Θεσσαλονίκης '88;

Μ.Ο.Θ.: Αρχικά να προωθήσουμε το σπορ της μοτοσικλέτας. Ένα σπορ για το οποίο η πολιτεία αδιαφορεί. Αυτό μπορεί να γίνει μόνο με τοπικές δραστηριότητες. Έτσι δίνονται οι δυνατότητες στους νέους, στους λιγότερο έμπειρους οδηγούς, να συμμετάσχουν σε αγώνες, αλλά και στους έμπειρους να προετοιμάζονται για τους πανελληνίους αγώνες. Κυρίως μας ενδιαφέρουν οι νέοι οδηγοί.

■ Από πότε γίνονται αυτοί οι αγώνες;

— Από το '82 που ιδρύθηκε ο σύλλογος που σήμερα έχει 100 μέλη και ανήκει στη ΜΟΤΟΕΕ. Ειδικά στις χωμάτινες διαδρομές έχουμε μεγάλη εμπειρία. Έχουμε διοργανώσει πάνω από 30.

■ Ποια είναι τα τεχνικά χαρακτηριστικά του σίρκου;

— Γίνεται σε κυκλική διαδρομή σε νεοκαμμένο δασικό

κό δρόμο που δεν πηγαίνει αυτοκίνητο. Θεωρείται δύσκολη και χρειάζεται φυσική κατάσταση, ταχύτητα, αντοχή και δεξιότητες του οδηγού. Περισσότερο παίζει ρόλο η κατάσταση της μοτοσικλέτας — π.χ. αναρτήσεις — και όχι τόσο ο κυβισμός. Γίνεται σε τέσσερις γύρους με χρονόμετρηση.

■ Ποιες είναι οι κατηγορίες των αγώνων;

— Δημιουργήσαμε περισσότερες κατηγορίες από τις κανονικές για να διασκεδάσουμε τις διαφορές κυβισμού στις μοτοσικλέτες. Έτσι έχουμε για τις καθαρόαιμες εντούρο ως 200cc, ως 250cc και άνω των 250cc. Για τις ψευτοεντούρο ως 250cc και άνω των 250cc. Μια κατηγορία για τις μοτοκρός και μια εφηβική με κοντά μηχανάκια για νέους κάτω των 18 που δεν μπορούν να συμμετέχουν σε άλλους αγώνες.

■ Τι χρειάζεται κάποιος νέος για να συμμετέχει στους αγώνες;

— Αρχικά να έχει δική του μηχανή. Χρειάζεται δίπλωμα, άδεια και την εξάρτηση που ορίζει ο κανονισμός της ομοσπονδίας κράνος, μπότες, γάντια, θώρακα και ζώνη μέσης. Η συμμετοχή στοιχίζει 1.500 δρχ. και οι αγώνες γίνονται Κυριακές.

■ Ποιες είναι οι άλλες δραστηριότητες της Μ.Ο.Θ.;

— Εκδρομές μέσα και έξω απ' την Ελλάδα. Σεμινάρια και βίντεο για αγωνιστικά και τεχνικά θέματα αλλά και πρώτων βοηθειών γι' ατυχήματα. Γενικότερα προσπα-

θούμε να δημιουργήσουμε μια παρέα γύρω απ' το κοινό μας ενδιαφέρον. Έχουμε δημιουργήσει ένα χώρο με καφέ, τηλεόραση και συζητήσεις που λειτουργεί κάθε μέρα μετά τις 8 μ.μ.

Βέβαια προωθούμε τα αιτήματα των μοτοσικλετιστών, όπως οι υπερβολικοί φόροι, η ασφάλεια στην οδήγηση, η υπερβολική και άνηση αστυνόμευση, οι συνεχείς αυξήσεις των τιμών μοτοσικλετών κι ανταλλακτικών, η αντιμετώπιση απ' τα μέσα ενημέρωσης που μας αντιμετωπίζουν σαν τσαντάκηδες και καμικάζι. Είναι γνωστή η συγκέντρωση και πορεία που διοργανώσαμε πέρσι στις 3 Απριλίου στο Λευκό Πύργο μαζί με άλλους μοτοσικλετιστικούς φορείς.

■ Ποιες άλλες διαδρομές περιλαμβάνει το κύπελλο Θεσσαλονίκης;

— Περιλαμβάνει: Χωμάτινη ανάβαση που θα γίνει στις 3 Απριλίου. Ανάβαση λόφου (Hill Klibing) στις 17 Απριλίου που είναι κάπως σαν την ανάβαση στα νταμάρια που γίνονταν παλιότερα, δηλαδή ποιος θα φτάσει ψηλότερα και πιο γρήγορα. Εντούρο στην άμμο (Τούκε) στις 8 Μαΐου. Η τελευταία και πιο σημαντική εκδήλωση είναι το Μοτο Rally Χαλκιδικής 28-30 Μαΐου που θα καταλήξει σε μπάνιο σε παραλίες και άλλες παράλληλες εκδηλώσεις για τη μοτοσικλέτα, επιδείξεις δεξιότητας, συζητήσεις κλπ.

(Δηλώσεις συμμετοχής και άλλες πληροφορίες στα γραφεία του Μ.Ο.Θ. Σόλωνος 63, περιοχή Μαρτίου, τηλ. 812225 καθημερινά μετά τις 19.30).

ΕΝΤΥΠΑ

■ **ΑΝΑΚΥΚΛΗΣΗ.** Πρόκειται για διμηνή έκδοση του εκδοτικού Πρόσπερος αφιερωμένο στην ποίηση. Το τεύχος Μαρτίου - Απριλίου '88 που έχουμε στα χέρια μας κάνει μια προσπάθεια να ερευνήσει το σονέτο. Ένα λογοτεχνικό είδος δύσκολο και πολύ βαθύ που σίγουρα δεν μπορεί να εξαντληθεί σε 16 σελίδες και με την απλή παράθεση μερικών μόνο ποιημάτων. Δεν είδαμε όμως ποιήματα - σονέτα μεγάλων Ελλήνων ποιητών των περασμένων γενεών που έτσι κι αλλιώς διακρίνονταν για το εύρος και την οξύδερκεια της θεματολογίας τους.

G.N.

■ **Η ΑΠΟΠΕΙΡΑ,** το τέταρτο φύλλο της όμορφης μηνιαίας εφημερίδας της πρωτοβουλίας δημοτών του Ναυπλίου με κεντρικό άρθρο το θέμα της επικαιρότητας: «Ελεύθερη Δημοτική Ραδιοφωνία ή ραδιοφωνία του Δήμαρχου». Παραθέτουμε το ενδιαφέρον εισαγωγικό:

«Το κύριο θέμα της επικαιρότητας του τελευταίου καιρού είναι οι Δημοτικοί ραδιοφωνικοί και τηλεοπτικοί σταθμοί. Κυβέρνηση, κόμματα και Δήμαρχοι έχουν αποδυθεί στη μάχη των κεραίων και των ραδιοφώνων. Όλοι λένε ότι το πιστεύω τους είναι η πολυφωνία στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Άτομα που επί χρόνια αγωνιζόντουσαν κατά των ραδιοερασιτεχνικών και υπέρ της μοναδικότητας και του μονοπώλιου της ΕΡΤ έχουν κάνει στα λόγια τουλάχιστον στροφή 180°. Άραγε είναι να τρελλαθεί κανείς, ή μήπως παίζεται τελικά κάποιο χοντρό πολιτικό παιχνίδι σε βάρος μας για το ποιος δηλαδή θα βρεθεί με περισσότερα ατού στα χέρια του ενόψει των επόμενων γενικών εκλογών; Μήπως ακόμα το όλο αποτέλεσμα θα είναι η επικυριαρχία του μεγάλου κεφαλαίου στην τηλεόραση και το ραδιόφωνο;»

Ακολουθεί ένα πολύ ενδιαφέρον ιστορικό των ερασιτεχνικών σταθμών Ναυπλίου. Άλλα θέματα: «Ο προϋπολογισμός 1988», «Οικολογικά στο Ναύπλιο», «Για τη βιβλιοθήκη Παλαμίδης», «για την Παιδεία» και πολλά-πολλά σχόλια και ειδήσεις.

■ **Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ,** πολιτική εφημερίδα της Μεγαλούπολης, μετεξέλιξη του περιοδικού Γρύλλος, έβγαλε το 7ο φύλλο της. Η Μεγαλούπολη δεν έχει την αρχαία της αίγλη, έχει όμως το νέφος, τη ρύπανση και τη μόλυνση της τεράστιας μονάδας παραγωγής ενέργειας της ΔΕΗ και φυσικά την καλή διαπλεγμένη εξάρτηση από την ύπαρξη και λειτουργία του ατμοηλεκτρικού εργοστασίου.

Ανάλογα λοιπόν με την πόλη, έτσι και η εφημερίδα της, δεν μπορεί παρά να ασχοληθεί κατά κύριο λόγο με το ηλεκτρικό παρόν και το μέλλον της που δεν διαγράφεται φωτεινό. Στο φύλλο αυτό πέρα από τη 'λοιπή' πλούσια ύλη' (ειδήσεις, σχόλια, πληροφορίες και παρεμβάσεις γύρω απ' τη ζωή της πόλης και όχι σουβενίρ, πανηγυρικούς και καρτ-βιζίτ), συζήτηση με τον καθηγητή Γ. Βαλκανά για έ-

ναν άλλο ενεργειακό και αναπτυξιακό προσανατολισμό της περιοχής.

■ **TRANSPORT N. 18.** Αναφορές στους *Coll, Tuxedomoon, Dead can dance* και *White house* για τους τελευταίους το Fanzine αναδημοσιεύει στ' αγγλικά ότι (...οι ακροατές των δίσκων τους θα έχουν την τιμή να γευτούν τις πιο βίαιες αντιδράσεις αφού πρόκειται για τους πιο απωθητικούς δίσκους που έγιναν μέχρι σήμερα).

Στο ίδιο τεύχος υπάρχει φιλοκριτική και κριτική και παρουσίαση των ελληνικών και σημαντικότερων ξένων δίσκων του 1987.

A.K.

ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

Τεύχος 29

Μια εφημερίδα με ανανεωμένους εκδότες και συνεργάτες, πράγμα που δείχνει τη ζωντάνια της. Σ' αυτό το τεύχος ανάμεσα σ' άλλα:

• Συνέντευξη με τον *Μιχάλη Μαραγκάκη* που υπογραμμίζει ότι η αντίρρηση της στράτευσης δεν είναι μόνο πολιτική παρέμβαση αλλά και στάση ζωής για κάποιους και ιδιαίτερα έκφραση της συλλογικής συνείδησης σ' όλα τα επίπεδα.

• *Πολιτική Οικολογία: Μια επικίνδυνη Αοριστία*, κείμενο του Λεωνίδα Λουλούδη πάνω στις θέσεις/αντιθέσεις πολιτικής και οικολογίας που φαίνονται συχνά και μέσα από τις αντιφάσεις της αριστεράς όταν αποκτά συγγενείς με την εξουσία αλλά και στις απόψεις της μονοδιάστατης οικολογίας. Στο άρθρο προβάλλεται η ανάγκη της ευρύτερης περιβαλλοντικής αντίληψης μέσα από τις σχέσεις φύση - άνθρωπος - κοινωνία.

• Οικολογικό περισκόπιο μέρα με τη μέρα από τον Οκτώβρη μέχρι Δεκέμβρη. Γεγονότα που φανερώνουν και την ευρύτερη σκοπιά της εφημερίδας.

• Με αφορμή την «ελεύθερη ραδιοφωνία» *Να σκεφτούμε τα μαζικά μέσα ενημέρωσης.* Αποσπάσματα από το βιβλίο «Αφήνοντας τον 20ό αιώνα» του Γάλλου διανοητή και επιστημολόγου Εντγκάρ Μορέν. Με αφετηρία την ανάγκη της ενημέρωσης - αντίδοτο στην κλειστή ιδεολογία και δογματισμό, επισημαίνεται ότι δεν αρκεί μόνο η επαλήθευση της πληροφορίας που είναι σήμερα εφικτή μέσα από τον ανταγωνισμό των μέσων ενημέρωσης αλλά απαιτείται και η αμφισβήτηση, η κριτική, η ατομική ιδεολογία μέσα από την *πολυμορφία* των πληροφοριών. Αντ' αυτής παρατηρείται σήμερα ένα είδος βιομηχανίας μαζικών μέσων ενημέρωσης που γενικεύει την ανούσια και κούφια πληροφόρηση.

• Μαζί με άλλα ενδιαφέροντα και η υπόσχεση της εφημερίδας να τυπώνεται πλέον κάθε μήνα.

A.K.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Είκοσι έργα σε λάδι της Λίκας Φλώρου, δουλεμένα από το '85 ως το '87, παρουσιάζονται από 3 ως 17 Μαρτίου στο «Ζυγό». Κύριο θέμα τους είναι η θάλασσα, «σε στιγμές ενεργητικής της ακινησίας που κάνει τα πράγματα επάνω

και γύρω της να φαίνονται παραδομένα στη μοίρα τους. Βαθιοί υποβλητικοί τόνοι, μικρά ανοίγματα φωτός υπογραμμίζουν τη δραματικότητα του θέματος». (Γκαλερί Ζυγός, Ιοφώντος 33, 7229272).

ΣΑΒΒΑΤΟ

5

ΜΑΡΤΙΟΥ

ΖΩΝΤΑΝΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

- ΡΟΔΟΝ *Steel Pulse*
- TRACKS *Motel* και *Water Colours*

ΣΙΝΕΜΑ

- Η «Επιφώτηση», του Κριστόφ Ζανούσι (Παλλάς 18.30-20.30).
- Η *Δομή του Κρύσταλλου* του Κριστόφ Ζανούσι (Παλλάς 20.30-22.30 και 22.30-00.30, δύο προβολές).

Μεταμεσονύχτιες προβολές:

- ΑΛΦΑΒΙΛ (6460521), 01.15'
- ΑΝΤΖΕΛΑ (2282121), 01.00'
- ΙΝΤΕΑΛ (3626720), 01.00'
- ΡΙΑΛΤΟ (8827000), 01.10'
- ΠΛΑΖΑ (6917722), 01.10'

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Μεταμεσονύχτιες προβολές:

- ΗΛΥΣΙΑ, με ταινίες Α' προβολής 01.00'

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

- Σύνδεσμος Ελληνοσλαβικής Φιλίας (Φειδίου 14). Διάλεξη για τη διετή ημέρα της γυναίκας από τη *Μαρίνα Ρίτοβα*, καθηγήτρια ελληνικής γλώσσας στο Πανεπιστήμιο Μόσχας.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

- «ΠΟΝΤΙΑΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ 1916-1923» είναι το θέμα που θα εισηγηθεί ο Χρήστος Σαμουηλίδης στην αίθουσα διαλέξεων της Εταιρίας Μακεδονικών Σπουδών. Θα ακολουθήσει συζήτηση.

T.V.

- «Κάνε μου τέτοια». Πίσω απ' τον τραβηχτικό τίτλο, Τζέρι Λούις και Ντιν Μάρτιν ντοπάρουν ένα άλογο υποδρόμου. (ET-1, 14.10)

- Ευρωπαϊκό πρωτάθλημα κλειστού στίβου. Ζωντανό από τη Βουδαπέστη. (ET-1, 16.00).

- «Στέλλα», κρατάω μαχαίρι! θα φωνάξει ο Φούντας στη Μελίνα. Κατά περλεργό τρόπο, η ταινία παρουσιάζεται ως αφιέρωμα στη γυναίκα. (ET-2, 22.15).

ΚΥΡΙΑΚΗ

6

ΜΑΡΤΙΟΥ

ΖΩΝΤΑΝΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

- ΡΟΔΟΝ *Steel Pulse*

ΣΙΝΕΜΑ

- «Απολογισμός» του Κριστόφ Ζανούσι (Παλλάς 18.30-20.30).
- Η *Δομή του Κρύσταλλου* του Κριστόφ Ζανούσι (Παλλάς 20.30-22.30 και 22.30-00.30 δύο προβολές).

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

- ΛΕΞΗ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ & ΤΕΧΝΩΝ (Τσιμισκή 114). Έκθεση ζωγραφικής του Λάζαρου Ζωσιμάδη.

T.V.

- Ευρωπαϊκό πρωτάθλημα κλειστού στίβου. Κυριακή πρωί με γυμναστική, στη Βουδαπέστη. (ET-1, 10.30).
- Ευρωπαϊκό πρωτάθλημα κλειστού στίβου. Γυμναστική μετά το φαί, συνέχεια από Βουδαπέστη (ET-1, 16.20).
- Η *Εξαφάνιση της Κάρεν Σίλκγουιντ*, ταινία του '83 από τον Μάικ Νίκολς, στηριγμένη σε μια πραγματική ιστορία μιας γυναίκας που εργαζόταν σε πυρηνικό εργοστάσιο. (ET-1, 22.50).

ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Μια βόλτα στη ραδιοφωνική Θεσσαλονίκη. Ο κατάλογος βέβαια που δημοσιεύουμε δεν μπορεί να είναι ολοκληρωμένος. Πρώτα πρώτα γιατί πολλοί ερασιτέχνες έχουν διακόψει και ανασυνγκροτούνται αυτή την περίοδο ή πολλοί εκπέμπουν περιστασιακά και είναι δύσκολο να τους βρεις. Λείπει ας πούμε ο Ράδιο 4, ένας ερασιτέχνης με πολύ καλή διακοπή που έβγαίνει ανάμεσα στους 104 και 106 και έκανε πανέμορφα αφιερώματα στην ινδική μουσική. Ακόμα ο Πεταλούδας με λαϊκά τα μεσημέρια ή ο Τζάκσον Πάλλας που χρησιμοποιεί Echo στη φωνή του. Φταίει και τα ταπώματα, μα και στην ίδια συχνότητα βγαίνουν ερασιτεχνικά από διάφορες περιοχές της Θεσσαλονίκης. Παρ' όλα αυτά σας αφιερώνουμε αυτό τον αδρό χάρτη, μαζί με μερικά τηλέφωνα για να διευκολύνουμε την επαφή μαζί τους.

90. Ραδιοφωνία Αγάπης. Εκπέμπει ανάμεσα στους κρατικούς περίπου στους 90 Μz. Μοναδικός ιδιοκτήτης, ντικτζόκει και εκφωνητής ο Αργύρης. Ένας ανάπηρος που ζει κυριολεκτικά με την αγάπη του για το ραδιόφωνο. Το πρόγραμμά του έχει κυρίως λαϊκά και δικές του αφιερώσεις. Τηλέφωνο 825485.

92.5. Ερασιτεχνικό Ραδιόφωνο Καλαμαριάς.

93. Ερασιτεχνικό Ραδιόφωνο Θεσσαλονίκης.

93.5. Κανάλι 15 Ανατολικής Θεσσαλονίκης. Τηλ: 828711.

93.8. 947 stereo τηλ: 418800.

94.3. Ράδιο Κιβωτός. Εκπέμπει από τις 27 Φεβρουαρίου στους 94,3 MHz με ισχύ περίπου 90W. Ο πομπός ανήκει σε 20μελή ομάδα νέων που παρά τις διαφορετικές τους τοποθετήσεις επαγγέλλονται το ελεύθερο και πλουραλισ-

τικό ραδιόφωνο. Ο σταθμός άρχισε με ψηλές φιλοδοξίες και 24 προγράμματα.

95. Τα Παιδιά της Καλαμαριάς τηλ: 628944.

95.5. Μουσικές Επιλογές. Ένα απ' τα καλύτερα προγράμματα με ροκ κυρίως μουσική, άνετο τρόπο μετάδοσης και νεανικό κυρίως κοινό. Μαζί μ' αυτά κάποια γκάλοπ, κάποιες συνεντεύξεις και απόψεις για διάφορα θέματα. Πρόβλημα η μη ύπαρξη τηλεφώνου. Εκπέμπει από το μεσημέρι μέχρι αργά το βράδυ.

96. Radio Free. Ένας σταθμός με φανατικούς ακροατές από τον εκδότη του περιοδικού φανζίν Rolling Under. Ο Μπάμπης, παλιός ερασιτέχνης, βγαίνει τελευταία μόνο 4-7 μ.μ. κάθε μέρα εκτός από Σαββατοκύριακο, αποκλειστικά με Underground και ανεξάρτητες παραγωγές απ' όλο τον κόσμο. Αδυναμία του σταθμού η νέα αυστραλέζικη σκηνή, με κομμάτια άπαιχτα στην Ελλάδα.

96. Αναμπέλ.

96.5 Ράδιο Τζωρτζινο τηλ. 927518.

97.3. Μουσικός Διάλογος Θεσσαλονίκης. Ο καλύτερος και πιο ολοκληρωμένος σταθμός της πόλης. Δημιουργήθηκε από 7 παλιούς ερασιτέχνες και 10 ειδικούς συνεργάτες. Λειτουργεί μ' αυτό το όνομα από το Σεπτέμβριο του '86. Εκτός από τις πολύ καλές μουσικές εκπομπές και τα αφιερώματα, ασχολείται και με συνεντεύξεις, ζωντανές παρουσιάσεις στο στούντιο και μια ποικιλία από ενδιαφέροντα θέματα. Είναι ο μόνος σταθμός που λειτουργεί με σταθερό εβδομαδιαίο πρόγραμμα. Σημαντική επιτυχία του, η μεγάλη ευχέρεια επικοινωνίας με το κοινό, το οποίο συμμετέχει στη διαμόρφωση του προγράμματος. Λειτουργεί απ' το μεσημέρι μέχρι τις 3 μετά τα μεσάνυχτα

και την Παρασκευή, Σαββάτο, Κυριακή όλο το 24ωρο. Τηλ: 212337.

97.8. Ράδιο Θεσσαλονίκη. Το πρώτο συλλογικό ραδιόφωνο, λειτουργεί απ' το '86. Ιδιαίτερα ψηλή ακροατικότητα που κορυφώνεται στις ηλικίες 15 με 22. Οι βραδινές του εκπομπές είναι ένα ρεσιτάλ ραδιοφωνικού ρομαντισμού. Κρίμα που η ανεξάρτητη ραδιοφωνία έχασε τους πρωτοπόρους της. Εόχι και με τον Κουρή ρε παιδιά. Πρόγραμμα απ' το μεσημέρι μέχρι 3 τα μεσάνυχτα. Τηλ: 229645.

98.1. Express Radio

98.7 Cosmoradio. Μια ενδιαφέρουσα συλλογική προσπάθεια με 10 τακτικούς συνεργάτες. Όλοι είναι παλιοί ερασιτέχνες και φιλοδοξούν να φτάσουν το νέο Cosmoradio σε πολύ ψηλά επίπεδα ακροατικότητας.

Καλύπτει μεγάλο εύρος μουσικών προτιμήσεων με επάρκεια και στο ελληνικό πρόγραμμα. Ο σταθμός ξεκίνησε σαν προσπάθεια για τη δημιουργία συλλόγου ερασιτεχνών γύρω στον Οκτώβριο '87. Σταμάτησε για ένα διάστημα και τώρα ξαναβγαίνει με νέο ισχυρότερο μηχανήμα. Εκπέμπει από τις 10 π.μ. μέχρι τις 3 τα μεσάνυχτα. Τηλ: 231464.

100. FM 100. Δημοτικό Ραδιόφωνο Θεσσαλονίκης.

101. Τα Παιδιά της Εξωτερικής Θεσσαλονίκης. Τηλ: 0396-22266.

101.8. Σάξον τηλ: 823129

104.5. Κανάλι 4 τηλ: 201910

105.5. Studio VSA

107.4. Ράδιο Ανώνυμος τηλ. 934882

Γιώργος Ρουμελιώτης

ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Ο Βέρνερ Νέκες είναι από τους κορυφαίους σκηνοθέτες του πειραματικού κινηματογράφου στη Δυτική Γερμανία. Γεννήθηκε το 1944 και από το 1965 έχει γυρίσει δεκάδες ταινίες. Στην Αθήνα θα προβληθεί ένα αντιπροσωπευτικό πρόγραμμα ταινιών του με την παρουσία και σχολιασμό του ίδιου:

Ulysses (1982, έγχρωμο, 94 λεπτά), από τον *Ulysses* του Τζ. Τζόυς, την *Οδύσσεια* του Ομήρου και το *The Warp* του Νηλ Όραμ. Ένα ομηρικό ταξίδι στην ιστορία του κινηματογράφου με κύριο αντικείμενο τη φιλική γλώσσα. Δεν υπάρχει ίσως κινηματογραφική τεχνική που να μην εμφανίζεται στην ταινία αυτή.

Κελέκ (1968, ασπρόμαυρο, 60 λεπτά), «είναι το πρώτο έργο του Νέκες με υπόθεση. Είναι η ιστορία μιας συνειδησης. Η συνειδηση αυτή απασχολείται με ένα πράγμα μόνο: την όραση. Η όραση είναι το θέμα της ταινίας», έγραφε το '69 ο Βιμ Βέντερς. «Το Κελέκ είναι η σχεδία πάνω στον ποταμό Τίγγρη, ένα σύμβολο ζωής, ή των προοπτικών που εγώ επιλέγω. Μέσα από τις τάβλες της σχεδίας βλέπεις τον ποταμό, κι αυτό που κυλάει είναι η ταινία», λέει ο Νέκες.

Hurricane (1979, μικτό, 85 λεπτά), όπως τα περισσότερα έργα του δεν έχει υπόθεση. Το θέμα εδώ είναι η κίνηση μέσα στο φιλμ: «Η τεχνική έχει εδώ όση σημασία έχει η υπόθεση σε μια περιπετειώδη ταινία, και η γνώση της είναι προϋπόθεση για την κατανόηση... Η ταινία γυρίστηκε σε έξι μέρες. Με την παραδοσιακή τεχνική θα απαιτούσε σχεδόν τριχρόνη δουλειά τριών μοντέρ».

Προβολές: Τρίτη 15, Τετάρτη 16 και Πέμπτη 17 Μαρτίου, ώρα 19.30, Ινστιτούτο ΓΚΑΙΤΕ, Ομήρου 16.

ΜΟΝΤΕΛΛΟ 63

Τα παιδιά που απαρτίζουν τους Μοντέλλο 63 είναι οι παρακάτω: Τάκης Μπαρμπέρης: Κιθάρα, Φωνή, Σπύρος Χατζηγιάννης: Μπάσο, Βασίλης Λαδάς: Πλήκτρα, Κώστας Καλογήρου: Τύμπανα.

Για την ιστορία του συγκροτήματος, αλλά και για μερικές πρωτότυπες ιδέες τους μιλά στη συνέχεια ο Τάκης Μπαρμπέρης:

«Με το Σπύρο το Χατζηγιάννη γνωριζόμασταν από αρκετά χρόνια και παίζαμε μουσική μαζί από πολύ καιρό. Είχαμε δουλέψει αρκετές συνθέσεις, στις οποίες μας είχε βοηθήσει και ο Κώστας Νικολόπουλος, γράφοντας τους στίχους στις περισσότερες. Μετά, βρεθήκαμε με τα υπόλοιπα παιδιά και φτιάξαμε τους Μοντέλλο 63. Το γκρουπ δημιουργήθηκε πριν από έναν περίπου χρόνο και το ονομάσαμε έτσι γιατί όλοι σχεδόν είμαστε μοντέλλα του '63. Ξεκινήσαμε να παίζουμε live από το καλοκαίρι. Παίξαμε σε διάφορα μαγαζιά στην Αθήνα, αλλά και στην επαρχία. Το κοινό έχει ανάμικτες αντιδράσεις απέναντί μας. Έχουν συνηθίσει να ακούν τους ελληνικούς στίχους (που έχουμε κι εμείς) με άλλου είδους μουσική. Η μουσική που φτιάχνουμε μπορεί να μη δένει απόλυτα με τους στίχους, αλλά είναι πιο εξελιγμένη απ' ό,τι ακούγαμε ως τώρα. Για μας πάντως, ο ελληνικός στίχος (χωρίς να θέλουμε να θίξουμε άλλα γκρουπ), είναι πιο λειτουργικός. Ο αγγλικός στίχος θα μας χάριζε ίσως μεγαλύτερη δημοτικότητα, αλλά θα ήταν εύκολη λύση για μας. Τις περισσότερες συνθέ-

σεις τις ξεκινάω εγώ και τις συμπληρώνουν μετά όλα τα μέλη του γκρουπ. Σαν μουσικοί, έχουμε όλοι πολύχρονη πείρα, από διάφορα μουσικά ιδιώματα. Μας αρέσουν η jazz, το παλιό αλλά και το νέο rock, και η μαύρη μουσική. Όλα τα ακούσματά μας φιλτράρονται και βγαίνουν τα δικά μας τραγούδια. Εκτός από αυτά, έχουμε και πιο πειραματικές συνθέσεις στις οποίες περνάμε πολλά διαφορετικά στοιχεία συνδυάζοντάς τα με pop μουσική. Θέλουμε να κάνουμε και κάτι που να 'χει σχέση με το χορό αλλά τα προβλήματα (χώροι, χρήματα) παραμένουν. Ο κόσμος έχει αρχίσει να βαριέται τα ίδια και τα ίδια και σιγά σιγά θα προσανατολιστεί σίγουρα σε κάτι καινούργιο. Επειδή όμως πρωτότυπη μουσική κίνηση δεν υπάρχει, όλοι και εδώ και έξω κάνουν κάποιο μουσικό κολλάζ. Κάτι τέτοιο προσπαθούμε να πετύχουμε κι εμείς».

Χρήστος Μόσιαλος

COSMAS GOES TO CORFU

Σε συμφωνία με τις σύγχρονες τάσεις, οι Cosmas goes to Corfu, είναι ένα γκρουπ, μονομελές! Το αποτελεί ο Κοσμάς που κάνει τα φωνητικά, σε στενή ωστόσο συνεργασία με ένα άλλο συγκρότημα, τους Μοντέλλο 63 τους οποίους απαρτίζουν οι: Τάκης Μπαρμπέρης: κιθάρα, Σπύρος Χατζηγιάννης: μπάσο, Κώστας Καλογήρου: τύμπανα και Βασίλης Λαδάς: keyboards.

Για το ευρηματικό όνομα και τις προοπτικές του για το μέλλον μιλά στη συνέχεια ο Κοσμάς:

«Το όνομα, βέβαια, έχει σχέση με αυτό των Frankie goes to Hollywood. Αλλά εγώ έβαλα στη θέση του Hollywood την Κέρκυρα, πιστεύοντας ότι η Κέρκυρα είναι για τη μουσική ότι η Ιθάκη του Καβάφη για την ποίηση. Γιατί η Κέρκυρα; Γιατί είμαι από εκεί, μου αρέσει και την επισκέπτομαι συχνά. Το γκρουπ φτιάχτηκε το καλοκαίρι του '87 και παρόλο που είχα κάποιες εμπειρίες από συναυλίες, δεν είχα ξαναβγει στη σκηνή. Τώρα που έγινε κι αυτό βλέπω ότι οι ζωντανές εμφανίσεις είναι επικοδομητικές με πολλές υποσχέσεις. Ο κόσμος με αντιμετωπίζει με πολλή συμπάθεια. Για το μέλλον, θάθελα να παρουσιάσω κάτι που να περιλαμβάνει ταυτόχρονα χορό, μουσική και θέατρο. Αυτή τη στιγμή είμαστε στο στούντιο με τα παιδιά και τελειώνουμε το δίσκο, που θα βγει μέσα Φεβρουαρίου, με τίτλο Cosmas goes to Corfu βέβαια! Τα τραγούδια έχουν στίχους δικούς μου, και μουσική δική μου και του Τάκη Μπαρμπέρη. Η ενορχήστρωση έχει γίνει απ' τον Τάκη και τον Σπύρο Χατζηγιάννη. Είναι ένας ήχος χορευτικός χωρίς όρια, με άπλετες και μαύρες επιρροές».

Χρήστος Μόσιαλος

MELTING ASHES

Οι Melting Ashes είναι ένα πολύ φρέσκο συγκρότημα. Πρώτη τους συναυλία έγινε ουσιαστικά πέρασι τον Απρίλιο στη Γεωπονική, όπου άφησαν πάρα πολύ καλές εντυπώσεις. Η αγάπη τους για τα 60's είναι ουσιαστική όσο και το πάθος τους να προχωρήσουν σ' αυτή την κατεύθυνση. Ασυμείδητα ίσως πλησιάζουν ηχητικά κοντά στα νέα αμερικανικά και αυστραλικά συγκροτήματα. Πάντως, επειδή το ταλέντο δεν κρύβεται, αν κάποιος μπορεί να πει ότι υπάρχει μέλλον στην ελληνική σκηνή, αυτό θα βρίσκεται κάπου εδώ.

B.T.

Σ.: Τι σας έκανε να αρχίσετε να παίζετε μαζί;

M.A.: Όλα ξεκίνησαν όταν ακούσαμε Arthur Brown και Seeds. Μεγαλώσαμε στην εφηβεία μας μέσα στην punk έκρηξη, τραβώντας σε πιο άγριες καταστάσεις. Αυτό μας επηρέασε δραστηρικά. Αλλά είμαστε με 100% 60's επιρροές και προσανατολισμούς.

Σ.: Είναι δικιά σας επιλογή;

M.A.: Υπάρχει τελεμάτωση στην εξέλιξη της μουσικής, που να μην προωθείται τεχνικά και τεχνολογικά, αλλά χάνει

την αίσθηση. Η αίσθηση του '60 είναι δύσκολο να βρεθεί το '80. Αυτή η έκρηξη και η επαναστατικότητα που απευθύνεται στην καρδιά και στο μυαλό δεν τη βρίσκεις πια. **Σ.:** Ποια πορεία θα χαράζατε για να γίνει πιο αποτελεσματική η μουσική σας;

M.A.: Δεν θεωρούμε τους εαυτούς μας ακριβώς σαν μουσικούς, αλλά σαν κάποιους που διοχετεύουν την ενέργεια και τη φαντασία τους μέσα στη μουσική. Θέλουμε να μοιραζόμαστε αυτή την ενέργεια με το κοινό μας. Το να πεις ότι στην Ελλάδα είσαι μουσικός είναι δικόπο μαχαίρι και πολύ μεγάλη κοβούβτα.

Σ.: Νομίζεις ότι οι ιδέες του '60 μπορούν να μεταφυτευτούν στη δεκαετία του '80; Δηλαδή υπάρχουν κοινωνικά αντίστοιχα ερεθίσματα;

M.A.: Η γενική πολιτική που θέλει να δημιουργήσει τεχνοκράτες, που θέλει να σε κλείσει σε μια γωνία για να μπορείς να δέχεσαι χωρίς να αντιδράς, χρειάζεται ένα αντίβαρο, μια αντίδραση, για να βγουν πράγματα παραξένια που έχουμε να αντιπροτείνουμε στη γενική καταπίεση. Ψάχνουμε για μια συγχώνευση των ιδεών που στέκονταν κάποτε σαν προτάσεις με τις τωρινές εμπειρίες.

ΔΕΥΤΕΡΑ

7

MΑΡΤΙΟΥ

ΖΩΝΤΑΝΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

- ΡΟΔΟΝ
Archie Shepp με το συγκρότημά του (συναυλία τζαζ).

ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

- Συναυλία τζαζ με τον Ανδρέα Γεωργίου πιάνο και τη Μόνικα Λίγκες τραγούδι (Ινστιτούτο Γκαίτε, Λ. Νίκης 15, 21.00').

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

- **ΙΤΑΛΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΑΘΗΝΩΝ** (Πατησίων 47). Εγκαίνια της έκθεσης «Γυναίκες Καλλιτέχνιδες» με γλυπτά και κολλάζ της Έλβι Ράττι και γλυπτά και χαρακτικά της Δημήτρας Σιάτερλη.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

- **ΑΙΘΟΥΣΑ ΤΕΧΝΗΣ** (Μορκεντάου και Λώρη Μαργαρίτη 6). Έκθεση συλλογής έργων διάφορων καλλιτεχνών με τίτλο **Μεγάλοι Ζωγράφοι**. (Διάρκεια μέχρι 30 Μαρτίου).

T.V.

Πριν ανοίξουν τα μαγαζιά:

- «Γαύδος, το νοτιότερο άκρο της Ευρώπης», για να ζεσταθείτε.
- «Παλαιολιθική κοινωνία», για συγκρίσεις. (ET-1, 11.35).

ΤΡΙΤΗ

8

MΑΡΤΙΟΥ

ΖΩΝΤΑΝΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

- ΡΟΔΟΝ
Archie Shepp με το συγκρότημά του (συναυλία τζαζ).

ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

- Συναυλία με το Ντουέτο **Μαρίζα Γκρεγκορίνι - Μονσεράτ Τσερβερά** (πιάνο-βιολή) σε έργα Μότσαρτ, Μπετόβεν, Προκόφιεφ. (Ιταλικό Ινστιτούτο - Πατησίων 47, 19.00').

ΣΙΝΕΜΑ

ΚΑΡΠΕΝΗΣΙ

- Και ο θεός έπλασε τη γυναίκα, του Ροζέ Βαντίμ με τον Ζαν Λουί Τρεντινιάν και την Μπριζίτ Μπαρντό. (Κινική Λέσχη).

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

- **ΓΚΑΛΕΡΙ ΖΥΓΟΣ** (Ιοφώντιος 33). — Έκθεση ζωγραφικής της **Λίκας Φλώρου** (διάρκεια μέχρι τις 17 Μαρτίου). — Έκθεση ζωγραφικής — πρώτη — του **Νίκου Αγαθόπουλου** (διάρκεια μέχρι τις 17 Μαρτίου).
- **ΓΚΑΛΕΡΙ ΤΡΙΓΩΝΟ** (Κασσέτη 19, Κηφισιά). Έκθεση ζωγραφικής του **Νίκου Ακριβού** (διάρκεια μέχρι τις 18 Μαρτίου).
- **ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΠΙΕΡΙΔΗ** (Λ. Β. Γεωργίου 29, Γλυφάδα). Έκθεση γλυπτικής του **Μανώλη Τζομπανάκη** (διάρκεια μέχρι τις 21 Μαρτίου).
- **Ινστιτούτο ΓΚΑΙΤΕ** (Ομήρου 16). Τέταρτη έκθεση της σειράς «Διασταυρώσεις» σε συνεργασία με το χώρο τέχνης **Εύμαρος** παρουσιάζει τα χαρακτηριστικά και σχέδια της **Ζωής Κεραμέα**.

ΠΕΙΡΑΙΑΣ

- **ΑΙΘΟΥΣΑ ΤΕΧΝΗΣ ΑΣΤΡΟΛΑΒΟΣ** (Ανδρούτσου 138). Έκθεση ζωγραφικής της **Όλγας Βαλιάντα** (διάρκεια μέχρι 19 Μαρτίου).

T.V.

- «Μια γυναίκα πρόεδρος» (κοινότητας, και καταβρωμένη στο χώρο της, όπως λέει το δελτίο τύπου). Για την ημέρα της γυναίκας. (ET-1, 22.35).
- «Σας ερωτώ κύριε υπουργέ», λόγω ημέρας της γυναίκας επίτιμος υπουργός θα χροιάσει η Γενική Γραμματεία Ισότητας για όλη τη διάρκεια της εκπομπής. (ET-2, 22.05).

STEEL PULSE

Δεν συμβαίνει σε όλα τα συγκροτήματα από την αρχή της καριέρας τους να έχουν την υποστήριξη σε αυτό που κάνουν από ανθρώπους που ανήκουν σε εντελώς διαφορετικούς χώρους. Οι Steel Pulse όμως, το συγκρότημα που ξεκίνησε από το Μπίρμιγχαμ της Αγγλίας γύρω στα 1976, επαινέθηκε και ενισχύθηκε από καλλιτέχνες τόσο διαφορετικούς όπως οι πρώτο-πανκς Stranglers και ο μεγάλος της Ρέγγε μουσικής ο Μπομπ Μάρλεϊ. Τότε που το πανκ και η ρέγγε έσπρωχναν τον κόσμο της μουσικής με τη ζωντάνια τους και τη φρεσκάδα τους. Από τότε έχουν περάσει τουλάχιστον δέκα (10) χρόνια και οι Steel Pulse πλέον έχουν καθιερωθεί σαν ένα από τα λίγα εναπομείναντα μεγάλα συγκροτήματα (ή καλλιτέχνες) στο χώρο της ρέγγε μουσικής μετά το θάνατο του Μάρλεϊ και του Τος, τη διάλυση των Black Uhuru, την εμπορική στρόφη των Third World και άλλων.

Οι Steel Pulse συνεχίζουν στο ρυθμό της ρέγγε, έχουν ήδη κυκλοφορήσει επτά (7) μεγάλους δίσκους, εκ των οποίων οι τίτλοι τους και μόνο μιλάνε: «Φόρος τιμής Στους Μάρτυρες», «Αληθινή Δημοκρατία», «Η κρίση της Γης». Πολλά τραγούδια τους έχουν απαγορευτεί στη Νότια Αφρική και μουσικοί που τα έχουν τραγουδήσει εκεί έχουν κλειστεί στις φυλακές. Οι Steel Pulse — αυτός ο μεταλλικός σφυγμός — συνεχίζουν την παράδοση της ρέγγε μουσικής. Διασκεδάση, ψυχαγωγία, χορός του σώματος αλλά και της ψυχής, ύμνος στο δημιουργό και στη ζωή και έντονη κριτική μέσα από τη μουσική κατά οποιουδήποτε προσπαθεί να στερήσει την ελευθερία του συνανθρώπου του. Οι συναυλίες τους είναι ένα γεγονός τόσο πολιτιστικό όσο και πολιτικό. Στην Αθήνα έρχονται για τρεις εμφανίσεις στις 4, 5, 6 Μαρτίου στο ΡΟΔΟΝ, με οκταμελή σύνθεση.

DANIEL KIENTZY

Ο Daniel Kientzy είναι ένας μοναδικός ερμηνευτής και ερευνητής των επτά σαξοφώνων (soprano, soprano, alto, tenor, baryton, basse και contrebasse). Ο ίδιος λέει ότι η αναγκαιότητα της ερμηνείας τον οδήγησε στην έρευνα.

Ο Kientzy βρίσκει νέους τρόπους έκφρασης, παιξίματος, πρωτόγνωρα ηχοχρώματα. Στο IRCAM στο Παρίσι ερευνά επί τέσσερα χρόνια τις δυνατότητες των επτά σαξοφώνων, αναπτύσσοντας όλους τους δυνατούς ήχους, από τους πιο απλούς μέχρι τους πιο πολύπλοκους και μαζί τη χρήση της ηλεκτροακουστικής σαν μέσον έκφρασης του σαξοφώνου.

Στο βιβλίο του «Πολλαπλοί ήχοι στα σαξοφώνων» αναπτύσσει γύρω στα 700 είδη πολλαπλών ήχων και στη διατριβή του «Saxologie» αναπτύσσει 90 τρόπους παιξίματος επιβάλλοντας το σαξοφώνο σαν σόλο όργανο στη σύγχρονη μουσική.

17 Μαρτίου, 20.30.

Γαλλικό Ινστιτούτο, Σίνα 31.

19 Μαρτίου, 20.30.

Κρατικό Ωδείο Θεσσαλονίκης, Λέοντος Σοφού 16.

FURNITURE

Ρορ γκρουπ με «ζωντανό» κοινό που δημιουργήθηκε το 1982. Τα μέλη τους: Jim Irvin (φωνητικά), Tim Whelan (κιθάρα, πιάνο, φωνητικά), Hamilton Lee (drums, κρουστά), Sally Still (μπάσο, φωνητικά) και Mayor Gilder (keyboards).

Έχουν κυκλοφορήσει ένα mini LP «When the boom was on», ένα single «Brilliant Mind» και ένα LP «The Wrong People».

Στην Αθήνα θα εμφανιστούν την Πέμπτη 17 του Μάρτη στο κλαμπ ΡΟΔΟΝ.

TITO PUENTE

Ένα ακόμα γεγονός στην Αθήνα όπου τα μάμπο και οι ρούμπες, έντονες και εδώ πριν τριάντα χρόνια, έχουν ξεχαστεί κάτω από την επίδραση διάφορων άλλων «μοδών». Ο Tito Puente, αυθεντικός εκπρόσωπος εκείνης της εποχής, έρχεται να μας τη θυμίσει και μαζί να μας διδάξει την εξέλιξη της salsa όπως την έζησε στο μεγάλο σταυροδρόμι της αфро-λατινοαμερικανικής μουσικής που είναι η Νέα Υόρκη.

Αν και διαδεδομένη σαν τζαζ-λατίνο ήδη από το 1940 και παγκόσμια διάσημη γύρω στα 50 με τους αφρο-κουβανέζικους ρυθμούς, η μουσική αυτή ξαναεμφανίζεται με το όνομα salsa το 1964 μετά από μερικά χρόνια λογοκρισίας που προσπάθησε να της επιβάλει η Αμερική όταν η Κούβα πέρασε στα χέρια του Κάστρο. Το νέο κίνημα ξεπήδησε μέσα από τη Ν. Υόρκη και ήταν σαφής αντανάκλαση της απελευθέρωσης της μαύρης μουσικής και της μαύρης εξέγερσης. Η λατινική κοινότητα κυρίως των Πορτορικάνων, που ήταν το ίδιο καταπιεσμένοι και περι-

θωριοποιημένοι με τους μαύρους, επέβαλλε δυναμική την κουλτούρα της και τους ρυθμούς της.

Μετά το '70 η salsa εξελίσσεται μέσα από πλήθος επιδράσεων και συναλλαγών που ξεκινούσαν από τα κύρια ρεύματα των μουσικών του Πόρτο Ρίκο, του Αγ. Δομίνικου και της Κούβας.

Ο Tito Puente, Πορτορικανός, γεννημένος στο Χάρλεμ, ένας από τους πρώτους που διαδίδει τους λατινοαμερικανικούς ρυθμούς μέσω των big-bands το 1950 στην Αμερική μετά τον Tito Rodríguez και τον Machito. Εδώ και 30 χρόνια ο διάσημος αυτός συνθέτης, ενόρχηστρωτής, πιανίστας και βιρτουόζος των κρουστών κυριαρχεί σαν «βασιλιάς της latin» με αμέτρητες επιτυχίες σε εμφανίσεις και ηχογραφήσεις.

Η συναυλία του στην Αθήνα μπορεί ν' ανοίξει την πόρτα για τα καλά στους ζεστούς χορευτικούς ρυθμούς που τόσο μας έλλειψαν.

ΡΟΔΟΝ, Μάρνη 24. 11, 12 του Μάρτη.

A.K.

ARCHIE SHEPP

Ένας θρυλικός σαξοφωνίστας έρχεται στην Ελλάδα για δύο συναυλίες. Ο Archie Shepp, γεννημένος το 1937 στη Φλώριδα, ξεκίνησε την καριέρα του στη Φιλαδέλφεια από τις ορχήστρες του ρυθμ εντ μπλουζ. Μαθητής του Lee Morgan, γίνεται σύντομα υπέρμαχος του αυτοσχεδιασμού και από το 1960 συνεργάζεται και ηχογραφεί με τον Cecil Taylor και αργότερα με τον Bill Dixon, Don Cherry, John Tchicai, Roswell Rudd και άλλους πρωτοπόρους. Ανάμεσα στα 1963 και 1972 ο Shepp ακολουθεί τις πιο ελεύθερες ιδέες στο κίνημα της Free Jazz και τις πιο μαχητικές πολιτικές απόψεις των μαύρων Αμερικάνων.

Μουσικός αλλά και συγγραφέας, θερμός υποστηρικτής και αυτός της αφρικανικής κουλτούρας, χαρακτηρίζεται γρήγορα σαν ένας από τους πρωτεργάτες της θρυλικής αυτής περιόδου όπου η πράξη της Free αντανάκλασε όλη τη δύναμη και την παγκοσμιότητα της μαύρης επανάστασης. Οι δημιουργίες του με τον Philly Joe Jones, Sunny Murray, τους Art Ensemble of Chicago, τον Antony Braxton, τον LeRoy Jenkins αλλά και την ορχήστρα των Τουαρέγκ στο Παναφρικανικό Φεστιβάλ στο Αλγέρι 1969, καταγράφουν ό,τι πιο ζεστό, ενθουσιώδες και συγκινητικό έχει να δείξει η Free Jazz στο απόγειό της. Ο ήχος του τονόρου του με το κοφτό λαχανιασμένο ρυθμικό παίξιμο, τα μικρά αυτοσχεδιασμένα θέματα που γεννιούνται αδιάκοπα, κατακτούν ένα πλήθος οπαδών μέσα στη νεολαία του '70 που τον αποθεώνουν σε κάθε συναυλία του. Στα χρόνια που ακολουθούν ο Shepp προσεγγίζει όλο το παρελθόν της τζαζ. Από τα μπλουζ και τα γκόσπελ στο bebop ή στους ήχους του Έλλινγκτον, του Πάρκερ και του Μονκ που αναβιώνει μέσα από το προσωπικό χαρακτήρα της μουσικής του.

ΡΟΔΟΝ, Μάρνη 24.
7, 8 του Μάρτη.

A.K.

ΤΕΤΑΡΤΗ

9

ΜΑΡΤΙΟΥ

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

● ΓΚΑΛΕΡΙ DADA (Νηρηίδων 6 και Πρατίου). Έκθεση ζωγραφικής του Διονύση Παπαδάτου (διάρκεια μέχρι 21 Μαρτίου).

T.V.

● «Το αγαπημένο μας παιχνίδι», είναι ντόπια τηλεταινία με έμπνευση από τον Κούντερε. Με τους «γραφικούς και ευαίσθητους» σαραντάρηδες» Χρυσομάλλη και Αρζόγλου και την «αιγυπτιακή γυναίκα» Μελίνα Τανάγρη. (ΕΤ-1, 21.50).

● «Η πόλη των θαυμάτων». Βραζιλιάνικη σειρά από το βιβλίο του Χ. Αμάντο. (ΕΤ-2, 23.05).

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

● Ηχοράματα - διαποράματα. Η Ελληνική Φωτογραφική Εταιρεία θα παρουσιάσει ηχογραφημένες προβολές διαφανειών που βραβεύτηκαν σε διάφορους πανελλήνιους διαγωνισμούς της Ε.Φ.Ε. (Ινστιτούτο Γκαίτε).

T.V.

● Γκαμπριέλ Γκαρσία Μάρκες. Πορτραίτο και συνέντευξη του γνωστότερου ίσως λατινοαμερικανού λογοτέχνη, γυρισμένο στην πόλη που γεννήθηκε, στην Κολομβία. (ΕΤ-1, 19.55).

● Άρης-Παριζάν. Ζωντανό από το Αλεξάνδρειο. Ίσως και με αναπτήρες. (ΕΤ-1, 21.45).

● «Το κουκλόσπιτο». Ταίρια του Λόουζι από το έργο του Ίψεν. Αντιστεκόμενη στο σύζυγό της, μια γυναίκα αποκτάει την προσωπικότητά της. Αφιερώνεται κι αυτό στην ημέρα της γυναίκας, κόντρα στο μπάσκετ... (ΕΤ-2, 22.10).

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

11

ΜΑΡΤΙΟΥ

ΖΩΝΤΑΝΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

● ΡΟΔΟΝ
Tito Puente, με το συγκρότημά του (συναυλία Latin-Jazz).

ΣΙΝΕΜΑ

Μεταμεσονύχτιες προβολές:
ΑΛΦΑΒΙΑ (6460521), 01.15'
INTEAL (3626720), 01.00',
δύο ταινίες
ΡΙΑΛΤΟ (8827000), 01.10'

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

● Θαύμα στο Μιλάνο, του Βιττόριο Ντε Σίκα, (1951) (αίθουσα προβολών του Γαλλικού Ινστιτούτου Θεσσαλονίκης, 21.00).

Μεταμεσονύχτιες προβολές:
● ΡΙΒΟΛΙ, 01.00-00.30 και 03.00-05.00 δύο ταινίες.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

● Διάλεξη με θέμα τους πρωτοπόρους της φωτο-

ΠΕΜΠΤΗ

10

ΜΑΡΤΙΟΥ

ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

● ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, συναυλία με διευθυντή τον Άλκη Μπαλά και σολίστ τον Siegfried Palm (βιολοντσέλο). (Αίθουσα τελετών του Πανεπιστημίου).

WIM MERTENS Instrumental songs (Musique à une voix)

Κομμάτια για σόλο σοπράνο σαξόφωνο του πολύ ιδιόμορφου Βέλγου συνθέτη. Ο Mertens εδώ κτίζει μεθοδικά τη λιτότητα στη μουσική. Ενταγμένος από το παρελθόν στο μινιμαλισμό, μπορεί και διαφοροποιείται στην κάθε δημιουργία του από τη μινιμαλιστική τεχνολογία της αμερικάνικης σχολής, γιατί οι συνθέσεις του είναι βασισμένες στις πολλές μουσικές ιδέες μικρής διάρκειας και όχι στην εξέλιξη μιας κατασκευής χωρίς συγκεκριμένο τέλος. Η πληθώρα των μικρών αυτών συνθέσεων από τη μια θυμίζει τις ντανταϊστικές εικόνες ή τις απλές αρμονίες της παραδοσιακής ευρωπαϊκής μουσικής (τάσεις που επηρέασαν προς το μινιμαλισμό) και από την άλλη παρουσιάζουν ορισμένες ιδέες για την εξέλιξη αυτού του ρεύματος, ενώ μπορούν εύκολα (δυστυχώς) να ονομαστούν και μεταμοντέρνες.

Στο άκουσμα του δίσκου επικρατεί μια ατμόσφαιρα μοναξιάς, νοσταλγίας (χαμένες λαϊκές μελωδίες), αλλά και παιχνιδιού. Παράλληλα η σχολαστική έρευνα πάνω στις πιο απλές αρμονικές δομές μετατρέπει τις συνθέσεις σε ασκήσεις για σοπράνο που άλλοτε ακούγονται σαν στεγνή δεξιοτεχνία άλλοτε πάλι οδηγούν το όργανο σε πρωτόγνωρους ήχους. Σοπράνο σαξόφωνο παίζει ο Pick Descheemqeker!...

A.K.

GILLIAN/GLOVER accidentally OM purpose

Μπορεί οι νεκροί καμιά φορά να χορεύουν, αλλά δεν ανασταίνονται με τίποτα. Οι Ian Gillan και Roger Glover, γοητευμένοι από τα επιτεύγματα των Deep Purple, αποφασίζουν να συμπήξουν σχήμα δικό τους προσωρινά, για να διοχετεύσουν την υπερεκχυλίζουσα μουσική τους ενέργεια.

Μερικές φορές είναι αδύνατον να πιστέψει κανείς ότι αυτοί οι άνθρωποι υπήρξαν κάποτε Βρετανοί. Ριγμένοι στο κυνήγι του Α.Ο.Ρ. χιτ, δοκιμάζουν όλους τους δρόμους του τυπικού αμερικάνικου F.M. Ρου χωρίς καμιά ντροπή. Δεν αξίζουν τον οίκτο σας. Θάψτε τους!

X.M.

DEAD CAN DANCE: Within the realm of a bulg san
Έρχονται από την Αυστραλία και είναι το ντουέτο Brendan Perry και Lisa Gerrard. Ηχογραφούν σε μια από τις πιο cult εταιρείες του καιρού μας, την 4AD. Και βέβαια, μετά την παγίωση του ήχου που εκπροσωπεί αυτή η εταιρεία, ξέρετε μάλλον από πριν τι πρόκειται να ακούσετε. Αιθέριες μελωδίες, μυστηριακό κλίμα, ακαταλαβίστικοι στίχοι, υπέργειες φωνές. Τα όργανα που κυριαρχούν είναι το βιολί, το τσέλλο και τα διάφορα τρομπόνια. Ακόμη και όμποε ακούγεται κάπου! Όλα αυτά, σ' ένα κλασικίζον σχήμα, με ανατολίτικες επιρροές, οπωσδήποτε όμως πιο ζωντανά από άλλες παραγωγές της 4AD. Ξεχωρίζουν τα βαριά Windfall και Persephone (the gathering of flowers) και το κατά κάποιο τρόπο δυναμικό Cantara. Ακούστε τους, όπως και να 'χει το πράγμα, παρουσιάζουν ενδιαφέρον.

X.M.

SKIN: Blood, Women, Roses

Αν οι Swans ήταν έτοιμοι για την κατάκτηση ενός εδάφους όπου η λέξη εμπορικό δεν είχε χώρο, το ντουέτο Jarboe και Gira ανιχνεύουν με δώδεκα κομμάτια περιοχές ακόμη πιο μυστικές και αδιάβατες: ο βαμπίρισμός, ο έρωτας, η γέννηση κι ο θάνατος δίνονται με τόνους υπερβατικούς κερδίζοντας σε μουσική ομορφιά και μυστήριο.

I.P.

BEAUTIFUL GREEN BOAT: Obsessions

Μελωδίες με διάσπαρτους κλασικούς τόνους από τον Ian Williams και τη Heather Wright. Ακούστε το When Dreams Moved ή το And She Laughed Too, κι αν πιστέψατε πως η ποπ έχει πάρει λάθος δρόμο, ίσως αναθεωρήσετε.

I.P.

BILL PRITCHARD

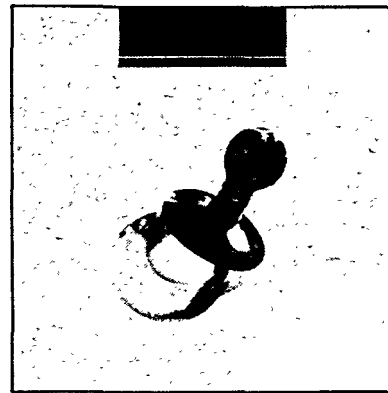
Στο ομίτιλο άλμπουμ του ο B. Pritchard ηχεί σαν Γάλλος τροβαδούρος έστω κι αν οι μπαλάντες του, από τα πιο καθαρόαιμα δείγματα του είδους, εμπνέονται κι από άλλες μουσικές επιρροές. Είναι θέμα χρόνου κατά πόσο ο B.R. μπορεί να γίνει ένας νέος Jacques Brel.

I.P.

STEVE BROWN: Last rendezvous - In praise of money Hand of Love - Such A Difference

Steve Brown - συνδυασμο των Tuxedmoon κι οργανικό τους μέλος, όταν όμως έχουμε να κάνουμε με 4 δίσκους του συνθέσεις σε 2 σινγκλ, τότε η προσοχή είναι στραμμένη σε μια ενδεχόμενη πολύ πετυχημένη σόλο καριέρα. Το Play it Again Sam μπορεί να λειτουργήσει σαν μια μελλοντική προφητική στροφή πέρα από μια απλή δισκογραφική κατάσταση.

I.P.

ΜΩΡΑ ΣΤΗ ΦΩΤΙΑ

«Οι ελληνικοί στίχοι ταιριάζουν στο ροκ και πάρτε το χαμπάρι!!! No 243» Αυτή τη φορά η αποστομωτική απάντηση έρχεται από τη Θεσσαλονίκη! Το γκρουπ είναι τα Μωρά στη Φωτιά (που παρουσίασε ο Σ. Βαλανάς στο προηγούμενο τεύχος) και η τολμηρή εταιρεία η ΑΝΟ ΚΑΤΟ Records που μας έχει πια συνηθίσει σε τέτοιες ωραίες πρωτοβουλίες. Όταν πρωτοείδα τα Μωρά, σε μια από τις εκπληκτικές τους συναυλίες, μου φάνηκαν ένα από τα καλύτερα ελληνόφωνα συγκροτήματα. Στο δίσκο η εντύπωση δε μετριάζεται, παρόλο που η φοβερή τους ένταση πέφτει κάπως και αναδεικνύονται άλλα χαρακτηριστικά τους. Εξαιρετικά ρυθμικοί, έχουν αφομοιώσει σωστά όλες τις επιρροές τους, φτιάχνοντας κάτι δικό τους. Σε μερικές περιπτώσεις, η παραγωγή δε βοηθάει ιδιαίτερα τον καλό ήχο, και κάπου αδίκει την πρώτη κιθάρα, που στις συναυλίες παίζει μεγάλο ρόλο. Αλλά αυτά ως γνωστόν είναι μικροπρόγρια. Ακούστε αυτό το δίσκο απ' την αρχή ως το τέλος και προσπαθήστε ατισωδήποτε να τους δείτε ζωντανούς. Μπορούν εύκολα να σας γεμίσουν αισιοδοξία.

X.M.

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ

Τα τελευταία χρόνια όλο και περισσότερες ανεξάρτητες παραγωγές γίνονται στην Ελλάδα και μάλιστα σ' όλα σχεδόν τα είδη μουσικής. Οι λόγοι που ανάγκασαν τους δημιουργούς να κάνουν τις παραγωγές μόνοι τους είναι γνωστοί και χλιποειπωμένοι. Το ίδιο γνωστά είναι και τα προβλήματα.

Προβλήματα, που αφορούν είτε την ποιότητα της παραγωγής, αφού συνήθως πολλά χρήματα για να διατεθούν δεν υπάρχουν, είτε τη διακίνηση του προϊόντος, δισκού ή κασέτας.

Αξιοσημείωτο πάντως ότι, παρά τα προβλήματα, ήρθαν στα χέρια μας αρκετές άρτιες δουλειές που έγιναν από ανεξάρτητες παραγωγές, δείγμα ίσως ότι το μεράκι αρκεί πολλές φορές για να βγει κάτι καλό.

Μετά τις πρώτες εμπειρίες από τις ανεξάρτητες παραγωγές ξεπήδησαν σιγά σιγά και οι πρώτες ανεξάρτητες εταιρείες. Βέβαια το όλο εγχείρημα είναι ακόμα σε νηπιακή μορφή, ωστόσο φτάνουμε αυτή τη στιγμή σε κάποιο κρίσιμο σημείο όσο αφορά τη συνέχισή. Να σημειώσουμε ακόμη ότι πολλές φορές οι ανεξάρτητες εταιρείες λειτουργούν ως σκαλοπάτι για την εκτόξευση κάποιων δημιουργών σε πολυεθνικές εταιρείες.

Στη Θεσσαλονίκη ιδιαίτερα υπάρχει μια πιο δυναμική παρουσία τα τελευταία χρόνια, κυρίως στο χώρο του ροκ. Έτσι, μετά τις πρώτες ανεξάρτητες παραγωγές (NEMO, Σ. Παπαδημητρίου, Α. Μπακιρτζής κ.λπ.), σιγά σιγά δημιουργήθηκαν και οι πρώτες ανεξάρτητες εταιρείες με σημαντική και ιδιαίτερα αξιόλογη παρουσία.

Πρώτα ξεκίνησε ο Γ. Τσακαλίδης με την ΑΝΟ-ΚΑΤΟ RECORDS το 1984 και μας έδωσε μερικά από τα καλύτερα δείγματα του σύγχρονου τραγουδιού στην Ελλάδα. Ο πρώτος δίσκος που έβγαλε, το «DIG IT» των BLUES GANG, ήταν ο πρώτος Blues δίσκος από ελληνικό γκρουπ. Ακόμη ο πρώτος δίσκος του συγκροτήματος ΤΡΥΠΕΣ, το «Silence» των NOISE PROMOTION COMPANY, το «Δέκα χιλιάδες μέρες από δω» των MOREL, το «On a second thought» και το «Five live» των BLUES GANG, καθώς και οι δίσκοι των A PRIORI, των ΝΩΕ και ο δίσκος με τους ΕΡΑΖΙΤΕΧΝΕΣ ΕΡΑΖΙΤΕΣ συμπληρώνουν την εικόνα της ΑΝΟ-ΚΑΤΟ. Όπως βλέπετε, όλα τα 'χει ο μπαχτσές. Μπλουζ, τζαζ, ροκ, μπαλάντες, σύγχρονο ελληνικό τραγούδι. Σίγουρα σημαντική προσπάθεια και έπεται συνέχισή με τους BLUES WIRE 0:31 και τα ΜΩΡΑ ΣΤΗ ΦΩΤΙΑ.

Η SMASH RECORDS ξεκίνησε το Μάιο του 1986 και μας έδωσε μέχρι τώρα αντιπροσωπευτικά δείγματα από το χώρο του ροκ. FEAR CONDITION και «Till wight comes again», STAINED VEIL και «Livin' on leavin'» και YELL-O-YELL με το «XIII» ήταν οι μέχρι τώρα προσπάθειές της.

Να σημειώσουμε επίσης και τη LAZY DOG, που ξεκίνησε το '85 και μας έδωσε το δίσκο των ΓΚΟΥΛΑΓΚ και τρεις κασέτες συλλογές με διάφορα συγκροτήματα.

Σίγουρα η προσπάθεια που κάνουν είναι σημαντική, ιδιαίτερα για τη Θεσσαλονίκη αλλά και για όλη την Ελλάδα, που έχει έτσι τη δυνατότητα να ακούει μερικά πολύ αξιόλογα πράγματα που αλλιώς μάλλον θα δυσκολευόταν πολύ για να τα ακούσει.

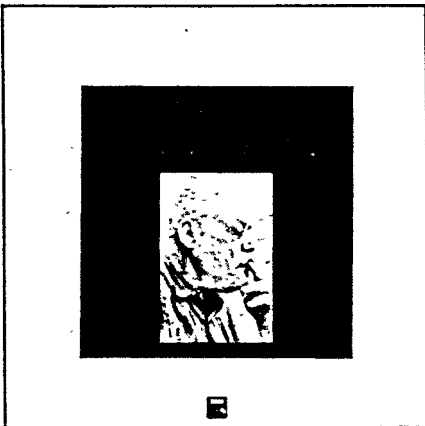
Σ. Βαλανάς

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΦΙΛΟΥΣ ΤΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΤΡΑΓΟΥΔΙΟΥ

ΜΑΡΚΟΣ ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ EMIAL

Ξεχωριστή περίπτωση στο ελληνικό λαϊκό τραγούδι ο Μάρκος Βαμβακάρης κι όχι μόνο γιατί πρώτος αυτός έπεισε τις φωνογραφικές εταιρείες να ηχογραφήσουν τραγούδια με μπουζούκι και μπαγλαμά. Με τη χαρακτηριστική βραχνάδα και αμεσότητα της φωνής του, με τους περίτεχνους ρυθμούς και το μοναδικό του ζείμπεκικο, με την απλότητα και ευαισθησία των στίχων του, ο Μάρκος Βαμβακάρης δίκαια θεωρείται σαν ο «πατριάρχης» της ελληνικής λαϊκής μουσικής.

Για όσους γνωρίζουν και αγαπούν τα τραγούδια του, αλλά κυρίως για όσους εξακολουθούν να τα αγνοούν στις πρωτότυπες εκτελέσεις τους, δίνεται η ευκαιρία να απολαύσουν τον Μάρκο μέσα από μια κασετίνα πέντε δίσκων που κυκλοφόρησε η EMIAL. Κύριος ερμηνευτής σ' αυτή τη συλλογή ο ίδιος ο Βαμβακάρης. Μαζί κι ένα ένθετο με φωτογραφίες του κι ένα σημείωμα γεμάτο αγάπη από το συλλέκτη λαϊκών τραγουδιών Πάνο Σωτηρόπουλο.

ΤΟ ΠΑΛΙΟ ΜΑΣ ΣΠΙΤΙ. 14 παλιά λαϊκά τραγούδια από τον Γιώργο Τζώρτζη και Νικόλα Σύρο. MOTIVO N.M. 1028

Κι ένας δίσκος λαϊκών τραγουδιών ανεξάρτητης παραγωγής. Με 14 τραγούδια —τα περισσότερα σχεδόν άγνωστα— απ' την άνθιση του ρεμπέτικου και λαϊκού τραγουδιού (1937-1950). Ο Γιώργος Τζώρτζης κι ο Νικόλας Σύρος, με σεμνότητα και τέλεια ταύτιση με την περίοδο γραφής τους, αποδίδουν τραγούδια των: Τσιτσάνη, Βαμβακάρη, Γκόγκου, Χατζηχρήστου, Πετρίδου, Σκαρβέλη, Παπαϊωάννου και Λαύκα.

Τόσο οι ορχήστρες όσο και οι ερμηνείες κινούνται με μια τέτοια ευλάβεια στο χώρο του κάθε συνθέτη, ώστε αν δεν προσέξεις την ημερομηνία ηχογράφησης να νομίζεις ότι ακούς αυθεντικές και πρώτες εκτελέσεις. Μια πρόταση απάντησης —αν και καθυστερημένη— στις φθορές που προκάλεσαν οι αβασάνιστες ερμηνείες των διάφορων κομπανιών στο λαϊκό μας τραγούδι. Η μουσική επιμέλεια του Νότη Μαυρουδή σ' αυτόν το δίσκο πέτυχε το στόχο της. Πράγματι, μεπρεδούμε το χρόνο.

BA-NTA.

ΤΣΙΤΣΑΝΗΣ EMIAL

Ένα άλμπουμ με 10 δίσκους που περιέχουν αυθεντικές εκτελέσεις τραγουδιών του Βασίλη Τσιτσάνη από την πρώτη περίοδο του 1937 έως και το 1983. Επίσης ανέκδοτα τραγούδια και ζωντανές ηχογραφήσεις. Μια κασετίνα που συγκεντρώνει 123 από τα ωραιότερα τραγούδια που ο Τσιτσάνης είχε ηχογραφήσει για την Columbia-His

Master Voice. Για τους φίλους του μεγάλου συνθέτη, υπάρχει κι ένα καλαίσθητο ένθετο με φωτογραφίες του Τσιτσάνη από διάφορες εποχές.

Μια συλλογή που, μαζί με την επόμενη, αξίζει να 'χουν στη συλλογή τους όλοι οι φίλοι του λαϊκού τραγουδιού. Για να θυμούνται —όποτε χρειάζεται— τους αυθεντικούς ήχους μιας από τις σημαντικότερες και ουσιαστικότερες περιόδους του ελληνικού τραγουδιού.

ΓΙΝΕ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΗΣ

Η ΚΑΝΕ ΔΩΡΟ ΜΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ του ΣΧΟΛΙΑΣΤΗ

Ο ΣΧΟΛΙΑΣΤΗΣ, με την ευκαιρία της δεκαπενθήμερης κυκλοφορίας του, προσφέρει στους αναγνώστες του ειδική τιμή-προσφορά συνδρομής για το πρώτο τρίμηνο (μέχρι τέλη Μάρτη). Σπεύσατε.

		κανονική	προσφορά
Εσωτερικό:	ετήσια	4.800	3.800
	εξάμηνη	2.400	1.900
Ευρώπη:	ετήσια	6.000	5.000
	εξάμηνη	3.000	2.500
Αμερική-Αυστραλία-Ασία-Αφρική:	ετήσια	6.800	5.800
	εξάμηνη	3.400	2.900

Η τιμή-προσφορά ισχύει και για την ανανέωση των υπαρχουσών συνδρομών μόλις λήξουν.

γραφίας Daguerre, Niepce, Nadar θα δώσει ο Paul Jay, διευθυντής του μουσείου φωτογραφίας. Nicephore Niepce. Θα προβληθούν διαφάνειες με σπάνιο φωτογραφικό υλικό που αφορούν τα πρώτα χρόνια της φωτογραφίας. (Γαλλικό Ινστιτούτο Θεσσαλονίκης):

T.V.

- Η κοινωνική ζωή στην αρχαία Αίγυπτο. Μπορούμε σε τηλεοπτική αποκλειστικότητα να δούμε το μοναδικό πάπυρο που υπάρχει με ερωτικά θέματα. (ET-2, 18.15).
- «Οι υπέροχοι Άμπερσονς», του Όρσον Γουέλς (1942). Από τους γαιοκτήμονες στους βιομηχάνους στα τέλη του 19ου αιώνα. Δυναμική εποχής και δραματική ατμόσφαιρα. (ET-1, 22.45).

- Sergio Mendrez and Brazil: '66, '76 η '86, από τα γνωστότερα συγκροτήματα (ελαφρής) σάμπας. (ET-2, 23.00).
- «Η ιστορία μιας γυναίκας». Συνέχεια αφιερωμάτων. Η ζωή μιας Τσέχας κομμουνίστριας δημοσιογράφου. Ταίνιο του '84, Κύριος οίδε.

ΣΑΒΒΑΤΟ

12
ΜΑΡΤΙΟΥ

ΖΩΝΤΑΝΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

- ΡΟΔΟΝ
Tito Puente, με το συγκρότημά του (συναυλία Latin-Jazz).

ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

- Συναυλία μουσικής δωμάτιου με τους μουσικούς Πέτρο Σουσόμωγλου (φλάουτο), Λόλα Σμιθ (κλαρινέτο), Νίκο Δαναηλίδη (φαγκότο), και Μαρτίνο Μαννί-δου (πιάνο). (Βαφοπούλειο 20.30).

ΣΙΝΕΜΑ

Μεταμεσονύχτιες

- προβολές:
- ΑΛΦΑΒΙΛ (6460521), 01.15'
- ΑΝΤΖΕΛΑ (2282121), 01.00'
- ΙΝΤΕΑΛ (3626720), 01.00'
- ΡΙΑΛΤΟ (8827000), 01.10'
- ΠΛΑΖΑ (6917722), 01.10'

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Μεταμεσονύχτιες

- προβολές:
- ΗΛΥΣΙΑ 01.00' Έργο Α' προβολής.

T.V.

- Βουβή κωμωδία. Κατεβάζοντας τη φωνή κάντε οικονομία, ενώ ο γείτονας ακούει μόνο τα γέλια σας. (ET-2, 19.39).
- «Οι χαρμαφοφάδες». Κάποιος εργατικός έχει φορτωθεί δύο χαρμαφοφάδες από το 1961. Είπαμε, ελληνική κωμωδία. (ET-2, 22.15).
- «Πίσω από την πόρτα». Μια σχέση πάθους, έρωτα και μίσους σε βορειοαφρικανική πόλη. (Τί σου είναι οι τίτλοι...). Της Αιλάνα Καβόνι, με το Μαστρογιάννι και τον Πικολί. Διάρκει δύο ώρες. (ET-2, 00.15).

ΚΥΡΙΑΚΗ

13
ΜΑΡΤΙΟΥ

T.V.

- Έναρξη. Το πρόγραμμά μας. Για να ξέρουμε πού βρισκόμαστε. (ET-2, 13.55).
- «Παντρεύω τον μπαμπά μου», κι εμείς τι φταίμε; 1963, του Βιντσέντε Μινέλι, με τον Γκλεν Φορντ και τη Στέλα Στίβενς. (ET-2, 16.00).

ΤΡΙΤΗ

15

ΜΑΡΤΙΟΥ

ΣΙΝΕΜΑ

● Οδυσσέας (1982) του Βέρνερ Νέκες. Ο Βέρνερ Νέκες θα παρουσιάσει και θα σχολιάσει ο ίδιος την ταινία του. Θεωρείται από τους κορυφαίους σκηνοθέτες του πειραματικού κινηματογράφου στη Γερμανία (Ινστιτούτο Γκαίτε, 19.30').

ΚΑΡΠΕΝΗΣΙ

● Νύχτες με πανσέληνο, του Ερίκ Ρομέρ, με τους Πασκάλ Οζιέ, Τσέκυ Κάρνο (Κιν/κή Λέσχη).

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

● ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΓΚΑΙΤΕ (Λ. Νίκης 15). Έκθεση Ταπισερτί της Μαρίας Μαρινάκη.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

● ΑΙΘΟΥΣΑ FRESH (Σέκερ 1). Εγκαίνια έκθεσης ζωγραφικής του Γιώργου Σταυρόπουλου. (Διάρκεια μέχρι 26 Μαρτίου).
● ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΓΚΑΙΤΕ (Ομήρου 16) και ΧΩΡΟΣ ΤΕΧΝΗΣ ΕΥΜΑΡΟΣ (Φωκίδος 26). Έκθεση χαρακτικών και σχεδίων της Ζωής Κεραμέα. (Διάρκεια μέχρι 17 Μαρτίου).

T.V.

● «Η πόλη των θαυμάτων». Στο επεισόδιο αυτό τυπώνεται μια προκήρυξη. (ΕΤ-2, 23.05).

● «Δρόμοι της ελληνικής τέχνης». Αλεξανδρινές επιδράσεις στο Κάιρο, την Αλεξάνδρεια και τη σοβιετική (σήμερα!) Ασία. Με παγκόσμιες αποκλειστικότητες. (ΕΤ2, 20.20).

ΠΕΜΠΤΗ

17

ΜΑΡΤΙΟΥ

ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

● ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ με διευθυντή τον Δημήτρη Αγραφιώτη και σολίστ τον Νίκο Γκίνο (κλαρινέτο) και Σπύρο Αργυρόπουλο (πιάνο) σε έργα Π. Πετρίδη, Strauss, Schubert. (Αίθουσα τελετών Πανεπιστημίου 21.00').

ΣΙΝΕΜΑ

● Πειραματικές ταινίες μικρού μήκους II του Βέρνερ Νέκες, που θα σχολιάσει και παρουσιάσει ο ίδιος. (Ινστιτούτο Γκαίτε 19.30').

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

● ΓΚΑΛΕΡΙ ΩΡΑ (Ξενοφώντος 7). Εγκαίνια έκθεσης ζωγραφικής της Ηώς Αγγελή.

● Πειραματικές ταινίες μικρού μήκους I του Βέρνερ Νέκες, που θα παραβρίσκεται ο ίδιος παρουσιάζοντας και σχολιάζοντας τη δουλειά του. (Ινστιτούτο Γκαίτε).

● Ανθολογία του Ιταλικού Νεορεαλισμού. Ταινία ντοκιμαντέρ με σκηνοθεσία Λούκα Βερντόνε (στα ιταλικά — Ιταλικό Ινστιτούτο, Πατησίων 47, 19.00').

ΜΠΡΙΤΖ

Επιμέλεια: Αίλη ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ

Από το πρόγραμμα αγωνιστικού μπριτζ της Ομοσπονδίας σάς προτείνουμε να πάρετε μέρος στο τουρνουά ζευγών ορεν του Δήμου Αθηναίων στις 4-6 Μαρτίου 1988. Πληροφορίες στην Ομοσπονδία τηλ. 3210-490.

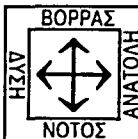
Δείτε τώρα ένα παράδειγμα της τεχνικής του Μπενίτο Γκαρότσο σε μια παρτίδα του Αμερικανικού Πρωταθλήματος (από το βιβλίο της Rixie Markus, More Deadly than the Male).

ΓΙΑΤΙ ΝΑ ΤΡΑΒΗΞΕΙ ΚΑΝΕΙΣ ΤΑ ΑΤΟΥ;

Όλα τα βιβλία μπριτζ για αρχάριους περιέχουν τη σοφή συμβουλή ότι σε χρωματιστό συμβόλαιο είναι σκόπιμο να τραβάμε τα ατού εκτός αν υπάρχει κάποιος ειδικός λόγος να μην το κάνουμε — για παράδειγμα, αν χρειάζεται να τσακίσουμε στο κοντό χέρι. Πάντως οι καλοί παίκτες συχνά αποφεύγουν να τραβήξουν το ατού ακόμα κι αν δεν υπάρχει ανάγκη για τσάκες. Προσέξτε την παρακάτω ντόνα:

♠ 6 5 2
♥ K J 9 5
♦ A 9 5
♣ K 6 5

♠ J 8 7 4 3
♥ 10 7 6
♦ 6 3
♣ A 10 7

♠ A K
♥ A 8 4 3
♦ K 7 4 2
♣ Q 9 3

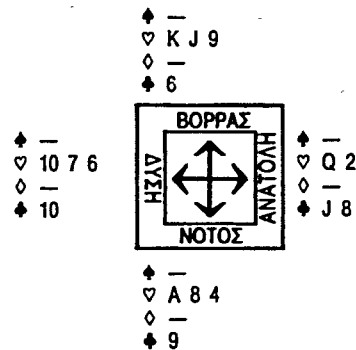
♠ Q 10 9
♥ Q 2
♦ Q J 10 8
♣ J 8 4 2

Η Δύση μοιράζει και η Ανατολή-Δύση είναι στη δεύτερη. Οι αγορές πήγαν κάπως έτσι:

Νότος	Δύση	Βορράς	Ανατολή
—	Πάσο	Πάσο	Πάσο
1x A	Πάσο	2♣	Πάσο
2♥	Πάσο	4♥	Πάσο
Πάσο	Πάσο		

Ο Γκαρότσο κέρδισε την πρώτη λεβέ με τον άσσο πίκας. Έβλεπε δύο χανόμενες στα σπαθιά, μια στα καρά και μια στις κόμπες. Ένας μέσος παίκτης θα έπαιρνε τα ατού, κάνοντας τη συνηθισμένη εμπάς, αλλά ο Γκαρότσο είχε άλλο σχέδιο. Τράβηξε τη δεύτερη πίκας, κατέβηκε στο μορ με καρώ και τσάκισε μια πίκας. Υστερα έπαιξε ρήγα και άλλο ένα καρώ, γιατί αν τα καρά ήταν 3-3 θα μπορούσε

να ξεκαρτάρει ένα από τα σπαθιά του μορ. Πάντως η Ανατολή κέρδισε και έπαιξε τέταρτο γύρο καρώ, που τσάκισε ο μορ. Ένα σπαθί χάθηκε στον άσο και η Δύση ξαναγύρισε σπαθί. Τώρα η θέση ήταν αυτή:

Ο Γκαρότσο έπαιξε σπαθί από το μορ και δεν είχε πια κανένα πρόβλημα στα ατού.

Σας συμβουλεύουμε να θυμάστε αυτή την ντόνα όποτε έχετε τρύπια ατού και δεν υπάρχει πιθανότητα να τσακίσετε νωρίς.

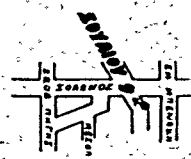
κομμούνα · εκδόσεις 3602.644

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ

Γ.Καραμπέλιας
ΟΥΤΕ ΘΕΟΣ, ΟΥΤΕ ΙΣΤΟΡΙΑ.
Δ.Λιβιεράτος
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ '27-'31.
Τζον Γουώκερ
Η ΤΕΧΝΗ ΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΩΝ
ΜΑΖΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ.
Dead Kennedys
Η ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ.
ΤΟ ΠΡΑΣΙΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ '87.

· βιβλία
· περιοδικά
· αφίσες

· βιβλιοπωλείο

Τιμολόγος Φιλήμονος 13
Αθήνα 115 21
Τηλ.: 6469827 - 6461380
κυκλοφορεί
κάθε δεύτερη Παρασκευή

Β' Περίοδος
τ. 62, 4 Μαρτίου 1988
Δρχ. 200

Εκδίδεται από τους:
Κ. Βουρνά
Π. Παναγιώτου
Γ. Πιτουρόπουλο
Δ. Ψαρρά
Φωτοσύνθεση
Βιβλιοσυνεργατική Συν.Π.Ε.
Φειδίου 18
Φωτολитоγραφική
αναπαραγωγή
RAY ΕΠΕ, Διδότου 26
Εκτύπωση
ΛΙΘΟ-ΟΦΣΕΤ ΕΛΛΑΣ
Ακαδημίου 13 - Αθήνα

Υπεύθυνος έκδοσης:
Γ. Πιτουρόπουλος
Διευθυντής:
Δ. Ψαρρά
Σύνταξη:
Τ. Κατιντάρος
Γ. Κόκκινος
Χ. Μαχαιράς

Π. Λινάρδος - Ρυλμόν
Δ. Τρίμης
Σελιδοποίηση:
Σ. Παντελάκης
Τακτικοί συνεργάτες:
Ν. Βαλαωρίτης
Γ. Βότσης
Α. Κελπέκης
Π. Κοροβέσης
Τ. Κωστόπουλος
Γ. Μακρής
Γ. Μητράλης
Χ. Μόσιαλος
Β. Ντάκουρη
Δ. Οικονομάκης
Η. Πετρόπουλος
Θ. Πλάτης
Ρ. Πόλε
Ι. Ραλλίδης
Μ.Ν. Ράπτης
Α. Ρουμελιώτης
Γ. Ρουμελιώτης
Χ. Σακελλαρόπουλος
Β. Τζαβάρας
Α. Τύρος

Γελοιογραφία:
Γ. Ιωάννου
Κόμικς:
Αρκάς
Σκίτσος:
Γ. Χατζάκος
Διαφήμιση:
Κέλλυ Κοντονή

Συνδρομές:
Εσωτερικοί:
ετήσια: 4.800
εξαμηνιαία: 2.400
Εξωτερικοί:
ετήσια: 6.000
εξαμηνιαία: 3.000
Άλλες ήπειροι:
ετήσια: 6.800
εξαμηνιαία: 3.400
Δημ. οργανισμοί:
ετήσια: 12.000
Εμβόσματα-Εμπάτες:
Γιώργος Πιτουρόπουλος

Σχόλια των αναγνωστών

MASTER OF REALITY

Αγαπητοί φίλοι,

Όταν αντίκρισα για πρώτη φορά τα «κολακευτικά» σχόλια για τους BLACK SABBATH —και όχι BLACK SABATH— αφέθηκα να πιστέψω πως ήταν αποτέλεσμα της αφέλειας που δέχεται ορισμένους —και ακόμη το πιστεύω!

Όταν, όμως, διάβασα —στο επόμενο τεύχος— τα γεμάτα πάθος και ενθουσιασμό λόγια του κ. Μόσιαλου για «καλλιτέχνες» που «δείχνουν αυξημένο ενδιαφέρον και ανησυχία για όσα συμβαίνουν γύρω τους», ε, δεν άντεξα. Ώστε, φανερώνα ενδιαφέρον το να φορούν οι CUR.KILLED THE CUT μπλουζάκια με σύνθημα υπέρ του MANDELA. Νομίζω πως είναι ηλιού φαινότατον —όπως λέγαν οι αρχαίοι ημών πρόγονοι— το τι δείχνει μια τέτοια ενέργεια, αρκεί βέβαια να δει κανείς πίσω από τις σελίδες της δημοσιότητας και της εμπορικότητας.

Όσο για τους U2 κ.λπ., είναι αυτοί που έχουν πουληθεί, πρώτοι απ' όλους, προς χάριν της δόξας, της τόσο πολυπόθητης, και —κυρίως— του χρήματος. Αν οι SABBBS επεδίωκαν το χρήμα και μόνο, θα αρκούσε να «γυρίσουν» τον ήχο τους σε στυλ BON JOVI ή JUDAS PRIEST. Ακούστε, όμως, το νέο τους LP και μετά τα λέμε. Τουλάχιστον τέσσερα τραγούδια θα μπορούσαν άνετα να περιέχονται στους πρώτους τους δίσκους. Και εδώ θα πρέπει να θυμίσω πως οι σημερινοί SABBBS έχουν στη σύνθεσή τους μόνο τον καθαρίστα Jonny Iommi από τους αρχικούς SABBBS. Έτσι νομίζω πως ήταν απαραίτητο να γίνει αυτή η διευκρίνιση και να αποφευχθεί η παραβίαση κάθε είδους δεοντολογίας, για την οποία πολύς λόγος γίνεται, από πολλούς.

Γιατί τα όσα έχουν προσφέρει οι SABBBS μέσα από τη μουσική τους —σε όλους εμάς τους νέους— δεν τα έχει προσφέρει καμία δήλωση κανενός STAR. Όταν αυτοί μιλούσαν για WAR PIGS (1970), PARANOID, ELECTRIC FUNERAL, HAND OF DOOM, οι CURIOSITY KILLED THE CAT κυνηγούσαν τη γάτα τους. Και στο κάτω κάτω, οι BLACK SABBATH ομολογούν πως είναι μουσικοί και όχι ψευδο-ανθρωπιστές. Σύμφωνα, ήταν λάθος τους —το οποίο ομολόγησαν δημόσια και ζήτησαν συγνώμη από τα Ηνωμένα Έθνη. Αυτό δεν το άκουσε κανένας; Μόνο οι γκόμενες του Paul Simon έχουν φωνή και ακροατές;

Κ. Μόσιαλε, αν και θαυμαστής των SABBBS, δεν είμαι σε θέση να γνωρίζω επακριβώς αν οι SABBBS είναι όντως ξεδοντιασμένοι, αλλά σίγουρα δεν έχουν την αστραφτερή —διαφημιστική— μασέλα κάποιων φλώρων και σίγουρα δεν τη χρειάζονται. Και καλά θα κάνετε να μην ξανακουράσετε τον εαυτό σας με τέτοια σοβαρά θέματα. Αρκεστείτε στα, τόσο προσφιλή σας, «υπόγια» συγκροτήματα,

τα οποία αρέσκονται να εμφανίζονται σε πολυφωταγωγούμενες DISCO-PUB (το PUB με τη σημερινή έννοια), μιας και τα υπόγια, ως γνωστόν, πάσχουν από υγρασία! Και όλοι, νομίζω, ξέρουν πόσο «εκαίσθητοι» είναι αυτοί οι καλλιτέχνες (τουλάχιστον η πλειονότητά τους).

Αυτά, και ελπίζω πως οι SABBBS και γενικότερα το αληθινό HEAVY METAL θα βρουν την κατανόηση που επιθυμούν και θα ξεφύγουν από τα πλοκάμια μιας έντεχνης —πραγματικά— προσπάθειας αποπροσανατολισμού της «κοινής γνώμης».

Ελπίζω να δημοσιευτεί, όχι βέβαια ως απόδειξη ύπαρξης διαλόγου, αλλά, αν μη τι άλλο, επειδή έχουμε βαρεθεί τις πολύπλοκες αναλύσεις με θέμα τους «πρώην» —άνδρες ή γυναίκες.

Και συγχωρέστε με αν σας κούρασα, αλλά
«...the world is full of Kings and Queens who blind your eyes and steal your dreams, it's HEAVEN AND HELL...»

Κώστας ΤΣΕΡΓΑΣ
Υ.Γ.: Αφιερώνω το ETERNAL IDOL και το BORN TO LOSE σ' όλους εσάς που ακόμη δεν έχετε τυφλωθεί και διατηρείτε τα όνειρά σας άθικτα.

ΘΛΙΒΕΡΟΣ ΚΟΤΙΝΟΣ

Αγαπητέ, ΣΧΟΛΙΑΣΤΗ

Το 1961, σε ανύποπτο χρόνο, καλλιγράφησα και εικονογράφησα, στις εκδόσεις ΦΕΕΗ, σε λεύκωμα αριθμημένο 600 αντιτύπων όπου τα πρωτότυπα τα εξέθεσα στην γκαλερί ΖΥΓΟΣ, την περίφημη ποιητική συλλογή του Νικηφόρου Βρεττάκου: «ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΤΕΛΟΥ».

Η εκλογή για τα πέντε εκείνα καλλιγραφημένα και εικονογραφημένα λευκώματα έγινε από εμένα τον ίδιο. Διατηρούσα και διατηρώ ένα θαυμασμό για το έργο, αλλά και για τη ζωή, τη θέση του την πολιτική και τους αγώνες του, σαν κομμουνιστή, για τον Νικηφόρο Βρεττάκο. Η ανάμιξη του όμως, στις διαδικασίες για ανακήρυξη του σαν Έλληνα ακαδημαϊκού, με άφησε κατάπληκτο στην αρχή και μετά με απογοήτευσε. Ήλπιζα όμως ότι δεν θα άντεχε μέχρι το τέλος και σε κάποια στιγμή θα αρνιόταν αυτή την «τιμή». Είναι στιγμές που σκέφτομαι γι' αυτούς που πεθαίνουν νεότεροι: ότι γλίτωσαν απ' αυτό τον κότινο...

Θα ήθελα και δημόσια να σας ανακοινώσω ότι θα προσπαθήσω με κάθε μέσο να «ξεχάσω» αυτή τη συνεργασία μου με τον Νικηφόρο, και απαρνηθώ, μέχρι και να αποκηρύξω αυτό το λεύκωμα που καλλιγράφησα και εικονογράφησα, γιατί σαν ελεύθερο άτομο με θίγει η κατάληξη «του να γίνει ακαδημαϊκός» ένας ποιητής αυτού του ύψους και του ήθους. Ήδη ετοιμάζω και μια «εξώδικο πρόσκληση για διαγραφή» από τη βιβλιογραφία της Εθνικής Βιβλιοθήκης. Και όλα αυτά μετά από βαριά θλίψη, για τη σταδιακή «υποχώρηση»

φίλων και γνωστών διανοουμένων και δημιουργών.

Σας ευχαριστώ για τη φιλοξενία
Λεωνίδας ΧΡΗΣΤΑΚΗΣ

Ο ΑΔΗΦΑΓΟΣ ΚΡΟΝΟΣ

Αγαπητέ ΣΧΟΛΙΑΣΤΗ,

Ευχαριστώντας για τη δημοσίευση του άρθρου μου με τον τίτλο Ο ΑΔΗΦΑΓΟΣ ΚΡΟΝΟΣ ΚΑΙ Η ΠΕΡΕΣΤΡΟΪΚΑ (Σ. 61/19.2.88), σου γνωρίζω ότι έχουν παρεισφύσει δύο τρία λαθάκια: π.χ. 1) Στη φράση: «... ο Μ. Γκορμπατσόφ ξαναγράφει τις λευκές σελίδες...» έχει γραφεί... γενικές σελίδες.

2) Ο πράκτορας της Ασφάλειας λεγόταν Κουτσογιάννης και όχι Κουτουγιάννης και

3) Στη φράση... για καταδίκη της δολοφονίας και των δολοφόνων, λείπει το και, με αποτέλεσμα να αλλοιώνεται το νόημα.

Για να συμπληρωθεί η εικόνα της αδικίας του ΚΚΕ προς τον Παντελή Δαμασκόπουλο, σου λέω ότι την εποχή που ο Ιωαννίδης (κύριο δολοφονικό χέρι του «Κρόνου»), διέταζε τη δολοφονία του Παντελή Δαμασκόπουλου, ΟΛΗ η οικογένειά του, αδελφία, ξαδελφία, ανιψιοί κ.λπ., πολεμούσε στις γραμμές της Εθν. Αντίστασης, οι δε Γερμανοτσολιάδες έκαigan και γκρέμιζαν το πατρικό του σπίτι στην Ηλεία. Οι αναγνώστες ας βγάλουν συμπέρασμα...

Με εκτίμηση
Γιάννης Παντ. ΔΑΜΑΣΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΠΑΡΤΙΑΤΕΣ...

Αγαπητέ Σχολιαστή,

Είμαι φαντάρος στο Κ.Ε.Ε.Μ. στη Σπάρτη.

Ελπίζω να δημοσιεύσεις αυτό το γράμμα μου. Με την κατάσταση που επικρατεί σήμερα στο στρατό, οι δημοσιεύσεις επιστολών φαντάρων από δημοκρατικά και προοδευτικά έντυπα και εφημερίδες αποτελούν τη σημαντικότερη ελπίδα για ν' αλλάξει κάτι στο στρατόπεδο.

Τα πράγματα εδώ στη Σπάρτη είναι αρκετά ζόρικα. Κι αυτό για ένα λόγο παρ'όλα. Οι «αρχηγοί» μας εδώ στο κέντρο (διοικητής, υποδιοικητής) πηγαίνουν για βαθμό. Αυτό για τους στρατοκράτες σημαίνει επακριβής εφαρμογή του στρατιωτικού προγράμματος, συνεχείς έλεγχοι, σκληρή και αυστηρή διοίκηση. Από τη δική μας μεριά όμως, για μας τους φαντάρους, αυτό σημαίνει εξαντλητικούς ρυθμούς, συνεχές τρέξιμο: από τις 6 το πρωί ως το βράδυ όλα γίνονται τρέχοντας (έχει ακουστεί ως και το ότι αν δεν προλαβαίνουμε να είμαστε έγκαιρα στη φρουρά, επειδή εκκίνη την ώρα τρώμε, να μην πάμε

για φαί). Δεύτερή μας σκιά έχει γίνει η ποι-
νή. Όπου και να πάμε κρέμεται από πάνω
μας είτε η κράτηση είτε η φυλακή. Οι φυ-
λακές μοιράζονται πολύ απλόχερα. (Εδώ
ας κάνουμε έναν απλό συλλογισμό: πόσο
εύκολα μπορεί ένας αξιωματικός, επιβάλ-
λοντας συνεχώς φυλακίσεις και παρατεί-
νοντας τη θητεία κατά ένα μήνα, να κα-
ταργήσει αυτό που λέει το Σύνταγμα για
21 μήνες θητείας).

Σε τέτοιες συνθήκες αναβιώνει ο αυ-
ταρχισμός και η αυθαιρεσία. Πάινει μά-
λιστα επικίνδυνες διαστάσεις. Έχουν πα-
ρατηρηθεί περιστατικά όπως:

— τρομοκρατία γι' αυτούς που ζητούν ια-
τρική εξέταση, επειδή λέει θέλουν να λου-
φάρουν·

— αντικανονικές ομαδικές τιμωρίες: στέ-
ρηση εξόδου σ' ολόκληρη διμοιρία διότι
ένας συνδελφός ήταν απρόσεκτος στην
εκπαίδευση (δηλαδή ομαδική ποινή για α-
τομικό «παράπτωμα»)

— ποινές φυλακής (πεντάρες και διήμε-
ρες) διότι συνάδελφοι δεν ήξεραν να α-
παντήσουν σε ερωτήσεις πάνω στην εκ-
παίδευση (μήπως οι κ.κ. ντάκοι ενδιαφέ-
ρονται μόνο για την καριέρα τους με ο-
ποιοδήποτε κι αν είναι το τίμημα για μας
τους φαντάρους);

— διοικητής λόχου του Ιου τάγματος έ-
σκιζε τα τζόκεϊ φαντάρων (με το εθνόση-
μο πάνω, ω λάτρες των συμβόλων!) διότι
είχαν σημειωμένους με βούλες τους μήνες
που έχουν υπηρετήσει·

— διοικητής λόχου του Ιου τάγματος εξέ-
φρασε ανοιχτά τη νοσταλγία του για το
στρατό όπως ήταν το '50 που οι αξιωματι-
κοί, λέει, είχαν δικαίωμα να δέρνουν τους
φαντάρους. Συνέχισε δε λέγοντας: να είχα
ένα μαστίγιο να σας βαράω στο κεφάλι,
να δείτε, γίνεστε άνθρωποι ή όχι. Όταν
δεν υπάρχει οργανωμένη αντίσταση από
τη μεριά μας, τότε είναι επόμενο να ανα-
βιώνει ο αυταρχισμός και η αουδοσία.

Όλα τα παραπάνω, κι άλλα πολλά
που όσο έχουν υπηρετήσει τη στρατιωτική
τους θητεία μπορούν να τα καταλάβουν,
είναι η σκληρή ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ που
υπάρχει πίσω από τα συρματοπλέγματα
των στρατώνων.

Όλα τ' άλλα για τη δημοκρατία στο
στρατό, για τις αλλαγές στις συνθήκες,
για το σεβασμό της προσωπικότητας του
φαντάρου, είναι ΜΠΟΥΡΔΕΣ για ευρεία
κατανάλωση.

Στο σημερινό στρατό ο φαντάρος πρέ-
πει να είναι ένα άβουλο, πεθνηύον, απο-
κομμένο από την πραγματικότητα και τις
εξελίξεις, ανενήμερο (βλ. απαγόρευση
ανάγνωσης εφημερίδων και πολιτικών πε-
ριοδικών).

Αλήθεια. Ποια δημοκρατία, όπως λένε
και οι στρατιωτικοί, θέλει να υπερασπίσει
αυτός ο θεσμός ώστε πρέπει πρώτα να
συνθλίψει κάθε έννοια δημοκρατίας στο
εσωτερικό του;

Το καινούργιο στρατολογικό νομοσχέ-
διο δεν υπολογίζει καμιά από τις ανάγκες
της νεολαίας και τις απαιτήσεις του δημο-
κρατικού κινήματος (χρόνος θητείας,
συνθήκες, άδειες κ.λπ.). Αυτό δείχνει πως
προδιαγράφονται οι στρατοκράτες την κα-
τάσταση για το στρατό.

Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΤΡΑΤΙΩ-
ΤΕΣ Η ΜΟΝΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΕΝΑΝΤΙΑ
ΣΤΟΥΣ ΣΤΡΑΤΟΚΡΑΤΕΣ

Θέλω να τελειώσω μ' ένα ποίημα του
Μ. Μρεχτ που λέγεται: «Άλλαξε τον κό-
σμο: το 'χει ανάγκη».

«...

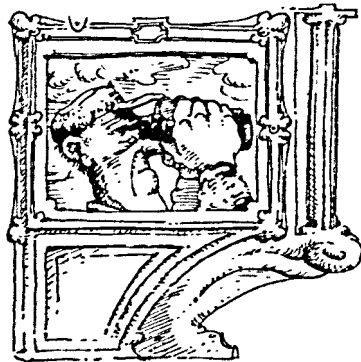
Χρειάζονται πολλά, τον κόσμο για ν' α-
λλάξει:

Οργή κι επιμονή. Γνώση κι αγανάχτηση
Γρήγορη απόφαση, στόχαση βαθιά.
Ψυχρή υπομονή, κι ατέλειωτη καρτερία.
Κατανόηση της λεπτομέρειας και κατα-
νόηση του συνόλου.

ΜΟΝΑΧΑ Η ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΜΑΣ ΜΑΘΕΙ ΠΩΣ ΤΗΝ
ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ Ν' ΑΛΛΑ-
ΞΟΥΜΕ».

Υ.Γ.: Κάνω έκκληση σ' όλους τους συνα-
δελφούς να γνωστοποιήσουν - καταγγείλ-
λουν τις συνθήκες ζωής, την καταπίεση,
τις αυθαιρεσίες των στρατοκρατών, ανοί-
γοντας έτσι μ' έναν τρόπο μια καμπάνια
επαισθητοποίησης απέναντι στο τόσο ση-
μαντικό ζήτημα του στρατού. Ξέρω, σύν-
τροφοι του Σχολιαστή, πως σε μια τέτοια
καμπάνια θα 'χετε ανοιχτές και διαθέσι-
μες τις σελίδες του περιοδικού.

Ένστολος ΠΟΛΙΤΗΣ
Από το Κ.Ε.Ε.Μ. Σπάρτης

ΟΙ ΣΚΥΛΟΙ ΣΤΑ ΤΡΕΝΑ

Αξιότιμοι κύριοι,

ΔΥΣΤΥΧΩΣ βρίσκομαι στη δυσάρε-
στη θέση να σας ενοχλήσω λόγω της επι-
καιμένης διώξης μου εκ μέρους του Ο.Σ.Ε.
για την καθυστέρηση της υπ' αριθμόν 290
αμαξοστοιχίας της 24/11/87 με διάρκεια
15 λεπτών και την άρνηση εκ μέρους μου
στην καταβολή χρηματικού αντιτίμου
(6.300, έξι χιλιάδες τριακόσιες δραχμές)
για την καθυστέρηση αυτή.

Αρνούμαι κατηγορηματικά ότι προκα-
λέσαμε οποιαδήποτε καθυστέρηση, η ο-
ποία έγινε αποκλειστικά και μόνο από την
εσφαλμένη ερμηνεία των κανονισμών του
Ο.Σ.Ε. εκ μέρους του προϊσταμένου της
εν λόγω αμαξοστοιχίας και του ελεγκτή
ο οποίος έλεγε τα εισιτήριά μας.

Καλύτερα όμως να σας αναφέρω συνο-
πτικά τα γεγονότα για να σχηματίσετε μια
εξ ιδίων γνώμη.

Κατά τη διάρκεια του ταξιδιού και
στον πρώτο έλεγχο των εισιτηρίων, ο ε-
λεγκτής απαιτεί τη μεταφορά του σκύλου
μας, ενός ολλανδέζικου κόκκερ, μικρό-
σωμου, στη σκευοφόρο και την παραμονή
του εκεί μέχρι το τέλος του ταξιδιού μας,
ΧΩΡΙΣ να ρωτήσει πρώτα τους συνεπιβά-
τες μας στο ίδιο κουπέ αν εννοχλεί ή γενικά
ενοχλεί ο σκύλος μας, όπως ρητά αναφέ-
ρει ο κανονισμός. Αντ' αυτού καλεί τον
προϊστάμενό του κ. Σιμητά Νικόλαο - ο
οποίος επίσης χωρίς να συμβουλευτεί τον
κανονισμό μας αναγκάζει να μεταφέρου-

με το σκύλο μας στη σκευοφόρο.

Καταστήσαμε σαφές ότι στην περίπτω-
ση αυτή θα συνταξιδεύσουμε με το σκύλο
μας στη σκευοφόρο.

Μετά την επιμονή μας αυτή και αφού
είχαμε μεταφέρει τα πράγματά μας στη
σκευοφόρο, αναγκάστηκε εκ των πραγ-
μάτων ο κ. προϊστάμενος να ανοίξει τον
κανονισμό ο οποίος μας δικαίωσε πλή-
ρως. (Άρθρ. 82 ή 83 παράγραφος 2, 3, 4).
Ερμηνεύοντας όμως με τη δική του λογι-
κή, χαρακτηρίζει το σκύλο ως μεγαλόσω-
μο, απαιτώντας και πάλι να επιστρέψου-
με στις θέσεις μας, έχοντας το δικαίωμα
να του φέρνουμε φαγητό και νερό όποτε
θέλουμε. Στην καινούργια άρνησή μας,
μας δηλώνει ότι θα ειδοποιήσει την αστυ-
νομία, πράγμα το οποίο κάνει μέσω του
σταθμάρχη Λειβαδιάς.

Οι κ. αστυνομικοί (έναν εν στολή, δύο
με πολιτικά) αφού μας παίρνουν τα στοι-
χεία μάρ προτρέπουν να επιστρέψουμε
στις θέσεις μας, ενώ ο κ. σταθμάρχης α-
πέχει διακριτικά, χωρίς να κοιτάζουν τον
κανονισμό όπως τους προτρέπαμε να κά-
νουν και χωρίς να δίνουν λύση στο πρό-
βλημα και την ταλαιπωρία μας. Φεύγον-
τας το τρένο, μας γίνεται γνωστό ότι αν
μέχρι το Λιανοκλάδι δεν αποχωρήσουμε
απ' τη σκευοφόρο, το τρένο δεν πρόκειται
να αναχωρήσει.

Φτάνοντας στο Λιανοκλάδι, έρχονται
στη σκευοφόρο ο σταθμάρχης με δύο α-
στυνομικούς εν στολή. Μπαίνοντας μέσα
ο σταθμάρχης και βλέποντας το μέγεθος
του σκύλου, τον χαρακτηρίζει ευθύς εξαρ-
χής μικρόσωμο.

Οι κ. αστυνομικοί, αφού ακούν με κα-
τανόηση το πρόβλημά μας, ζητούν να
δουν τον κανονισμό, πράγμα το οποίο αρ-
νείται να κάνει ο κ. προϊστάμενος, και μό-
νο μετά την παρέμβαση του κ. σταθμάρχη
φέρνει τον κανονισμό.

Μη βλέποντας καμιά παρατυπία εκ μέρους
μας, όπως άλλωστε ήταν φυσικό να γίνει,
μας καλούν να συμβιβαστούμε για να
συνεχίσει το τρένο την πορεία του.

Έτσι λοιπόν, μας επιτρέπεται απ' τον
κ. σταθμάρχη η παραμονή στη σκευοφό-
ρο σαν συνοδοί του σκύλου, λαμβάνοντας
υπόψη τα τυχόν ψυχολογικά προβλήματα
του εάν έμενε μόνος του.

Θα ήθελα να σημειώσω εδώ ότι ο σκύ-
λος, ο οποίος ανήκει στο φίλο μου Μιχέλη
Μιχαήλ, μόνιμο κάτοικο εξωτερικού, έχει
διαβατήριο και όλα τα πιστοποιητικά υ-
γείας, πράγμα το οποίο είναι απαραίτητο
στα ταξίδια του.

Έχοντας λοιπόν υπόψη τα γεγονότα,
θεωρώ ότι εάν θελήσουν να συνεχίσουν τη
διώξη εναντίον μου, θα αναγκαστώ κι εγώ
να καταφύγω στα νόμιμα μέσα τα οποία
μου παρέχει ο νόμος, κατηγορώντας τον
Ο.Σ.Ε. για κατάχρηση εξουσίας, ρατσι-
στική συμπεριφορά κ.λπ., καταφεύγον-
τας στα ελληνικά και ευρωπαϊκά δικα-
στήρια, κόμματα, οργανισμούς και οργα-
νώσεις σιδηροδρόμων.

Σαν Οικολόγος πιστεύω ότι ο Σιδηρό-
δρομος συμβάλλει αποφασιστικά στην
ποιότητα ζωής, γι' αυτό συμμετέχω με την
οργάνωσή μου (Εναλλακτική Κίνηση Οικολόγων Αθήνας) στη συνδιοργάνωση εκ-
δηλώσεων με το Σύλλογο Φίλων του Σιδη-
ροδρόμου (Σ.Φ.Σ.) γύρω απ' το οικολογι-
κό αυτό μεταφορικό μέσο και την ποιότη-
τα ζωής που παρέχει. Σε καμιά όμως περι-
πτωση δεν μπορώ να δεχτώ τη
μεσαιωνική συμπεριφορά ορισμένων (ευ-

τυχώς) υπαλλήλων του Ο.Σ.Ε., οι οποίοι
με μια αναχρονιστική αντίληψη καταρρα-
κώνουν το έργο μας στα μάτια του κό-
σμου, κόσμο τον οποίο έχουμε ανάγκη
στην από κοινού προσπάθειά μας.

Ευάγγελος ΑΒΡΑΜΙΩΤΗΣ

Ο ΡΑΪΧ ΚΑΙ ΟΙ ΦΕΛΛΟΙ

Αγαπητέ Σχολιαστή,

Κατανώ απολύτως το βιβλιοκριτικό
που παίρνει στα χέρια του ένα περιοδικό
με ειδικευμένα θέματα, όπως αυτό του
«Περιοδικού της Οργονομίας», και αντι-
λαμβάνεται με αγωνία ότι δεν κατέχει αυ-
τό το χώρο γνώσης.

Στην περίπτωση αυτή όποιος θέλει να
είναι τιμώμενος με τον εαυτό του και μέσα στο
χώρο της αλήθειας, θα έπαινε να γράψει
μόνο την ελάχιστη κυκλοφορία του νέου
αυτού περιοδικού και θα ήταν πολύ προ-
σεκτικός στην περίπτωση που θα αποτολ-
μούσε κάποια κρίση.

Δυστυχώς το ανώνυμο σχόλιο που πα-
ρουσίασε στο τεύχος 60 του Φεβρουαρίου
κατάφερε μέσα σε καταπληκτικά ελάχι-
στο χώρο να δείξει μια εξίσου καταπλη-
κτική διαστρέβλωση για το τι είπε ο Ράιχ,
μια απύθμενη άγνοια του έργου του και
μια εξίσου συννεφοδαρμένη επιπολαιό-
τητα.

Αγαπητέ «Σχολιαστή», η κριτική για
το «Περιοδικό της Οργονομίας» είναι τό-
σο φελλοειδώς περιφερόμενη ανά τις θά-
λασσες, ώστε δεν αξίζει τον κόπο της
πρόταση προς πρόταση, ανασκευής της.
Αν όμως ο γράφας πιστεύει ότι όσα έγρα-
ψε είναι άξια λόγου, δεν έχει παρά να το
δηλώσει και εδώ είμαστε.

Αυτό που ήθελα να ζητήσω από ένα τό-
σο ποιοτικό περιοδικό είναι να τηρεί τις
αρχές που του δίνουν αυτή την ποιοτική
υπεροχή. Δηλαδή τη γνώση του αντικειμέ-
νου που παρουσιάζεται και το πάθος για
την αλήθεια, σε όλες τις σελίδες του.

Τελειώνοντας θα ήθελα να διευκρινίσω
ότι η μακρόχρονη παραμονή μου στη Νέα
Υόρκη, περίπου δέκα χρόνια, μου έδωσε
την ευκαιρία να γνωρίσω από κοντά ό-
λους τους μαθητές του Ράιχ και να μελε-
τήσω συστηματικά το έργο του και την ε-
ξέλιξή του. Έτσι αυτή η γνώση μου δίνει
τη δυνατότητα να ισχυρίζομαι τα ανωτέ-
ρω για το βιβλιοκριτικό σου, ο οποίος ό-
πως φαίνεται βάσιμα την κριτική που στην
«ανάγνωση» της πρώτης σελίδας του
προλόγου και σε κάποιες «πληροφορίες»
που είχε για το θέμα.

Ακόμα μια φορά, φίλε «Σχολιαστή»,
λίγο περισσότερο σεβασμό στην αλήθεια.

Χρίστος ΜΟΥΣΟΧΑΙΩΤΗΣ
Δημοσιογράφος και βοηθός έκδοσης
του «Περιοδικού της Οργονομίας»

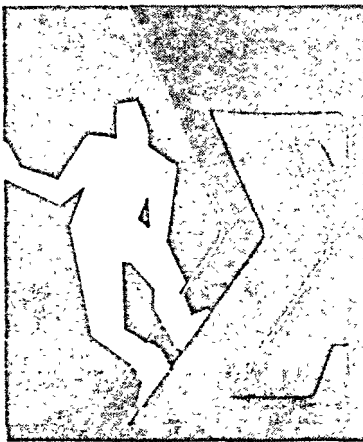
Γιάννη Χατζάκου

ΤΣΟΝΤΕΣ

ΧΑΤΖΑΚΟΣ

ΣΧΟΛΙΑ

ΚΟΙΝΩΝΙΑ

■ Από τραβεστί, ομοφυλόφιλους και εκδιδόμενες γυναίκες ιδρύθηκε πριν λίγες μέρες στην Αθήνα το Πανελλήνιο Αδέσμευτο Κόμμα Ισότητας (ΠΑΚΙ). Στις επόμενες εκλογές θα κατεβάσει συνδυασμούς στην Α' και Β' Αθηνών και ίσως στον Πειραιά και τη Θεσσαλονίκη. Ήδη υπάρχουν υποψήφιοι, τέσσερις τραβεστί και μια γυναίκα.

Με σύνθημα και πρόγραμμα: δικαιοσύνη - ισότητα - σεξουαλική διαπαιδαγώγηση, το ΠΑΚΙ επιδιώκει να ασκήσει και αυτό πολιτική.

Την άνοιξη ετοιμάζεται μεγάλη συγκέντρωση του κόμματος σε αθηναϊκό θέατρο με τολμηρό θέαμα.

Στο τηλέφωνο 5222429 μπορείτε να μάθετε περισσότερα. Απ' ό,τι φαίνεται οι εκλογές (όποτε κι αν γίνουν) δε θα 'ναι πια ίδιες.

ΤΑ ΝΕΑ... ΜΕΙΟΝΟΤΙΚΑ

«Η γεωργική έκταση του Ευλάου (Ξάνθη) που ξεπερνά τα 200 στρέμματα, αποτέλεσε σημείο τριβής ανάμεσα στις δύο κοινότητες και στο παρελθόν. Την αμφισβητούμενη δημόσια έκταση είχαν καταλάβει «αυθαίρετα» εδώ και χρόνια ακτήμονες μουσουλμάνοι που την καλλιεργούσαν παρά τη διοικητική απαγόρευση... αλλά για λόγους κοινωνικούς (Σ.Σ. εννοεί προφανώς τις έντονες διαδηλώσεις των ακτημόνων) το κράτος, όπου να ξεκαθαριστεί το θέμα, είχε επιτρέψει τη χρήση της γης με συμβολικό μίσθωμα» (απ' τις εφημερίδες 24/2/88).

Διαβάζοντας αυτό και γνωρίζοντας αρκετά για τα «δικαιώματα» που απολαμβάνουν... οι μουσουλμάνοι Τούρκοι της Δυτικής Θράκης, αναρωτιόμαστε: ποιος σκοτεινός πολιτικός σκοπιμότητες υπηρετούν ελληνικές εφημερίδες σαν τα ΝΕΑ της 23ης του περασμένου μηνός που έγραφαν με πηχάιους τίτλους «ΕΠΙΘΕΣΗ ΜΕ ΟΠΛΑ ΑΠΟ ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΟΥΣ»;

Σε τι θα βοηθούσε τον κ. Λαμπράκη και το συγκρότημά του μια ένοπλη εξέγερση των αλλοπίστων (όπως ήθελε να εμφανίσει το γεγονός);

Δεν είναι βεβαίως η εφημερίδα

του αυτή που θα υπεράσπιζε τις δυναμικές μορφές διεκδίκησης φτωχών αγροτών. Τουναντίον, τέτοιες αντιλήψεις μόνο σαν «αποσταθεροποιητικές» για τη «δημοκρατία» τις θεωρεί.

Για να σοβαρευόμαστε όμως και επειδή τα ΝΕΑ διατηρούν θαυμάσιες σχέσεις με τον πολιτικό υπεύθυνο των μειονοτικών ζητημάτων κ. Καψή, μήπως η μετά το Νταβός περίοδος των «εθνικών μας δικαίων» λύνει τα χέρια του κράτους για μια σκληρή ίσως οριστική «διευθέτηση» του μειονοτικού; Υπάρχουν σοβαρές υποψίες για μια τέτοια εξέλιξη. Αλλωστε η «τουρκοφαγία» στην περιοχή, σαν αποτέλεσμα και της πολυάριθμης παρουσίας της ΚΥΠ, που τα τελευταία χρόνια μονοπώλησε τους χειρισμούς των αιτημάτων του μουσουλμανικού στοιχείου, παραμένει ακόμα ο κυριότερος «σύμβουλος» του αρμόδιου υφυπουργού Εξωτερικών κ. Καψή...

Δ.Τ.

Υ.Γ. Την επομένη (24.2.) τα ΝΕΑ αισθάνονται δικαιωμένα: «Στον ανακριτή οι τρεις Μουσουλμάνοι» δηλώνει ο τίτλος τους. Τι κι αν στο ρεπορτάζ ανακαλύπτει ο αναγνώστης ότι οι ίδιες κατηγορίες βαρύνουν και δύο χριστιανούς;

Διπλωματία και... περιουσία

Το άμεσως επόμενο διάστημα, όλα δείχνουν πως ένα μείζον θέμα για το ελληνικό ΥΠΕΞ θα 'ναι η νομική και πρακτική διευθέτηση του ζητήματος των περιουσιών των Ελλήνων της Κωνσταντινούπολης. Είναι γνωστό πως το μοναδικό ελληνικό επιχείρημα που απέμεινε για την υπογραφή του πρωτοκόλλου προσαρμογής στη συμφωνία Σύνδεσης ΕΟΚ - Τουρκίας είναι το διακριτικό καθεστώς σε βάρος των ελληνικών περιουσιών που από το '64 είχε επιβάλλει το τουρκικό υπουργικό συμβούλιο.

Όμως μετά το Νταβός και σαν κίνηση καλής θέλησης προς την Ελλάδα — και ταυτόχρονα για το ξεμπλοκάρισμα της σχέσης της με την ΕΟΚ — η τουρκική κυβέρνηση με νέο διάταγμά της ακυρώνει εκείνο του '64.

Η «μάχη» λοιπόν θα δοθεί στο πόσο ικανοποιητικό θα είναι για την ελληνική πλευρά το νομικό αποτέλεσμα.

Όπως όλα δείχνουν, νομικοί και διπλωμάτες θα επιδοθούν με ζήλο για την «εθνική μας αποκατάσταση», διεκδικώντας ιδιαίτερα την αναδρομικότητα της ισχύος του νέου διατάγματος, ώστε να μεγιστοποιήσουν και το οικονομικό αποτέλεσμα.

Σ' αυτό το πλαίσιο, όπου δηλαδή οι ελληνικές επιφυλάξεις και αντιρρήσεις προς το φασιστικό καθεστώς της Τουρκίας επικεντρώνονται πλέον (σύμφωνα με τις κοινοτικές επιλογές) στο δικαίωμα στην ιδιοκτησία... ο Σχολιαστής καταθέτει ορισμένα χρήσιμα στοιχεία από το τουρκικό περιοδικό YENI GÜNDEM (27.12.87), για το πώς δουλεύει ο μηχανισμός εγκατάστασης και κερδοσκοπίας στα κενά ελληνικά σπίτια στην Ιστανμπούλ.

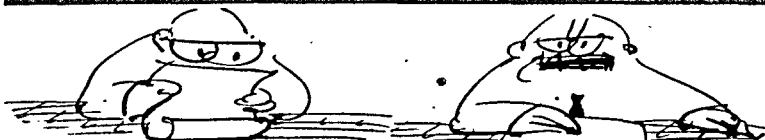
Ας δούμε λοιπόν πώς μπορεί κάποιος να εγκατασταθεί εύκολα, έχοντας μάλιστα και την επικαρπία του ακατοίκητου σπιτιού, ως επί το πλείστον ελληνικού απ' αυτά που βρίσκονται στο Πέρα ή αλλού στην Πόλη.

Αρχικά γίνεται μια αναφορά - καταγγελία από τον ενδιαφερόμενο στο ειρηνοδικείο όπου αναφέρεται ότι το συγκεκριμένο οίκημα είναι ακατοίκητο. Μετά έρχονται στο δικαστήριο οι τίτλοι ιδιοκτησίας και το αστ. τμήμα της περιφέρειας κάνει εξακρίβωση. Το πόρισμα είναι σχεδόν πάντα το ίδιο: «διεθυσήν κατοικίας του ιδιοκτήτη άγνωστη». Στη συνέχεια το δικαστήριο ορίζει επίτροπο διαχειριστή. Εμπειρογνώμονες καθορίζουν μια τιμή, κι αυτή πάντα εξευτελιστική, σαν ενοίκιο. Ο ενδιαφερόμενος τα συμφωνεί με τον επίτροπο και γίνεται ένοικος. Ο ένοικος, παρ' όλο που απαγορεύεται να επινοικιάσει «εξ ολοκλήρου» το ακίνητο (που τις περισσότερες φορές είναι ολόκληρη πολυκατοικία), επινοικιάζει διαμερίσματα και μ' αυτό τον τρόπο εκμεταλλεύεται και το ακίνητο που υποχρεώθηκε να εγκαταλείψει ο Έλληνας ιδιοκτήτης του.

Ο δικηγόρος Υ. Κόστεκι αποκάλυπτε πως αυτοί που γίνονται ενοικιαστές είναι «επαγγελματίες». Γυρίζουν έχοντας στην τσέπη τους λίστα με ακατοίκητα οικήματα. Συχνά αυτός που εντοπίζει το σπίτι, ο ενοικιαστής και ο επίτροπος είναι το ίδιο πρόσωπο ή είναι συνεργάτες. Πρόκειται για μια καλά δικτυωμένη μαφία. Γιατί, παρ' όλο που το άρθρο 530 του Α.Κ. προβλέπει ότι ένα ακίνητο που το διαχειρίζεται επίτροπος μετά δέκα χρόνια περιέχεται στο δημόσιο, πολλά στην πραγματικότητα παραμένουν έτσι και ύστερα από πολλές δεκαετίες. Κι αυτό γιατί το δικαστήριο ορίζοντας επίτροπο δεν ενημερώνει το δημόσιο. Για το λόγο αυτόν τα ακίνητα πρέπει να εντοπιστούν ένα προς ένα. Γύρω στα 600-700 ακίνητα επρόκειτο, όπως γράφει το περιοδικό, πριν το Νταβός να περιέλθουν στο δημόσιο.

Αυτά και καλές δουλειές στα τούρκικα δικαστήρια. Και ας ξεχνάμε ότι τα ίδια δικαστήρια ή τα αδελφά τους στρατοδικεία απαγορεύουν απεργίες, δίδουν συνδικάτα και έντυπα, φυλακίζουν δημοκράτες, αριστερούς, κομμουνιστές και κάθε αντιπολίτευση στο καθεστώς...

Δ.Τ.

■ Μέσα σ' ένα κλίμα συνδικαλιστικής ομοψυχίας έγινε στις 24/2 η παρουσίαση του βιβλίου του Ορέστη Χατζηβασιλείου «Συνδικαλισμός και Κοινωνική Αντίδραση 1947-1987» (εκδόσεις Οδυσσεάς). Έχοντας σταθερό μέτωπο έναντι της κρατικής κηδεμονίας και των πολύμορφων θεσμικών, πολιτικών, δικαστικών και άλλων παρεμβάσεων στο κίνημα, ο συγγραφέας είναι απ' τους πιο κατάλληλους να παρουσιάσει την ιστορική διαδρομή του συνδικαλι-

σμού τα τελευταία 50 χρόνια.

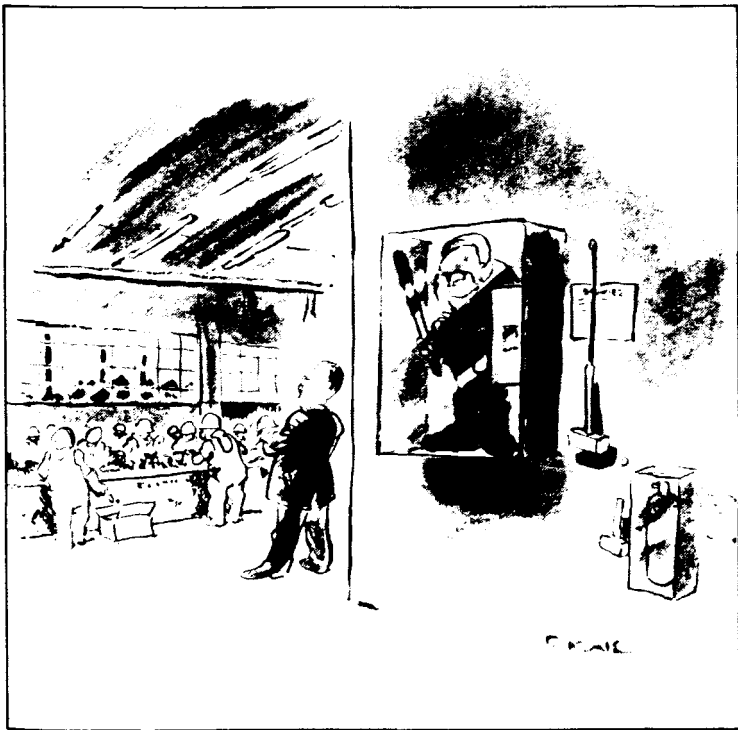
Έτσι το ότι η αίθουσα της παρουσίασης ήταν γεμάτη από παλαιμάχους όλων των πολιτικών αποχρώσεων και τάσεων υποδήλωνε όχι μόνο την ακτινοβολία του Ορέστη αλλά και την αξία των ιδεών και των αγώνων του.

Όμως για μας η υπόθεση ΑΣΔΗΣ, όπου ο συγγραφέας προσπάθησε στο όνομα απλώς κάποιων δημοκρατικών παραδόσεων, να συνδέσει τα πιο ζωντανά στοιχεία του πρώτου

μεταπολιτευτικού ριζοσαστικού εργοστασιακού κινήματος με συνδικαλιστές που λίγο μετά αποδείχθηκαν εκλεκτοί του κράτους, παραμένει ένα «εξ αντικειμένου» λάθος. Λάθος που φυσικά δεν το χρεώνεται αποκλειστικά ο ίδιος. Και ίσως όταν ο Ορέστης επέμενε στην παρουσίαση του βιβλίου του, πως «το Κράτος και η πολιτική εξουσία εξ' ορισμού υπονομεύουν και καταστέλλουν το κίνημα της εργατικής τάξης», όταν θέτει αιτήματα πέρα απ' τη σχεδιασμένη

(για τα καπιταλιστικά συμφέροντα) οικονομική πολιτική, να απαντά έμμεσα στις δικές μας εξ αριστερών επιφυλάξεις.

Παρά την κοινή παρουσία τόσοων συνδικαλιστικών στελεχών κατά την παρουσίαση του βιβλίου, είναι περισσότερο από βέβαιο πως άλλη ανάγνωση θα 'χε απ' τον Χατζησωκράτη (ΕΑΡ), άλλη απ' τους Μαραγκοδάκη, Μαυροφόρο (ΕΣΑΚ-Σ) και άλλη απ' τους κυρίους Καρακίτσο, Παπαγεωργίου...

26 μήνες φυλακή για τις ιδέες του

Κάπως περίεργα και συνοπτικά έγι-
νε στο στρατοδικείο του Ρουφ (18/2)
η νέα δίκη του επί έξι μήνες φυλακι-
σμένου αντιρρησία Μιχ. Μαραγκά-
κη. Το αποτέλεσμα της γνωστό: ο
Μιχάλης σύμφωνα με τους νόμους...
θα μείνει άλλους είκοσι μήνες κρα-
τούμενος του «δημοκρατικού μας»
πολιτεύματος!

Βέβαια ο στρατιωτικός επίτρο-
πος έσπευσε να διαβεβαιώσει προς
όλες τις κατευθύνσεις πως «εμείς
(το δικαστήριό του) κατανοούμεν το
πρόβλημα και θέλουμε να σταματή-
σουμε να φυλακίζουμε τους αντιρ-
ρησίες, αλλά προσκρούουμε στους
ισχύοντες νόμους του κράτους...»
νίπτοντας, όμως, τας χείρας του...
Και αυτός.

Στρατοδίκες, πολιτική εξουσία
και κοινωνική συνείδηση, σε μια ένο-
χη συνωμοσία σιωπής, δεν θέλουν
να ακούν τον Μιχάλη και τους αντι-
μιλιταριστές. Και ο Μιχάλης δεν εί-
ναι εύκολος «αντίπαλος» όταν στο
δικαστήριο αποκαλύπτει τις αντιφά-
σεις και τα αδιέξοδα της ένοχης κοι-
νωνίας μας.

«...Δεν μπορούμε να μιλάμε για
την ειρήνη όταν, στο όνομα της ανά-
πτυξης και της εισροής οποιουδήπο-
τε συναλλάγματος, πουλάμε όπλα
σε εμπολέμους, όπως στο Ιράν-Ιράκ.
Συμμετέχουμε έτσι στη διαιώνιση
του πολέμου, του θανάτου. Με αυτά
τα όπλα σκοτώνονται εκατομμύρια
άμαχοι, γυναίκες και παιδιά. Το 1987
υπήρξαν περισσότεροι από 4,5 εκα-
τομμύρια νεκροί, άμεσα θύματα των
απανταχού εχθροπραξιών... Κύριε
πρόεδρε, ξέρετε ότι το πρόγραμμα
για την ανασιοποίηση όλων των παι-
διών του πλανήτη, από τις 4 κύριες
αρρώστιες - μαστίγες, είναι 5ετές

και κοστίζει λιγότερο από όσα ξο-
δεύονται μέσα σε 12 ώρες για εξο-
πλισμούς; Ορίστε τα προγράμματα
της UNICEF, μαζί με τα στοιχεία για
τη διάσωση ενός παιδιού του Τρίτου
Κόσμου από τις αρρώστιες και την
ασιτία, με λιγότερες από 70 δραχ-
μές, δηλαδή φτηνότερα από την τι-
μή μιας σφαίρας...»

Αρκετά χλιαρά αντιμετώπισε η υ-
περάσπιση την τάση των δικαστών
να κουκουλώσουν διά της ταχύτη-
τας τα πολιτικά ζητήματα που ανα-
κύπτουν από μια τέτοια δίκη. Έτσι α-
πό τους 25 ξένους μάρτυρες εξετά-
στηκαν συνοπτικά μονάχα οι μισοί.
Όμως η εξέταση του μάρτυρα εν α-
ποστρατεία Ιταλού στρατηγού
Abroggio Viviani άνοιξε την όρεξη
των στρατοδικών να λύσουν τις απο-
ρίες τους. Και εισέπραξαν απαντή-
σεις καθόλου κολακευτικές για τις έ-
νοπλες δυνάμεις όπως: «Τα τρελό-
χαρτα είναι ένας άλλος θεμιτός τρό-
πος να αποφύγει κανείς το στρατό,
αυτό συμβαίνει παντού. Και ο ίδιος
ο στρατός προτιμά να κατασκευάζει
τρελούς παρά να ομολογεί πως υ-
πάρχουν αρνητές του». Σε άλλη ε-
ρώτηση ο στρατηγός απάντησε: «Θα
θέλατε ένα στρατιώτη που δεν θα
χρησιμοποιήσει ποτέ όπλο όπως ο
Μαραγκάκης; Επειδή δεν υποτάσσε-
ται στην άποψή σας, γι' αυτό τον τι-
μωρείτε».

Αν αυτά πιστεύει και χωρίς φόβο
εκφράζει ένας στρατηγός, Έλληνες
χριστιανοί και στυλοβάτες του πιο
παρωχημένου милитарισμού της Ευ-
ρώπης, γρηγορείτε. Δεν μπορείτε
τόσο ανέξοδα πλέον να γεμίζετε τις
φυλακές με αντιρρησίες λιποτάκτες
και «παράφρονες» στρατεύσιμους.

Θανάσης ΜΑΚΡΗΣ

«Θα στο κλείσουμε το μαγαζί»

Φαίνεται πως η ΕΛ.ΑΣ. έχει κηρύξει
ένα μικρό πόλεμο ενάντια στον Γ.
Φελέκη, μέλος της ΟΚΔΕ και της
συντακτικής επιτροπής του «Σπάρ-
τακου». Ο Γ.Φ., με πολιτική και συν-
δικαλιστική δραστηριότητα από τις
αρχές της δεκαετίας του '60, τιμημέ-
νος με μία καταδίκη 8 χρόνων από τη
χούντα και μια προφυλάκιση 4 μη-
νών από τη Νέα Δημοκρατία, έχει έ-
να μπαρ στα Εξάρχεια, όπου γίνον-
ται πάρτι από διάφορες ομάδες, συ-
σπειρώσεις και ακροαριστερά πε-
ριοδικά και μαζεύεται η σχετική νεο-
λαία. Η αστυνομία λοιπόν δεν
παραλείπει να τον ενοχλεί κάθε τό-
σο και να του δηλώνει «θα στο κλεί-
σουμε το μαγαζί». Ο ίδιος υπογραμ-
μίζει ότι «από το Πολυτεχνείο του
'85 και μετά, από τότε δηλαδή που
η αστυνομία είχε κάνει μόνιμη κατο-
χή στην πλατεία, μονιμοποιήθηκε
και κυριάρχησε η παρουσία και των
πρεζάκηδων, δίνοντας έτσι πρόσχη-
μα για ακόμα περισσότερες επιχει-
ρήσεις αρετής». Στις 19/11 τα ΜΑΤ
στην πλατεία συλλαμβάνουν τον
Γ.Φ. με πρόσχημα την ταυτότητα, οι
διαθέσεις τους όμως δείχνουν ότι
τον ξέρουν πολύ καλά. Την επομένη,

στις 20/11, ενώ ο Γιάννης έφευγε α-
πό μία εκδήλωση, τον συλλαμβά-
νουν ξανά και τον σπρίζουν στο ξύ-
λο, επειδή λίγο πιο πριν είχε πέσει
μία μολότωφ δύο τετράγωνα πιο πέ-
ρα και ο Γιάννης είχε ένα μπιτόνι...
που μύριζε βενζίνη στο καλάθι της
μοτοσικλέτας του. Μετά μια βδομά-
δα ξανασυλλαμβάνεται μαζί με τη
Δώρα Κομνού από τέσσερις ασφαλί-
τες για «υποψία ναρκωτικών».

Στις 14/2 δύο αστυφύλακες της
Άμεσης Δράσης μπουκάρουν στο
μαγαζί αγριεμένοι κι αφού αποπέμ-
πονται άρον άρον, περιμένουν, συλ-
λαμβάνουν τους υπαλλήλους την ώ-
ρα που έφευγαν και αφού υποχρεώ-
νονται να τους αφήσουν (δεν είχαν
με τι να τους κατηγορήσουν), ξανα-
γυρνάνε στις πέντε το πρωί κι αρχί-
ζουν να σπάνε την πόρτα. Τελικά, ό-
ταν ο Γιάννης καλείται μετά δυο μέ-
ρες να πάει στο τμήμα, συλλαμβάνε-
ται και του απαγγέλλεται κατηγορία
για «εξύβριση» που θα εκδικαστεί
στις 17 του Μάη.

Μόνο ένας αφελής θα αναρωτιό-
ταν πια αν όλα αυτά είναι συμπτώ-
σεις.

Α.Γ.

Για το «εθνικό σπορ»

Νέα στοιχεία... για την ενημέρωση
του γνωστού ηλεκτρονικού υπολο-
γιστή (χαφίε) του ΓΕΣ μας έστειλαν
φαντάροι από το ΚΕΠΒ Θήβας.

Και αυτό αποδεικνύει πως, για
τους φαντάρους που αγωνίζονται,
το ενδεχόμενο φακέλωμα τους δεν
αποτελεί αποτρεπτικό παράγοντα.
Το αντίθετο μάλιστα, τώρα η ανά-
πτυξη του κινήματος στο στρατό
(αλλά και έξω απ' αυτόν) φαίνεται να
μην είναι πλέον ευχή, και όχι μόνο
βέβαια επειδή «εξετέθη» η κυβέρνη-
ση και η στρατοκρατία. Στο άμεσο
μέλλον προβλέπουμε πως οι χαφίε-
δες στις μονάδες και στα επιτε-
λεία... θα τρέχουν!

ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ

Οι αποκαλύψεις γύρω από το φακέ-
λωμα των στρατευμένων έδωσαν
πλέον και τις τυπικές αποδείξεις για
κάτι, που από χρόνια καταγγελλόταν
και που αποτελούσε τη σιωπηλή α-
πειλή για κάθε φαντάρο. Ξέρουμε
πολύ καλά ότι το φακέλωμα συνεχι-
ζεται ακόμη και τώρα. Οποιαδήποτε
καθημερινή μας κίνηση ξεφεύγει α-
πό το πρόγραμμα — αλλά και η
προηγούμενη δραστηριότητά μας,
σαν πολίτες — είναι καταγεγραμμένη
στος φακέλους του Α2.

Είναι περίεργο και καταντά γε-
λοίο να μας καλούν να υπερασπί-
σουμε την πατρίδα, συνθλιβοντας
καθημερινά την προσωπικότητά
μας, στερώντας μας από στοιχειώδη
δικαιώματα και φακελώνοντας κάθε
μας κίνηση. Η εκδικητικότητα του

κράτους το κάνει παράλογο. Έτσι,
όλοι οι φακελωμένοι ως «επικίνδυνα
στοιχεία για το στράτευμα και την
κοινωνία» στέλνονται στα σύνορα
για τιμωρία αλλά και για να τα προ-
στατέψουν. ΓΙΑ ΕΜΑΣ ΕΙΝΑΙ ΚΑΘΑ-
ΡΟ ΟΤΙ ΤΟ «ΑΞΙΟΜΑΧΟ» ΤΟΥ ΣΤΡΑ-
ΤΟΥ ΜΑΣ ΣΤΗΡΙΖΕΤΑΙ ΣΤΟ ΦΑΚΕ-
ΛΩΜΑ, ΤΗ ΦΥΛΑΚΗ, ΤΗ ΣΤΡΑΤΟ-
ΝΟΜΙΑ.

Το μόνο καινούριο στοιχείο σχε-
τικά με τις αποκαλύψεις είναι ότι το
φακέλωμα γίνεται με ηλεκτρονι-
κούς υπολογιστές. Ο στρατός φαί-
νεται ότι πρόλαβε (σ' αυτό τον το-
μέα) το τρένο της τεχνολογικής επα-
νάστασης. Απομένει να εφαρμοστεί
και ο ΕΚΑΜ στην υπόλοιπη κοινωνία
για να γίνει όλη η Ελλάδα ένα στρα-
τόπεδο με φαντάρους χωρίς στολή.
Το φακέλωμα που κάνει το ΓΕΣ δει-
χνει σε μικρογραφία τις απέραντες
δυνατότητες ελέγχου που παρέχει
ο ΕΚΑΜ και την προσπάθεια του
κράτους να ελέγξει και να καταστεί-
λει (έστω και προληπτικά) κάθε δια-
φορετική γνώμη, κάθε κίνηση αμφι-
σβήτησης.

Από τη μεριά μας καταγγέλλουμε
προς όλους το φακέλωμα του ΓΕΣ
και την καθημερινή καταπάτηση των
συνταγματικών μας δικαιωμάτων.
Τέτοιες αποκαλύψεις δυναμώνουν
τη θέλησή μας να παλέψουμε για έ-
να ΚΙΝΗΜΑ ΜΑΖΙΚΟ ΜΕΣΑ ΚΙ ΕΞΩ
ΑΠΟ ΤΟ ΣΤΡΑΤΟ, για την ΚΑΤΑΡΓΗ-
ΣΗ ΤΗΣ ΦΥΛΑΚΗΣ και για τη ΜΕΙΩ-
ΣΗ ΤΗΣ ΘΗΤΕΙΑΣ.

Πολίτες με στολή, ΚΕΠΒ, ΘΗΒΑ

ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ

Η ήττα

της κατασταλτικής πολιτικής

Με την ευκαιρία της επίσκεψής του στην Αθήνα για τη δίκη του Μιχ. Μαραγκάκη, συναντήσαμε τον Ολλανδό ευρωβουλευτή της ομάδας του Ουράνιου Τόξου, Μπραμ βαν ντερ Λεκ, που μας μίλησε σχετικά με την πολιτική για τα ναρκωτικά σε ευρωπαϊκό επίπεδο και στην Ολλανδία.

Ο Μπραμ βαν ντερ Λεκ (γενν. 1931) είναι βιολόγος και ανήκει στο Ειρηνιστικό Σοσιαλιστικό Κόμμα (P.S.P.), του οποίου διετέλεσε πρόεδρος μεταξύ '81-'83 και βουλευτής από το 1967. Στο Στρασβούργο είναι ένας από τους δύο εκπροσώπους της Πράσινης Εναλλακτικής Συμμαχίας (Groen - Progressieven Akkoord), ενός συνασπισμού πράσινων και αριστερών κομμάτων με κοινή ευρωπαϊκή πλατφόρμα. Σαν ευρωβουλευτής συμμετέχει στην Επιτροπή Περιβάλλοντος, Δημόσιας Υγείας και Καταναλωτών.

ΣΧΟΛΙΑΣΤΗΣ: Στη σύνοδο Οκτωβρίου '86 του Ευρωκοινοβουλίου, όπου συζητήθηκε το ζήτημα των ναρκωτικών, η ομάδα του Ουράνιου Τόξου υποστήριξε στο τελικό ψήφισμα τη σύγκλιση μιας «ευρωπαϊκής διάσκεψης που θα μελετήσει τα αποτελέσματα και τις συνέπειες των ναρκωτικών».

Μπραμ βαν ντερ Λεκ: Ήταν το μόνο που μπορέσαμε να υπερψηφίσουμε σ' ένα κείμενο που έβριθε από κατασταλτικά μέτρα, νομικά και αστυνομικά. Εμείς προτείνουμε τη φιλελευθεροποίηση και αποποινικοποίηση που, όπως υποστηρίζουμε, έχει σαν αποτέλεσμα τη δυνατότητα ελέγχου της υγείας των χρηστών, το σταμάτημα της ιδιαίτερα επικίνδυνης νόθευσης των ουσιών, το κατέβασμα των τιμών ώστε να γίνουν λιγότερο ενδιαφέρουσες για το οργανωμένο έγκλημα και τη μείωση της δευτερογενούς εγκληματικότητας απ' τα ναρκωτικά.

■ Τι απέγινε η ευρωπαϊκή συνδιάσκεψη;

— Δεν έγινε τίποτα. Αντί γι' αυτό, γίνονται διάφορες συναντήσεις και διεθνείς επαφές, όπως της ομάδας TREVI, προς την κατεύθυνση της εναρμόνισης της πολιτικής. Οι διαδικασίες όμως αυτές δεν είναι διαφανείς και δεν μπορούν να ελεγχθούν. Τα μέτρα που αποφασίζονται σε μυστικές συναντήσεις δεν περνάνε από τα Κοινοβούλια.

■ Η Brigitte Heinrich, που εκπροσωπούσε τότε την ομάδα του Ουράνιου Τόξου στην εξεταστική επιτροπή του Ευρωκοινοβουλίου για τα ναρκωτικά, είχε τονίσει τον κίνδυνο η μόνη ευρωπαϊκή πολιτική για τα ναρκωτικά να είναι η ίδρυση μιας EUROPOL κατά το πρότυπο της INTERPOL και να δη-

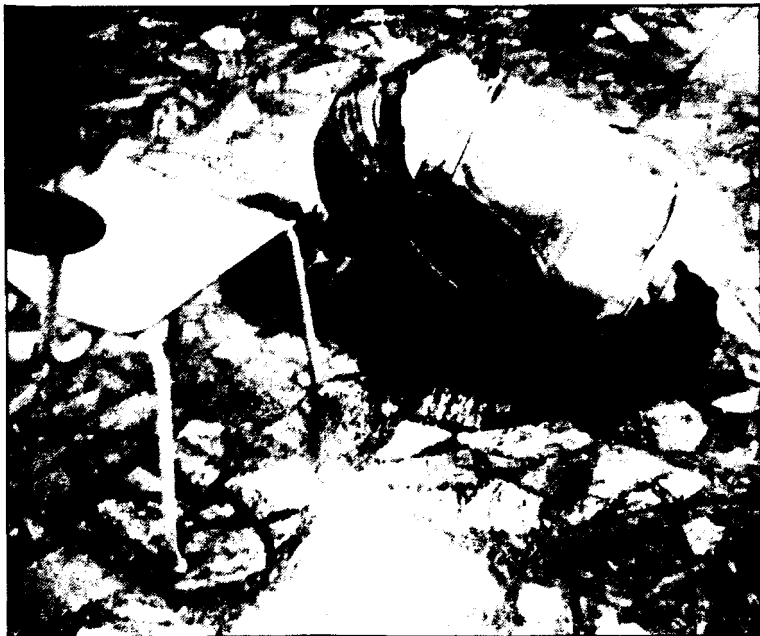
μιουργηθεί ένα ενιαίο ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο.

— Ναι, είναι αλήθεια ότι αυτές οι τάσεις επιβεβαιώνονται. Η ευρωπαϊκή πολιτική τείνει να επιδεινωθεί ακόμα περισσότερο κάτω από την πίεση των ΗΠΑ (πόλεμος κατά των ναρκωτικών) και των ευρωπαϊκών συντηρητικών κύκλων. Ενώ επίσημα δεν παρατηρείται καμιά κίνηση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, λόγου χάρη, για μια νομοθετική παρέμβαση, η πολιτική αυτή προετοιμάζεται και ασκείται παρασκηνιακά με τις συναντήσεις τύπου TREVI. Σχετικά δε με το αναμενόμενο άνοιγμα των συνόρων στην Ευρώπη και την άρση των ελέγχων, η ολλανδική κυβέρνηση έχει δηλώσει, όπως γνωρίζω, ότι η πράξη αυτή δεν μπορεί να γίνει με μια εναρμόνιση των ευρωπαϊκών πολιτικών επί το κατασταλτικότερο. Θέλω πάντως να τονίσω ότι οι εκτελεστές αυτής της κατασταλτικής ευρωπαϊκής πολιτικής διαπιστώνουν καθημερινά ότι χάνουν τη μάχη, και είναι ενδιαφέρον να ειπωθεί ότι όλο και πιο πολλοί Γερμανοί αστυνομικοί πλησιάζουν τους Ολλανδούς και είναι πρόθυμοι να ακούσουν τις απόψεις τους...

Ως προς τη χρήση των ναρκωτικών στην Ευρώπη, δε διακρίνω σημαντικές αλλαγές. Θα υποστήριζα ότι παρατηρείται σταθερότητα, δεν υπάρχει αύξηση.

■ Γίνεται συχνά λόγος για υπαναχώρηση της φιλελεύθερης ολλανδικής πολιτικής στα ναρκωτικά.

— Κατ' αρχήν δεν έχει αλλάξει το νομικό πλαίσιο. Παρατηρείται κατά καιρούς μια σκλήρυνση των πολιτικών αντιμετώπισης. Έστω μερικοί υπουργοί είναι περισσότερο υποχωρητικοί, άλλοι όμως όχι

Κάποτε δίνονται αυστηρότερες εντολές στις αστυνομικές αρχές. Τέλος, οι υγειονομικές υπηρεσίες αρνούνται να παρέχουν θεραπεία με υποκατάστατα σε ξένους, εκτός των μόνιμα εγκαταστημένων. Ταυτόχρονα όμως υπερασπίζεται η φιλελεύθερη πολιτική μας. Έτσι, π.χ. ο υπ. Δικαιοσύνης, χωρίς να είναι από τους ενθουσιώδεις υποστηρικτές του φιλελεύθερου μοντέλου, το προέβαλε πρόσφατα με στοιχεία και αριθμούς σε ομιλία του σε Ευρωπαίους συναδέλφους του. Η πολιτική αυτή δε θα εγκαταλειφθεί.

■ **Πώς εξηγείται η επίσημη ολλανδική αντιμετώπιση του ζητήματος των ναρκωτικών και μάλιστα από μια κεντροδεξιά κυβέρνηση;**

— Η πρώτη διατύπωση και διαμόρφωση της πολιτικής αυτής έγινε στο παρελθόν από μια λιγότερο συντηρητική κυβέρνηση. Από βη δε αποδειγμένα αποτελεσματική, σύμφωνα με τα υπάρχοντα στοιχεία, αρκεί να θέλει κανείς να το δει. Έτσι, δεν υφίσταται λόγος για την απόρριψή της. Τέλος, οι δημόσιες υπηρεσίες έχουν επανδρωθεί με πολλά άτομα που προέρχονται από το δημοκρατικό κίνημα της δεκαετίας του '60, που εξασκούν την πολιτική αυτή και αντιδρούν στην ανατροπή της. Ακόμα, έχουμε μια μακρόχρονη ιστορική και κοινωνική παράδοση ανεκτικότητας: ακόμα και οι συντηρητικοί μας είναι λιγότερο ακραίοι στο συντηρητισμό τους... Υπάρχουν, βέβαια, κάποια τμήματα της αστυνομίας και της εισαγγελίας που θα ήταν απόλυτα σύμφωνα με την επιβολή κατασταλτικών μέσων. Παρατηρήθηκε δε κάποια αντικανονική διοχέτευση υπηρεσιακών πληροφοριών προς

ξένες υπηρεσίες, λ.χ. γερμανικές, γνωρίζοντας ότι εκεί ισχύουν βαρύτερες ποινές. Το υπουργείο Δικαιοσύνης αναγνώρισε την παρανομία ορισμένων επαφών και υποσχέθηκε να μην επαναληφθούν.

■ **Ποια είναι η δική σας άποψη για τα ναρκωτικά;**

— Οι άνθρωποι ανέκαθεν χρησιμοποιούσαν διεγερτικές ουσίες: μερικές από αυτές είναι πολύ επικίνδυνες, άλλες κάνουν κακό στην υγεία, άλλες λιγότερο. Όλες, όμως, είναι λίγο πολύ επικίνδυνες.

Σε μια δημοκρατική κοινωνία ο καθένας θα έπρεπε να είναι υπεύθυνος για την υγεία και τη συμπεριφορά του. Πιστεύω ότι δεν είναι και πολύ φρόνιμο να παίρνεις ναρκωτικά, ο καθένας έχει όμως το δικαίωμα να πειραματιστεί και να αποφασίσει εάν θέλει να χρησιμοποιήσει ναρκωτικά, όσο δεν ενόχλει άλλα άτομα. Πρόκειται για κάτι που βρίσκεται στο χώρο των προσωπικών ελευθεριών και αποτελεί ευθύνη της κοινωνίας να προειδοποιεί σχετικά με τη χρήση τους, όπως άλλωστε και για τη χρήση του αλκοόλ και του καπνού — που δεν είναι μόνο επικίνδυνος για τον καπνιστή αλλά και για το περιβάλλον του. Αν, λοιπόν, μιλάμε για ναρκωτικά, γιατί μόνο για τα παράνομα; Μιλώντας γενικά, δεν είναι λογικό να καταδιώκονται παντοιοτρόπως ορισμένα, ενώ άλλα να είναι κοινωνικά αποδεκτά. Ας ξεκινήσουμε διαφωτιστικές και πληροφοριακές καμπάνιες για προειδοποίηση του κοινού σχετικά με όλες τις συνέπειες της χρήσης τους. Οι λίγες περιπτώσεις ποτοαπαγόρευσης που γνωρίζουμε (ΗΠΑ, Σκανδιναβία) μας έχουν δείξει πόσο λαθεμένη επιλογή ήταν: πρόκειται για επιχείρημα υπέρ της φιλελευθεροποίησης.

Η ολλανδική πολιτική

■ Ποια είναι όμως η ολλανδική πολιτική για τα ναρκωτικά που τόση φασαρία δημιουργεί σε διεθνές επίπεδο; Παρουσιάζουμε παρακάτω την επίσημη σκοπιά της ολλανδικής κυβέρνησης και του Δήμου του Άμστερνταμ ως προς τους στόχους και τους τρόπους βοήθειας.

Πρόκειται για μια πολιτική επέμβασης στη βάση της επικινδυνότητας των ναρκωτικών και με προτεραιότητα στη ζωή και τη διατήρηση της ικανότητας των ατόμων να λειτουργούν κοινωνικά: που αφήνει στους ίδιους τους ανθρώπους να κρίνουν αν αυτή η ζωή έχει κάποιο νόημα γι' αυτούς. Ποιος, άλλωστε, έχει το δικαίωμα να αποφασίσει αν αξίζει ή όχι η ζωή κάποιου άλλου, στη βάση οποιωνδήποτε κριτηρίων;

Η κυβερνητική πολιτική για τα ναρκωτικά

«...Ο κύριος στόχος δεν είναι να καταπολεμηθεί η ίδια η χρήση ναρκωτικών ή να διωχθούν νομικά οι περίπου 15-20.000 χρήστες, αλλά να περιοριστούν οι κίνδυνοι από αυτά. Εκτός από τις ενέργειες που αναλαμβάνονται κατά της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών, στο σχεδιασμό της ακολουθητέας πολιτικής αντιμετωπίζονται όλο και περισσότερο οι προσωπικές και κοινωνικές συνθήκες κάτω από τις οποίες στρέφονται οι άνθρωποι στα ναρκωτικά και συνεχίζουν να κάνουν χρήση τους.

Για μεγάλο χρονικό διάστημα οι προσπάθειες παροχής βοήθειας στρέφονταν υπέρμετρα προς την κατεύθυνση τερματισμού της εξάρτησης. Με τον τρόπο αυτό, όσοι εξαρτημένοι χρήστες δεν αισθάνονταν ιδιαίτερα την ανάγκη να 'ξεκόψουν' ή δεν τα κατάφερναν, παρέμεναν απρόσοιτοι από κάθε βοήθεια. Τα δίκτυα βοήθειας εναρμονίστηκαν πολύ περισσότερο με τις πραγματικές ανάγκες και δυνατότητες των εξαρτημένων. Υφίστανται επομένως τώρα περισσότερες μορφές βοήθειας που κύριος στόχος τους είναι η βελτίωση της κοινωνικής και σωματικής λειτουργίας των εξαρτημένων παρά η θεραπεία από την ίδια την εξάρτηση.

Οι ιατρικοί συμβουλευτικοί σταθμοί για αλκοολικούς και τοξικομανείς παρέχουν ένα μεγάλο αριθμό κινητών μονάδων, όπου εκτός άλλων χορηγείται και μεθαδόνη. Προγράμματα μεθαδόνης λειτουργούν επίσης στις ιατρικές υπηρεσίες ορισμένων δήμων. Εκτός δε από τις κλινικές για εξαρτημένους, υφίστανται και άλλες οργανώσεις που προσφέρουν εξατομικευμένες κοινωνικές υπηρεσίες, όπως δουλειά 'στο δρόμο', ανοιχτά κέντρα ημέρας, υλική βοήθεια και μέσα κοινωνικής αποκατάστασης.

Η διαδικασία της κοινωνικής αποκατάστασης δεν περιορίζεται στο μετα-θεραπευτικό στάδιο, αλλά αντιμετωπίζεται από τη στιγμή που αρχίζει η βοήθεια...» (Fact Sheet on the Neatherlands, Min. of Welfare, Health and Cultural Affairs).

Ο Δήμος του Άμστερνταμ

Σύμφωνα με το Δήμο του Άμστερνταμ, «...η δίωξη της χρήσης ναρκωτικών δεν αποτελεί τρέχουσα πρακτική. Ο ολλανδικός νόμος, εξάλλου, διακρίνει μεταξύ μαλακών (μαριχουάνα, χασίς) και σκληρών ναρκωτικών (ηρωίνη, κοκαΐνη) με πρώτη προτεραιότητα την καταπολέμηση των σκληρών». Ασκείται μια 'πολιτική αποθάρρυνσης' του 'τουρισμού ναρκωτικών' και του εμπορίου των σκληρών. «Αφετέρου, έγινε πολύ ευκολότερη η πρόσβαση σε εξειδικευμένη θεραπευτική βοήθεια. Με τον τρόπο αυτό οι δημοτικές αρχές επιθυμούν να διευκολύνουν στους χρήστες ναρκωτικών την επιλογή ενός πιο 'κανονικού' τρόπου ζωής.

Πρόγραμμα μεθαδόνης

Με ένα πολυσχιδές δίκτυο συνδρομής, από βοήθεια για να απελευθερωθεί από εθισμό, έως βοήθεια ώστε να αποκτήσει κάποιον έλεγχο σχετικά με την έξη του, προσφέρεται στο χρήστη ναρκωτικών του Άμστερνταμ η ευκαιρία να γίνει κύριος της μοίρας του. Το βάρος δίνεται στο αίσθημα ευθύνης του ίδιου του χρήστη. Εδώ και αρκετά χρόνια εξαρτημένοι στο Άμστερνταμ μπορούν να πάρουν μέρος σε προγράμματα χορήγησης μεθαδόνης, που αποτελούν τμήμα των ιατρικών θεραπευτικών παροχών». Οι εξαρτημένοι χρήστες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα καταγράφονται σε κατάλογο. «Τα στοιχεία είναι αυστηρά εμπιστευτικά». (City of Amsterdam, Amsterdam and Drugs - facts and figures).

Ο Κ. Ανδριανόπουλος και ο ψυχρός πόλεμος

Το άρθρο του Τάσου Δαρβέρη για το συμπόσιο που οργάνωσε η ΚΙΠΑΕΑ στη Θεσσαλονίκη (Σχολιαστής τ. 59) προκάλεσε την απάντηση του κ. Ανδριανόπουλου, προέδρου της ΚΙΠΑΕΑ και δημάρχου Πειραιά. Για το χαρακτήρα και τις θέσεις της οργάνωσης αυτής ανταπαντά ο συνεργάτης μας.

Μή αποκρίνου ἄφρονι πρὸς τὴν ἐκείνου ἀφροσύνην, ἵνα μὴ ὅμοιοι γένῃ αὐτῷ· ἀλλὰ ἀποκρίνου ἄφρονι κατὰ τὴν ἀφροσύνην αὐτοῦ, ἵνα μὴ φαίνεται σοφός παρ' ἑαυτῷ (Παροιμία, ΚΣΤ' 5-6).

Χαίρομαι που ο κ. Ανδριανόπουλος μου έκανε την τιμή να αποπειραθεί να ανασκευάσει το χαρακτηρισμό «ψυχροπολεμική» που έδωσα στην πνευματική του κόρη ΚΙΠΑΕΑ· για το σκοπό αυτόν στηρίχτηκε στο γεγονός ότι η οργάνωση αυτή υποστήριξε τη λεγόμενη «μηδενική λύση» (ZERO OPTION) για την ταυτόχρονη απομάκρυνση των αμερικανικών και σοβιετικών ευρωπυραύλων από την Ευρώπη, την οποία υιοθέτησαν στις 8 Δεκεμβρίου 1987 οι ηγέτες της ΕΣΣΔ και των ΗΠΑ Γκορμπατσόφ και Ρήγκαν.

Δεν αμφέβαλα ούτε στιγμή ότι ο κ. Ανδριανόπουλος και η «ειρηνιστική» του κίνηση υποστήριζαν κάθε πρόταση του ΝΑΤΟ και των ΗΠΑ: «μηδενική λύση», «πόλεμο των άστρων», δικαίωμα του ΝΑΤΟ να χρησιμοποιήσει πρώτο πυρηνικά όπλα σε περίπτωση πολέμου, συνέχιση των πυρηνικών δοκιμών, παραμονή των πυρηνικών όπλων στην Ευρώπη και σε όλο τον κόσμο, κ.λπ., κ.λπ. Άλλωστε, αυτά είναι τοις πάσι γνωστά.

Ας πάρουμε όμως το ζήτημα των ευρωπυραύλων και της μηδενικής λύσης από την αρχή:

- Το 1977, αρχίζει η αντικατάσταση, στην ευρωπαϊκή Ρωσία, των σοβιετικών πυραύλων SS-4 και SS-5, από πυραύλους SS-20, ο καθένας από τους οποίους έχει 3 πυρηνικές κεφαλές και μπορεί να πλήξει στόχους στη Δ. Ευρώπη (ο κωδικός «SS» είναι νατοϊκός και σημαίνει «πύραυλος εδάφους-εδάφους»).

- Το 1979, το ΝΑΤΟ αποφασίζει την εγκατάσταση στην Ευρώπη των πυραύλων Πέρσινγκ 2 (σε αντικατάσταση των Πέρσινγκ 1, 72

από τους οποίους δεν απομακρύνθηκαν τελικά από τη Δ. Γερμανία) και των λεγόμενων «Κρουζ». Ταυτόχρονα, το ΝΑΤΟ δηλώνει ότι θα αποσύρει τους παραπάνω «ευρωπυραύλους», αν η ΕΣΣΔ αποσύρει τους SS-20 («μηδενική λύση»).

Επρόκειτο να εγκατασταθούν 108 Πέρσινγκ 2 (στη Δ. Γερμανία) και 464 Κρουζ σε διάφορες χώρες του ΝΑΤΟ (τελικά εγκαταστάθηκαν περισσότεροι) έναντι 351 SS-20.

Ανέτρεψε η εγκατάσταση των SS-20 την πυρηνική ισορροπία στην Ευρώπη; Όχι, αν συμπεριλαμβάνονταν τα γαλλικά και βρετανικά πυρηνικά όπλα. Οι Σοβιετικοί ήταν πάντα πρόθυμοι να αποσύρουν τους SS-20, αν, μαζί με τους Πέρσινγκ 2 και τους Κρουζ, αποσύρονταν και καταστρέφονταν τα βρετανικά και γαλλικά πυρηνικά οπλοστάσια. Το ΝΑΤΟ, όμως, ποτέ δε δέχτηκε να συμπεριληφθούν αυτά σε ενδεχόμενες διαπραγματεύσεις, επειδή, προφανώς, θα αποδεικνυόταν τότε ότι η πυρηνική ισορροπία είχε ανατραπεί σε βάρος των Σοβιετικών. Ας δούμε όμως τι έγραψε σχετικά η αμερικανική εφημερίδα *Ιντερνάσιοναλ Χέραλντ Τρίμπιουν* που εκδίδεται στο Παρίσι, στις 21 Ιουνίου 1982: «Ο Καναδός ναύαρχος Φωλλς, που μέχρι πρόσφατα ήταν πρόεδρος της στρατιωτικής επιτροπής του ΝΑΤΟ, είπε σε μια συνέντευξη: Αν οι συνομιλίες για τον έλεγχο των όπλων δεν πετύχουν, μπορεί να χρειαστεί να μειώσουμε μονομερώς τον οπλισμό μας, ιδιαίτερα τα πυρηνικά όπλα θάλασσας, τους Πέρσινγκ και Κρουζ στην Ευρώπη, (Τ.Δ.: γιατί ίσως έχουμε περισσότερα από όσα

Αγαπητέ Σχολιαστή,

Δεν θα ήθελα να σταθώ στην ευρύτερη προβληματική του αρθρογράφου σου πάνω στο Μακεδονικό ζήτημα με αφορμή το συνέδριο που οργανώθηκε από την ειρηνιστική οργάνωση της ΚΙΠΑΕΑ.

Απλώς θα επιχειρήσω να σου επισημάνω τη μεγάλη έκπληξη και απορία που ένιωσα διαβάζοντας για το χαρακτηρισμό της ΚΙΠΑΕΑ σαν «δήθεν ειρηνικής» οργάνωσης και ψυχροπολεμικής.

Λυπάμαι ειλικρινά που ο συντάκτης σας καταφεύγει σε εύκολους χαρακτηρισμούς χωρίς να γνωρίζει καθόλου τη σημαντική παρέμβαση της ΚΙΠΑΕΑ στα προβλήματα της ειρήνης και της ελευθερίας στη χώρα μας, προφανώς αποτέλεσμα της μονόπλευρης ενημέρωσής του και της συγκεκριμένης οπτικής γωνίας που αντιλαμβάνεται τα πολιτικά ζητήματα.

Γιατί η ειρήνη και η ελευθερία δεν επιδέχονται παρερμηνείες, δεν κομματικοποιούνται και έχουν πανανθρώπινη διάσταση και προοπτική.

Η ΚΙΠΑΕΑ από την πρώτη στιγμή της ίδρυσής της υπηρετεί την ελευθερία και την ειρήνη ενώ από το ξεκίνημά της βασική θέση, «της ψυχροπολεμικής αυτής οργάνωσης», όπως την αποκαλεί ο συντάκτης σας, ήταν η «μηδενική λύση» για το ζήτημα των πυραύλων μέσου βεληνεκούς στην Ευρώπη. Δηλαδή, ακριβώς αυτό στο οποίο κατέληξαν οι ηγέτες των δύο υπερδυνάμεων στην τελική συμφωνία της Ουάσιγκτον.

Αν λοιπόν η ΚΙΠΑΕΑ είναι «ψυχροπολεμική» τότε εξίσου ψυχροπολεμικός θα πρέπει να είναι τόσο ο Ρ. Ρήγκαν όσο και ο Μ. Γκορμπατσόφ.

Φιλικά

ΑΝΔΡΕΑΣ ΑΝΔΡΙΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

Δήμαρχος Πειραιά

χρειάζομαστε).⁽¹⁾

Αυτό σημαίνει και για τον πιο αδαή, ότι ακόμα και μονομερής απομάκρυνση των αμερικανικών ευρωπυραύλων, θα άφηνε το ΝΑΤΟ με κάποια πυρηνική υπεροχή: ωστόσο, ο κ. Ανδριανόπουλος, από κοινού με τον κ. Ρήγκαν, επιδίωκε τη «μηδενική λύση», δηλαδή την ακόμα μεγαλύτερη πυρηνική εξασθένιση της ΕΣΣΔ έναντι του ΝΑΤΟ. Και ο στόχος αυτός πραγματοποιήθηκε:

Η σοβιετική ηγεσία δέχτηκε να προβεί σε μια στρατηγική υποχώρηση· δέχτηκε, όχι μόνο τη «μηδενική», αλλά και τη «διπλή μηδενική λύση» (Ο Ο OPTION). Δηλαδή, την εξάλειψη των πυραύλων εδάφους/εδάφους μέσου και μικρού βεληνεκούς (500-5.000 χλμ.), συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που είναι εγκατεστημένοι στην ασιατική ΕΣΣΔ. Ο λόγος; Απλούστατα οι Πέρσινγκ 2 και οι Κρουζ έχουν τέτοιο βεληνεκές, ώστε μπορούν να πλήξουν τα σοβιετικά εδάφη, από τη Δ. Ευρώπη, ενώ οι αντίστοιχοι σοβιετικοί πύραυλοι μέσου βεληνεκούς δεν μπορούν φυσικά να πλήξουν αμερικανικά εδάφη. Έτσι, υπογράφηκε η συμ-

φωνία Ρήγκαν - Γκορμπατσόφ που, κατά τη γνώμη πολλών αναλυτών, υπήρξε ετεροβαρής, μειοεκτική για την ΕΣΣΔ έναντι του ΝΑΤΟ. Κατά συνέπεια, η υιοθέτηση της μηδενικής ή της διπλής μηδενικής λύσης δεν αποτελεί εύσημο ειρηνοφιλίας.

Θα μας επισημάνει όμως ο κ. Ανδριανόπουλος τον κίνδυνο των συμβατικών όπλων του Συμφώνου της Βαρσοβίας: «πώς να μειώσουμε τα πυρηνικά, πώς να δεσμεύουμε ότι δε θα τα χρησιμοποιήσουμε πρώτοι, εφόσον το Σύμφωνο της Βαρσοβίας υπερτερεί σε συμβατικά όπλα;»

Αυτός είναι ένας μύθος. ποι καλλιεργήθηκε έντεχνα από τα τέλη της περασμένης δεκαετίας. Τς 1969 αντίθετα, ο τότε υπουργός Άμυνας των ΗΠΑ, Ρόμπερτ Σ. Μακναμάρα, διαβεβαίωνε: «Σε όλες τις περιοχές, εκτός από τη Νορβηγία, οι δυνάμεις του ΝΑΤΟ και του Συμφώνου της Βαρσοβίας είναι περίπου ίσες σε δύναμη ανδρών... Παρόλο που μια τέτοια αριθμητική σύγκριση δεν μπορεί να καταλήξει σε τελικά συμπεράσματα για τη στρατιωτική ισχύ των δύο συνασπισμών, πιστεύω ότι αποτε-

λεί μια λογική πρώτη προσέγγιση για τις σχετικές δυνατότητες των χερσαίων δυνάμεων».⁽²⁾

Και, από το 1969 μέχρι το 1988, είναι πολύ απίθανο να έχει αλλάξει αποφασιστικά ο συσχετισμός των χερσαίων δυνάμεων· σε ό,τι αφορά βέβαια το συσχετισμό των ναυτικών δυνάμεων, δε νομίζω ότι θα αμφισβητήσει κανείς τη νατοϊκή υπεροχή...

Τέλος, αν ο κ. Ανδριανόπουλος προβάλλει το φάσμα των σοβιετικών τανκς (η υποτιθέμενη υπεροχή των οποίων υπήρξε το αγαπημένο θέμα των αντικομμουνιστικών κονδυλοφόρων), τον παραπέμπουμε στο τεύχος της 5ης Οκτωβρίου 1987 του αμερικανικού (ψυχροπολεμικού) περιοδικού *NEWSWEEK*:

«Ο καινούργιος διευθυντής του Διεθνούς Ινστιτούτου Στρατηγικών Μελετών του Λονδίνου, Φρανσουά Χάιζενμπουργκ, υποστηρίζει ότι μεγάλο μέρος της σοβιετικής υπεροχής σε τεθωρακισμένα είναι νεκρό βάρος. Υποστηρίζει ότι οι Σοβιετικοί έχουν πέντε γενιές αρμάτων μάχης, πράγμα που θέτει σοβαρά προβλήματα συντονισμού. Η μείωση του αριθμού τους θα ενίσχυε τις δυνάμεις τους(!)... Μάλιστα, μια δυτική στρατιωτική πηγή λέει ότι η ανώτατη σοβιετική στρατιωτική διοίκηση διαδίδει τελευταία ότι σκέφτεται να μειώσει τον αριθμό των αρμάτων. Οι Σοβιετικοί δε χρειάζονται αναλογία σε τανκς 4:1 υπέρ αυτών, λέει η παραπάνω πηγή. Μπορούν να τα βγάλουν πέρα και με αναλογία 3:1 ή και 2:1».

Τι σημαίνει αυτό; Απλούστατα, ότι αν οι Σοβιετικοί προτείνουν ακόμα και μονομερή μείωση των τανκς τους, οι νατοϊκοί θα πουν ότι αυτό θα είναι σε βάρος του ΝΑΤΟ! Με άλλα λόγια, η αύξηση των πυρηνικών και συμβατικών εξοπλισμών είναι, κατά το ΝΑΤΟ και τους υποστηρικτές του, ο καλύτερος δρόμος προς την ειρήνη...

Ο κ. Ανδριανόπουλος όμως είχε προχωρήσει πολύ περισσότερο: σε τηλεοπτική του συζήτηση, τον Αύγουστο του 1985, με την ευκαιρία της συμπλήρωσης 40 χρόνων από το τέλος του Β' Παγκόσμιου Πολέμου, είχε φτάσει στο σημείο να δικαιολογήσει τον πυ-

ρηνικό βομβαρδισμό της Χιροσίμα και του Ναγκασάκι σαν αναγκαίο μέτρο για τη λήξη του πολέμου, παρά το ότι, εκείνη την περίοδο, η Ιαπωνία έκανε διαπραγματεύσεις για ειρήνη μέσω της ΕΣΣΔ!

Στην ίδια τηλεοπτική συζήτηση, είχε υποστηρίξει ότι η Βουλγαρία έχει μονάδες χημικού πολέμου (δεν είπε από πού έχει τα σχετικά στοιχεία) υπονοώντας ίσως ότι και η Ελλάδα θα 'πρεπε να αναπτύξει τέτοιες μονάδες (είχε φαίνεται ξεχάσει ότι το Σύμφωνο της Βαρσοβίας είχε προτείνει την

ολοσχερή κατάργηση των χημικών και βακτηριολογικών όπλων). Κατά τα άλλα, έχω «μονομερή πληροφόρηση»...

Ο κ. Ανδριανόπουλος όμως δεν σταμάτησε εδώ: στην ίδια τηλεοπτική συζήτηση, μίλησε για γενοκτονία των Ινδιάνων της Νικαράγουα Μεσκίτος, που δήθεν διέπραξαν οι Σαντινίστες! Υπήρξε, όμως, αργοπορημένος, κατά το ότι ο ισχυρισμός αυτός είχε καταρρεύσει 2-3 χρόνια πριν: ο άλλοτε υπουργός εξωτερικών των ΗΠΑ Χαϊγκ είχε παρουσιάσει φωτογραφίες καμένων πτωμάτων Νικα-

ραγουανών. Κάμποσες μέρες πριν, μια γαλλική επιθεώρηση είχε δημοσιεύσει τις φωτογραφίες αυτές για να τεκμηριώσει την υποτιθέμενη γενοκτονία των Ινδιάνων από τους Σαντινίστες. Αλλά μερικές ώρες μετά τους ισχυρισμούς του Χαϊγκ, δημοσιεύτηκε η διάψευση του φωτογράφου που είχε τραβήξει τις φωτογραφίες, και ο οποίος διαβεβαίωσε ότι: «Αυτά είναι τα πτώματα Σαντινιστών μαχητών που ντουφεκίστηκαν από τη σομοζίστικη εθνοφυλακή»⁽³⁾. Κατόπιν αυτού, θα συλλογιστούσαμε εμείς στον κ. Ανδριανόπουλο να αποφεύγει τη μονομερή πληροφόρηση.

Τελειώνοντας, θα ήθελα να ρωτήσω τον «ειρηνιστή» Ανδριανόπουλο:

— Είναι υπέρ του τερματισμού των πυρηνικών δοκιμών; (τις οποίες οι ΗΠΑ χρειάζονται λιγότερο από την ΕΣΣΔ, δεδομένου ότι έχουν κάνει κατά 30% περισσότερες από το 1945 μέχρι σήμερα).

— Διαφωνεί με τον «εκσυγχρονισμό» και την ανανέωση των πυρηνικών πυραύλων μικρού βεληνεκούς του ΝΑΤΟ με πρόσχημα να «αποκαταστήσει» την τρωθείσα (υποτίθεται) πυρηνική υπεροχή του ΝΑΤΟ μετά την εφαρμογή της διπλής μηδενικής λύσης;

— Θα δώσει εντολή στην ΚΙΠΑΕΑ να κάνει καμπάνια για την απομάκρυνση όλων των πυρηνικών, χημικών και βακτηριολογικών όπλων από την Ευρώπη;

— Αποδέχεται την αμοιβαία μείωση των συμβατικών στρατιωτικών δυνάμεων ΝΑΤΟ/Σ.Βαρσοβίας;

— Θα ζητήσει η ΚΙΠΑΕΑ από το ΝΑΤΟ να δηλώσει ότι δε θα χρησιμοποιήσει πρώτο πυρηνικά όπλα σε περίπτωση πολέμου, πράγμα που το Σ. Βαρσοβίας έχει δεχτεί;

Εάν ναι, οφείλω να παραδεχτώ ότι η ΚΙΠΑΕΑ είναι ειρηνιστική οργάνωση και όχι ψυχροπολεμική.

Τάσος ΔΑΡΒΕΡΗΣ

1. «Οι Ευρωπαϊκοί και η Ισορροπία Δυνάμεων», Νίνο Πάσι, τ. υποδιουκτητή συμμαχικών δυνάμεων του ΝΑΤΟ, έκδ. ΕΕΔΥΕ, Αθήνα 1984, β' έκδ. σ. 29.
2. Ο.π., σ. 24.
3. Εβδομαδιαίο δελτίο Πρακτορείου Ειδήσεων «Νέα Νικαράγουα», Νο. 85/Οκτ. 87, ελλ. μετ. Επιτροπής Αλληλεγγύης στη Νικαράγουα, Θεσπικη.

Συνταγματικές όψεις της αντίρρησης συνείδησης

■ Η στρατιωτική υποχρέωση εξαγγέλλεται στο άρθρ. 5 §3 του Συντάγματος ως ένα από τα καθήκοντα παροχής προσωπικών υπηρεσιών του πολίτη προς το κράτος. Από συστηματική άποψη η διάταξη αυτή εξειδικεύει, ως προς το χρέος της εθνικής αλληλεγγύης, τη γενική αρχή της αλληλεγγύης που διακηρύσσει το άρθρ. 25§4 του Συντάγματος. Η απουσία ειδικής πρόβλεψης της αντίρρησης συνείδησης στη στρατιωτική υπηρεσία δεν μπορεί να καλυφθεί ερμηνευτικά από άλλες διατάξεις και αρχές του Συντάγματος. Τα ζητήματα συνταγματικού δικαίου που θέτει η απουσία ειδικής συνταγματικής κατοχύρωσης της αντίρρησης συνείδησης στη στρατιωτική υπηρεσία μετατοπίζονται λοιπόν αλλού: κατ' αρχήν στην έκταση της δέσμευσης του νομοθέτη από την αρχή της ελευθερίας συνείδησης και έπειτα στην ενδεχόμενη αντισυνταγματικότητα της νομοθετικής κατοχύρωσης της αντίρρησης συνείδησης στη στρατιωτική υπηρεσία.

■ Το δικαίωμα αντίρρησης συνείδησης στη στρατιωτική υπηρεσία παρουσιάζει από τυπική άποψη πολλά κοινά στοιχεία με τα κοινωνικά δικαιώματα: ενεργοποιείται κυρίως στην υποχρέωση που έχει ο νομοθέτης να προχωρήσει στη νομοθετική κατοχύρωση της αντίρρησης συνείδησης στη στρατιωτική υπηρεσία.

Η υποχρέωση αυτή του νομοθέτη απορρέει από τα άρθρ. 2§1, 5§1 και 25§1 του Συντάγματος.

Το δικαίωμα αντίρρησης συνείδησης στη στρατιωτική υπηρεσία είναι στην ουσία ένα δικαίωμα σεβασμού της προσωπικότητας του ατόμου από το κράτος (άρθρ. 5§1). Αν πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας είναι η προστασία της αξίας του ανθρώπου (άρθρ. 2§1) και η διασφάλισή της ανεμπόδιστης άσκησης των δικαιωμάτων

του ανθρώπου, και ως ατόμου, (άρθρ. 25§1 του Συντ.) τότε δεν μπορεί να απαλλαγεί απ' αυτή την υποχρέωση ο ίδιος ο νομοθέτης, ιδίως τη στιγμή που το δικαίωμα αντίρρησης συνείδησης στη στρατιωτική υπηρεσία υλοποιεί άμεσα την αρχή της ελευθερίας συνείδησης, δηλαδή μια συνταγματικά προστατευόμενη αξία.

Κατά συνέπεια, η μόνη κατά κυριολεξία σύμφωνη με το Σύνταγμα ρύθμιση της στρατιωτικής υποχρέωσης είναι αυτή που προβλέπει μια εναλλακτική δυνατότητα εκπλήρωσής της όταν υπάρχουν λόγοι συνείδησης που απαγορεύουν την κανονική εκπλήρωσή της.

Ο Έλληνας νομοθέτης μόνο μερικά ανταποκρίθηκε σ' αυτή τη συνταγματική επιταγή. Για πρώτη φορά με το άρθρ. 1 του ν. 731/1977, το οποίο αντικατέστησε το άρθρο 6 Ν.Δ. 720/70, καθιερώθηκε η δυνατότητα, για εκείνους που αρνούνται να φέρουν όπλα λόγω θρησκευτικών πεποιθήσεων, εκπλήρωσης άοπλης θητείας διπλάσιου χρόνου. Πρόσφατα, το «ευεργέτημα» αυτό — είναι δε χαρακτηριστική για τη δυσπιστία του νομοθέτη απέναντι στην αντίρρηση συνείδησης η γλώσσα που χρησιμοποιεί: «ευεργέτημα» κατά παράχρηση του κράτους και όχι δικαίωμα του ατόμου — επεκτάθηκε και σε όσους αρνούνται να φέρουν όπλα για ιδεολογικούς λόγους (άρθρ. 5§§2-3 του νόμου για τη στρατολογία των Ελλήνων).

Οι ρυθμίσεις που αναφέραμε καλύπτουν μόνο την άρνηση ένοπλης θητείας, ενώ η αντίρρηση συνείδησης στη στρατιωτική υπηρεσία, όπως διεκδικείται από τους αντιρρησίες συνείδησης, όπως διαγράφεται στην απόφαση της 7 Φεβρουαρίου 1983 του ευρωπαϊκού κοινοβουλίου και όπως ισχύει στις περισσότερες χώρες της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, περιλαμβάνει περαιτέρω τη δυνατότητα μιας εναλλακτικής

κοινωνικής υπηρεσίας, ανεξάρτητης από τη στρατιωτική υπηρεσία.

Η πρόβλεψη της δυνατότητας εκπλήρωσης άοπλης θητείας δε θέτει προβλήματα συνταγματικότητας, αφού εκείνος που την επιλέγει εκπληρώνει στο ακέραιο την υποχρέωσή του να συντελεί στην άμυνα της πατρίδας. Πράγματι, η ένοπλη υπηρεσία δεν εξαντλεί τις ανάγκες του ιδιαίτερα σύνθετου και γραφειοκρατικού στρατιωτικού μηχανισμού, έτσι ώστε να τίθεται ενδεχόμενα ένα πρόβλημα συνταγματικότητας, όχι της νομοθετικής κατοχύρωσης της άοπλης θητείας, αλλά αντίθετα της χρονικής διάρκειάς της, η οποία ορίζεται σε διπλάσιο χρόνο από εκείνη της ένοπλης θητείας. Ανάμεσα στην ένοπλη και άοπλη θητεία δεν υπάρχει εκείνη η ποιοτική διαφορά που δικαιολογεί τη δυσμενή μεταχείριση εκείνου που επιλέγει την άοπλη θητεία. Αν ληφθεί υπόψη μάλιστα το πλήθος των δικαιολογημένων και αδικαιολόγητων απαλλαγών ή μειώσεων της θητείας που ισχύουν σήμερα για οικογενειακούς και κοινωνικούς λόγους και η χρονική διάρκεια της κανονικής στρατιωτικής θητείας, το «ευεργέτημα» της τετραετούς(!) άοπλης θητείας, στην οποία υποχρεούνται όσοι αρνούνται να φέρουν όπλα για θρησκευτικούς ή ιδεολογικούς λόγους, δε φαίνεται να δικαιολογείται από κανέναν άλλο λόγο, πέρα από τον προληπτικό περιορισμό του φαινομένου της αντίρρησης συνείδησης. Αν βέβαια ο νομοθέτης προχωρούσε στην κατοχύρωση της εναλλακτικής κοινωνικής υπηρεσίας, τότε μια μεγαλύτερη διάρκεια — όχι όμως απαραίτητα διπλάσια — αυτής της υπηρεσίας θα μπορούσε να δικαιολογηθεί ως κριτήριο της ειλικρίνειας και της ανιδιοτέλειας της επιλογής του αντιρρησία.

■ Προβλήματα συνταγματικότητας δε θέτει ούτε μια μελ-

λοντική νομοθετική κατοχύρωση της εναλλακτικής κοινωνικής υπηρεσίας. Κρίσιμη συνταγματική παράμετρος στην περίπτωση αυτή θα μπορούσε να είναι η έννοια της «άμυνας της πατρίδας». Ο πυρήνας αυτής της έννοιας δεν υπάρχει αμφιβολία ότι ταυτίζεται με τη στρατιωτική υπηρεσία, ένοπλη ή άοπλη, προσανατολισμένη στην υπεράσπιση της εθνικής ανεξαρτησίας της χώρας. Η υπεράσπιση της εθνικής ανεξαρτησίας δεν εξαντλεί ωστόσο την έννοια της άμυνας της πατρίδας, αφού άλλωστε οι ένοπλες δυνάμεις της χώρας σε καιρό ειρήνης δεν περιορίζονται αποκλειστικά στα στρατιωτικά - αμυντικά τους καθήκοντα, αλλά αναλαμβάνουν περαιτέρω καθήκοντα κοινωνικής αλληλεγγύης (για παράδειγμα σε περίπτωση σεισμών, πυρκαϊών και γενικότερα θεομηνιών που πλήττουν τον πληθυσμό).

Ξεκινώντας απ' αυτό το αντικειμενικό δεδομένο, θα μπορούσαμε να διευρύνουμε την έννοια της άμυνας της πατρίδας ή, πιο σωστά, να την προσαρμόσουμε στις πραγματικές της διαστάσεις σύμφωνα με την ερμηνευτική αυτή οπτική άμυνα της πατρίδας αποτελεί όχι μόνο η ένοπλη ή άοπλη υπεράσπιση του εδάφους της, αλλά και η κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξή της, η συνδρομή και η υποστήριξη των κατοίκων που πλήττονται από θεομηνίες, η συνεισφορά στην υγειονομική και άλλη περίθαλψη των ατόμων που έχουν ειδικές ανάγκες, ή προστασία των δασών και του φυσικού περιβάλλοντός της. Η εναλλακτική κοινωνική υπηρεσία θα μπορούσε να θεμελιωθεί ωστόσο — αν δε γινόταν μια ανοιχτή και δυναμική έννοια της άμυνας της πατρίδας — στην ίδια την επιφύλαξη του άρθρ. 4§6, το οποίο ορίζει ότι «Κάθε Έλληνας που μπορεί να φέρει όπλα είναι υποχρεωμένος να συντελεί στην άμυνα της Πατρίδας...»

Μια στενή ερμηνεία της επιφύ-

λαξης αυτής θα περιόριζε την κατηγορία αυτών που δεν μπορούν να φέρουν όπλα στους ακατάλληλους για στράτευση από λόγους υγείας. Το Σύνταγμα ωστόσο δεν προσδιορίζει μια φορά για πάντα την έκταση της κατηγορίας αυτών που δεν μπορούν να φέρουν όπλα. Η έννοια «δεν μπορούν να φέρουν όπλα» θα μπορούσε να θεωρηθεί, σύμφωνα με αυτή την ερμηνευτική οπτική, ανοιχτή στην αλλαγή και το μετασχηματισμό των αντιλήψεων που την ενεργοποιούν, έτσι ώστε να προσαρμοστεί στο μετασχηματισμό της πολιτικής και κοινωνικής συνείδησης. Δε φαίνεται να υπάρχει λοιπόν κανένα πρόβλημα συνταγματικού δικαίου αν ο νομοθέτης διευρύνει την αντίληψη της έννοιας «δεν μπορούν να φέρουν όπλα» και σε κείνους που δεν μπορούν να φέρουν όπλα για λόγους συνείδησης, θεσπίζοντας έτσι ένα περαιτέρω «όριο» στη στρατιωτική υποχρέωση, δικαιολογημένο ωστόσο από τη συνταγματική αρχή της ελευθερίας συνείδησης. Η ταυτόχρονη καθιέρωση, στην περίπτωση αυτή, της εναλλακτικής κοινωνικής υπηρεσίας θα αντιστάθμιζε τη δυσμενή κατάσταση, στην οποία θα βρισκόταν συγκριτικά αυτός που δε θα είχε προβλήματα συνείδησης, σχετικά με την κανονική εκπλήρωση της στρατιωτικής υπηρεσίας, και θα αποκαθιστούσε την αρχή της ισότητας σε ό,τι αφορά την εκπλήρωση των καθηκόντων της εθνικής και κοινωνικής αλληλεγγύης.

Η εναλλακτική κοινωνική υπηρεσία ως «όριο» της στρατιωτικής υποχρέωσης βρίσκει ωστόσο και μια πρόσθετη συνταγματική θεμελίωση: πράγματι ο σκοπός της εναλλακτικής κοινωνικής υπηρεσίας ταυτίζεται με την ικανοποίηση απαιτήσεων και αξιών που αναγνωρίζονται άμεσα ή έμμεσα στο Σύνταγμα, κυρίως μέσα από τις διατάξεις που κατοχυρώνουν κοινωνικά δικαιώματα.

■ Η Πολιτεία μόνο με την πειθώ και όχι με την επιβολή — και κυρίως μέσα από τον εξανθρωπισμό των συνθηκών ζωής των στρατευμένων — θα μπορέσει να πείσει τους νέους ότι είναι μια «πατρίδα» άξια να αγαπηθεί και ότι η στρατιωτική υπηρεσία είναι μια υποχρέωση άξια να εκπληρωθεί. Δεν μπορεί πάντως, περαιτέρω, να είναι πειστική στην προσπάθειά της αυτή, αν η ίδια δε δείξει πρώτη ότι σέβεται — όπως άλλωστε επιβάλλει το Σύνταγμα — την αυτονομία συνείδησης των πολιτών της, αν με άλλα λόγια

δεν αποδείξει ότι είναι μια Πολιτεία ανοιχτή, φιλελεύθερη και πλουραλιστική, που δε φοβάται τη διαφωνία ακόμα και στα πιο κρίσιμα ζητήματα. Άλλωστε η αναγνώριση του δικαιώματος στη διαφωνία τότε μόνο έχει αξία και νόημα: όταν αφορά τα μεγάλα και κρίσιμα θέματα, όχι όταν περιορίζεται στα μικρά και ασήμαντα.

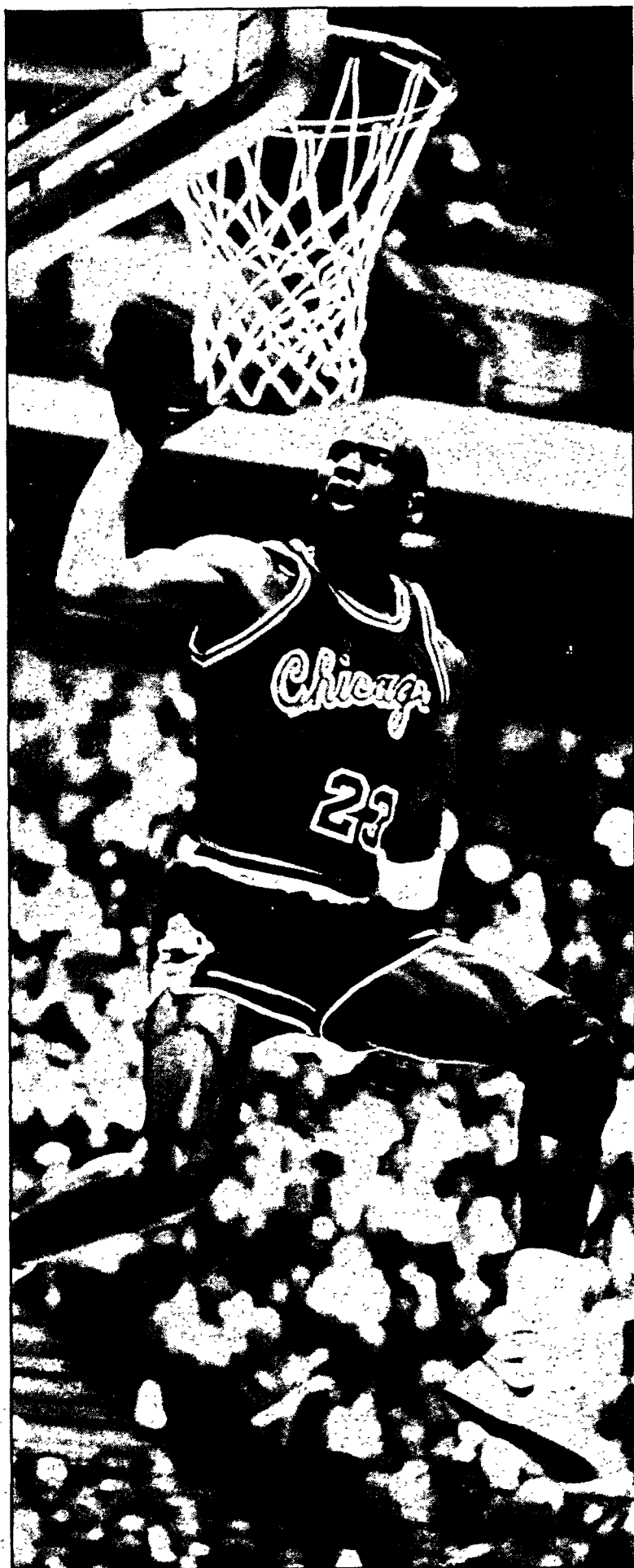
Οι σκέψεις που διατυπώθηκαν παραπάνω δεν εξαντλούν βέβαια το θέμα της αντίρρησης συνείδη-

σης στη στρατιωτική υπηρεσία. Αποσκοπούσαν μόνο να δείξουν ότι υπάρχει το κατάλληλο συνταγματικό πλαίσιο για την υποδοχή της εναλλακτικής κοινωνικής υπηρεσίας.

Η αντίρρηση συνείδησης στη στρατιωτική υπηρεσία είναι ταυτόχρονα ανυπακοή και υπακοή: ανυπακοή στην απαίτηση του κράτους να επιβάλει μια υποχρεωτική «πατριωτική» συνείδηση στους πολίτες και υπακοή στις κοινωνι-

κές αξίες του Συντάγματος. Ας μας επιτραπεί, για το λόγο αυτόν, να αφιερώσουμε το μικρό αυτό κείμενο στον Μιχάλη Μαραγκάκη, που έδειξε με την προσωπική παραδειγματική του μαρτυρία ότι η αντίρρηση συνείδησης δεν είναι μόνο διαμαρτυρία, αλλά και πρόταση, ότι δεν είναι μόνο ατομική αντίσταση, αλλά και υπακοή στην υλοποίηση του Συντάγματος.

Χαράλαμπος ΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ

Νέο θέαμα

■ Το μπάσκετ μπαίνει διεθνώς σε καινούργια κανάλια. Μια σειρά από αλλαγές, που όλες εντάσσονται σε μια ενιαία λογική ανάπτυξης του αθλήματος, είδαν το φως τόσο στην Αμερική όσο και στην Ευρώπη. Ας τις παρακολουθήσουμε.

1) Στην Αμερική το επαγγελματικό πρωτάθλημα, γνωστό σαν Ν.Β.Α., έχει φτάσει στα όριά του σαν καταναλώσιμο είδος. Η νέα αγορά έχει ανακαλυφθεί και δεν είναι άλλη απ' την Ευρώπη. Ακριβώς σ' αυτό το πλαίσιο είχαμε το πειραματικό τουρνουά μεταξύ του Μιλγουόκι, της εθνικής της ΕΣΣΔ και της Τρέισερ, το πρώτο μεταξύ επαγγελματικών και «ερασιτεχνικών ομάδων». Το γεγονός ότι οι Αμερικανοί διέλυσαν αγωνιστικά τόσο τους Σοβιετικούς όσο και τους Ιταλούς μόνο σαν διαφήμιση αυτού του εξωτικού προϊόντος λειτουργεί και όχι βέβαια αποθαρρυντικά για τη διεύρυνση του επαγγελματισμού στην Ευρώπη, όπως πολλοί βιάστηκαν να θεωρήσουν. Ο στόχος είναι απλός. Να συγκροτηθούν κατά τα πρότυπα του Ν.Β.Α. επαγγελματικές ομάδες στην Ευρώπη και έτσι το Ν.Β.Α. να ξεπεράσει τη στενή και κορεσμένη αμερικανική αγορά.

2) Με απόφαση της F.I.B.A. θα μπορούν πια να συμμετέχουν επαγγελματίες (απ' το Ν.Β.Α.) στις εθνικές ομάδες των χωρών τους. Αν και η απόφαση θα πάρει καιρό να γίνει πράξη, δεν παύει να έχει ενδιαφέρον η ιδέα ότι θ' αυξηθεί ο ανταγωνισμός σε επίπεδο εθνικών ομάδων. Μην ξεχνάμε ότι Γερμανοί, Νιγηριανοί, Σουδανοί, Παναμέζοι, Πορτορικανοί και άλλοι είναι «αστέρια» στο αμερικάνικο πρωτάθλημα. Η απόφαση αυτή μάλιστα λειτουργεί και αντίστροφα. Ακυρώνει τις αντιρρήσεις των Γιουγκοσλάβων και των Σοβιετικών, αντιρρήσεις ήδη αδυνατισμένες απ' το «ρεαλισμό» να στέλνουν τους παίκτες τους στο Ν.Β.Α. με κίνδυνο ν' αποδυναμωθούν οι ομάδες τους. Οι Αμερικανοί δεν έκρυψαν για παράδειγμα το ενδιαφέρον τους για τον Μαρτσουλιόνις που γι' αυτούς είναι «περίεργο» είδος έτοιμο για κατανάλωση.

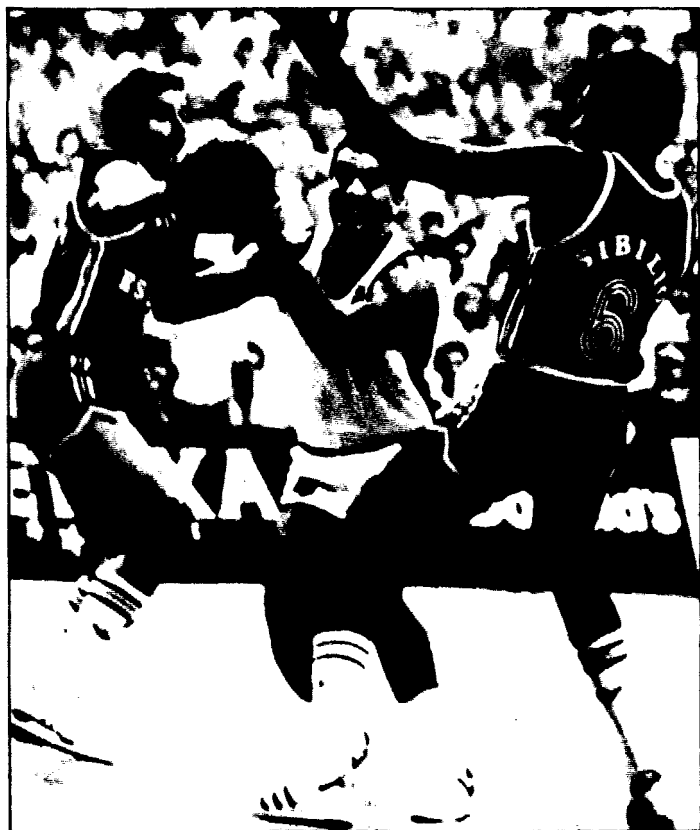
3) Ήδη από φέτος το κύπελλο πρωταθλητριών της Ευρώπης έγινε ολοκληρωμένο πρωτάθλημα. Σύμφωνα μάλιστα με πρόσφατα δημοσιεύματα θα εξελιχθεί απ' το 1990-91 σε ευρωπαϊκό πρωτάθλημα Α1 με περισσότερες ομάδες, μεγαλύτερη διάρκεια και ένταση.

Οι 5.000 δρχ. που κόστιζε το εισιτήριο στον αγώνα Άρη - Μπαρτσελόνα είναι λεπτομέρεια μπροστά σ' αυτά που θα επακολουθήσουν τα επόμενα χρόνια.

Το ότι οι Σοβιετικοί σνόμπαραν αυτό το κύπελλο πρωταθλητριών, μη δηλώνοντας τις ομάδες τους, έχει να κάνει μόνο με την προσπάθειά τους ν' αποκαταστήσουν τη φθαρμένη εικόνα της βιτρίνας τους ενόψει της Σεούλ, και όχι βέβαια με κάποια υποθετική άρνηση να συμμετέχουν σ' ένα κόλπο εκατομμυρίων δολαρίων. Εξάλλου ο Γκομέλσκι είναι λάτρης όλων των επαγγελματικών κόλπων και θαυμαστής της ανάπτυξης κατά τα αμερικάνικα πρότυπα.

4) Οι επιπτώσεις αυτών των αλλαγών στην Ελλάδα δεν είναι πολύ διακριτές, σήμερα τουλάχιστον. Παρ' όλα αυτά, η είσοδος των ξένων που αποφάσισε η ΕΟΚ, μετά μάλιστα από μια ανεπανάληπτη επιτυχία που δήθεν στηρίχθηκε στον εθνικό χαρακτήρα των πρωταθλημάτων μας, δείχνει ότι έχουμε να κάνουμε με μονόδρομο χωρίς επιστροφή. Οι επιλογές είναι συγκεκριμένες και κατευθυνόμενες και κανένας «λαϊκισμός» παλαιού τύπου δεν πρόκειται να τις αμφισβητήσει. Μάλιστα ο Κοσκωτάς δεν φαίνεται να ακολουθεί το παράδειγμα του Βαρδινγιάννη που σ' άλλες εποχές σνόμπαραν το μπάσκετ αποφεύγοντας να ρισκάρει σ' ένα χώρο αβέβαιο.

Ίσως μάλιστα γίνει και το εκπληκτικό να δίνουν το στάδιο Ειρήνης και Φιλίας για αγώνες μπάσκετ! Μέχρι εκεί μπορεί να φτάσουμε.

Με ή χωρίς Γκάλην

Μ' αφορμή τους αγώνες της Εθνικής μπάσκετ με την Αγγλία και την Τσεχοσλοβακία έσκασε το παμύθι ότι η εθνική ομάδα είναι ο κάλης και όλοι οι υπόλοιποι η σόντα. «Χωρίς τον Γκάλην δεν είσαι ΜΕΓ(Κ)ΑΛΗ» μας πληροφορεί Σταύρος Τσώχος, εκφράζοντας πόλυτα το σύνολο σχεδόν των αθλητικογράφων απ' τους πλέον άχρετους περί το μπάσκετ μέχρι τους πιο σχετικούς. Αυτό το παραμύθι τους βολεύει όλους, απλούστατα, γιατί ο Γκάλης είναι ο σούπερ-σταρ και η βιομηχανία προβολής ειδώλων χωρίς σούπερ-σταρ θα κηρύξει πτώχευση.

Εμείς πάντως απ' την πλευρά μας έχουμε ορισμένες αφελεις αιορίες. Ήταν μεγάλη η εθνική στο λουντο-μπάσκετ χωρίς τον Φαρούλα όταν τερμάτισε πίσω από έξι ευρωπαϊκές ομάδες; Είναι μεγάλη χωρίς τον Γιαννάκη, κάτι που ίεν έχουμε την ευκαιρία να διαπιστώσουμε μέχρι σήμερα μόνο και μόνο γιατί ο τελευταίος δεν πα-

θαίνει τραβήγματα στο πόδι κατά παραγγελία; Ή θα είναι τόσο μεγάλη χωρίς τον Χριστοδούλου, έναν παίκτη που όταν τους συμφέρει τον χαρακτηρίζουν ολοκληρωμένο; Ή μήπως θα αποδεικνυόταν μεγάλη αν στη θέση του Πολίτη που μόνταρε την ομάδα είχαμε τον πλέον μοντέρνο Κ. Μουρούζη (λύση που είχε προταθεί από σχετικούς); Αναρωτιόμαστε βέβαια και κάτι άλλο. Ομάδες της δυναμικότητας της Τσεχοσλοβακίας και της Αγγλίας τις κερδίζαμε εκτός έδρας τα προηγούμενα χρόνια και δεν το ξέραμε;

Φαίνεται ότι τα ομαδικά παιχνίδια είναι ομαδικά μόνο μέσα στο γήπεδο. Οι εφημερίδες και η τηλεόραση, για να γίνουν ευκολοχώνευτα και καταναλώσιμα, τα προβάλλουν σαν ατομικά και one man show.

Έστω κι αν ξέρουν ότι παίζουν τον άχαρο ρόλο του προστάτη του Γκάλη ανοίγοντας συγχρόνως την όρεξη και σε κάθε Μιχαηλίδη. Και περί ορέξεως ουδείς λόγος.

Ο αρχηγός Ντίνο Μενεγκίν

■ Σύντομα ο Άρης θα ξαναβρεί μπροστά του την Τρέισερ κι εμείς θα ξαναθαυμάσουμε τη χαρακτηριστική αθλητική φιγούρα του Ντίνο Μενεγκίν, ενός παίκτη που έβαλε για χρόνια τη σφραγίδα του στο ευρωπαϊκό μπάσκετ. Επειδή όμως από τους ανθρώπους του αθλητισμού μαθαίνεις τις μεγαλύτερες αλήθειες γι' αυτόν, θυμηθήκαμε μια παλιά συνέντευξη του Άζα Νικολίτς, του μεγαλύτερου ίσως Γιουγκοσλάβου προπονητή, για τον Ντίνο (Νέα του Μπάσκετ, Μάρτιος 1984) και την ανασύραμε.

«Στη Γιουγκοσλαβία κάποτε έγινε μια μελέτη από ψυχολόγους, κοινωνιολόγους, καθηγητές, προπονητές κ.λπ. για την εγκληματικότητα των ανηλίκων. Το αποτέλεσμα που βγήκε ήταν ότι μεταξύ των μεγάλων παικτών και των εγκληματιών δεν υπάρχουν μεγάλες διαφορές, παρά μόνο ότι ο ένας διάλεξε τον ένα δρόμο και ο άλλος τον άλλο. Η ψυχολογία και των δύο είναι η επιθετικότητα, θέλουν να πρωταγωνιστούν και κάνουν αυτό που τους αρέσει, έτσι γεννιούνται οι αρχηγοί των ομάδων ή οι αρχηγοί συμμοριών. Είναι λάθος να πιστεύουμε ότι ο "ηγέτης" στην ομάδα είναι αυτός

που κατευθύνει. Είναι αυτός που σπρώχνει.

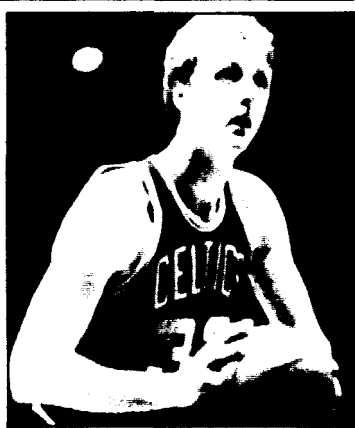
Ο Ντίνο Μενεγκίν σε μια από τις καλύτερες ομάδες, την ΙΝΙΣ ΒΑΡΕΖΕ, ήταν ο "ηγέτης". Γι' αυτόν δεν υπήρχε "μπαλιά χαμένη" ή "ο παίκτης μάς ξέφυγε" κι αυτό έσπρωχνε όλους τους παίκτες.

Τώρα βέβαια ο Μενεγκίν παίζει περισσότερο με το μυαλό, ενώ παλιά έπαιζε με τη δύναμη, την ταχύτητα και ήταν ο πιο γρήγορος στην ομάδα του.

Ήταν ο Μενεγκίν ο ίδιος άνθρωπος κι έξω απ' το γήπεδο. Ήταν μεγάλος φίλος για όλους...

Δεν ήταν παίκτη-μαϊνκερ, γιατί πολλοί λένε ότι οι "ηγέτες" είναι παίκτη-μαϊνκερ. Τώρα ο Ντίνο παίζει στη Σίμακ όπου ο Ντ' Αντόνι είναι ο παίκτη-μαϊνκερ. Όλες όμως οι αποφασιστικές πάσες που πάνε κάτω απ' το καλάθι, πάνε περισσότερο απ' αυτόν παρά απ' τον Ντ' Αντόνι...

Ίσως είναι η τελευταία φορά που θα απολαύσουμε έναν τέτοιο αθλητικό «ηγέτη». Ευτυχώς, γιατί η περίπτωση Μενεγκίν, παρ' ότι θυμίζει πολλούς άλλους αρχηγούς, είναι πολύ ακραία και ιδιαίτερα επικίνδυνη για τα νεύρα μας.

Ο λευκός βλάκας

■ Στο φετινό διαγωνισμό τριπόντων που έγινε πριν απ' το ετήσιο All Star Game, βγήκε πάλι πρώτος ο Λάρυ Μπερντ. Ο λευκός που θεωρείται από πολλούς και για ποι-

κίλους λόγους ο καλύτερος παίκτης του κόσμου.

Σε μια συνέντευξη του ο Παναγιώτης Φασούλας αναφέρεται στην περίπτωση του Μπερντ απαντώντας στην ερώτηση αν το μπάσκετ είναι υπόθεση μυαλού (Περιοδικό τ. 31).

«Δεν νομίζω. Μπορεί να είσαι τελείως ηλίθιος στη ζωή σου και να 'σαι έξυπνος στο μπάσκετ. Ή το αντίθετο. Το μπάσκετ έχει τη δικιά του λογική... Ο Λάρυ Μπερντ. Είναι ένας από τους πιο έξυπνους παίκτες που έχω δει. Ίσως ο καλύτερος παίκτης στον κόσμο. Τον είδα μια φορά να μιλάει στην τηλεόραση και τρελάθηκα. Βλάκας. Μετά τον γνώρισα κι από κοντά και η ιδέα μου επιβεβαιώθηκε. Ένας αθλητής των δύο εκατομμυρίων δολαρίων το χρόνο και κυκλοφορεί με νταλίκια, μασάει καπνό και καπνίζει συνέχεια μαριχουάνα. Ανοίγει το στόμα του και μουνγκρίζει».

ΒΑΛΝΤΧΑΪΜ

Ο Άγιος Στέφανος αποκαλύπτει

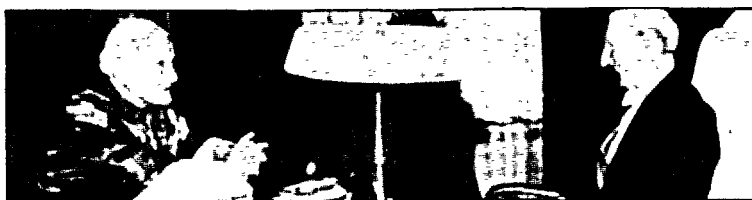
■ Το σήμα κατατεθέν της Βιέννης, ο καθεδρικός ναός του Αγίου Στεφάνου, καταρρέει. Τον τρώει η όξινη βροχή. Για να ξαλαφρώσουν τον κόσμο από τα λεφτά του και για να του αποσπάσουν ταυτόχρονα την προσοχή από άλλα, οι κρατούντες λανσάρισαν ένα μεγάλο έργο. Βλέπε ανωτέρω: «Η αφίσα παρακαλεί: Σώστε τον Άγιο Στέφανο! Λογαριασμός αριθ.... Ευχαριστούμε!» Η έκκληση του εράνου λέει: «Ο Αγ. Στέφανος δεν κλαίει. Δεν φωνάζει. Πεθαίνει σιγά σιγά».

Σε συνέντευξή του όμως με το γνωστό Βιενέζο συγγραφέα Μίχαελ Σάρανγκ στο περιοδικό KONKRET, ο καθεδρικός ναός το διαψεύδει εντονότατα: «Δεν κλαίω, αλλά βρίζω!»

Από τη συνέντευξη «τα πάντα για το Θεό και τον κόσμο. Όλα περιπαράδωσαν και κολάσεως. Όλα για τον Βοϊτίλα και τον Βάλντχαϊμ», δημοσιεύουμε τις «βωμολοχίες» του ναού του Αγ. Στεφάνου, όταν ο Σάρανγκ άρχισε να μιλάει για ένα γενικότερης σημασίας θέμα, την ηθική.

Ναός του Αγίου Στεφάνου: Δε μιλάω για πράγματα που δεν υπάρχουν. Ας μιλήσουμε καλύτερα για διπρόσωπη ηθική. Κι εδώ η χριστιανισμένη είναι αξέπληστη. Σώζει τους ανθρώπους από τα βασανιστήρια της κόλασης προσθέτοντάς τους ταυτόχρονα άλλα, διαβολικά βάσανα. Ο καλύτερος τόπος για να το μελετήσεις είναι εδώ, η Βιέννη. Εκτός, βέβαια, από τη Ρώμη.

KONKRET: Στον τωρινό πάπα;
Σ. Σε ποιον άλλον; Σ' αυτόν τον αγιοτάτο πατέρα. Δεν έχει υπάρξει πιο καταφερτζίδικο πρόσωπο από αυτόν: αυστηρό προς τους ισχυρούς και πλουσίους, αλλά και υποταγμένο μπροστά τους: ανοιχτόκαρδο στους καταπιεσμένους και φτωχούς, αλλά και αδυσώπητο. «Χάρισμα» το ονομάζουν αυτό οι λούμπεν. Και νομίζανε ότι είχαν βρει το πιο χαριτωμένο ζευγάρι της δεκαετίας στα πρόσωπα του Βοϊτίλα και του Βαλέσα, στον ηγέτη των χριστιανών και των εργατών, οι οποίοι, όπου -δήποτε διαφεύγει μια επανάσταση ή ισχυροποιείται ένα απελευθερωτικό κίνημα, είναι έτοιμοι να χορέψουν μαζί το ταγκό της αντεπανάστασης. Κι όμως, ο Βαλέσα εκτοπίστηκε από έναν άλλο Β(Βάλντχαϊμ). Είναι σίγουρα αξιόλογος αντίπαλος, στο κάτω κάτω είναι αυτός που συ-

νέπτυνε την ως τώρα ζωή του με τις λέξεις: είμαι ενεργητικός καθολικός — ενεργητικός, σημειώτεον. Τώρα είναι αυτός μαζί με τον Βοϊτίλα το ζευγάρι του τελικού. Ο Βάλντχαϊμ, ειδικός στο διαβολικό παρελθόν, κι ο Βοϊτίλα, ειδικός του ουρανού μέλλοντος, δείχνουν από κοινού στην ανθρωπότητα το δρόμο προς το σύγχρονο καθαρτήριο.

KONKRET: Δε θα μπορούσατε εσείς, ως αυστριακό σήμα κατατεθέν, να πείτε δυο λογάκια με τον αυστριακό Πρόεδρο σχετικά με την παραιτήσή του;

Σ.: Το έχω ήδη κάνει.

Κ.: Και...

Σ.: Τον συγκράτησα.

Κ.: Σοβαρολογείτε;

Σ.: Ναι, όχι από την παραιτήση, βέβαια. Μετά το τέλος μιας λειτουργίας, ήρθε ο Β. στο καμπαναριό μου κι ήθελε ν' ανεβεί πάνω. Προς τι; Μήπως ο παλιοςτρεψοδίκης ήθελε αντί να παραιτηθεί να πηδήξει; Ε, λοιπόν, δεν μπορούσα να το επιτρέψω. Δεδομένου ότι πίσω του βρίσκεται η πλειοψηφία των Αυστριακών, που αν τον μιμηθεί θα καταρρεύσει το καμπαναριό μου.

Του φωνάζω λοιπόν: Σταμάτα! Ο Β. στέκεται κι εγώ εγκλωβίζω τη συνείδησή του: «Αναλογιστείτε, τα ψέματά δε φτάνουν μακριά. Και τα σκαλοπάτια μου είναι πολλά και ψηλά». Το σκέφτηκε για λίγο και μετά έφυγε.

Κ.: Μπορείτε να μας πείτε γιατί ο Πρόεδρος προκαλεί συνέχεια την αναστάτωση γύρω του; Αν δεν είχε επισκεφθεί τον Πάπα, δε θα μιλούσε κανείς γι' αυτόν, τόσο οι υποστηρικτές όσο και οι πολέμιοί του θα είχαν αρχίσει να κουράζονται.

Σ.: Η επίσκεψη στον Πάπα δεν είναι δική του ευθύνη, αλλά της αυστριακής κυβέρνησης, του ακέφαλου αυτού τέρατος που βαρδιά βάνουσα τη χώρα με δυο ουρές. Αυτή η κυβέρνηση κι αυτός ο Βάλντχαϊμ πάνε μαζί σαν σκύλος και βρακί. Αφ' ενός είναι η κυβέρνηση το λογικό αποτέλεσμα της εκλογής του Βάλντχαϊμ: αφ' ετέρου, δεν θα μπορούσε να εξασκήσει τόσο άνετα την πολιτική της αν η

κοινή γνώμη δεν ήταν ασταμάτητα απασχολημένη με τις πομπές του Βάλντχαϊμ — τις πραγματικές, τις υποτιθέμενες και τις σημερινές, εννοώ τους λόγους που βγάζει για το παρελθόν του και που αφήνουν την παρακάτω εντύπωση: δεν μπορεί και να 'ταν τόσο φριχτό το παρελθόν, όσο είναι οι λέξεις με τις οποίες το δικαιολογεί. Κυβέρνηση και Βάλντχαϊμ είναι αδιανόητο να τους σκεφτεί κανείς ξεχωριστά. Και μια και η κυβέρνηση αυτή απειλεί (λες και έχει ήδη ξεμπερδέψει με το έσχατο δημοκρατικό απομεινάρι στη χώρα αυτή, τις εκλογές) να παραμείνει στην εξουσία για τα επόμενα δέκα χρόνια, μπορούμε κάλλιστα να προετοιμαζόμαστε για μια μακρά εποχή Βάλντχαϊμ.

Κ.: Παρά το ευρύ μέτωπο εναντίον του;

Σ.: Μη με συγκινήσετε λέγοντάς μου ότι ειδικά στις πιο αντιδραστικές κυβερνήσεις της Δύσης άρχισε να χτυπάει ξαφνικά μια αντιφασιστική καρδιά και μάλιστα μόνο για τουτό εδώ το μικρό Αυστριακό αντιδραστικό.

Κ.: Οι Αμερικανοί όμως...

Σ.: Αφήστε με ήσυχο με τους Αμερικανούς. Όταν αυτοί σηκώσουν το χέρι, δεν το κάνουν για να πλήξουν τον Βάλντχαϊμ, αλλά την ουδετερότητα και ανεξαρτησία της Αυστρίας.

Κ.: Δε σας εννοώ.

Σ.: Επειδή εσείς, όπως οι πιο πολλοί πολύξεροι Ευρωπαίοι, υποτιμάτε τις ΗΠΑ, που, σαν πραγματική ηγετική δύναμη, σκέφτονται στρατηγικά. Το πράγμα αρχίζει με απλή γεωγραφική θέωρηση. Αν σήμερα ένα αεροπλάνο του ΝΑΤΟ θελήσει να πετάξει από το Μόναχο μέχρι το Μιλάνο, θα 'πρεπε να περάσει από το Βέλγιο, τον Ατλαντικό και τη Μεσόγειο, απλώς και μόνο για να μην παραβιάσει τον εναέριο χώρο του Τιρόλου. Και δεν είναι καθόλου ευχάριστο για το ισχυρό ΝΑΤΟ να ζει κάτω από τέτοιες συνθήκες.

Οι ΗΠΑ συναινούν στην ουδετερότητα της Αυστρίας μόνο επειδή πιστεύουν ότι η αντικομμουνιστικά

ντρεσαρισμένη χώρα πρόκειται σύντομα να παραβιάσει τις διεθνείς συνταγματικές συνθήκες και να παρουσιαστεί οικονομικά στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα και στρατιωτικά στο ΝΑΤΟ. Πάνω από τριάντα χρόνια περίμενε, μπορούν λοιπόν τώρα οι ΗΠΑ να γίνουν ανυπόμονες και να αλλάξουν τροπάριο.

Κ.: Αυτά είναι αποκυήματα της φαντασίας. Η Αυστρία ήταν και είναι μια χώρα μολυσμένη από εθνικοσοσιαλισμό και αντισημιτισμό: αν οι Αμερικανοί ήθελαν να την τραβήξουν κοντύτερα, δε θα έστρεφαν εναντίον τους όλους τους οπαδούς του Βάλντχαϊμ.

Σ.: Λάθος. Η πολιτική της εξουσίας είναι από τη φύση της διπρόσωπη και ποτέ δεν πάει στον ίδιο δρόμο. Το σπουδαιότερο είναι ότι προτού λαφυραγωγήσουν μια χώρα την εξευτελίζουν μπροστά σ' ολόκληρο τον κόσμο — στην περίπτωση μας ιδιαίτερα ενώπιον των χωρών του Τρίτου Κόσμου και των Αδεσμεύτων, όπου όλο και υπάρχουν κάποιοι που νομίζουν ότι μπορούν να πάρουν κάτι από το αυστριακό μοντέλο: Κρατική συμμετοχή στην οικονομία και παρ' όλα αυτά καπιταλισμός, ουδέτερη και δυτική κι όμως, σχέση με την Ανατολή: λίγος στρατός και πολύς τουρισμός. Η συζήτηση αυτή για το μοντέλο Αυστρία πρέπει να τερματιστεί διεθνώς: είναι επαρκής λόγος ώστε οι Αμερικανοί να παρουσιάσουν την Αυστρία σαν ναζιστική χώρα — όχι επειδή τάχα ενδιαφέρονται να την κάνουν αντιφασιστική όαση. Για την καταστροφή της καλής της φήμης, οι Αμερικανοί βρήκαν στο πρόσωπο του Βάλντχαϊμ το ιδανικό μέσο: και στη σημερινή κυβέρνηση τον καλύτερο συνεργάτη που θα είχαν φανταστεί για την λοιπή διάλυση της χώρας.

Κατά τη διάρκεια της Πρώτης Δημοκρατίας, ούτε η αστική δημοκρατία ούτε η οικονομία γνώρισαν ιδιαίτερη άνθιση. Στη Δεύτερη προσπάθησαν ξανά, έφτιαξαν έναν κρατικοποιημένο τομέα και σπρώξαν με τη βοήθειά του το ιδιωτικό κεφάλαιο που σήμερα έχει φουσκώσει, τυχάρωστο από κέρδη και έχοντας ήδη ξεχάσει σε ποιον οφείλει την ύπαρξή του. Προσπαθεί λοιπόν να φάει τα ίδια του τα θεμέλια, προσλαμβάνει έναν τραπεζικό διευθυντή για καγγελάριο (τον Βρανίτσκι), ώστε να κλείσει εν τάχει τον αρραβώνα α-

νάμεσα στη νεόπλουτη μπουρζουαζία και το διεθνές κεφάλαιο, προτού αυτή ξαναχαθεί στην ανυπαρξία, όπου ήταν πριν από το 1945.

Κ.: Πολύ μαύρα μας τα λέτε.

Σ.: Αγαπητέ μου, είστε πολύ νέος για να γνωρίζετε καλά την αυστριακή μπουρζουαζία. Ζήτημα είναι αν υπάρχει στον κόσμο άλλη τόσο ξεπεσμένη. Χωρίς ιδέα για τον εαυτό της. Κρεμάστηκε απ' το λαιμό του Μουσολίνι, του Χίτλερ πιο μετά. Μόλις μετά το 1945 απέκτησε μια κάποια αυτοτέλεια χάρη στη σοσιαλδημοκρατική αυτοθυσία... Έτσι δεν ρίχτηκε στο λαιμό του νέου ισχυρού ανδρός, των ΗΠΑ, αλλά απλώς ακούμπησε κομψά πάνω του. Δυστυχώς, οι ΗΠΑ δεν εκτίμησαν τον καθωσπρεπισμό αυτό, και θέλανε το Άνσλους, όχι άμεσα με αυτούς, βέβαια, γιατί θα θύμωναν οι Σοβιετικοί.

Κ.: Αλήθεια, τα πιστεύετε τώρα αυτά που λέτε;

Σ.: Στ' αλήθεια —όχι. Για τις ΗΠΑ το τωρινό παιχνίδι είναι μια κωμωδία. Για τραγωδίες είναι πολύ μικρή και ασημαντή η Αυστρία. Βέβαια, ούτε η Γρανάδα είναι και καμιά ήπειρος. Το ίδιο κάνει. Πάντως οι ΗΠΑ δεν βαρύνει στ' αλήθεια τον Βάλντχαϊμ, απλώς σηκώνουν το χέρι. Η αυστριακή μπουρζουαζία και οι μικροαστοί, συνηθισμένοι στους τεμενάδες προς τους επάνω και στις κλοτσιές προς τους κάτω, βλέπει το σηκωμένο χέρι και δίνει αμέσως το χτύπημα —που δεν έφαγε ακόμα— στους Εβραίους. Η σφαλιάρα αυτή κουρντίζει την αντισημιτική αλλά ταυτόχρονα και την αντιαμερικανική χωρωδία, ώσπου τελικά ακούγεται σαν ρεφραίν ο γερμανικός εθνικός ύμνος.

Κ.: Και τι θα γίνει;

Σ.: Σήμερα, το θεατρικό «η φάρσα του Βάλντχαϊμ» παίζεται απ' άκρου εις άκρον της αυστριακής επικράτειας. Το αργότερο στο τέλος του έτους, ο πρωταγωνιστής Βάλντχαϊμ θα έχει εκπληρώσει το καθήκον του: θα έχει καταρρακώσει το κύρος της Αυστρίας για κάποια χρόνια, ενώ στο εσωτερικό της χώρας θα έχουν παρθεί οι σημαντικότερες αποφάσεις για την ιδιωτικοποίηση και την πολιτική και οικονομική κατάρρευση. Ο Βάλντχαϊμ θα αναλάβει κάποιον ευγνώμονα δευτερεύοντα ρόλο. Ο Βάλντχαϊμ θα αποκτήσει το όνομα ενός από τους πιο δημοφιλείς

Προέδρους. Γιατί ποτέ ως τώρα δεν συνέπεσαν σ' έναν τόσο καλοκάγαθο πατέρα του έθνους ο αντισημιτισμός και ο αυστροφασισμός. Και στη διεθνή σκηνή θα κάθεται ψηλά στο άτι του για να δεχτεί τους χαιρετισμούς της βασίλισσας της Αγγλίας και μετά του επόμενου Αμερικανού Προέδρου. Είναι νόμος παλιός: Δεν υπάρχει άλλη ταξική αλληλεγγύη τόσο δεμένη, όσο αυτή ανάμεσα σε αντιδραστικούς: αν ποτέ ρίξουν κάποιον δικό τους για τακτικούς λόγους, θα τον σηκώσουν και πάλι ψηλά αργότερα. Ο ταπεινούμενος υψωθεί.

Κ.: Πιστεύετε πως θα αξιωθείτε να το ζήσετε κι αυτό;

Σ.: Γιατί όχι; Νιώθω καλά, σκέφτομαι μάλιστα να αφήσω την παθητικότητα που έχω επί αιώνες τώρα και να βάλλω την πρώτη πέτρα εναντίον αυτού του συρφετού... Και οι άρχοντες το έχουν κιόλας πάρει είδηση: οπουδήποτε στο κτίριό μου λασκάρει καμιά πέτρα για να την πετάξω σ' αυτούς τους Φαρισαίους, πέφτουν πάνω μου για να το εμποδίσουν με το πρόσχημα πως εκτελούν εργασίες αναπαλαίωσης. Γνωρίζετε λοιπόν τώρα τους πραγματικούς λόγους της καμπάνιας για τον έρανο...

Οι διεθνείς καντρίλιες των τελευταίων εβδομάδων γύρω από τον Βάλντχαϊμ με μια «διεθνή επιτροπή ιστορικών» και με την —αποτελεσματικά προβεβλημένη από τα

μέσα ενημέρωσης —συμμετοχή ενός «Έλληνα γερμανικής καταγωγής» ως συμβούλου, θα μας απασχολήσει ξανά. Για την ώρα ας πούμε τα παρακάτω: Για να διαπιστωθεί ότι ο Βάλντχαϊμ εγγώριζε επακριβώς για τα εγκλήματα πολέμου στα Βαλκάνια, δεν απαιτείται καμιά «επιτροπή ιστορικών» ή τίποτα «ντοκουμέντα». Διότι από το 1986 γνωρίζουμε ότι ο Β. διέτελεσε «αξιωματικός πληροφοριών» στο στρατηγείο των Βαλκανίων. Και από πού κι ως πού περιορίζονται οι «αξιωματικοί πληροφοριών» και οι «υπηρεσίες πληροφοριών» (πράκτορες και μυστικές υπηρεσίες, ακριβολογώντας), από τον Μέτερνιχ ως τώρα, αποκλειστικά και μόνο στις «πληροφορίες»: Τι νόημα έχουν λοιπόν οι ανοησίες του διεθνούς Τύπου, «Γνώριζε, αλλά δεν ήταν συνεργός ούτε εγκληματίας πολέμου»;

Τελικά, σχεδόν στη σκιά των διεθνών τίτλων για τον Βάλντχαϊμ, και των ελληνικών τίτλων για τον Φολίνι που έγινε «φρόνιμος», ο καλός μας ο «αρχιμαστόνος Τζέλι» συγκατένευσε στην έκδοσή του από τη Γενεύη στην Ιταλία. Είναι ο άνθρωπος της αιματοχυσίας της Μπολόνια το 1980. (Βλ. Μαύρη διεθνής, Σχολιαστής 61).

Λίγες μόνο ελληνικές εφημερίδες ενημέρωσαν τους αναγνώστες τους για την έκδοση του ανθρώπου που από το 1981 είναι ο καταζητούμενος νούμερα ένα της Ιταλίας.

Πάντως, από ΤΑ ΝΕΑ μαθαίνουμε

πως ο Τζέλι φυλάσσεται με ιδιαίτερη φροντίδα: σουίτα τριών δωματίων με μπάνιο και κουζίνα. Όπως παλιότερα ο Χίτλερ στη φυλακή Λάντσμπεργκ μετά το αποτυχημένο νοεμβριανό πραξικόπημα του 1923, ή και οι Παπαδόπουλος - Ιωαννίδης στον Κορυδαλλό μετά το '74.

Τα σπουδαιότερα όμως δεν θα τα μάθουν οι Έλληνες, αντίθετα με τους Δυτικογερμανούς:

«Για μεγάλο μέρος των κατηγοριών εναντίον του —μεταξύ των οποίων και τη συμμετοχή του στην ακροδεξιά βομβιστική επίθεση κατά του σιδηροδρομικού σταθμού στη Μπολόνια με 85 νεκρούς —δεν επιτρέπεται να δικαστεί ο πρώην Μέγας Διδάσκαλος, διότι δεν καλύπτονται από το ελβετικό ένταλμα έκδοσης». (Ζυντόιτσε Τσάιτουγκ, 18.2.88). Αλλά κι αυτή η είδηση είναι φυσικά λανθασμένη, διότι ο Τζέλι έχει ήδη κατηγορηθεί εδώ και δυο χρόνια στην Μπολόνια. Έτσι λοιπόν, σύμφωνα με τα διεθνώς ισχύοντα, ούτε θα δικαστεί, ούτε μπορεί να κατηγορηθεί, να ανακριθεί, να καταδικαστεί για τα πιο απάνθρωπα εγκλήματα, το λουτρό αίματος της Μπολόνια κι όλες τις φασιστικές επιθέσεις μετά την έκρηξη του '69 στο Μιλάνο.

Ο αναγνώστης όμως εισπράττει το εντελώς αντίθετο από την ειδησεογραφία της «Πρώτης», «Αυγής» και «Καθημερινής»: Οι δυο τελευταίες απαριθμούν μάλιστα και την απαγωγή του Άλντο Μόρο από τις Ερυθρές Ταξιαρχίες» στο τωρινό κατηγορητήριο. Αντίθετα, «ΤΑ ΝΕΑ» και ο «Ριζοσπάστης» καλύπτουν με το μανδύα της σιωπής τα εγκλήματα για τα οποία κατηγορείται: Για «ΤΑ ΝΕΑ» πρόκειται απλώς για το «πολιτικό σκάνδαλο της μασονικής στοχάς Π2» και για «αισχροκέρδεια και χρεοκοπία... σχετικά με την πτώχευση της Μπάνκο Αμπροζιάνο».

Για τις περισσότερες ελληνικές εφημερίδες (και για την Ελευθεροτυπία και το Ποντίκι) η έκδοση του Τζέλι δεν αξίζει δημοσίευσης, το ίδιο και για το ραδιόφωνο και την τηλεόραση. «Ειδήσεις» και «ειδήσεις».

Ρολφ ΠΟΛΕ

Περί Βάλντχαϊμ βλέπε και: Σχολιαστής 39, Ιούνιος 86: Το παραμύθι του απλού στρατιώτη Σχολιαστής 40.

Ιούλιος 86: Καθαρός ο Βάλντχαϊμ

Αντί, αρ. 318,

6.6.86 «Σιωπή και αντιφασιστική συνείδηση».

Από τις καταλήψεις στην κρήνη

■ Δεκατρείς μέρες πριν τις φοιτητικές εκλογές και το γνώριμο εκλογικό σκηνικό μόλις στήθηκε στο Πανεπιστήμιο. Μετά το θερμό φθινόπωρο των φοιτητικών κινητοποιήσεων και το δίμηνο της κυβερνητικής και καθηγητικής αντεπίθεσης που ακολούθησε, στις 17 Μαρτίου καταγράφεται η σημερινή πραγματικότητα στο φοιτητικό χώρο.

Το φοιτητικό κίνημα, που το φθινόπωρο βγήκε αιφνιδιαστικά στο προσκήνιο, πέρασε ήδη μια ψυχρολουσία: παρά το καινούριο δυναμικό που είχε και τις νέων μορφών συλλογικότητες και πρακτικές που ανέδειξε, δεν στάθηκε ικανό να υπερβεί το προηγούμενο επίπεδο πολιτικοποίησής του και να θέσει με μονιμότερους όρους τα κρίσιμα ζητήματα της αναβάθμισης της ανώτατης εκπαίδευσης, της οργάνωσης των μεταπτυχιακών, της εφαρμογής των ΕΟΚικών προγραμμάτων, κ.λπ. Θα μπορούσε σήμερα να αντιμετωπίσει μια καταγραφή που γίνεται με εκλογικούς-κοινοβουλευτικούς όρους, με συσχετισμούς σαφώς δυσμενέστερους από εκείνους που υπήρχαν πριν τα Χριστούγεννα;

Πρόκειται για ένα ερώτημα που δεν μπορεί να απαντηθεί άφοβα. Όσο το ζήτημα «εκπαίδευση» συνεχίζει να βρίσκεται στο προσκήνιο (με τις φοιτητικές καταλήψεις το φθινόπωρο, τις γραφικότητες Τρίτη κατόπιν και τις μαθητικές κινητοποιήσεις σήμερα), υπάρχουν κάποιες δυνατότητες συγκρότησης ενός ζωντανού χώ-

ρου σε ρήξη με τις κυρίαρχες δυνάμεις.

Μετά τις εκλογές, το 14ο Πανσπουδαστικό Συνέδριο αναμένεται να αναδιατάξει τους συσχετισμούς μεταξύ των φοιτητικών παρατάξεων. Ήδη από την περασμένη χρονιά, η ΔΑΠ και η Πσκ έχουν κερδίσει έδαφος σε βάρος της ΠΑΣΠ. Σε συνδυασμό μάλιστα με την πρόσφατη διάσπαση του Δημοκρατικού Αγώνα και τη χωριστή κάθοδο του στις εκλογές, προβάλλει η πιθανότητα να πλειοψηφούν στο Κ.Σ. της ΕΦΕΕ η ΠΑΣΠ με τη ΔΑΠ. Πιθανότητα βέβαια μικρή (την επίδικη έδρα διεκδικούν η Πσκ, η ΔΑΠ και οι Συσπειρώσεις), ωστόσο σημαντική λόγω των επιπτώσεων που θα έχει για την επίσημη συνδικαλιστική εκπροσώπηση του φοιτητικού κινήματος.

Λίγο πριν από τις φοιτητικές εκλογές, η Πανσπουδαστική ζητάει να θερίσει όσα έσπειρε την προηγούμενη περίοδο. Η αντικυβερνητική στάση που κράτησε όλη τη χρονιά και η συμμετοχή της στις φοιτητικές κινητοποιήσεις έχουν βελτιώσει την εικόνα της στο πανεπιστήμιο. Από την άλλη πλευρά, διακρίνοντας ίσως την αδυναμία και το μπλοκάρισμα των πολιτικών δυνάμεων που πρωτοστάτησαν στις καταλήψεις, όχι μόνο απέφυγε τις κακοτοπιές και τις διαφοροποιήσεις που θα την έφερναν πολιτικά αντίπαλη με τη φοιτητική δυναμική, αλλά πήρε κι εκείνες τις πρωτοβουλίες που ελπίζει ότι θα της επιτρέψουν να καταγραφεί ως η μόνη φερέγγυα και

αποτελεσματική αντικυβερνητική δύναμη στο πανεπιστήμιο. «Το άνοιγμα της ΚΝΕ στις Συσπειρώσεις» που κατέγραψε ο καθημερινός Τύπος διατηρεί τη σημασία και την επικαιρότητά του, στο βαθμό που οι πολιτικές δυνάμεις που στήριξαν τις καταλήψεις φαίνονται αδύναμες, αλλά και απρόθυμες, να υπερβούν τα σημερινά τους χαρακτηριστικά και να περάσουν σε επιθετικές πρωτοβουλίες που θα τις κατέγραφαν με ένα διαφορετικό τρόπο στον πανεπιστημιακό χώρο.

Η διάσπαση του Δημοκρατικού Αγώνα είναι πλέον γεγονός. Με διαφορετικές αντιλήψεις και θέσεις σ' όλο το διάστημα των φοιτητικών κινητοποιήσεων, ο ΔΑ-ΔΕ δεν ήταν δυνατό να υπάρξει φερέγγυα μέσα στο πανεπιστήμιο ως η «αυτόνομη παράταξη της Ανανεωτικής Αριστεράς».

Η πλειοψηφία, που βρίσκεται με το μέρος του ΚΚΕσωτ. - Αν. Αρ. και το Ρήγα, προσανατολίζεται σε μια πανελλαδική συνεργασία με την Α.Σ.Κ. (φοιτητές της Ε.Μ.Α.Σ.). Από την άλλη η Ε.Α.Ρ. αντιμετωπίζει πλέον προβλήματα συγκρότησης ψηφοδελτίων σε πολλές σχολές, ενώ το εκλογικό αποτέλεσμα αναμένεται εξαιρετικά δυσμενές.

Τόσο η επιστράτευση της εμβελίας του Λ. Κύρκου όμως, όσο και η συμμετοχή του Ρήγα στις καταλήψεις, δεν είναι ικανές να αποδώσουν καρπούς. Αθροιστικά, τα δύο σχήματα μάλλον θα περιοριστούν σε ένα ποσοστό χαμηλότερο ακόμη και από το περσινό του

ενιαίου Δ.Α.

Η Σ.Σ.Α.Κ. ήταν άλλη μια συνιστώσα του «μπλοκ των καταλήψεων». Με δύναμη σε μερικές μόνο σχολές, είναι ωστόσο έντονα διαφοροποιημένη από τη γενικότερη πολιτική στάση και προσανατολισμό της Σ.Σ.Ε.Κ. Στη σύσκεψή της το επόμενο διήμερο (5-6 Μαρτίου) πρόκειται να καθορίσει τη στάση της στις εκλογές, μετά την απόρριψη από τις Συσπειρώσεις της πρότασής της για πανελλαδική εκλογική συνεργασία.

Οι Αριστερές Συσπειρώσεις είχαν πρωταγωνιστικό ρόλο στις καταλήψεις. Συνέβαλλαν στη συγκρότηση, μέσα στο πανεπιστήμιο, ενός «συνασπισμού» πολιτικών δυνάμεων που αντιπαράτεθηκε τόσο στην κυβερνητική πολιτική όσο και στην ΚΝΕ. Το κρίσιμο ζήτημα στην πρόσφατη Πανελλαδική Συνάντησή τους (25-29 Φεβρουαρίου) ήταν ο σημερινός προσανατολισμός και η έκφραση του κοινωνικού δυναμικού που αναπτύχθηκε στις καταλήψεις. Η άποψη που επικράτησε προμοδεύει όμως την «αναβάθμιση» των Συσπειρώσεων και υποβαθμίζει την αναγκαιότητα μιας επιθετικής πρωτοβουλίας που θα επιχειρούσε να καταγράψει, και σε εκλογικά ποσοστά, το «μπλοκ των καταλήψεων».

Απέναντι στην πρωτοκαθεδρία της Πανσπουδαστικής, οι φετινές φοιτητικές κινητοποιήσεις ανέδειξαν και έναν άλλο πολιτικό λόγο, αυτόν των δυνάμεων που —με τον έναν ή τον άλλο τρόπο— αντιπαράτιθενται στην κυβερνητική πολιτική της αναβάθμισης της εκπαίδευσης. Αυτός ο πολιτικός λόγος ασφαλώς δεν έχει ενιαία χαρακτηριστικά. Θα είχε όμως ενδιαφέρον να επεδίωκαν οι συνιστώσες του το προχώρημα των διαδικασιών μεταξύ τους, καθώς και την ενιαία έκφρασή τους στις φοιτητικές εκλογές. Κάτι τέτοιο όμως σήμερα φαίνεται αδύνατο, τη στιγμή που επιλέγεται (από τις περισσότερες πλευρές) η περιχαράκωση και η αυτόνομη συγκρότηση. Ας μην ξεχνάμε όμως ότι μιλάμε για κοινωνικούς χώρους και οι κοινωνικοί χώροι και ζωντανό είναι και κινούνται πολλές φορές ερήμην μας...

Άρης ΝΤΑΤΣΗΣ

Αρκάς Ο Παντελής και το ΜΟΝΤΑΡΙ

■ Τετάρτη 24.2.88. Αθήνα «Ευαγγελισμός». Ανάμεσα στην όλη αποδιοργάνωση των ημερών (κι όχι μόνο), οι έκτακτες εισαγωγές στην πνευμονολογική (και μόνο σ' αυτήν άραγε;) κλινική —βος όροφος— προβιβάστηκαν. Από το ράντζο ανέβηκαν στην άνεση του... φορείου. Μάλιστα! Σε φορείο νοσηλεύτηκε ασθενής 74 χρόνων, με διάγνωση πλευρίτιδα, επειδή έλειπαν κρεβάτια και ράντζα.

Σου 'ρχεται να βάλεις τα κλάματα. 'Η μήπως τίποτ' άλλο;

■ Παιδιά που μηνύονται και οδηγούνται στο δικαστήριο —από παιδαγωγό(!!!)— γιατί έγραψαν λείε βρισιές ενάντια στον πρωθυπουργό, παιδιά που πεθαίνουν από ελλείψεις του συστήματος ιατρικής περίθαλψης, παιδιά που ζουν σε άθλιες συνθήκες στο Λαύριο μόνο και μόνο γιατί είναι χωρίς πατρίδα, πλήγησαν για άλλη μια φορά την ευαισθησία μας αυτές τις μέρες. Σημάδεψαν το χώρο έως ότου ξεχαστούν κι αυτά μέσα στην κατανάλωση πυροτεχνημάτων και δεινών προεκλογικών λόγων. Πόσοι ντρέπονται ακόμα στην Ελλάδα του 1988;

■ Τελικά τα κατάφεραν: Οι τρεις γνωστοί γελοιογράφοι που προσφάτως απέκτησαν εκπομπή στον 984 τις μεταμεσονύκτιες ώρες του σταθμού, με χαζοαστειάκια, χαζοτραγουδάκια και χαζοποιηματάκια —έχουμε κι αυτά βλέπεις— κατόρθωσαν να φτιάξουν μια εκπομπή ανούσια που δεν βγάζει ούτε τόσο δα γελάκι. Τι έγινε, παιδιά; Τα ραδιοφωνικά σας μολύβια έχασαν τις μύτες τους;

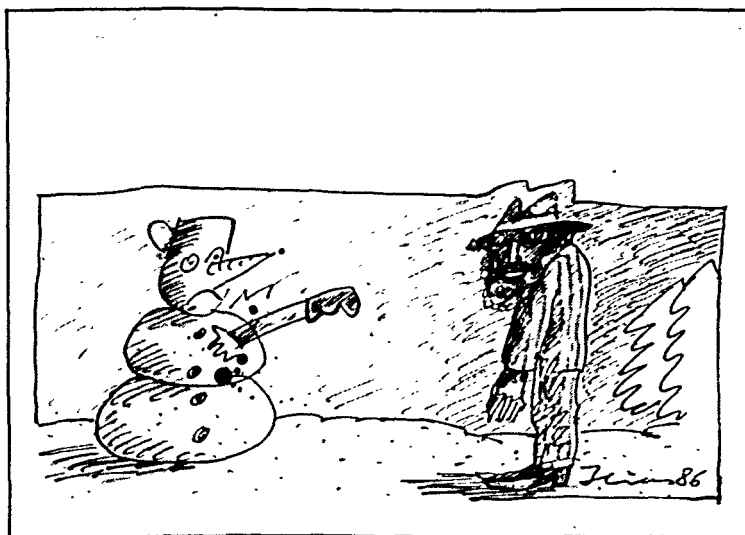
Βα-Ντα.

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Νόρα Αστόργκα

Τόσκα

Η Τόσκα σήμερα δεν είναι ηρωική φιγούρα στην —πιο αγαπημένη, έστω— όπερα του Λένιν. Δεν είναι χαζοχαρούμενη τραγουδίστρια. Είναι εκπρόσωπος των Σαντινίστας στον ΟΗΕ και το όνομά της είναι Νόρα Αστόργκα. Δεν σκοτώνει τον αρχηγό της αστυνομίας Σκάρπια με τα ίδια της τα dolci mani για να γλιτώσει από τον βδελυρό του πόθο. Παρασέρνει συνειδητά το μεγαλύτερο βασανιστή του Σομόζα, στρατηγό Ρεϊνάλντο Πέρεζ Βέγα, στο σπίτι της για να τον ανταλλάξουν με δεκα-

πέντε κρατούμενους Σαντινίστας και εκεί, κάτω από άγνωστες συνθήκες, μαζί με τρεις συντρόφους της, του κόβουν το κεφάλι. Δεν σκοτώνεται πηδώντας από τις επάλξεις του φρουρίου απελπισμένη για την εκτέλεση του αγαπημένου της. Πεθαίνει από καρκίνο, 39 χρόνων, στη Νέα Υόρκη —όπου ήταν πρέσβειρα της Νικαράγουας στον ΟΗΕ— και κηδεύεται στη Μανάγκουα με πλήρεις τιμές «σαν ηρωίδα του έθνους και της επανάστασης».

Ε.Σ.

Κρητικά ντουμάνια

Είκοσι τρεις τόνοι χαοίς περσινής εσοδείας και κατάσχεσης κήκαν την προηγούμενη εβδομάδα σε πυρηνελαιουργείο κοντά στο Ηράκλειο Κρήτης. Η εντυπωσιακά θεαματική ενέργεια έλαβε χώρα ενώπιον εκπροσώπων των δημοσίων αρχών και σωμάτων ασφαλείας.

Δε δόθηκε καμιά εξήγηση για τους λόγους της πυράς αυτής. Αναφέρθηκε πάντως ότι η... μονάδα της Πολεμικής Αεροπορίας όπου φυλασσόταν το χαοίς είχε προβλήματα προσωπικού χρησιμοποιώντας «ειδική φρουρά».

«Ειδικά επιλεγμένοι σμηνίτες» επέβαιναν, εξάλλου, στα φορτηγά που μετέφεραν το χαοίς στους κλιβάνους.

Τέλος, «ειδικά μέτρα προστασίας έχουν ληφθεί για το προσωπικό του πυρηνελαιουργείου και δεν υπάρχει πρόβλημα από τον καπνό, επειδή οι καμινάδες είναι ψηλές», όπως δήλωσε ο εισαγγελέας Λασηθίου (Καθημερινή, 10.2.).

Με δεδομένο ότι πρόκειται για τη

«μεγαλύτερη ποσότητα που ανακαλύφθηκε στην Ευρώπη», μπορεί κανείς να συμπεράνει και κάποιους από τους ειδικούς λόγους που οδήγησαν στη δημοσιοποιημένη καύση.

Έχοντας υπόψη ανάλογες επισήμες καταστροφές ναρκωτικών σε κάποιες τριτοκοσμικές δημοκρατίες με εξιλεωτική δημοσιότητα και προβολή, αλλά και επώνυμες ή ανώνυμες καταγγελίες για εμπλοκή αστυνομικών στην ανακύκλωση των ναρκωτικών, δεν είναι σαφές αν θα 'πρεπε να επαινέθει ή να γίνει με επιφύλαξεις δεκτό το πρόσφατο ντουμάνι στο Ηράκλειο. Κάποια συνέπεια όμως ίσως να επέτασσε, μετά από αυτά, να ακούσουμε και να δούμε την καταστροφή, π.χ. των 82 κιλών ηρωίνης - μορφίνης - όπιου, των 1.266 φετών υπνοφόρου μήκωνος, των 23,5 κιλών κοκαίνης, των χιλιάδων χαπιών, ενέσεων και δόσεων βαρβιτουρικών και παραισθησιογόνων που — σύμφωνα με δημοσιευμένα στοιχεία — κατασχέθηκαν πέρσι (ως τις 15.10). Θα 'πρεπε βέβαια να προηγηθούν οι πολύ μεγαλύτερες

ποσότητες που έχουν κατασχεθεί τα προηγούμενα χρόνια, αν βέβαια υπάρχουν ακόμη φυλασσόμενα και δεν έχουν πάει καλικά τους.

Η μαύρη, μανά μ', καίγεται, καίγεται και το βίος μας, λέγεται ότι οδύρονται οι έμποροι ναρκωτικών. Εμείς όμως ανησυχούμε για την προστασία του προσωπικού και των αρχών που παρίσταντο. Ο εργάτης που τροφοδοτούσε τον κλίβανο δεν έφερε κανένα εμφανές μέτρο προφύλαξης, ούτε καν μάσκα οξυγόνου. Και επιπλέον — με τη γνωστή πείρα της σουβλακότικας παρά το ύψος των καμινάδων των ψητοπωλείων — ανησυχούμε και για την ευρύτερη περιοχή του πυρηνελαιουργείου, όπου (με τη δημοσιότητα που δόθηκε) απειλούνται περίπατοι από περιστασιακούς χρήστες και «καπνιστές του Σαββατοκύριακου» που, σύμφωνα με εκτιμήσεις, ανέρχονται σε εκατοντάδες χιλιάδες.

Γ.Κ.

Υ.Γ.: Από τις εφημερίδες της 12.2. μάθαμε ότι, σε κεραμοποιείο της Ρα-

φίνας αυτή τη φορά, καταστράφηκαν ναρκωτικά που κατασχέθηκαν απ' το 1978 ως το 1984, που ήταν 10,5 κιλά ηρωίνης, 125 γρ. κοκαίνης, 190 γρ. όπιο, 4 κηλίδες LSD, 20 ενέσεις μορφίνης, 150 χάπια τικοβίτης κ.λπ. Από σχετικό κατάλογο που είχε δημοσιευτεί στο ΒΗΜΑ (6.12.) αθροίζουμε από 78-84: 178,762 κιλά μορφίνης - ηρωίνης - όπιου, 67,2 κιλά κοκαίνης, μεταξύ άλλων. Η έλλειψη θα πρέπει να αποδοθεί στην ελλιπή δημοσιότητα που δινόταν παλιά σε παρόμοιες ενέργειες. (Κάποιος κακεντρεχτής θα επέμενε δε ότι η καταστροφή λειτουργεί σαν αντιπερισπασμός στην ομολογούμενη αχρηστία του πρόσφατα ψηφισμένου δρακόντιου νόμου — βλ. και την εξέγερση στο Γεντί Κουλέ).

Κατά τα λοιπά οι ανησυχίες μας επιβεβαιώνονται. ΤΑ ΝΕΑ (12.2.) γράφουν: «Το στόμιο του φούρνου ήταν σε ύψωμα. Παρ' όλα αυτά αρκετή ώρα μετά η γύρω περιοχή είχε "γεμίσει" από τη μυρωδιά ναρκωτικών που καίγονταν».

Οι δορυφόροι του Σέιχ Σου

Να λοιπόν που τελικά «πολύ θόρυβος για το τίποτα» με τους λεονταρισμούς του πρωτοπαλικάρου της Θεσσαλονίκης, του δήμαρχου Κούβελα. Κι όλα αυτά γιατί μετά τη γνωστή αθώωση του Κούβελα από τη μήνυση της ΕΡΤ για τις δορυφορικές αναμεταδόσεις, ξαφνικά όλα φάνηκαν «μέλι γάλα» στις σχέσεις των παρατάξεων μέσα στο δήμο. Έτσι στη συνεδρίαση της 18 του Φλεβάρη με ομόφωνη απόφασή του το Δημοτικό Συμβούλιο ενέκρινε τη «διευκόλυνση» της λήψης δορυφορικών προγραμμάτων με τον έλεγχο διαπαραταξιακής επιτροπής και τη συνεργασία της ΕΡΤ, καθώς και την προώθηση της δημοτικής τηλεόρασης.

Και οι απόλυτες θέσεις των δύο πλευρών, που πριν λίγο καιρό προξένησαν κωμικοτραγικά γεγονότα στην πόλη, πού πήγαν; Φυσικά περίπατο, για τη μία πλευρά που δέχεται

πλέον να συνεργαστεί με τη «φασιστική ΕΡΤ» αλλά και με το συμβούλιο, από το οποίο μέχρι πριν λίγο καιρό απέκρυπτε τον τόπο εκπομπής, αλλά και για την άλλη που δέχτηκε ν' αναθεωρήσει τα περί «εθνικής αλλοτριώσεως» με τις δορυφορικές λήψεις, τα «άσκοπα έξοδα» για την αγορά του σχετικού εξοπλισμού, καθώς και την αμφισβήτηση του «ως κόρη οφθαλμού» προστατευόμενου μονοπωλίου της ΕΡΤ.

Νέα φάση ύφεσης στο δικοματικό παιχνίδι θα μου πείτε, με την Αριστερά να «βλογάει τα γένια της» για τις συναινετικές της προτάσεις. Εμείς βέβαια κάπου στην αρχή αυτής της παράστασης τα 'χαμε κάπως προβλέψει. Άλλωστε οι εκλογές είναι μακριά και η διαρκής ένταση μάλλον σπατάλη δυνάμεων μπορεί να χαρακτηριστεί και οι δυο πλευρές φαίνεται ότι έπιασαν το νόημα. Β.Γ.

Καλή οδήγηση

Πέρασαν σαν ένα θυμωμένο νυχτερινό τρένο, σαν ένα αεροπλάνο που ξαφνικά απογειώνεται και φεύγει. Ο λευκός τους θόρυβος πλημμύρισε τη μεγάλη αίθουσα και ακινητοποίησε τους θεατές στις θέσεις τους. Ξαφνικά, αρχίσανε όλοι να συνειδητοποιούμε ότι το γκρουπ που έπαιζε μπροστά μας δεν είχε έρθει με περγαμινές από το rock υπερπέραν, αλλά ήταν τα δικά μας παιδιά, που ξέρουμε και αγαπάμε από καιρό. Σε μια μοναδική εμφάνιση μετά από αρκετό καιρό απραξίας, οι Last Drive ανατίναξαν τη χρόνια ελληνική μιζέρια που μας τυραννά κι έδειξαν τις πραγματικές τους δυνατότητες. Αν υπάρχουν πολλοί δρόμοι για να φτάσει κανείς εκεί που θέλει, αυτό το συγκρότημα διάλεξε τον πιο δύσκολο. Με υπομονή, αγάπη και επιμονή, κατάφεραν όχι μόνο να ξεφύγουν από ένα χώρο που φθίνει δραματικά, αλλά και να δώσουν μ' όλη τους τη δύναμη αυτό που πιστεύουν. Αυτή είναι η χαρά του rock n' roll και ο κόσμος το ένιωσε. Κατάλαβε ότι κάτι διαφορετικό συμβαίνει και έδωσε το

παρόν σ' εκείνη την αξέχαστη συναυλία στις 26 Ιανουαρίου. Ένα παρόν εντυπωσιακό, αφού είναι ελάχιστες οι φορές που κάποιο ελληνικό συγκρότημα κατάφερε να προσελκύσει τόσα άτομα, χωρίς διαφήμιση, τηλεοπτικά ή ραδιοφωνικά σποτ, αλλά με την προσωπικότητά του και μόνο. Οι Last Drive δεν είναι το εξωτικό φρούτο που πρέπει να δαγκώσουμε οπωσδήποτε για να μη μείνουμε έξω από τη μόδα. Είναι εδώ μαζί μας και για μας τραγουδάνε.

Σύντομα, θα ξαναμπουν στο στούντιο για να ηχογραφήσουν το νέο τους δίσκο. Λίγο μετά, θα ξεκινήσουν για τη δεύτερη περιοδεία τους στο εξωτερικό. Και μετά πάλι απ' την αρχή με σκληρή προσπάθεια, πέρα από στενά όρια και εύκολες λύσεις. Τα πράγματα είναι δύσκολα βέβαια και δεν μπορεί πια κανείς να περιμένει θαύματα, αλλά, αν αυτό το γκρουπ συνεχίσει έτσι, κάποτε θα φέρνουν απ' έξω συγκροτήματα για ν' ανοίγουν τις συναυλίες του.

Χρήστος ΜΟΣΙΑΛΟΣ

Ο ομαδισμένος

«Τα πάντα είναι φορητά, αρκεί να μπορείς να τα σηκώσεις» (Α.Ι., Έλλην λόγιος).

«It's good to be the king!» (Mel Brooks).

Ο Αχιλλέας Κυριακίδης, λογοτέ-

χνης και λόγιος, συνεργάτης και δημιουργός εντύπων από λίγους για λίγους — γιατί είναι λίγοι όσοι μπορούν ή ξέρουν — λάτρης και εξηγητής του όχι ιδιαίτερα λαϊκού Χ.Α. Μπόρχες, δοκιμάζει εδώ και λίγους μήνες τα βαθιά νερά της ερυθρόλευκης κολυμβήθρας, ως μέλος του νέου, κοσκώτειου, Δ.Σ. του Θρύλου.

Δεν γνωρίζουμε από το φιλαθλο παρελθόν του παρά μόνο ότι έχει, τουλάχιστον, δει το τέλος του αγώνα Ολυμπιακού - Μπενφίκα, στις 19.10.83, κατά δήλωση του ίδιου. Ε-

πομένως, μόνο να ευχθούμε μπορούμε πως και αυτός ίσως ασπάζεται τη δήλωση του Α.Ι., ετέρου συνεργάτου του Χάρτη (τ. 14, σελ. 135) που, «ανευρυθρίαστος φιλάθλος και ερυθρός οπαδός, έχει εντούτοις κάθε λόγο να αισιοδοξεί για την τελική συμφιλίωση Ελλήνων διανοούμενων και αθλητικής ιδέας». Είθε! Η τέχνη εξάλλου είναι μέθεξη, ένα παιχνίδι που παίζεται διαρκώς. Γκράτσια Κοσκότα, φέρεται ειπών ο πονηρός Πόντιος Τριανταφυλλίδης για το αποτέλεσμα της κλήρωσης του Κυπέλλου, κατά το τσούγκρισμα των πλαστικών ποτηριών. Το ερώτημα πάντως ως προς την ορμητικότητα πραγμάτωσης της αθλητικής ιδέας τίθεται σε παράφραση άλλου λογιού: *Μήπως ντοπάρουν οι Έλληνες λογοτέχνες και διανοούμενοι;*

■ Μπορούν με τη Θεία Μετάληψη να μεταδοθούν μολυσματικές ασθένειες. Το θέμα έθιξε ο βουλευτής κ. Αγοράστης με ερώτησή του στη Βουλή, προκαλώντας μερικούς θερμόαιμους ιερείς της περιοχής του που περίπου τον αφόρισαν. Ανάμεσα σε άλλους θέσε πήρε και η Χριστιανική Ένωση Επιστημόνων διά του Διοικητικού Συμβουλίου της με επιστολή στην Καθημερινή όπου, διαπιστώνοντας ότι δεν έχει αναφερθεί περίπτωση μόλυνσης, εξηγεί ότι «είναι θέμα το οποίο ερμηνεύεται μόνο υπό το πρίσμα της Πίστης, και σε τέτοια θέματα η Επιστήμη δεν υπεισέρχεται, διότι και να θέλει δεν έχει τη δυνατότητα».

Αν στην παραπάνω Ένωση είναι θεμιτή η υπεροχή του χριστιανικού πάνω στο επιστημονικό της σκέλος, αυτό πάντως είναι άτοπο στην περίπτωση του (απλώς και σκέτα) Ιατρικού Συλλόγου Αθηνών που, κατά τη Χριστιανική Ένωση, «σε σχετική ερμηνεία του υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, έλαβε την ακόλουθη απόφαση:

«Ο Ιατρικός Σύλλογος δεν είναι δυνατόν να υπεισέλθει σε θέματα Πίστης του Ελληνικού Λαού», επιβεβαιώνοντας στη συνέχεια την ανυπαρξία στοιχείων από τη βιβλιογραφία».

■ Τελικά κάπου τα κατάφερε ο Τρίτης. Μπορεί η άποψή του για την αξιοποίηση της αρχαίας ελληνικής

σαν νέας γλώσσας της πληροφορικής να μη βρήκε πολλούς συμπαραστάτες, πέτυχε όμως έναν πιο προσγλωττισμένο στόχο. Σε λίγο καιρό, όλοι οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές της «Apple» θα μπορούν να γεμίσουν με πνεύματα, βαρείες, περισιτωμένες και υπογεγραμμένες, μια και οι αντιπρόσωποι της εταιρείας στην Ελλάδα κυκλοφόρησαν ένα καινούργιο πρόγραμμα που τιτλοφορείται «Αρχαία», θέλοντας να ικανοποιήσουν «την ανάγκη πολλών χρηστών για την υποστήριξη των αρχαίων ελληνικών». Λέτε να τους πάρει στο λάιμό του τους ανθρώπους;

■ Εδώ και τέσσερις βδομάδες «ο απαιτητικός μορφωμένος και δυναμικός Έλληνας αναγνώστης» — όπως περιγράφει το εν δυνάμει κοινό στο οποίο απευθύνεται ο διευθυντής του κ. Κυριακίδης — διαθέτει το δικό του περιοδικό, το «ΧΡΟΝΟ».

Όμως με πενήντα δραχμές λιγότερες ο κ. Λαμπράκης προσφέρει το αυθεντικό «TIME» στους συνδρομητές του «Οικονομικού Ταχυδρόμου», και μάλιστα με δώρο ένα «TIME WORLD CLOCK», έτσι ώστε κάπως αθέμιτα να ανταγωνίζεται τη φιλοδοξία — ωστόσο imitation — προσθήκη του κ. Μπόμπολα. Και σαν να μην έφταναν αυτά, την επόμενη μέρα το ΕΝΑ του κ. Κοσκωτά μοιράζει αφειδώς τρία τεύχη δωρεάν του NEWSWEEK! Σ' αυτό το κλίμα του εξοντωτικού εκδοτικού ανταγωνισμού εμείς προσφέρουμε... τις ιδέες μας και μόνο. Έχουμε μέλλον;

ΚΡΑΤΙΚΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ

Ο Ένας στους δύο κερδίζει

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ	ΚΡΑΤΙΚΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ	ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ	ΠΟΣΟΣΤΟ % ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΣΤΗ ΣΥΝΟΛΙΚΗ	ΠΟΣΟΣΤΟ % ΤΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ % ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ
ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ	10111	4511	5600	44.6	45.6	29.8
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ	13457	2189	11268	16.3	24.2	14.4
ΔΗΜ. ΛΟΓΟΣ	3355	2690	665	80.2	10.3	17.8
ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ	6290	2406	3884	38.3	14.4	15.9
ΑΥΓΗ	6360	3354	3006	52.7	5.5	22.1
ΣΥΝΟΛΟ					100	100
ΝΕΑ	49992	7202	42790	14.4	13.7	12.6
ΕΘΝΟΣ	78143	11350	66793	14.5	18.7	19.9
ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ	59782	8906	50876	14.9	14.5	15.6
ΕΛΕΥΘ. ΤΥΠΟΣ	37868	6249	31619	16.5	14.8	11.0
ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ	39879	7968	31911	20.0	10.8	14.0
ΑΥΡΙΑΝΗ	13957	5402	8555	38.7	12.2	9.5
ΒΡΑΔΥΝΗ	14851	4116	10735	27.7	6.0	7.2
ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΗ	6318	1801	4517	28.5	4.1	3.2
ΠΡΩΤΗ	6872	3977	2895	57.9	4.2	7.0
ΣΥΝΟΛΟ					100	100
ΒΗΜΑ	50841	5457	45384	10.7		
ΕΒΔΟΜΗ	2817	778	2039	27.6		

Επεξηγήσεις του Πίνακα:

- 1) Τα ποσά των τριών πρώτων στηλών είναι σε εκατομμύρια και αφορούν τη διαφημιστική δαπάνη που απορρόφησε κάθε εφημερίδα το Δεκέμβρη του '87.
- 2) Τα στοιχεία για τις κυκλοφορίες των εφημερίδων (πέμπτη στήλη) αφορούν τη μέση πανελλαδική κυκλοφορία όλου του 1987.
- 3) Τα ποσοστά της κυκλοφορίας και της κρατικής διαφήμισης (πέμπτη και έκτη στήλη) αναφέρονται χωριστά στο σύνολο των πρωινών ή των απογευματινών, ακριβώς για να δείχτει η διαφορετική μεταχείρισή τους.
- 4) Για τις κυριακάτικες εφημερίδες (ΒΗΜΑ, ΕΒΔΟΜΗ) κάθε σύγκριση θα ήταν παρακινδυνευμένη, γιατί ο αριθμός των εκδόσεών τους είναι υποπολλαπλάσιος των καθημερινών εφημερίδων και έτσι δεν έχουμε συγκρίσιμα μεγέθη.

Το 1986 είχε χαρακτηριστεί από πολλούς η «χρυσή χρονιά για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης» λόγω της ανοδικής πορείας της συνολικής διαφημιστικής δαπάνης. Η άνοδος αυτή συνεχίστηκε και το 1987. Σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία, οι καταχωρίσεις που απορροφήθηκαν πέραν από τις εφημερίδες έφτασαν τα 4,45 δισ. δρχ., έναντι 3,22 δισ. το 1986 και 2,35 δισ. το 1985. Έτσι η διαφημιστική δαπάνη αυξήθηκε τη διετία '85-'87 κατά 89%, αύξηση πολύ ψηλότερη από εκείνη των διαφημιστικών κονδυλίων συνολικά.

Τα περιονά διαφημιστικά έσοδα των εφημερίδων δεν είναι καθόλου ευκαταφρόνητα, αν λάβουμε υπόψη μας ότι συνολικά οι συ-

σσωρευμένες ζημιές των εφημερίδων και των περιοδικών ήταν το 1986 4,5 δισ., δηλαδή μόλις 50 εκατ. δρχ. περισσότερο. Ή, διαφορετικά, το συνολικό ποσό που δόθηκε στον Τύπο για διαφήμιση αναλογεί με τις ετήσιες εισπράξεις μιας εφημερίδας με καθημερινή κυκλοφορία πάνω από 400.000 φύλλα! Πρέπει να σημειωθεί ότι στα στοιχεία που αναφέρουμε δεν περιλαμβάνονται τα ποσά που αφορούν άλλες καταχωρίσεις (π.χ. αγγελίες, ισολογισμοί), τα έσοδα από τις οποίες πλησίασαν το 1986 το 1 δισ. δρχ.

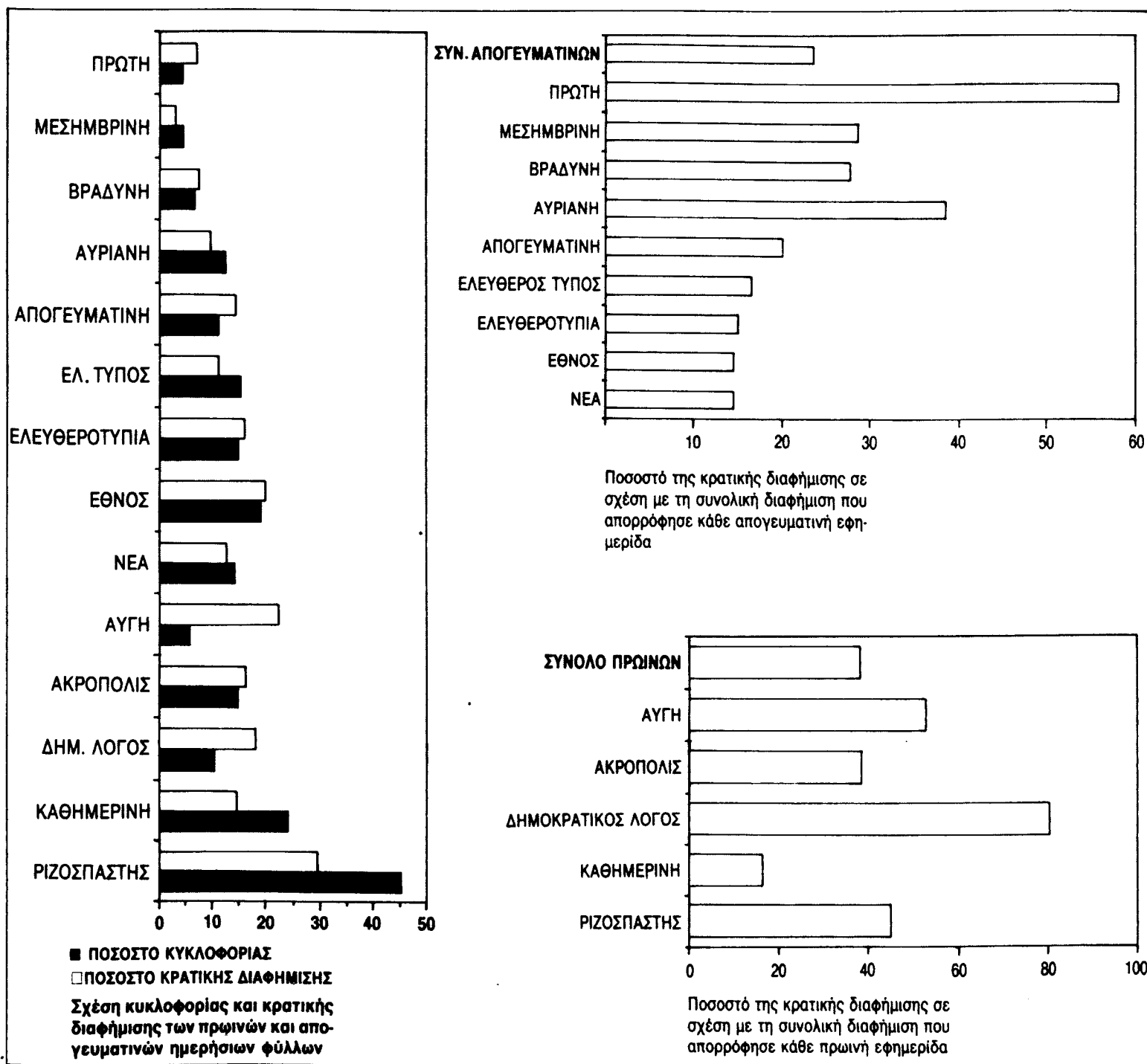
Οι εξελίξεις αυτές δίνουν έναν έντονα οικονομικό χαρακτήρα στον ανταγωνισμό του Τύπου. Το

δελτίο της κυκλοφορίας δεν έχει σημασία μόνο για την πολιτική απεύθυνση της εφημερίδας, αλλά λειτουργεί και για την προσέλκυση ακόμα περισσότερων διαφημιστικών καταχωρίσεων. Η εκδοτική πολιτική καθορίζεται πλέον και από αυτό το κριτήριο. Το εβδομαδιαίο ένθετο του «Έθνους» και το μηνιαίο του «Βήματος» λ.χ. απευθύνονται κυρίως στους διαφημιστές, και αυτό είναι κάτι που ομολογείται πλέον ανοιχτά και από τους ίδιους τους εκδότες.

Αλλά ας σταθούμε σε κάποιον συγκεκριμένο διαφημιζόμενο, ο οποίος παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Το 10% των διαφημιστικών εσόδων των εφημερίδων το 1987 (447 εκατ. δρχ.) προήλθε

από το δημόσιο τομέα (Υπουργεία, Δημόσιες Επιχειρήσεις και Οργανισμοί, Κρατικές Τράπεζες κ.λπ.), ο οποίος μέσα σε ένα χρόνο (87/86) αύξησε τα διαφημιστικά του κονδύλια προς τις εφημερίδες κατά 89,6% (1986: 236 εκατ. δρχ.).

Εξετάζοντας την κατανομή της δημόσιας διαφήμισης τον περασμένο Δεκέμβρη, παρατηρούμε κάποιες διαφοροποιήσεις σε σχέση με την κατανομή της συνολικής διαφημιστικής δαπάνης. Αυτές οι διαφορές οφείλονται ασφαλώς σε μια ιδιαίτερη διαφημιστική πολιτική που ακολουθεί ο δημόσιος τομέας, καθώς και στις (πολιτικές ή άλλες) σχέσεις του κράτους με τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Θεωρείται, για παράδειγμα, ότι οι κρα-

τικές διαφημιστικές δαπάνες (πρέπει να) πηγάζουν σε οικονομικά αδύνατες εκδοτικές επιχειρήσεις, να αποτελούν μιας μορφής παροχή στον Τύπο. Διαφεύγει, όμως, της προσοχής εκείνων που υποστηρίζουν κάτι τέτοιο ότι πάντα οι κρατικές παροχές είναι η μια όψη μιας αμφίδρομης σχέσης.

Έχουμε λοιπόν μια σαφή προτίμηση των πρωινών εφημερίδων σε σχέση με τις απογευματινές. Έτσι, ενώ η πανελλαδική κυκλοφορία των πρωινών (όλο το 1987) ήταν μόλις το 10,7% του συνόλου, αυτές απορρόφησαν τον περασμένο Δεκέμβρη το 21% της δημόσιας διαφήμισης προς τις καθημερινές εφημερίδες.

Στο εσωτερικό των δύο υποσυσ-

τημάτων (πρωινές-απογευματινές) υπάρχουν μεγάλες διαφοροποιήσεις. Χρησιμοποιούμε δύο κριτήρια: αφενός το ποσοστό της δημόσιας διαφήμισης σε σχέση με τη συνολική διαφήμιση που έχει κάθε εφημερίδα και αφετέρου το μερίδιο της κυκλοφορίας της εφημερίδας σε σχέση με το ποσοστό της δημόσιας διαφημιστικής δαπάνης που απορροφά. Σημειώνουμε τους κερδισμένους και χαμένους:

Στις **πρωινές εφημερίδες** η δημόσια διαφήμιση αναλογεί στο 38,28% της συνολικής διαφημιστικής δαπάνης που απορροφούν. Ωστόσο, το σχετικό ποσοστό του **Δημοκρατικού Λόγου** φτάνει στο 80,2%! Η ίδια εφημερίδα, με κυ-

κλοφορία μόλις 10,3% σε σχέση με τις υπόλοιπες πρωινές, απορροφά το 17,8% της δημόσιας διαφήμισης στις πρωινές εφημερίδες. Ευνοημένη εμφανίζεται επίσης και η **Αυγή**: το 52,7% της διαφήμισης που έχει προέρχεται από το δημόσιο. Η κυκλοφορία της μάλιστα, αν και είναι το 5,5% των πρωινών, της δίνει το 22,1% της δημόσιας διαφήμισης που παρέχεται στις πρωινές εφημερίδες. Στην άλλη άκρη βρίσκεται η **Καθημερινή**: το ποσοστό της δημόσιας διαφήμισης σε σχέση με τη συνολική είναι μόλις 16,3% και με κυκλοφορία το 24,2% των πρωινών εφημερίδων έχει μόνο το 14,4% της δημόσιας διαφήμισης.

Στις **απογευματινές εφημερί-**

δες, η δημόσια διαφήμιση αντιπροσωπεύει το 23,44% της συνολικής διαφημιστικής δαπάνης που απορροφούν. Εδώ μεγάλος κερδισμένος φαίνεται πως είναι η **Πρώτη**, που το 57,9% της συνολικής της διαφήμισης προέρχεται από δημόσιους φορείς. Η πρωτιά αυτή αποτυπώνεται και στη σχέση κυκλοφορίας και διαφήμισης: ενώ έχει το 4,2% της κυκλοφορίας των απογευματινών, απορροφά το 7,0% της δημόσιας διαφήμισης για τις απογευματινές εφημερίδες. Προνομακή μεταχείριση φαίνεται να έχει και η **Αυριανή**, που το 38,7% των διαφημίσεων της προέρχεται από το κράτος.

Άρης ΝΤΑΤΣΗΣ

Το σύννεφο έφερε βροχή

Την περασμένη βδομάδα από το Τέταρτο Πρόγραμμα η σωματική ακεραιότητα ενός τραυματία φαντάρου αναγορεύτηκε από το διευθυντή του σε θέμα εθνικής ασφάλειας. Πριν δέκα μέρες ο σταθμός αρνήθηκε να μεταδοθούν από το περιοδικό «Εδώ Ραδιοσυννεφούλα» οι απόψεις των πολιτικών νεολαίων για το στρατολογικό νομοσχέδιο. Ένα ρεπορτάζ που αφορούσε τον ξυλοδαρμό τραυματία φαντάρου μέσα σε νοσοκομείο «κόπηκε» και μια αποκλειστική συνέντευξη με τον αντιρρησία συνειδητής Μιχάλη Μαραγκάκη την ημέρα της δίκης του θεωρήθηκε από τον ίδιο διευθυντή ότι δεν είναι «είδηση».

Τη μέρα που το περιοδικό «Εδώ Ραδιοσυννεφούλα» αναγκάστηκε να σιωπήσει, ολοκληρώθηκε ο κλοιός με μια ξαφνική απαίτηση από την τριμελή επιτροπή που έχει την ευθύνη του σταθμού να τους δώσω μισή ώρα πριν βγει η εκπομπή στον αέρα τα κείμενα του προγράμματος, που όπως είναι γνωστό είναι... ζωντανό. Μου ζητήθηκε στο μέλλον να τα καταθέτω τρεις μέρες πριν την ημέρα μετάδοσής τους και μάλιστα από σύμβουλο προγράμματος μου ζητήθηκαν και τα κείμενα των... ζωντανών συνεντεύξεων.

Είχε προηγηθεί η αφαίρεση της έγκρισης για την εκπομπή, εξήγησα στο διευθυντή του σταθμού και τους συμβούλους του ότι συμφωνώ απόλυτα με την ενημέρωση του σταθμού για το περιεχόμενο της εκπομπής και ότι ουδέποτε τα τελευταία τρία χρόνια δεν μεταδόθηκε από το περιοδικό θέμα για το οποίο δεν ήταν ενήμερη η διεύθυνση. Διευκρίνισα ταυτόχρονα όμως ότι η δημοσιογραφική ευθύνη για την εκπομπή ανήκει σε μένα, πράγμα το οποίο αποτελεί και τη συμφωνία συνεργασίας με το Τέταρτο Πρόγραμμα. Διευκρίνισα ακόμα πως μια δημοσιογραφική εκπομπή επικαιρότητας με θέματα της ίδιας μέρας και πολλές φορές της ίδιας ώρας δεν είναι δυνατόν να λειτουργεί με συνθήκες που επικρατούν στο σταθμό είκοσι χρόνια πριν. Εξήγησα υπομονετικά και αναλυτικά ότι ζωντανή εκπομπή με τέτοιο τρόπο δεν γίνεται πουθενά στον κόσμο, διότι υπάρχει μεν τρόπος οι ζωντανές συνεντεύξεις να διαβιβάζονται από κείμενο που να έχει γίνει πριν, αλλά μια ζωντανή εκπομπή αδυνατεί να δίνει στη διεύθυνση του σταθμού και μάλιστα τρεις μέρες πριν τα κείμενα των ζωντανών συνομιλιών με τους ακροατές, γιατί θα πρέπει να τα... δίνουμε και σ' αυτούς τρεις μέρες πριν και θα πρέπει να έχουμε διασφαλίσει ότι θα τα διαβάσουν, όπως ακριβώς έχουν εγκριθεί πριν από το σταθμό.

Υπήρχαν οργανωτικά προβλήματα, σαν τα οικονομικά, όπως δήλωσε ο κ. Βέργος στις εφημερίδες ανακοι-

Πριν λίγες μέρες διακόπηκε η ραδιοφωνική εκπομπή «Εδώ Ραδιοσυννεφούλα» από το Τέταρτο Πρόγραμμα της ΕΡΑ. Τους λόγους αυτής της διακοπής μας εξηγεί ο παραγωγός της εκπομπής Νίκος Λακόπουλος.

νώνοντας τη διακοπή της συνεργασίας μας με την ΕΡΑ μέσω της εκπομπής, την οποία όμως είχαμε ήδη κλείσει. Δεν γνωρίζω ποια ανάγκη υπαγόρευσε στον κ. Βέργο τη δήλωση ότι έχει απολύσει τους... συνεργάτες του περιοδικού μετά από οικονομικά προβλήματα που προέκυψαν μαζί μου, ούτε γιατί βιάστηκε να ανακοινώσει πρώτα στον Τύπο τη διακοπή —δήθεν με δική του πρωτοβουλία— μιας συνεργασίας, που μετά τη συνάντηση - ανάκριση της Πέμπτης είχα διακόψει.

Ουδέποτε έθεσα οικονομικό ζήτημα στο σταθμό τα τρία χρόνια που συνεργάζομαι και για ένα χρόνο είχα δεχτεί τη μείωση της αμοιβής, χωρίς ποτέ να διεκδικήσω αύξηση και ασφάλιση, παρά το γεγονός ότι αυτή ήταν η μόνη και καθημερινή μου δουλειά. Απορώ γιατί επικαλείται και τέτοια προβλήματα ο κ. Βέργος. Ο λόγος της αποχώρησής μου από το σταθμό ήταν αποκλειστικά και μόνο η στάση της διεύθυνσης απέναντι στη «Ραδιοσυννεφούλα». Ήταν ο σταθμός και όχι εγώ που ζήτησε τη μετατροπή της εκπομπής σε δωρη γιατι, όπως είπε ο διευθυντής του σε συνέντευξη της ομάδας των συνεργατών, στην οποία είχαμε αποφασίσει να αποχωρήσουμε για άλλους λόγους, είναι πολύ καλή εκπομπή. Προκειμένου να βγει το δίωρο την 1η Μαρτίου ζήτησα να προσληφθούν και νέοι συνεργάτες, να δοθεί η δυνατότητα για χρήση περισσότερων ωρών στο στούντιο που προετοιμάζουμε την εκπομπή και να συνεργαστεί μαζί μας ένας ραδιοσκηνοθέτης και ένας δημοσιογράφος.

Παρά το γεγονός ότι ο κ. Βέργος στις συμφωνίες που κάναμε ήταν ασυνεπής και στις συζητήσεις αναρούσε όσα έλεγε πριν, με ενδιέφερε να ολοκληρώσω τη δουλειά μου στο ραδιόφωνο και συνέχισα τη συνεργασία με το σταθμό, δουλεύοντας για το δίωρο χωρίς καν να έχω συμφωνήσει την αμοιβή μου. Άρχισα όμως να ανησυχώ για την ασυνέπεια του σταθμού, γιατί ήδη είχα ζητήσει από συνεργάτες να σταματήσουν άλλες δουλειές για να εργαστούν για τη «Ραδιοσυννεφούλα» και αυτό θα ήταν μια ασυνέπεια δική μου απέναντί τους.

Ο λόγος που οδήγησε στο ξαφνικό κλείσιμο της «Ραδιοσυννεφούλας», με μια απόφαση που αναγκάστηκα να πάρω μόλις δέκα λεπτά πριν βγούμι στον αέρα, ήταν η επιμονή της διεύθυνσης να ακούσει τα

ρεπορτάζ εκείνη την ώρα, πράγμα που δημιουργούσε πρόβλημα άρσης της εμπιστοσύνης αφενός, αφετέρου ήταν μια αποκάλυψη παρέμβαση που ισοδυναμούσε με δημοσιογραφία καθ' υπαγόρευση.

Ανάμεσα στα θέματα εκείνης της ημέρας ήταν και μια αποκλειστική συνέντευξη με τον αντιρρησία συνειδητής Μιχάλη Μαραγκάκη που δικαζόταν την ίδια ώρα στο Ρουφ. Ήταν μια δημοσιογραφική επιτυχία της εκπομπής, αφού είχε συνέντευξη με τον πρώτο αντιρρησία συνειδητής και όλος ο κόσμος θα ήθελε να μάθει γιατί προτιμά να πάει φυλακή αντί για στρατό. Ο συνεργάτης που είχε επιμεληθεί το θέμα είχε κινηθεί ακολουθώντας τους πάγιους κανόνες δεοντολογίας του προγράμματος σε μια αστυργά δημοσιογραφική καταγραφή της άποψής του. Πουθενά δεν υπήρχε ζήτημα στο οποίο επιβάλλονταν να απαντήσει το υπουργείο Εθνικής Άμυνας, ούτε υπήρχε λόγος να γίνει διάλογος γι' αυτό το θέμα. Είχαν ακουστεί στο παρελθόν οι απόψεις του υπουργείου και είχαμε ζητήσει με ευθύνη της διεύθυνσης συνέντευξη για όλα τα θέματα των στρατευμένων, των ανυποτάκτων και των αντιρρησιών συνειδητής, ενώ ετοιμάζαμε με τη σύμφωνη γνώμη της διεύθυνσης αφιέρωμα στη στρατευμένη νεολαία, που θα περιλάμβανε τις απόψεις των πολιτικών νεολαίων για το θέμα, φυσικά του υπουργείου και θα έκλεινε με την οργάνωση συναυλίας σε στρατώνες που θα μεταδίδαμε απευθείας.

Προσωπικά διαφωνώ με τους αντιρρησίες συνειδητής, αλλά σαν δημοσιογράφος θεωρώ ότι θα πρέπει να μεσολαβήσω για να μάθει το κοινό τις απόψεις τους. Σαν παραγωγός του προγράμματος θεωρούσα επιβεβλημένο να ασχοληθούμε με το θέμα και θεωρούσα για λόγους δημοσιογραφικής αρχής, όπως συνέβαινε με όλα τα θέματα εξάλλου, πως το περιοδικό μας δεν έπρεπε να έχει καμιά, ούτε «υπέρ» ούτε «κατά», θέση πάνω στο θέμα.

Ψεύδεται ο κ. Βέργος, ο οποίος είχε ακούσει το ρεπορτάζ και είχε συμφωνήσει να βγει στον αέρα πριν —για άγνωστους σε μένα λόγους— αλλάξει άποψη, όταν λέει πως το ρεπορτάζ ήταν ανεύθυνο. Αφού ήταν έτσι, γιατί πριν το θεωρούσε υπεύθυνο; Με το ίδιο ψεύδος καλύπτει τη λογοκρισία που άσκησε και σε άλλο θέμα πριν δέκα μέρες. Ή-

ταν ένα συγκλονιστικό ντοκουμέντο, που ήρθε στα χέρια μας τυχαία. Η καταγραφή στο μαγνητόφωνο ενός άγριου ξυλοδαρμού με γκλομπς ενός τραυματία φαντάρου στο στρατιωτικό νοσοκομείο 401. Ένα γεγονός που κατά την άποψή μου όχι απλώς θα έπρεπε να αποκαλυφθεί, αλλά να διασφαλίσει αν μπορούσε το περιοδικό μας την καταδίκη του τόσο από τις οργανώσεις νεολαίας, όσο και από το υπουργείο Εθνικής Άμυνας. Κανένα εθνικό σκοπό δεν εξυπηρετούσε η απόκρυψή του. Την ίδια την κυβέρνηση δεν τη βαρύνει η αποκάλυψη και η καταδίκη του από την ίδια, αλλά η απόκρυψή του.

Με το υπουργείο Εθνικής Άμυνας αντί για μας δέχτηκε να επικοινωνήσει ο ίδιος ο κ. Βέργος. Πήρε την άποψη του υπουργείου, αλλά ταυτόχρονα ζήτησε να μη μεταδοθεί το θέμα. Υποστήριξα ότι από τη στιγμή που υπάρχει απάντηση θα μεταδοθεί όποια κι αν είναι μαζί με το ντοκουμέντο. Εάν όχι μόνο του. Ήταν ένα ακόμα θέμα που ο κ. Βέργος θεώρησε αρχικά μεταδόσιμο, αλλά μετά μη μεταδόσιμο. Ένα θέμα που κρατήσαμε στο συρτάρι περιμένοντας μια δήλωση του υπουργείου και τελικά δεν μεταδώσαμε γιατί είχε βγει ήδη στον αέρα από τον «984».

Η διαφωνία ωστόσο, αφορούσε κυρίως στην προσπάθεια υπαλληλοποίησης των συνεργατών και στην αφαίρεση της δυνατότητάς μας να λειτουργήσουμε σαν αυτόβουλοι δημοσιογράφοι, που πρώτα απ' όλα υπακούουν στη συνειδητή τους και την κάθε είδους δεοντολογία και διαμορφώνουν οι ίδιοι αυτό για το οποίο αναλαμβάνουν την ευθύνη. Η διαφωνία υπήρξε στην προσπάθεια της νέας διεύθυνσης όχι να συνεργαστεί και να μας καθοδηγήσει, πράγμα που όχι μονάχα δεν αρνηθήκαμε, αλλά το ζητήσαμε, αλλά να μας μετατρέψει σε άβουλους υπαλλήλους που δήθεν ελεύθερα παρουσιάζουν στο κοινό ένα πρόγραμμα που δημιουργούν και υπογράφουν οι ίδιοι, αλλά κάποιοι πίσω τους ανάλογα με τις διαθέσεις των υπουργών κρίνουν ποια θέματα θα βγουν και ποια όχι.

Πιστεύω ότι η προσπάθεια να αφαιρεθεί το δικαίωμα έκφρασης από το περιοδικό «Εδώ Ραδιοσυννεφούλα» αποτελεί αντικειμενικά ένα γεγονός με ευρύτερες διαστάσεις, αφού αντιστρατεύεται ουσιαστικά τόσο την ανεξάρτητη δημοσιογραφία, όσο και το ζωντανό ραδιόφωνο. Δεν πιστεύω ότι με τέτοιους όρους θα μετατραπεί το Τέταρτο Πρόγραμμα σε κανάλι νεολαίας. Ιδιαίτερα όταν οδηγείται σε κλείσιμο το μοναδικό νεανικό περιοδικό που επιχειρούσε να καλύψει το σύνολο των ενδιαφερόντων των νέων.

Νίκος ΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ο Αγκίρε στη θάλασσα

«Γραμμή Νο-1» για το Κρούτσμπεργκ

■ Παντού, ο αποσπασματικός χαρακτήρας των σχέσεων με το ευρύτερο περιβάλλον κι η ρευστότητα των εικόνων δημιουργούν την ανάγκη της αναφοράς, της υπενθύμισης, της διαρκούς επιστροφής. Τα ίδια τα κινηματογραφικά φεστιβάλ, ενώ ακριβώς κάτι τέτοιο περιλαμβάνουν στα διάφορα προγράμματά τους, νιώθουν παράλληλα την υποχρέωση να μοιάζουν, όλο και περισσότερο, στον εαυτό τους. Πολιορκώντας το φάντασμά του, αν χρειαστεί. Ή, επαναλαμβάνοντας σχεδόν, με μικρές παραλλαγές, το εσωτερικό του σχήμα, ώπου να μπορούν ν' απαντήσουν στην πρόκληση του περιεχομένου και της συνεκτικής αντίληψης για το θέμα, που θαρρείς δεν πρόλαβε να εφευρεθεί.

Έτσι, το Βερολίνο πριν ανακηρυχθεί, για φέτος, πολιτιστική πρωτεύουσα της Ευρώπης, εδώ και χρόνια, ουσιαστικά αυτόν το ρόλο έπαιζε. Κι η 38η Μπερλινάλε επιχείρησε να δώσει συνέχεια στην περσινή της επιτυχία, με την επιμονή της στη δύσκολη, εύθραυστη ισορροπία μεταξύ προϊόντων των αμερικανικών Majors (μεγάλων εταιριών παραγωγής), ταινιών από τις κινηματογραφίες του Τρίτου Κόσμου και των τελευταίων δειγμάτων της περεστρόικα, κατευθείαν από την κατάψυξη της περασμένης εικο-

σαετίας. Ωστόσο, το εγχείρημα αποδείχτηκε αναποτελεσματικό. Όχι, τόσο, επειδή οι προσδοκίες των πρώτων δεν μεταφράστηκαν σε υποψηφιότητες για όσκαρ, όσο μάλλον γιατί οι δεύτερες, μετά τη συνεχή δεκαετή παρουσία τους στα δυτικά Φεστιβάλ, κρίνονται πια αυστηρότερα, ενώ το σοβιετικό σινεμά, εξαντλώντας τα περιουσιακά του στοιχεία τη στιγμή που χάρη σ' αυτά κέρδισε τις εντυπώσεις, ίσως βρίσκεται κιόλας στο κατώφλι μιας επόμενης, κρίσιμης τριετίας, που η σύγχρονη παραγωγή θ' αναλάβει το έργο της ανάλογης συνέχειας, των μικρών έστω βημάτων προς τα εμπρός, των μεγάλων βραβείων. Μετά το «Θέμα» του Παμφίλωφ (πέρσι στο Βερολίνο), τη «Μετάνοια» του Αμπουλάτζε (Κάννες), το «Αγριοπερίστερο» (Λοκάρνο), η περεστρόικα χάρισε στο σοβιετικό κινηματογράφο μια ακόμη διάκριση.

«Η κομισσάριος», γυρισμένη δυο δεκαετίες πριν, δεν κέρδισε μόνο την αργυρή αρκούδα της φετινής διοργάνωσης, αλλά επισημοποίησε και την «αποκατάσταση» του αιρετικού Αλεξάντρ Ασκόλντφ, που είχε τολμήσει ν' απομυθοποιήσει τον ηρωισμό της περιόδου του εμφυλίου και να κάνει λόγο για πογκρόμ κατά των Εβραίων. Πολύ κοντά, χρονικά τουλάχιστον, τοποθετείται και το

λυρικό, ασπρόμαυρο επίσης φιλμ του Αντρέι Κοντσαλόφσκι με τίτλο «Η ιστορία της Άσια», της γυναίκας που αγάπησε μα δεν παντρεύτηκε. Ερωτικό τρίγωνο σε καλοκαιρινό κολχόζ, ερασιτέχνες δίπλα σε ηθοποιούς, σφριγηλή αίσθηση ζωής από το σημερινό περιηγητή, τότε στο ξεκίνημά του. Η τρίτη ασπρόμαυρη σοβιετική ταινία δεν είναι του '60, δεν βραβεύεται, δεν υπογράφεται από γνωστό όνομα. Ταξιδεύει με τους «ερασιτέχνες» μουσικούς στα τοπία του Καζακστάν, παρατηρεί την καθημερινότητα της μακρινής επαρχίας και τη συμπεριφορά των αγροτών που στέκουν αμήχανα απέναντι στους ήχους του ροκ, τους νεαρούς επισκέπτες και το παράξενο ήθος που κουβαλούν στο λεωφορείο τους. Ειρωνεία, λεπτή παρατήρηση, εύστοχο διάλογοι, χαμηλοί τόνοι σ' αυτό το φιλμ δρόμου του Σεργκέι Μποντρώφ, που σίγουρα θα ξανακούσουμε.

Όταν άρχισε να κυκλοφορεί πιο έντονα η εξαγωγή της περεστρόικα, οι σχετικά υποψιασμένοι θυμήθηκαν τη ραγδαία ανάπτυξη του κίτρινου σινεμά και κέρδισαν το στοιχημα, μόλις ο «Κόκκινος αγρός» (Κίνα) του Ζανγκ Ζίμου έφτασε, εξαιτίας της αμηχανίας και των αντιθέσεων στο εσωτερικό της κριτικής επιτροπής, στο μεγάλο βραβείο της χρυ-

σής αρκούδας. Η οδύσσεια μιας νεαρής γυναίκας, στα χρόνια του '20, οι συμβολισμοί, η ομορφιά των εικόνων στα όρια του λυρικού παροξυσμού δεν συνιστούν, βέβαια, κάποια νέα πρόταση.

Κάτι που δεν περιμένεις από τις αμερικανικές ταινίες (των Σπίλμπεργκ, Τζούσον, Μπρουκς, Γ. Άλλεν, Μ. Ριτ), αλλά ούτε οι εξαιρετικά φιλόδοξες, όσο κι ενδιαφέρουσες ευρωπαϊκές καταφέρνουν να διατυπώσουν. Οι καλύτερες, ανάμεσά τους, η «Επιδημία» του Δανού Λαρς Βον Τρίερ και «Ο θάνατος της φιλίας» του Άγγλου Πήτερ Γουόλεν, συνδυασμός πολιτικού θρίλερ κι επιστημονικής φαντασίας. Προβλήθηκαν στο περιθώριο του διαγωνιστικού προγράμματος, εκεί δηλαδή που η Μπερλινάλε συγκεντρώνει υλικό τέτοιο ώστε να διατηρεί, χάρη και στη βοήθεια της μόνιμα σύνθετης και ιστορικής αξίας ρετροσπεκτίβα (φέτος, για την εξέλιξη του έγχρωμου φιλμ, με ταινίες μικρού μήκους από τις αρχές του αιώνα ως την πειραματική χρήση των χρωμάτων, στις μέρες μας), μέρος της παλιάς φυσιογνωμίας της, που συνδέθηκε με την εμφάνιση του νέου γερμανικού σινεμά, στις αρχές του '70.

Από τότε, πέρασε καιρός. Ο Βέντερς εξακολουθεί να μπαίνωβγαίνει στις αίθουσες και τους χώρους του φεστιβάλ της πόλης όπου και ζει, ο Φασμπίντερ δεν μπορεί να κάνει το ίδιο κι ο Βέρνερ Χέρτσογκ ακολουθεί το ξανθό κεφάλι του Κλάους Κίνσκι σε μακρινές ηπείρους, τυχοδιώκτης ο ίδιος των καταραμένων εικόνων, της αέναης αναζήτησης, των μεγαλεπήβολων οραμάτων, της μοίρας του λευκού στη ζούγκλα της Λατινικής Αμερικής («Αγκίρε») ή στις ακτές της Αφρικής («Κόμπρα Βέρντε»).

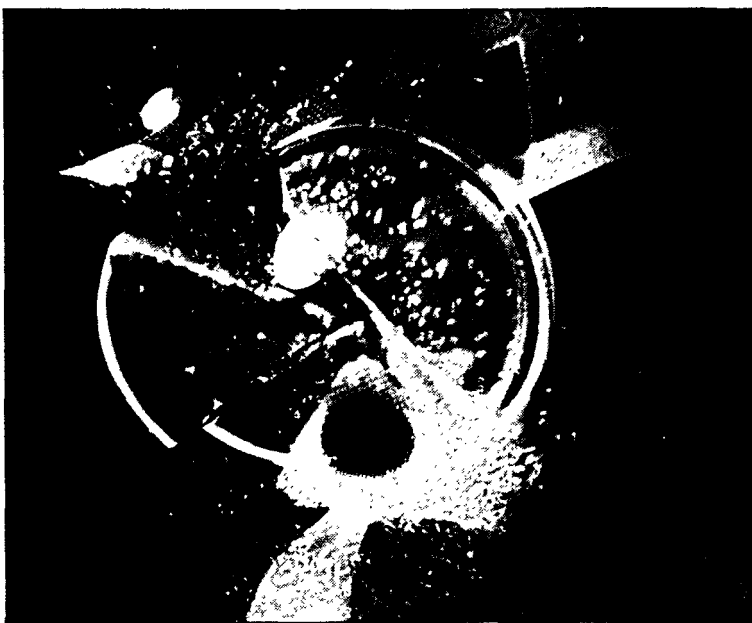
Αφού, λοιπόν, το γερμανικό σινεμά δύσκολα θυμίζει το παρελθόν του, ο Ράινχαρτ Χάουφ, κλείνοντας τον κύκλο, κάνει την ταινία του να μοιάζει στο μιούζικαλ, στο καμπαρέ, στη μνήμη του μεσοπολέμου και τον εφιάλτη του ναζισμού, στο ερωτικό μελόδραμα και στον κόσμο των μεταναστών, νεαρών, ανέργων του Κρούτσμπεργκ: «Γραμμή Νο-1», με τον υπόγειο στην πιο εξωτική περιοχή του δυτικού τμήματος του Βερολίνου, ανοιχτή ως τα χαράματα. Και μόνο ο υπέργειος οδηγός στο ανατολικό, πέραν του τίχους.

Ανδρέας ΤΥΡΟΣ

Δυο μέτρα μπετόν πάνω απ' το κεφάλι

■ Ο χώρος της ταινίας μικρού μήκους είναι ένας από τους πιο ευαίσθητους και ιδιότυπους μέσα στο σύνολο της κινηματογραφίας. Είναι ο χώρος των νέων κινηματογραφιστών, που με περιορισμένα μέσα επιχειρούν ν' αρθρώσουν το δικό τους κινηματογραφικό λόγο, επιλέγοντας την ταινία περιορισμένης διάρκειας, πειραματιζόμενοι μέσα στις ιδιαιτερές και πολύ ειδικές απαιτήσεις του είδους. Είναι ο χώρος που δοκιμάζονται οι μελλοντικοί δημιουργοί, αφού στην ουσία αποτελεί, για το μεγαλύτερο ποσοστό, προθάλαμο για τη μεγάλου μήκους. Μ' αυτή ακριβώς την έννοια, είναι το φυτώριο του κινηματογραφικού χώρου. Αντίστοιχη της ευαισθησίας του χώρου είναι φυσικά και η πολιτική του υπουργείου Πολιτισμού. Το προηγούμενο φθινόπωρο και πολύ λίγο πριν την έναρξη του κινηματογραφικού φεστιβάλ, της Θεσσαλονίκης, το ΥΠΠΟ αποφασίζει την αυτονόμηση της ταινίας μικρού μήκους και την αποκόπτει από το «σώμα» του φεστιβάλ οργανώνοντας ένα καινούργιο. Επιχειρείται ένα «αποκεντρωμένο» φεστιβάλ στη Δράμα, όπου τα τελευταία χρόνια η ντόπια κινηματογραφική λέσχη πραγματοποιούσε το δικό της ερασιτεχνικό φεστιβάλ, και με συμμετοχές από ταινίες που προηγούμενα είχαν διαγωνιστεί στη Θεσσαλονίκη.

Η επιχειρηματολογία του ΥΠΠΟ γι' αυτή την πολιτική απόφαση στηρίζεται ακριβώς στην ιδιαιτερότητα του χώρου και στο χρόνιο πρόβλημα της περιθωριακής παρουσίας των μικρού μήκους στο επίσημο πρόγραμμα του Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης. Το ΥΠΠΟ ισχυρίζεται ότι με το Φεστιβάλ της Δράμας θα τονιστεί η ιδιαίτερη φυσιογνωμία της ταινίας μ.μ. ως αυτόνομου κινηματογραφικού είδους. Από την άλλη πλευρά, μια μεγάλη ομάδα νέων σκηνοθετών αντιδρά και αρνείται την οργάνωση του επίσημου φεστιβάλ στη Δράμα, με το επιχείρημα ότι πρόκειται για μια προσπάθεια όχι λύσης του προβλήματος, αλλά εξασφάλισής του. «Μας απομακρύνει (το ΥΠΠΟ)

χωρίς καμιά προειδοποίηση και κατασκευάζει ένα υποκατάστατό του (του Φεστιβάλ Θεσ/νίκης) για να παίζουν τα παιδιά στο καθιστικό ενώ οι μεγάλοι θα τρώνε στην τραπεζαρία», τονίζουν σε κείμενό τους.

Και φυσικά το ΥΠΠΟ, προσπερνώντας τις ουσιαστικές πλευρές του προβλήματος, δεν πείθει ιδιαίτερα για τις απόψεις του, καθώς μάλιστα στον κινηματογραφικό χώρο κυκλοφορούν έντονες οι φήμες ότι η μετάβαση του φεστιβάλ στη Δράμα αποτελεί «δώρο» της πολιτικής εξουσίας στις εκεί τοπικές αρχές.

Αυτό που κρίνεται τελικά είναι η οργανική και ισότιμη ένταξη της ταινίας μικρού μήκους στο σώμα της κινηματογραφίας. Και όταν το σύνολο των ανθρώπων του κινηματογράφου βρίσκεται στη Θεσσαλονίκη, όταν το φεστιβάλ προβάλλει το video και τις τηλεταινίες, είναι αστέιο να μιλάει κανείς για την αναβάθμιση της ταινίας μικρού μήκους μέσω της απομάκρυνσης των δημιουργών της από το ζωτικό τους χώρο. Είναι σαφές ότι οι προθέσεις του υπουργείου δεν είναι αυτές που προβάλλει, μια και ενδιαφέρον για τους νέους κινηματογραφιστές σημαίνει και τη λύση χρόνιων προβλημάτων, όπως της παιδείας, της χρηματοδότησης της

μ.μ. ταινίας και της ουσιαστικής εξασφάλισης της ύπαρξής της, δηλαδή των στοιχειωδών χώρων προβολής.

Ένα μέρος των κινηματογραφιστών των μικρού μήκους έδωσε την απάντησή του στο ΥΠΠΟ πραγματοποιώντας το δικό του φεστιβάλ στη Θεσσαλονίκη στον κινηματογράφο ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, παράλληλα με τις εκδηλώσεις του φεστιβάλ των μεγάλου μήκους τον περασμένο Οκτώβριο. Τις προβολές του «28ου φεστιβάλ ταινιών μικρού μήκους» ή «Αντιφεστιβάλ» παρακολούθησαν πάνω από 2.000 θεατές. Η σύγκριση με τους αριθμούς της Δράμας είναι αναπόφευκτη. Το φεστιβάλ των 12.000.000 δρχ. του ΥΠΠΟ παρακολούθησαν γύρω στα 500 άτομα.

Το σημαντικότερο όμως στοιχείο είναι ότι η ανεξάρτητη αυτή προσπάθεια του αντιφεστιβάλ δεν απεδείχθη θνησιγενής. Ήδη προετοιμάζεται το επόμενο και η οργανωτική επιτροπή του μελετάει τη δυνατότητα και άλλων εκδηλώσεων.

Με αφορμή την εβδομάδα προβολών των ταινιών μ.μ. που οργάνωσε η ομάδα του αντιφεστιβάλ στον κινηματογράφο ΡΙΑΛΤΟ στα μέσα Φεβρουαρίου, μιλήσαμε με τον Γιώργο Μουζακίτη, εκ των οργάνων του αντιφεστιβάλ.

Γιώργος ΜΑΚΡΗΣ

ΣΧΟΛΙΑΣΤΗΣ: Μετά την απόφαση του υπουργείου για τη διοργάνωση του φεστιβάλ μικρού μήκους στη Δράμα, πώς φτάσατε στο «αντιφεστιβάλ» της Θεσσαλονίκης;

ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΟΥΖΑΚΙΤΗΣ: Μετά τις αποφάσεις του υπουργείου έγινε ένα πολύ περίεργο παιχνίδι. Δηλαδή, πηγαίναμε στα σωματεία των κινηματογραφιστών και ρωτάγαμε, θέλετε τη Δράμα; Έλεγε π.χ. ο παππούς ο Δανάλης: «Εγώ προσωπικά σαν άτομο δεν τη θέλω. Όμως είμαι μέλος του γνωμοδοτικού, είμαι εκπρόσωπος της ΕΤΕΚΤ, είμαι τρισπόστατος», έλεγε. Και ενώ το Δ.Σ. της ΕΕΣ (Εταιρεία Ελλήνων σκηνοθετών) ήταν με τη Δράμα, η βάση της ήταν μ' εμάς. Αν έπιανε δηλαδή έναν ένα σκηνοθέτη και τον ρώταγες, ελάχιστοι θα σου 'λεγαν ναι για τη Δράμα. Προσπαθήσαμε να καταλάβουμε τι γίνεται και μας παίζουν πηγ-πογκ. Ένα παιχνίδι παραλόγου. Αν παίρναμε λοιπόν στο παιχνίδι και συζητούσαμε, ακόμα θα ήμαστε στο ίδιο σημείο. Κι αυτό βέβαια θέλανε. Ε, εκεί κάποιοι από μας το είδαν ορεινοί της γαλλικής επανάστασης, τραβηχτήκαμε έξω απ' αυτή τη διαδικασία κι έτσι ξεκινήσαμε το δικό μας φεστιβάλ.

■ Από την πραγματοποίηση του φεστιβάλ ως τώρα, υπάρχουν αλλαγές στις θέσεις είτε του ΥΠΠΟ είτε των κινηματογραφιστών των μικρού μήκους;

— Όσο αφορά το ΥΠΠΟ, δεν υπάρχει καμιά αλλαγή θέσης. Ή μάλλον υπάρχουν μερικές τροποποιήσεις πάνω στο μοντέλο που αυτοί προτείνουν. Δηλαδή, εφόσον είδαν ότι υπάρχει μια δυναμική ομάδα που μπόρεσε να κάνει μέσα σε ενάμιση μήνα με δικά της μέσα ένα φεστιβάλ, ενώ αντίθετα το φεστιβάλ που έκαναν στη Δράμα είχε μέσα το Δήμο, το ίδιο το ΥΠΠΟ, τους κριτικούς που βοήθησαν και τελικά πέρασαν δεν πέρασε σαν φεστιβάλ, κάπου το σκέφτηκαν και μας είπαν πάρτε το φεστιβάλ της Δράμας στα χέρια σας.

■ Επιμένουν δηλαδή στη Δράμα.

— Ναι. Δε δέχτηκαν να συζητήσουν τη Θεσσαλονίκη και μ' ένα φοβερά αστέιο ισχυρισμό: ότι έχουμε πικράνει την υπουργό Πολιτισμού. Δεν κάνει πίσω λοιπόν το ΥΠΠΟ. Επιμένει στη Δράμα. Μας πρότειναν χοντρά-χοντρά να γίνουμε εμείς μια ομάδα εξουσίας, να ορίζουμε τις κριτικές επιτροπές, να γίνουμε εμείς η οργανωτική επιτροπή...

■ Στην ουσία δηλαδή ένα φεστι-

βάλ αυτοδιαχειριζόμενο αλλά πάντα υπό την προστασία του κράτους.

— Κοίταξε, όπου μπαίνει το κράτος — το σημερινό κράτος — τα πράγματα αλλάζουν αμέσως μορφή. Αυτό που είχα πει στους ανθρώπους της Δράμας, λίγο πριν γίνει το φεστιβάλ εκεί, ήταν ότι σας χρησιμοποιήσει το κράτος σαν μοχλό για να μας πετάξει από τη Θεσσαλονίκη. Αυτό δεν το κατάλαβαν. Και τελικά η Κιν/φική Λέσχη της Δράμας, που τόσα χρόνια έκανε το φεστιβάλ και που τα τελευταία χρόνια ζητάγε τη βοήθεια του κράτους και της Ο.Κ.ΛΕ, έχει καταλάβει πως είναι έξω απ' το παιχνίδι. Και σε καναδυό χρόνια, αν συνεχιστεί η σημερινή κατάσταση, θα φτάσουν να τους δίνουν τιμητικά δέκα προσκλήσεις για την ημέρα της απονομής. Όταν πέφτουν ξαφνικά εκεί όλοι οι άνθρωποι της πρωτεύουσας με τις έτοιμες δομές και λογικές τους, δεν έχει τη δυνατότητα η λέσχη της Δράμας να δώσει το χαρακτήρα που αυτή θέλει στο φεστιβάλ που αυτή ξεκίνησε. Δηλαδή θα γίνει απλά — και γίνεται ήδη — μια μεταφορά του ηλίθιου μοντέλου της Θεσσαλονίκης με προκριματικές επιτροπές κ.λπ. στη Δράμα. Δεν προτείνεται τίποτα καινούριο.

■ **Εδώ όμως υπάρχει ένα ζήτημα. Όλος σχεδόν ο κινηματογραφικός χώρος συμφωνεί ότι το μοντέλο του Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης είναι ηλίθιο, πεπαλαιωμένο, αντιδραστικό και διάφορα άλλα, όμως τελικά όλοι θέλουν να 'ναι μέσα. Ακόμα και οι μικρού μήκους. Τελικά η ουσία της αντίθεσης πού βρίσκεται;**

— Εμείς έχουμε ήδη διαφοροποιηθεί απ' αυτά τα φεστιβάλ και λέμε ότι, και στην περίπτωση που το υπουργείο δεχτεί να γυρίσουμε στην επίσημη διοργάνωση της Θεσσαλονίκης, δε θα δεχτούμε να μπορούμε σ' αυτό το μοντέλο που υπήρχε ως τώρα.

Προτείνουμε το μοντέλο του «Αλέξανδρου». Ξεχωριστή αίθουσα — ίδιες μέρες όμως, σε ώρες που να μη συμπίπτουν με τις προβολές των μεγάλου μήκους στο διαγωνιστικό τμήμα και, κυρίως, ξεχωριστή οργανωτική επιτροπή που θα προέρχεται κάθε χρονιά από τους κινηματογραφιστές που κάνουν μικρού μήκους. Αυτή η οργανωτική επιτροπή θα βγάζει την κριτική επιτροπή, πέρα από σωματεία κ.λπ. που εν πάση περιπτώσει δεν ενδιαφέρονται για το χώρο της μικρού μήκους. Είναι πολύ έξω απ' τα πράγματα. Και άλλωστε

οι επαγγελματικές ενώσεις δεν πρέπει να παίζουν ρόλο εδώ. Το ζήτημα βέβαια με τα σωματεία είναι αλλού. Τι έχουν κάνει στο μεγάλο μήκος φεστιβάλ που είναι απαράδεκτο από ποιότητα και πόσο έχουν βάλει κι αυτές οι ενώσεις το χεράκι τους. Στην Ελλάδα μάς έλειψε τόσο πολύ η δημοκρατία που προσπαθούμε, τύποις τουλάχιστον, να καλύπτουμε με «δημοκρατικότητα» όλες τις κινήσεις μας. Και δεν αφήνουμε τα άτομα να αναπτύξουν πρωτοβουλίες και να πάρουν την ευθύνη των πράξεών τους.

Λοιπόν, εμάς δε μας αφορά ένα τέτοιο μοντέλο.

■ **Επειδή μίλησες πριν για τα επαγγελματικά σωματεία, σε σχέση με τον εξωστρακισμό της ταινίας μικρού μήκους στη Δράμα, πώς στάθηκε η ΕΕΣ;**

— Θα σου πω κάτι χαρακτηριστικό. Όταν πήγαμε στην ΕΕΣ και ζητήσαμε από τον Κούνδουρο να γίνει συμβούλιο και να πάρει το Δ.Σ. θέση για το ζήτημα της Δράμας, μας είπε φύγετε γιατί αν ψηφίσουμε θα ψηφίσουμε εναντίον σας και υπέρ της Δράμας. Αυτό δεν ήταν ζήτημα πολιτικών συσχετισμών αλλά ζήτημα προσώπων. Υπήρχε προσωπική άρνηση πολλών ανθρώπων εκεί, που βέβαια κατέληγε σε βάρος της ταινίας μικρού μήκους.

■ **Η ΕΕΣ έχει κατηγορηθεί επανειλημμένα για επιλογές συντεχνιακού προσανατολισμού. Στη δική σας περίπτωση τι συνέβη;**

— Εδώ υπήρχε πολύ ένα «εμείς είμαστε ο κινηματογραφικός χώρος. Εσείς τι ψάχνετε τώρα κ.λπ.». Κι όποιος έχει την παραμικρή αμφιβολία γι' αυτό, ας δει ότι το βραβείο πρωτοεμφανιζόμενου σκηνοθέτη το πήρε άνθρωπος που 'χει περάσει τα 50.

Μ' αυτή τη λογική ένας σκηνοθέτης που πρωτοεμφανίζεται στα 50, πρέπει να ωριμάζει στα 120 και να πεθαίνει στα 180. Είναι μια αναλογία απάνθρωπη. Εγώ νιώθω σαν να 'χουνε χτιστεί δυο μέτρα μεπτόν πάνω απ' το κεφάλι μου. Πρέπει να δώσουμε τα χέρια οι νέοι άνθρωποι και να βγούμε πάνω απ' αυτό το μεπτόν.

Η μόνη εναλλακτική λύση που μας πρότεινε η εταιρεία ήταν ότι ελάτε μέσα στην ΕΕΣ να παλέψετε. Η γενιά μου έχει φάει στη μάπα πάρα πολλά απ' αυτό το παιχνίδι της ένταξης. Το κράτος απ' την άλλη βοηθάει αυτή τη λογική λέγοντας ότι, εγώ δέχομαι να συζητήσω μόνο με τα οργανωμένα σχήματα. Η εταιρεία λέει λοιπόν, ελάτε σε μας, προσπαθώντας να μας πείσει ότι δε θα συμβεί τίποτα αν ενταχθούμε σ' αυτή. Μα η επιτυχία του δικού μας φεστιβάλ έγκειται ακριβώς στο ότι σεβαστήκαμε ο καθένας την ιδιαιτερότητα του άλλου. Υπάρχει μια μυστικοπάθεια κι ένας κρυφός πόλεμος, κυρίως στο χώρο τον κινηματογραφικό. Εμείς αναπνεύσαμε μέσα απ' τη δημιουργία του φεστιβάλ. Εάν λοιπόν εμείς αποδεχόμασταν την πρόταση της ΕΕΣ και μπαίναμε μέσα σ' αυτή, σε λίγο καιρό θα γινόταν το εξής απτό: Εντάξει, εχτές ήμαστε φίλοι, αλλά σήμερα εγώ είμαι ΚΚΕ κι εσύ ΠΑΣΟΚ. Κι αφού είμαι μες στο σχήμα, δεν μπορώ να λέω άλλα εγώ απ' ό,τι λέει η γραμμή του κόμματος. Και όσο αφορά το φεστιβάλ, που στην ουσία του είναι ένα πανηγύρι, εγώ δεν μπορώ να δεχτώ όλη αυτή την ιντριγκα. Δεν είμαστε οργανωτές φεστιβάλ, αλλά είδαμε ότι είναι κάτι πολύ απτό. Φέρνει ο καθένας την πραγμάτιση του και τη δείχνει. Πρέπει να υπάρχει και σ' αυτή τη γιορτή η λογική του διαχωρισμού και του ηλίθιου πολέμου; Και μάλιστα τη χρονιά μηδέν του κινηματογράφου! Τη

χρονιά που είδαμε πώς πήγαν οι ταινίες μεγάλου μήκους! Έχουμε ακόμα διάθεση για τέτοιους πολέμους και δεν ψάχνουμε να δούμε στο βάθος των προβλημάτων — πέρα απ' τα φεστιβάλ!

■ **Η θέση σας λοιπόν είναι η συνέχεια του δικού σας φεστιβάλ στη Θεσσαλονίκη. Όσο αφορά αυτούς που πήγαν πέρσι στη Δράμα, υπάρχει κάποια προσπάθεια προσέγγισης; Οι ίδιοι πώς αντιμετώπισαν όλη αυτή την ιστορία;**

— Κοίταξε. Οι ίδιοι δεν έχουν καταφέρει, αν και κάποιοι το προσπάθησαν, να υπάρξουν σαν σώμα. Ήταν κάποιοι άνθρωποι που έκαναν ό,τι κάναμε κι εμείς τόσα χρόνια. Έπαιρνες την κόπια σου, την αφήνες σε κάποιο γραφείο, συμπληρώνες και μια αίτηση κι έφευγες. Αυτοί δεν έζησαν αυτή τη χαρά να οργανώσουν οι ίδιοι τη γιορτή τους. Πάρα πολλοί ξέρω ότι έχουν απογοητευθεί απ' αυτό που βρήκαν στη Δράμα. Κάποιοι μας έχουν προσεγγίσει — σαν άτομα βέβαια. Άλλωστε, σας είπα, δεν υπάρχουν σαν κάποιο σώμα. Εμείς δεν έχουμε κανένα πρόβλημα μ' αυτούς που πήγαν στη Δράμα. Απ' την άλλη όμως τους καλούμε να συνειδητοποιήσουν τι συμβαίνει. Κι επειδή νιώθουμε την ανάγκη της επαρχίας για φεστιβάλ — και θα βοηθήσουμε όποια πόλη θέλει να κάνει φεστιβάλ, προτείνουμε το Φεστιβάλ της Δράμας να γίνει την άνοιξη, να αναβαθμιστεί, να γίνει Βαλκανικό, να συμμετέχουν καλές ταινίες απ' την Ελλάδα και τα Βαλκάνια.

Η μόνη δικαιολογία του ΥΠΠΟ πάνω σ' αυτό είναι ότι δεν μπορούμε να 'χουμε δύο φεστιβάλ γιατί δεν υπάρχουν λεφτά. Φτάσαμε να τους πούμε ότι θα σας βρούμε εμείς λεφτά. Και χαρακτηριστικά λέμε — και θα το λέμε συνέχεια — ότι εμείς κάναμε ένα φεστιβάλ στη Θεσσαλονίκη μόνοι μας με 1.200.000 για τη Δράμα ξεδεύτηκαν 12.000.000. Δεν είναι πρόβλημα τα χρήματα. Και φάνηκε ότι η ιδιωτική πρωτοβουλία μπορεί να βοηθήσει τέτοια πράγματα. Γιατί να μην πάρουμε χρήματα από ένα σωρό φορείς, από εταιρείες φίλμ π.χ.; Να τουςβάλουμε μέσα στο παιχνίδι, να δώσουν ενισχύσεις. Το υπουργείο αρνήθηκε την πρόταση για δύο φεστιβάλ. Εμείς το προτείνουμε και απευθείας στη Δράμα. Αν θέλει να έχει φεστιβάλ. Γιατί ήδη 25 από τις ταινίες που γίνονται έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον να συμμετέχουν στο επόμενο φεστιβάλ στη Θεσσαλονίκη.

Καταραμένοι, καταραμένοι, καταραμένοι

■ Το μεγαλύτερο κατόρθωμα στη μουσική και στη ζωή είναι να επιτρέπεις στο χρόνο να σε πλουτίζει αντί σε φθείρει. Κάτι τέτοιο μπόρεσαν να πετύχουν κι οι Damned που, ξεπερνώντας την ετικέτα του πανκ χωρίς να αποκηρύσσουν ούτε το μήνυμά ούτε και το ύφος του στα 1988, αποδεικνύουν πως είναι υπέρ του δέοντος ικανοί να ανταποκρίνονται σε σημερινές απαιτήσεις. Καυστικοί (ιδιαίτερα όταν αναφέρθηκαν σε δημοσιογράφους που στη συνέντευξη Τύπου τις παραμονές των συναυλιών όρμηξαν στον μπουφέ αντί να τους απευθύνουν ερωτήσεις της προκοπής), ήρεμοι κι απόλυτοι, δε νιώθουν διόλου ανασφαλείς, αλλά αβέβαιοι για τα μελλοντικά τους σχέδια — έστω κι αν αυτό δε σημαίνει με κανέναν τρόπο τη διάλυση του γκρουπ. Μια μέρα μετά τα δύο κονσέρτα που έδωσαν στην Αθήνα μιλήσαμε με τον Rat Scabies, ιδρυτικό μέλος, τον Roman Jugg και τον Bryn Merrick. Παρόλο που ο περίφημος Captain Sensible, που διατηρεί φιλική επαφή, έχει πάψει να είναι μαζί τους, αναφέρθηκε στην κουβέντα («δεν μπορούσε να έχει δύο καριέρες — με μας και τη δική του») κι ο τωρινός τραγουδιστής, πρώην νεκροθάφτης Vanian, δεν ήταν στο ξενοδοχείο, η αίσθηση ότι το πανκ υπάρχει σαν αναδρομή και πρόταση για το μέλλον εκφραζόταν με μια φωνή κάθε στιγμή από όλους τους. Οι «Καταραμένοι», που μας θυμίζουν αγγλικό συγκρότημα - ορόσημο (πράγμα για το οποίο συμφώνησαν και οι ίδιοι θεωρώντας τους αδελφικές ψυχές), μας θυμίζουν ό,τι ήταν πάντα, ένα στίχο των Steely Dan χαρακτηριστικό των ατσάλινων μουσικών: «υπάρχει μια τρύπα στο έδαφος εκεί που μεγάλωσαν κάποτε. Όποιος άνθρωπος παραμένει στο Ρίο Γκράντε είναι ο βασιλιάς της υπηλίου, αν ρωτήσετε τη γνώμη μου».

Ιουλία ΠΑΛΛΙΔΗ

ΣΧΟΛΙΑΣΤΗΣ: Σήμερα στη Βρετανία υπάρχουν ακόμη συγκροτήματα πανκ; **Παίζουν με τον ίδιο τρόπο που έπαιζαν πριν 10 χρόνια;** **DAMNED:** Ναι, συνεχίζουν να υπάρχουν, έχουν όμως διαφοροποιηθεί από εμάς. Τα σημερινά μέλη πανκ συγκροτημάτων δεν είχαν την ηλικία που θα τους επέτρεπε να ανήκουν σε γκρουπ, οπότε παίζουν με τον τρόπο που εκείνα θεωρούν ότι παίζουν οι πανκ τότε.

■ **Ποιες διαφορές βλέπετε τώρα να έχετε εσείς σε σχέση με το ξεκίνημά σας; Διαφοροποιήκατε σε σχέση με το παίξιμό σας στη σκηνή, με την εμφάνισή σας ή με τον τρόπο ζωής σας;**

— Με όλα διαφοροποιήσαμε. Το πανκ έχει σχέση με τη δημιουργικότητα, με την αλλαγή γενικά — το να μη μοιάζεις με τον υπόλοιπο κόσμο. Αυτή ήταν η κινητήρια δύναμη. Η λέξη «πανκ» θεωρήθηκε χυδαία γιατί συνδέθηκε με τα μέσα μαζικής ενημέρωσης που ασχέμυναν την όλη υπόθεση. Όταν ο κόσμος με ρωτάει αν είμαι «πανκ» αναρωτιέμαι τι εννοεί: αν έχω μαλλιά-κάγκελο, πέτσινο σακάκι. Εμείς όμως διατηρούμε μια ελευθερία σκέψης σχετικά με τον τρόπο που λειτουργούμε.

■ **Το '88 η Αγγλία νιώθει να απειλείται από το κίνημα των πανκ;**

— Οι μόνοι πάνκ που βλέπεις σήμερα είναι αυτοί που ποζάρουν για καρτ ποστάλ. Ο κόσμος ένιωθε κάποτε την απειλή του πανκ διαβάζοντας τις ιστορίες που κατασκεύαζε ο Τύπος, γεμάτες τρόμο κι αποτροπισμό για τη βία. Ο πληθυσμός διάβαζε και δεν καταλάβαινε περί τίνος επρόκειτο. Έτσι δημιουργήθηκε μια εντελώς λανθασμένη εικόνα. Σήμερα οι πανκ αποτελούν μέρος της τουριστικής βιομηχανίας, πράγμα που θεωρώ αστείο. Το περίεργο όμως είναι ότι υπάρχουν πολλοί πανκ, εκατοντάδες. Στην Ουαλλία όπου πήγε ο Μπράιαν Μέρρικ είδε ένα συγκρότημα, όχι ακριβώς πανκ,

που έπαιζε όμως θορυβώδικα και κατά κάποιο τρόπο προσπαθούσε να κάνει ό,τι εμείς κάναμε κάποτε. Θα 'πρεπε οι Άγγλοι να δημιουργήσουν τώρα δικό τους νεολαϊστικό κίνημα, δεν το κάνουν όμως. Θα πρέπει να 'ρθεί μια εποχή που θα φτιαχτεί κάτι σαν κι αυτό που ξεκίνησαν οι Damned.

■ **Το όνομα αυτό πώς το βρήκατε;**

— Προέρχεται από το φιλμ του Βισκόντι «Οι καταραμένοι».

■ **Σας έκανε εντύπωση η ταινία καθαυτή ή η ναζιστική βία που τη διαπερνάει;**

— Και τα δύο. Είδαμε σ' αυτή τη διαφθορά της παρακμής και το στυλ. Ο τραβεστισμός, το χιούμορ μέσα στην απόλυτη σκληρότητα, όπως και το στοιχείο του ελεεινού.

■ **Στο ξεκίνημά σας εμφανιστήκατε σε τηλεοπτικό πρόγραμμα, στο Supersonic, κι έτσι «εκτεθήκατε» στα μέσα μαζικής ενημέρωσης με ένα σωστό, καταξιωμένο τρόπο, πράγμα περίεργο παρ' όλα αυτά για ένα πανκ γκρουπ.**

— Δε σκοτιστήκαμε πολύ, γιατί δε μας διακατείχε η ιδέα ότι δεν πρέπει να βγούμε στην Τ.Β. Αν θέλεις να πετύχεις αλλαγές, οφείλεις να σε δει ο κόσμος, αλλιώς δε θα καταλάβει τι συμβαίνει. Ήταν θέμα αρχής για μας να μην αρνηθούμε τη δημοσιότητα ή το να παίξουμε μπροστά σε κοινό. Είμαστε αποφασισμένοι να εμφανιστούμε στην τηλεόραση οποιαδήποτε στιγμή. Πράγμα που ευχαρίστησε πολύ τους γονείς μας (γέλια).

■ **Τι έχετε να πείτε για άλλους μουσικούς της γενιάς σας, όπως ο Bob Geldof που δημιούργησε τους Boomtown Rats και πήρε άλλο δρόμο;**

— Τελικά εξαργύρωσε με την υπόθεση του πανκ. Όλοι αυτοί κάθε άλλο παρά πανκ ήταν βασίστηκαν στην πλευρά της μόδας. Εμείς ήμασταν που κάναμε όλη τη δουλειά και κυνηγηθήκαμε στην Αγ-

γλία, ενώ οι Boomtown Rats πήραν τη δουλειά τούτη και τη βάλανε στην τετριμμένη μουσική τους.

■ **Σας πέρασε ποτέ από το μυαλό να επιχειρήσετε να κάνετε μια αλλαγή στην εικόνα σας, χωρίς να σημαίνει ότι θα γινόσασταν της μόδας αναγκαστικά;**

— Μα είναι εικόνα αυτή που έχουμε; (γέλια).

■ **Δε σας ασκήθηκαν πιέσεις από τη βιομηχανία δίσκων να αλλάξετε κάτι;**

— Στην Αμερική μας ζήτησαν να αλλάξουμε το όνομά μας γιατί θεωρήσαν ότι αποτελούσε προσβολή για τον κόσμο, εμείς όμως δεν είδαμε το λόγο γιατί θα έπρεπε να το κάνουμε. Εντέλει, το να αλλάξουμε την ταυτότητα μας θα ήταν κάτι τραγικό.

■ **Πώς σας συμπεριφέρεται ο Τύπος στην Αγγλία σήμερα;**

— Με περιφρόνηση. Ο μουσικός αγγλικός Τύπος είναι τελείως προκατειλημμένος - αηδέστατος. Απορώ και εξίσταμαι πώς είναι δυνατόν να υπάρχουν τέτοια άτομα που αυτοαποκαλούνται επαγγελματίες δημοσιογράφοι. Παρ' όλα αυτά, νομίζω πως μπορούν να επηρεάσουν την καριέρα ενός συγκροτήματος που εμφανίζεται για μια χρονιά μόνο σαν πολύ μοδάτο, χωρίς όμως να διαθέτει μουσική ουσία. Τα μέσα τα ίδια είναι χειραγωγημένα και ξεπουλημένα — μετά την εξαφάνιση ενός γκρουπ επενδύουν σε κάποιους άλλους ελπιδοφόρους που έχουν ίδια τύχη με τα προηγούμενα. Ο κόσμος, λόγω ακριβώς της έλλειψης μουσικής ουσίας, παύει να αγοράζει και να ακούει, οπότε παύουν να γράφονται πράγματα για τα συγκροτήματα. Είναι αποκαρδιωτικό να αγνοούν καλούς μουσικούς — είναι επιλογή το ότι τους αγνοούν. Το χειρότερο στοιχείο του αγγλικού μουσικού Τύπου είναι ότι λειτουργεί άπιστευτα προσωπικά. Δεν έχει δομημένη άποψη για τη μουσική, και πολύ συχνά δεν έ-

χουν να 'πουν τίποτα γι' αυτή, άρα είναι ανίκανοι αυτοί να ξεχωρίσουν τα καλά ή κακά στοιχεία της. Το μόνο λοιπόν που τους μένει είναι να παρεισφρύσουν στην προσωπική σου ζωή και να προσπαθήσουν να σε φέρουν σε δύσκολη θέση. Υπάρχουν πόρνες που λειτουργούν για λογαριασμό καλά αμειβόμενων δημοσιογράφων, που στήνουν πλαστά σκηνικά και κηλιδώνουν αστέρες του κινηματογράφου ή του ροκ. Σεξουαλικά σκάνδαλα συμβαίνουν στην Αγγλία αυτή τη στιγμή που μιλάμε μαζί. Με το που αποκτάς κάποια επιτυχία γίνεσαι βορά των θηρίων.

Οι δημοσιογράφοι εντέλει έχουν τεράστια εγωπάθεια. Ενδιαφέρονται να δημιουργήσουν μια κακή δημοσιότητα, το κοινό όμως είναι αρκετά έξυπνο ώστε να συγκρατεί την ίδια του την εμπειρία πολύ περισσότερο απ' όσα μπορεί να πει ένας γραφιάς ή να κάνει κά-

ποιος σε μια δισκογραφική εταιρεία...

■ Θα 'θελα να μου μιλήσετε για τη βιομηχανία δίσκων στην Αγγλία. Είναι τόσο ισχυρή όσο δίνει την εντύπωση πως είναι; Μπορεί να υπαγορεύσει καταστάσεις στους μουσικούς;

— Αυτή τη στιγμή δεν έχουμε συμβόλαιο. Από την πείρα μας όμως ξέρουμε πως οι εταιρείες δεν είναι χαζές, διαπνέονται από ρεαλισμό, λειτουργούν με βάση την αντίληψη του πώς θα κάνουν ένα γκρουπ να πουλήσει καλύτερα — αυτή είναι η υπολογιστική πολιτική τους κι ο λόγος που δε συνηγορούμε, εφόσον ξέρουν ότι οι Damned είναι ατημέλητοι, δε θέλουν να σκάνε χαμόγελα μπροστά στο φακό κ.λπ. Ισχύουν σήμερα όσα ισχύαν στη δεκαετία του '60, όπου έπαιρναν ένα νόστιμο άτομο, και με αυτό σαν πυρήνα έστηναν ένα γκρουπ και δημιουργούσαν σταρ.

■ Οι παγκόσμιες περιοδείες βοηθάνε στη δημιουργία ενός ονόματος; Εσείς ποια πολιτική τηρείτε σε σχέση με τις τουρνέ;

— Δε μας αρέσουν. Παίζουμε παλιά κομμάτια, κι αν τα παίζουμε κάθε βράδυ εξαντλούνται αυτόματα κι οι νέοι τρόποι παιχνιδιού. Δεν υπάρχει λόγος να κάνεις τουρνέ εκτός κι αν έχεις κάτι που θα προωθήσεις. Είναι ευτύχημα το ότι δε χρειάζεται να παίζουμε για να βγάλουμε το ψωμί μας κάθε μέρα.

■ Στα ανκόν σας παίξατε τραγούδια των Doors. Μιλήσατε για τη δεκαετία του '60, και τα κατασκευασμένα είδωλα, κάτι που οι Doors δεν αντιπροσώπευσαν ποτέ. Τι σας παρακίνησε να ερμηνεύσετε κομμάτια αυτού ειδικά του γκρουπ;

— Μας αρέσει εκείνη η περίοδος, ο Jim Morrison και οι Doors. Τους θεωρούμε πρότυπο πανκ

γκρουπ, όπως και τους Stooges. Ο Jimmy Hendrix ήταν επίσης πανκ. Υπάρχουν πολλοί που εμείς θεωρούμε πανκ χωρίς ο κόσμος να τους έχει γνωρίσει από αυτή την πλευρά τους. Μας επηρέασαν οι MC5, οι Velvet Underground, ο Alice Cooper, ο Johnny Cash, έστω κι αν θεωρείται κάουντρυ, καθώς κι ο Ριχάρδος Βάγκνερ.

■ Από πού κι ως πού ο Βάγκνερ; Επειδή ήταν Γερμανός;

— Όχι, επειδή έπαιζε και μετά διαλυόταν το θέατρο. Αυτό ήταν πολύ πανκ (γέλια). Θεωρούμε τον Λιστ εντελώς πανκ ρόκερ για διάφορες σεξουαλικές ενέργειές του με νεαρά κορίτσια την ώρα που έπαιζε πιάνο. Όλοι αυτοί οι τύποι είχαν μπει στο πνεύμα του έκφυλου, διεφθαρμένου στυλ. Αν ο Βάγκνερ ζούσε σήμερα θα ήταν σίγουρα ένας «Καταραμένος». Πάντα έτσι λειτουργούσαν τα πράγματα.

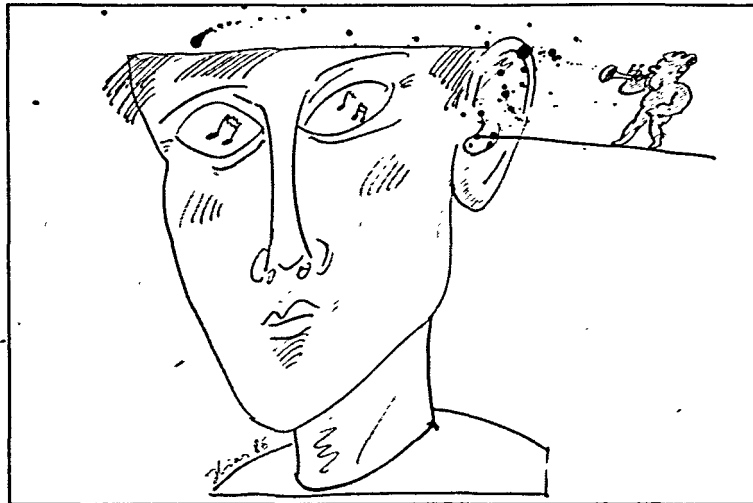
Επαρχία δεν είναι μόνο η Αθήνα

■ «Καλησπέρα σας! Ακούτε το σταθμό της Γαλάζιας Γενιάς από τους 97,4 Μεγάκυκλους. Χθες, ο Ανδρέας Παπανδρέου μίλησε στα Γιάννενα, στην επέτειο για την απελευθέρωση της πόλης. Όπως συνήθως, είπε πολλά «θα, θα, θα» στον κόσμο που τον άκουγε. Η Νέα Δημοκρατία τον έβαλε στη θέση του με την ανακοίνωσή της που λέει τα εξής...»

Καθώς το πρόγραμμα προχωρά, τα σκυλέ εναλλάσσονται με τις τελευταίες ξένες επιτυχίες. Τα «Πράσινα Ανέκδοτα» και οι «αυθεντικές μαρτυρίες» συμπαραστάσης στον «ηρωικό» Σωτήρη Κούβελα και το «δοκιμαζόμενο λαό» της Θεσσαλονίκης. Λίγο αργότερα, στις προτεινόμενες βιντεοκασέτες, ο Ράμπο έχει την τιμητική του... Είναι ο σταθμός της Νέας Δημοκρατίας στα Τρίκαλα, μια άλλη όψη της ελεύθερης ραδιοφωνίας.

Στη ροή του χρόνου, η ελληνική επαρχία παραμένει για μια ακόμη φορά ακίνητη. Φρουρός ακοιμητός των ηθών και των παραδόσεων του έθνους, απογυμνώνεται όλο και περισσότερο από τα καλύτερα παιδιά της που κουράζονται και αγκυροβολούν στην πρωτεύουσα. Οι καταστάσεις δεν αλλάζουν εύκολα εδώ, στις πόλεις με τα χιλιάδες μάτια, που βλέπουν και αναφέρουν τα πάντα. Ωστόσο μερικοί πιστεύουν ότι αυτό το τελευταίο μπορεί να γίνει πλεονέκτημα. Πως υπάρχει τρόπος, το ακατάσχετο κουτσομπολιό να μετατραπεί σε πραγματικό ενδιαφέρον για τη ζωή και τα προβλήματα των συνανθρώπων. Ονειρεύονται ένα μέσο, που θα ενώσει τον κόσμο και θα τον βγάλει από το βούρκο της ιδιωτικής απάθειας.

Στα Τρίκαλα δεν εκπέμπει μόνο η Νέα Δημοκρατία. Οι ερασιτέχνες έχουν αρχίσει εδώ και αρκετά χρόνια την κατάληψη του χώρου των F.M. κατοχυρώνοντας με «αγώνες και θυσίες» την ύπαρξή τους. Ο πιο γνωστός σταθμός, που φέρει το όνομα Ζυγός, βγαίνει στους 98,7 MHz και έχει προσεγμένο ελληνικό και ξένο πρόγραμμα, χωρισμένο σε ζώνες. Αλλά και κάποιοι άλλοι ερασιτέχνες δεν πάνε πολύ πίσω. Με σκληρή δουλειά και αξιόλογα μηχανήματα,

πετυχαίνουν συχνά να δώσουν μια ξεχωριστή πνοή στα προγράμματά τους.

Τελευταία, από τη μεριά του Δήμου, έχει ξεκινήσει μια σοβαρή προσπάθεια για τη δημιουργία ενός Δημοτικού Ραδιοσταθμού. Για την προοπτική αλλά και το χαρακτήρα του σταθμού αυτού, μας μιλά στη συνέχεια ο δημοτικός σύμβουλος και μέλος της επιτροπής που θα επεξεργαστεί το πλαίσιο λειτουργίας, κ. Θανάσης Βαβύλης.

ΣΧΟΛΙΑΣΤΗΣ: Πότε αρχίσατε τις ενέργειες για το φτιάξιμο του σταθμού;

Θανάσης ΒΑΒΥΛΗΣ: Ξεκινήσαμε με πολλή θέρμη στις αρχές του '87. Τότε γίνονταν οι πρώτες συζητήσεις για την «Ελεύθερη Ραδιοφωνία» και όλοι έδειχναν να ενδιαφέρονται. Υπολογίσαμε ότι το ποσό που θα χρειαζόταν για να στηθεί ένας σταθμός ήταν 3-4 εκατομμύρια. Το Δημοτικό Συμβούλιο στη συνέχεια αποφάσισε ομόφωνα τη δημιουργία του σταθμού, που θα λειτουργήσει σαν «εταιρία λαϊκής βάσης, με συμμετοχή όλων των κοινωνικών δυνάμεων». Συγκροτήθηκε μια 5μελής επιτροπή, αρχικά με 3 εκπροσώπους της πλειοψηφίας και 2 της αντιπολίτευσης, αλλά η παράταξη της Ν.Δ. αρνήθηκε να συμμετάσχει και έτσι οι εκπρόσωποι της πλειοψηφίας έγιναν τέσσερις.

■ Τι μπορεί αυτός ο σταθμός να προσφέρει στην περιοχή;

— Κοίταξε, στην Αθήνα, οι σταθμοί λειτουργούν σαν ANTI-EPT.

Στην επαρχία, η τοπική ραδιοφωνία είναι κλειδί για την ανάπτυξη σε κοινωνικό, οικονομικό και πολιτιστικό επίπεδο. Η πληροφόρηση μπορεί εύκολα να είναι αμφίδρομη, ενώ το μικρό μέγεθος του τόπου δίνει μια άλλη σχέση με την εξουσία. Αν «βγουν στον αέρα» κάποιες καταστάσεις, θα υπάρξει πίεση κατά της γραφειοκρατίας. Κάποιος π.χ. σ' ένα γραφείο, που έχει μια καταγγελία εναντίον του, θα αντιμετωπίσει και κοινωνικό πρόβλημα (με τους φίλους του, με τον περίγυρό του κ.ά.). Στην Αθήνα αυτά τα φαινόμενα είναι απρόσπαστα.

Μέσω του σταθμού ακόμη, μπορεί να γίνει ενημέρωση για προγράμματα οικονομικής ανάπτυξης, που υπάρχουν, αλλά ο κόσμος δεν ξέρει πώς να τα προσεγγίσει.

■ Η συμμετοχή των κοινωνικών δυνάμεων ποια θα είναι;

— Στο σταθμό θα μπορούν να συμμετέχουν τόσο οι διάφοροι φορείς (π.χ. οι Αγροτικοί Σύλλογοι, το Εργατικό Κέντρο) όσο και οι πολίτες. Σε μια εταιρία λαϊκής βάσης η συμμετοχική δημοκρατία μπορεί να επιτευχθεί πιο εύκολα. Άλλωστε εδώ, όλοι ξέρουν και παρακολουθούν τα πάντα για όλους και τα θέματα θα μπαίνουν πια και σε προσωπικό επίπεδο. Δυστυχώς, τα κόμματα, ακόμη και στην επαρχία, που υπήρχε ευκαιρία ενεργοποίησης των πολιτών, αρκούνται σε γενικές διακηρύξεις που οδηγούν σε ωχαδερφισμό. Για μένα, είναι αναγκαίος ένας σταθμός με κινητές εξωτερικές

μονάδες που θα αναδεικνύουν τα μικρά προβλήματα που τυραννούν τους πολίτες ή και χωριά ολόκληρα ακόμη. Τώρα, μαθαίνουμε από τους κρατικούς ότι η Ιπποκράτους και η Πανεπιστημίου έχουν κίνηση και δεν περνούν τ' αμάξια!

Αλλά και το Δημοτικό Συμβούλιο, αν έχει ζωντανή κάλυψη, θα καλυτερεύσει. Όταν το παρακολουθεί κόσμος, μιλούν μόνο δυο τρεις, ενώ το βράδυ που δεν είναι κανείς, οι σύμβουλοι λένε διάφορα. Αν υπάρξει όμως κάλυψη, όσοι δεν αποκτήσουν υπευθυνότητα θα θαφτούν.

■ Τι γίνεται με τις εργασίες της επιτροπής;

— Η επιτροπή συνεδρίασε ανοιχτά πριν ενάμιση μήνα. Προσπαθήσαμε εκεί, να ανιχνεύσουμε τις δυνάμεις που υπάρχουν, αλλά δε μείναμε ιδιαίτερα ευχαριστημένοι. Οι νέοι ήρθαν περισσότερο γιατί νόμιζαν ότι θα μοιραστούν άδειες. Με τους ερασιτέχνες είναι δύσκολο να υπάρξει μια σταθερή σχέση, ενώ οι επαγγελματίες δημοσιογράφοι δεν έχουν και πολύ μεράκι για το ραδιόφωνο. Δεν υπάρχουν δυστυχώς αρκετά ικανά άτομα γιατί όλοι έχουν φύγει στην Αθήνα. Γι' αυτό ξεκινήσαμε μια προσπάθεια συνεργασίας με την Καρδίτσα που θα μας εξασφαλίσει και τη βιωσιμότητα. Αυτό που θέλουμε τελικά, είναι μια δικτύωση των τοπικών σταθμών, που θα βοηθήσει τις πολιτιστικές και οικονομικές σχέσεις μεταξύ των διάφορων περιοχών της Θεσσαλίας. Το ραδιόφωνο μπορεί να συμβάλει αποφασιστικά στην επικοινωνία και την κοινή ανάπτυξη των επαρχιακών πόλεων.

Αυτός ο σταθμός πρέπει να γίνει τώρα, αλλιώς δε θα γίνει ποτέ. Και πρέπει οι πολίτες να τον αγκαλιάσουν γιατί θα ανήκει σ' αυτούς κι όχι στο δήμαρχο. Έτσι μόνο θα γίνει αποτελεσματικός. Οι επαρχιακοί σταθμοί δε μοιάζουν μ' αυτούς της Αθήνας, αλλά είναι εργαλεία για την τοπική ανάπτυξη. Γι' αυτό, στα πλαίσια της αποκέντρωσης, πρέπει να χρηματοδοτηθούν. Δε φτάνουν μόνο οι παραγωγικές επενδύσεις, κάποτε πρέπει ν' αρχίσουν και οι πολιτιστικές!

Χρήστος ΜΟΣΙΑΛΟΣ

Το «αγαπημένο παιδί» του κόμματος στο απόσπασμα

Ο κατηγορος Βισίνσκι

Ο κατηγορούμενος Μπουχάριν

Η πρόσφατη «αποκατάσταση» του Ν. Μπουχάριν συνέπεσε με την πεντηκοστή «επέτειο» από την περίφημη δίκη του (2-14 Μαρτίου 1938). Μεταφέρουμε ορισμένα αποσπάσματα από τη δίκη αυτή, και ιδιαίτερα εκείνα που αφορούν την ιδιότυπη σύγκρουση Μπουχάριν - Βισίνσκι. Πρόκειται για την «τρίτη δίκη της Μόσχας» με 21 κατηγορούμενους. 18 απ' αυτούς καταδικάστηκαν σε θάνατο και εκτελέστηκαν, κι οι υπόλοιποι σε βαριές ποινές φυλάκισης. Η δίκη είναι απλώς η τελευταία πράξη της τραγωδίας. Οι κατηγορούμενοι έχουν ήδη ομολογήσει τα πιο ακατονόμαστα και, φυσικά, ανύπαρκτα εγκλήματα. Ωστόσο στην εξέταση του Μπουχάριν διαφαίνεται η τραγική ειρωνεία. Όπως εξηγεί ο ίδιος στην τελευταία του δήλωση: «Η ομολογία του κατηγορουμένου είναι μια μεσαιωνική νομική αρχή».

Πρωινή συνεδρίαση της 2ας Μαρτίου 1938

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Άρχεται η συνεδρίαση του στρατιωτικού τμήματος του Ανώτατου Δικαστηρίου της Ένωσης Σ.Σ.Δ. Προχωρούμε στην ανάγνωση του κατηγορητηρίου. Η προδικαστική έρευνα θεωρεί ως διαπιστωμένα τα παρακάτω:

1. Κατά τα έτη 1932 ως 1933 δημιουργήθηκε από τους κατηγορουμένους στην παρούσα υπόθεση, κατ' εντολή υπηρεσιών κατασκοπείας κρατών εχθρικών προς την ΕΣΣΔ, μια ομάδα συνωμοτών υπό το όνομα «μπλοκ των δεξιών και τροτσκιστών» που ως σκοπό της είχε: κατασκοπεία προς όφελος ξένων κρατών, δολιοφθορές, διασπορά ψευδών ειδήσεων, τρομοκρατικές πράξεις, υπονόμευση της αμυντικής ικανότητας της ΕΣΣΔ, πρόκληση στρατιωτικής επίθεσης των κρατών αυτών εναντίον της ΕΣΣΔ, ήττα της ΕΣΣΔ, διαμελισμός της ΕΣΣΔ και αποχωρισμός της Ουκρανίας, της Λευκορωσίας, των Μεσοασιατικών Δημοκρατιών, της Γεωργίας, της Αρμενίας, του Αζερμπαϊτζάν και των Απω-ανατολικών Παραλίων προς όφελος των αναφερθέντων ξένων κρατών, τέλος ανατροπή της ισχύουσας σοβιετικής κοινωνικής και κρατικής τάξης πραγμάτων και παλινόρθωση του καπιταλισμού και της εξουσίας της μπουρζουαζίας στην ΕΣΣΔ.

2. Το «μπλοκ των δεξιών και τροτσκιστών» ήρθε σε επαφή με μερικά ξένα κράτη με σκοπό να εξασφαλίσει από αυτά ένοπλη ενίσχυση για την πραγματοποίηση των εγκληματικών σκοπών του.

3. Το «μπλοκ των δεξιών και τροτσκιστών» ασκούσε συστηματικά κατασκοπεία προς όφελος των κρατών αυτών, παρέχοντας στις αλλοδαπές υπηρεσίες κατασκοπείας σημαντικές μυστικές πληροφορίες.

4. Το «μπλοκ των δεξιών και τροτσκιστών» πραγματοποίησε συστηματικά δολιοφθορές και διέδωσε λανθασμένες απόψεις σε διάφορους κλάδους της σοσιαλιστικής ανοικοδόμησης (βιομηχανία, γεωργία, σιδηρόδρομοι, οικονομία, τοπική αυτοδιοίκηση κ.λπ.).

5. Το «μπλοκ των δεξιών και τροτσκιστών» οργάνωσε μια σειρά τρομοκρατικών ενεργειών ενάντια στους ηγέτες του ΚΚΣΕ (Μπ.) και της Σοβιετικής Ένωσης και εκτέλεσε τρομοκρατικές ενέργειες ενάντια στους Σ.Μ. Κίροφ, Β.Ρ. Μενσίνσκι, Β.Β. Κουμπισέφ, Α.Μ. Γκόρκι.

Κάναμε προδοσίες, κάναμε εγκλήματα, εθνικές προδοσίες.

Απογευματινή Συνεδρίαση της 5ης Μαρτίου 1938

ΒΙΣΙΝΣΚΙ: Επιτρέψτε μου να αρχίσω την εξέταση του κατηγορουμένου Μπουχαρίν. Αναφέρατε εν συντομία ποια εγκλήματα ομολογείτε.

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ: Πρώτα, τη συμμετοχή μου στο αντεπαναστατικό «μπλοκ των δεξιών και τροτσκιστών».

ΒΙΣΙΝΣΚΙ: Από ποιο έτος;

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ: Περίπου από το 1928. Αναγνωρίζω την ενοχή μου ότι ήμουν ένας απ' τους κύριους ηγέτες αυτού του «μπλοκ των δεξιών και τροτσκιστών». Κατά συνέπεια αναγνωρίζω την ενοχή μου για όσα απορρέουν απ' αυτή τη συμμετοχή. Την ενοχή μου για όλα τα εγκλήματα που διέπραξε αυτή η αντεπαναστατική οργάνωση, ανεξάρτητα απ' το αν γνώριζα ή αγνοούσα τη μια ή την άλλη πράξη, αν είχα πάρει άμεσα μέρος ή όχι στη μια ή την άλλη πράξη, εφόσον απαντώ σαν ένας ηγέτης αυτής της αντεπαναστατικής οργάνωσης.

ΒΙΣΙΝΣΚΙ: Ποιους σκοπούς είχε αυτή η αντεπαναστατική οργάνωση;

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ: Ως κύριο στόχο είχε, ίσως χωρίς να το συνειδητοποιεί απολύτως, και όχι με απόλυτη συνέπεια, την παλινόρθωση των καπιταλιστικών σχέσεων στην ΕΣΣΔ.

ΒΙΣΙΝΣΚΙ: Την ανατροπή της σοβιετικής εξουσίας;

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ: Η ανατροπή της σοβιετικής εξουσίας ήταν το μέσο για να πετύχει αυτόν το σκοπό.

ΒΙΣΙΝΣΚΙ: Με τι βοήθεια;

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ: Εκμεταλλευόμενη όλες τις δυσκολίες που ορθώνονται στο δρόμο της σοβιετικής εξουσίας, και ιδιαίτερα εκμεταλλευόμενη τον πόλεμο που προβλεπόταν απ' τις προγνώσεις μας.

ΒΙΣΙΝΣΚΙ: Με τη βοήθεια ποιανού;

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ: Με τη βοήθεια ξένων κρατών.

ΒΙΣΙΝΣΚΙ: Κάτω από ποιους όρους;

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ: Κάτω από όρους οι οποίοι, αν θέλουμε να μιλάμε συγκεκριμένα, πρόβλεπαν πολλές παραχωρήσεις.

ΒΙΣΙΝΣΚΙ: Δηλαδή;

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ: Με τον όρο του διαμελισμού της ΕΣΣΔ.

ΒΙΣΙΝΣΚΙ: Τον αποχωρισμό περιοχών και ολόκληρων Δημοκρατιών από την ΕΣΣΔ;

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ: Ναι.

ΒΙΣΙΝΣΚΙ: Για παράδειγμα;

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ: Της Ουκρανίας, των Ανατολικών Παραλίων, της Λευκορωσίας.

ΒΙΣΙΝΣΚΙ: Προς όφελος;

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ: Προς όφελος της Γερμανίας,

προς όφελος της Ιαπωνίας και εν μέρει της Αγγλίας.

ΒΙΣΙΝΣΚΙ: Περιλαμβανόταν η οργάνωση μιας εξέγερσης στις δραστηριότητες του «μπλοκ των δεξιών και τροτσκιστών»;

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ: Ναι, περιλαμβανόταν κι αυτή.

ΒΙΣΙΝΣΚΙ: Και είστε εσείς υπεύθυνος;

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ: Όπως είπα, είμαι υπεύθυνος για όλες τις πράξεις.

ΒΙΣΙΝΣΚΙ: Και η στάση σας στη δολοφονία του Σεργκέι Μιρόνοβιτς Κίροφ; Αυτή η δολοφονία έγινε εν γνώσει και με υπόδειξη του «μπλοκ των δεξιών και τροτσκιστών»;

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ: Δεν ήμουν πληροφορημένος.

ΒΙΣΙΝΣΚΙ: Σας ερωτώ: Αυτή η δολοφονία έγινε εν γνώσει και με υπόδειξη του «μπλοκ των δεξιών και τροτσκιστών»;

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ: Και εγώ επαναλαμβάνω ότι δεν ήμουν πληροφορημένος, πολίτη εισαγγελέα.

ΒΙΣΙΝΣΚΙ: Δεν υποστηρίζατε ήδη το 1918 τη δολοφονία των ηγετών του κόμματός μας και της κυβέρνησης;

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ: Όχι.

ΒΙΣΙΝΣΚΙ: Δεν υποστηρίζατε τη σύλληψη του Λένιν;

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ: Τη σύλληψη; Υπήρξαν δυο τέτοιες περιπτώσεις. Για την πρώτη διηγήθηκα εγώ ο ίδιος στον Λένιν, τη δεύτερη την αποσιώπησα για συνωμοτικούς λόγους, αλλά μπορώ, αν θέλετε, να σας παρέχω αναλυτικές εξηγήσεις.

ΒΙΣΙΝΣΚΙ: Και έγινε λόγος για δολοφονία του Βλαντιμίρ Ίλιτς;

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ: Την πρώτη φορά γινόταν λόγος για μια 24ωρη κράτηση. Και τη δεύτερη...

ΒΙΣΙΝΣΚΙ: Και αν ο Βλαντιμίρ Ίλιτς δεν υπάκουε;

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ: Ο Βλαντιμίρ Ίλιτς, όπως γνωρίζετε, δεν έκανε ένοπλο αγώνα, δεν ήταν άνθρωπος της βίας.

ΒΙΣΙΝΣΚΙ: Δηλαδή υπολογίζατε ότι ο Βλαντιμίρ Ίλιτς δε θα πρόβαλε αντίσταση όταν θα πηγαίνατε να τον συλλάβετε;

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ: Κοιτάχτε, μπορώ να επικαλεστώ μια άλλη υπόθεση. Όταν οι «αριστεροί» Σοσιαλεπαναστάτες συνέλαβαν τον Ντζερζίνσκι δεν πρόβαλε καθόλου ένοπλη αντίσταση.

ΒΙΣΙΝΣΚΙ: Και δε σκεφτόσαστε να συλλάβετε το σύντροφο Στάλιν το 1918;

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ: Έγιναν τότε πολλές συζητήσεις...

ΒΙΣΙΝΣΚΙ: Δε σας ρωτώ για συζητήσεις, αλλά για το σχέδιο σύλληψης του συντρόφου Στάλιν.

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ: Και εγώ σας λέω: Αν και δε συμφωνώ μαζί σας να το χαρακτηρίσω σαν σχέδιο, επιτρέψτε μου να επισημάνω στο δικα-

στήριο περί τίνος πρόκειται. Δεν είχαμε ένα σχέδιο, αλλά κάναμε κάποια συζήτηση.

ΒΙΣΙΝΣΚΙ: Για ποιο θέμα;

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ: Ήταν μια συζήτηση που αφορούσε τη συγκρότηση μιας νέας κυβέρνησης από «αριστερούς κομμουνιστές».

ΒΙΣΙΝΣΚΙ: Σας ρωτώ: είχατε ένα σχέδιο, το 1918, να συλλάβετε το σύντροφο Στάλιν;

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ: Εγώ λέω: δεν υπήρχε σχέδιο, αλλά μόνο κάποιες συζητήσεις.

ΒΙΣΙΝΣΚΙ: Και για τη δολοφονία των συντρόφων Στάλιν, Λένιν και Σβερντλόφ;

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ: Σε καμιά περίπτωση. Θα ήθελα να προχωρήσω στο θέμα της παλινόρθωσης του καπιταλισμού. Μου το επιτρέπετε;

ΒΙΣΙΝΣΚΙ: Φυσικά, αυτή είναι άλλωστε η ειδικότητά σας.

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ: Κάναμε προδοσίες, κάναμε εγκλήματα, εθνικές προδοσίες. Αλλά για ποιο λόγο; Καταλήξαμε να γίνουμε μια ανατρεπτική ομάδα, οργανώσαμε τρομοκρατικές ομάδες, ασχοληθήκαμε με το σαμποτάζ, θέλαμε να ανατρέψουμε την τόσο ανδρεία καθοδήγηση του Στάλιν, τη σοβιετική εξουσία του προλεταριάτου.

Οι δεξιοί αντεπαναστάτες αντιπροσώπευαν στην αρχή μια «παρέκκλιση», απ' αυτές τις παρεκκλίσεις που κατ' αρχήν ξεκινούν με μια δυσάρεσκεια από την εκβιομηχάνιση και υποθέτουν ότι η εκβιομηχάνιση καταστρέφει την παραγωγή... Αναπτύχθηκε σ' εμάς μια πολύ περίεργη διαδικασία, η υπερτίμηση της ατομικής οικονομικής εκμετάλλευσης, η τάση να την εξιδανικεύουμε, να εξιδανικεύουμε τον ιδιοκτήτη. Στο πρόγραμμα ήταν η ατομική αγροτική εκμετάλλευση, και ο κουλάκος κατέληξε να γίνει αυτοσκοπός.

Κατά την περίοδο της εξαφάνισης των κουλάκων το 1929 και το 1930 οικτίραμε τους απαλλοτριωνόμενους κουλάκους για λόγους που τους θεωρούσαμε ανθρωπιστικούς. Ποιος από μας είχε κάνει άραγε ήδη το 1919 τη σκέψη ότι θα 'πρεπε να καταλογίσουμε την καταστροφή της οικονομίας μας στους μπολσεβίκους και όχι στο σαμποτάζ; Κανείς. Κάτι τέτοιο θα φαινόταν σαν ανοιχτή προδοσία. Ενώ παλιά κηρύσσαμε τη σοσιαλιστική εκβιομηχάνιση, μετά αρχίσαμε με αμφιβολίες, με ειρωνεία, και αργότερα με πικρά λόγια να αντιμετωπίζουμε τα τεράστια εργοστάσιά μας που αναπτύσσονταν ραγδαία, σαν να βλέπαμε κάποια αδηφάγα τέρατα που όλα τα καταβροχθίζουν και στερούν απ' τις πλατιές μάζες τα καταναλωτικά αγαθά. Τα βλέπαμε σαν ένα συγκεκριμένο κίνδυνο.

Αν ήθελα να διατυπώσω πρακτικά την προγραμματική μου άποψη, θα έλεγα ότι πρόκει-

Δέκα φορές θα έπρεπε να με εκτελέσει κανείς για τέτοια πράγματα.

ται από οικονομική σκοπιά για τον κρατικό καπιταλισμό, για την καταστροφή του κολεκτιβισμού στην οικονομία, για παραχωρήσεις στους ξένους, για την κατάργηση του μονοπωλίου εξωτερικού εμπορίου και, σαν αποτέλεσμα, για την παλινδρόσηση του καπιταλισμού.

ΒΙΣΙΝΣΚΙ: Το αποτέλεσμα όμως ήταν η απόλυτη νίκη του σοσιαλισμού.

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ: Και η απόλυτη χρεοκοπία των προβλέψεών μας. Στο εσωτερικό της χώρας, το πρόγραμμά μας στην πράξη ήταν να ολισθησουμε προς την αστικο-δημοκρατική ελευθερία, προς το συνασπισμό κομμάτων, διότι από το μπλοκ με τους Μενσεβίκους, τους Σοσιαλεπαναστάτες και άλλους οδηγούμαστε στην ελευθερία σχηματισμού κομμάτων. Ο συνασπισμός κομμάτων είναι λογική συνέπεια της δημιουργίας του μπλοκ, διότι, όταν κανείς επιζητεί συμμάχους για να ρίξει την κυβέρνηση, αυτοί αποκτούν μερίδιο της εξουσίας την επαύριο μιας ενδεχόμενης νίκης. Ολισθαίνουμε λοιπόν όχι μόνο προς την κατεύθυνση της αστικοδημοκρατικής ελευθερίας, αλλά και προς ένα δρόμο που περιείχε αναμφισβήτητα στοιχεία καισαρισμού.

ΒΙΣΙΝΣΚΙ: Πείτε καλύτερα: φασισμού.

Πρωινή συνεδρίαση της 7ης Μαρτίου 1938

ΒΙΣΙΝΣΚΙ: Πώς προετοιμαστήκατε για την κατάληψη της εξουσίας, με ποιανού τη βοήθεια, με ποια μέσα, με ποιους τρόπους και στόχους;

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ: Με τις δυνάμεις του μπλοκ, που οργανωτικά ήταν συγκεντρωμένες στο Κρεμλίνο.

ΒΙΣΙΝΣΚΙ: Δε θα 'ταν καλύτερο να μιλάμε για απόπειρα κατάληψης της εξουσίας με ένοπλη εξέγερση;

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ: Όχι, δεν είναι απολύτως σωστό να μιλάμε για ένοπλη εξέγερση.

ΒΙΣΙΝΣΚΙ: Δε θέλατε να καταλάβετε την εξουσία με το όπλο στο χέρι;

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ: Η ένοπλη εξέγερση είναι μια υπόθεση των μαζών, όμως εδώ πρόκειται για μια πιο στενή...

ΒΙΣΙΝΣΚΙ: Για ποιες μάζες μιλάτε; Δεν είχατε καθόλου μάζες.

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ: Κατά συνέπεια δεν πρόκειται για εξέγερση.

ΒΙΣΙΝΣΚΙ: Εξέγερση με τη βοήθεια μιας ομάδας.

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ: Αν επιμένετε να ονομάζετε εξέγερση την εξέγερση μιας ομάδας, τότε είναι σωστό.

ΒΙΣΙΝΣΚΙ: Κατηγορούμενη Μπουχάριν, είναι

γεγονός ή όχι, ότι η ομάδα των συνενόχων σας είχε επαφή στο Βόρειο Καύκασο με κύκλους των λευκών εμικρέδων και των κοζάκων στο εξωτερικό; Είναι αυτό γεγονός ή όχι; Ο Ρίκοφ μιλά γι' αυτό.

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ: Αν ο Ρίκοφ μιλά γι' αυτό, εγώ δεν έχω κανένα λόγο να μην το πιστεύω.

ΒΙΣΙΝΣΚΙ: Μπορείτε να μου απαντήσετε χωρίς φιλοσοφία;

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ: Μα δεν είναι φιλοσοφία.

ΒΙΣΙΝΣΚΙ: Χωρίς φιλοσοφικές περιστροφές. Πείτε μου «όχι».

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ: Δεν μπορώ να πω «όχι» και δεν μπορώ να διαψεύσω ότι έγινε κάτι τέτοιο.

ΒΙΣΙΝΣΚΙ: Αυτό λοιπόν δε σημαίνει ούτε «ναι» ούτε «όχι»;

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ: Καθόλου, γιατί υπάρχουν γεγονότα, ανεξάρτητα αν βρίσκονται στη συνείδηση του ενός ή του άλλου ανθρώπου. Αυτό είναι το πρόβλημα της πραγματικότητας του εξωτερικού κόσμου.

ΒΙΣΙΝΣΚΙ: Λοιπόν, ανεξάρτητα αν αυτό το γεγονός βρισκόταν στη συνείδησή σας ή όχι, εσείς ως προδότης και καθοδηγητής γνωρίζατε ένα τέτοιο γεγονός;

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ: Δε γνώριζα κάτι τέτοιο. Αλλά για την ερώτησή σας μπορώ να πω το εξής: εφόσον αυτό το πράγμα ήταν στα πλαίσια του γενικού σχεδίου, το θεωρώ πιθανό, και εφόσον ο Ρίκοφ μιλά καταφατικά, δεν έχω κανένα λόγο να το διαψεύσω.

ΒΙΣΙΝΣΚΙ: Μιλάτε για την ύπαρξη μιας συμφωνίας με τη φασιστική Γερμανία;

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ: Όχι, δε μιλώ για κάτι τέτοιο.

ΒΙΣΙΝΣΚΙ: Επιβεβαιώνετε μια παρόμοια συζήτηση;

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ: Όχι μια παρόμοια, μια άλλη συζήτηση. Επίσης συνωμοτική.

ΒΙΣΙΝΣΚΙ: Δε ρωτώ για κάποια συζήτηση, αλλά για αυτή τη συζήτηση.

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ: Στη «Λογική» του Χέγκελ η λέξη «αυτή» θεωρείται η πιο δύσκολη...

ΒΙΣΙΝΣΚΙ: Παρακαλώ το δικαστήριο να εξηγήσει στον κατηγορούμενο Μπουχάριν ότι δε βρίσκεται εδώ σαν φιλόσοφος αλλά σαν εγκληματία.

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ: Ίσως ένας φιλόσοφος - εγκληματίας.

ΒΙΣΙΝΣΚΙ: Ναι, τούτο σημαίνει ότι αυτοί που παρουσιάζονται σαν φιλόσοφοι αποδεικνύονται κατάσκοποι. Η φιλοσοφία δεν έχει εδώ καμιά θέση. Σας ρωτώ αν επιβεβαιώνετε εκείνη τη συζήτηση ή τη διαψεύδετε.

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ: Δεν καταλαβαίνω τη λέξη «εκείνη». Υπήρξε κάποια συζήτηση... Στην εξωτερική πολιτική ο προσανατολισμός μας στρεφόταν αποκλειστικά στην ουδετεροποίηση και

την υποστήριξη απ' την πλευρά της Ιαπωνίας ή της Γερμανίας, πράγμα που δεν απέκλειε την εκμετάλλευση των διεθνών αντιθέσεων.

ΒΙΣΙΝΣΚΙ: Επιτρέψτε μου να σας διαβάσω την κατάθεση του Μπουχάριν: «Ρώτησα τον Τόμσκι πώς έβλεπε το μηχανισμό της ανατροπής. Μου απάντησε ότι ήταν δουλειά της στρατιωτικής οργάνωσης που θα 'πρεπε να ανοίξει το μέτωπο στους Γερμανούς».

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ: Δεν είπε «θα 'πρεπε», αλλά «πρέπει».

ΒΙΣΙΝΣΚΙ: Αφήστε λοιπόν τη φιλολογία. «Θα 'πρεπε» σημαίνει «θα 'πρεπε».

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ: «Θα 'πρεπε» έχει στη ρωσική γλώσσα δύο έννοιες.

ΒΙΣΙΝΣΚΙ: Κι εμείς εδώ θέλουμε μια έννοια.

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ: Εσείς το προτιμάτε, αλλά εγώ έχω το δικαίωμα να μη συμφωνώ. Ως γνωστόν και στη γερμανική γλώσσα τα ρήματα «sollen» (θα 'πρεπε) και «müssen» (πρέπει) έχουν δύο έννοιες...

ΒΙΣΙΝΣΚΙ: Έχετε συνηθίσει να μιλάτε γερμανικά, όμως εμείς μιλάμε τη σοβιετική γλώσσα.

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ: Η γερμανική γλώσσα δεν είναι μισητή από μόνη της.

ΒΙΣΙΝΣΚΙ: Συνεχίστε να μιλάτε γερμανικά, έχετε συνηθίσει να κάνετε διαπραγματεύσεις με τους Γερμανούς στη γλώσσα τους, όμως εδώ μιλάμε ρώσικα. Δε θέλετε να αποδεχθείτε ότι εσείς προτείνατε το άνοιγμα των συνόρων στην περίπτωση μιας γερμανικής επίθεσης;

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ: Όχι.

Απογευματινή συνεδρίαση της 12ης Μαρτίου 1938

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κατηγορούμενη Μπουχάριν έχετε το λόγο, για τελευταία φορά.

ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ: Ενώπιον του δικαστηρίου αναγνώρισα και αναγνωρίζω την ενοχή μου για τα εγκλήματα που έχω κάνει και μου έχουν καταλογιστεί. Ενώπιον του δικαστηρίου εξήγησα και υπογραμμίζω και επαναλαμβάνω τώρα, ότι πολιτικά αναγνωρίζω την ενοχή μου για όλα τα εγκλήματα που διέπραξε το «μπλοκ των δεξιών και τροτσκιστών». Υπόκειμαι στην αυστηρότερη τιμωρία, και είμαι σύμφωνος με τον πολίτη εισαγγελέα ο οποίος επανέλαβε μερικές φορές ότι βρίσκομαι στο κατώφλι του θανάτου. Ο ιδιαίτερα σοβαρός χαρακτήρας του εγκλήματος είναι κατάφανης, η πολιτική ευθύνη είναι απεριόριστη, η νομική ευθύνη είναι τέτοια που δικαιολογεί την εσχάτη των ποινών. Η εσχάτη των ποινών θα είναι δίκαιη, γιατί για παρόμοια πράγματα θα μπορούσε κανείς να με εκτελέσει δέκα φορές.